DICSŐ NAPOK

1919

DICSŐ NAPOK
1919

AZ MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PÁRTTÖRTÉNETI INTÉZI
LEGÚJABBKORI TÖRTÉNETI MÚZEUM

DICSŐ NAPOK

1919

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
1960

Összeállította:

GERELYES EDE

TARJÁNYI SÁNDOR

Szövegét írta:

KELEN JOLÁN

ELŐSZÓ

„Nagyobb igaza sohse volt népnek...”
(Ady Endre)

1919. március 21-én a rádió hullámai szétvitték a hírt a földkerekség minden tájára: megalakult a Magyar Tanácsköztársaság.

Felfigyelt erre az egész világ proletariátusa. A tények ereje döntötte meg a reformista munkásvezérek elméletét, akik tele szájjal harsogták a proletariátus fülébe, hogy a szovjethatalom az osztályharcnak csak „sajátos orosz formája”, egyedül a „sajátos orosz körülmények” következménye. A magyar munkásosztály világtörténelmi jelentőségű tette egyszeriben szétzúzta ezt a proletariátus harci erejét fékező, áruló elméletet.

Magyarország ezeréves történetében először került a hatalom a dolgozó nép kezébe. Sok nehézséggel kell „ezen a bátor és nagyszerű úton” a magyar munkásságnak megküzdenie — olvassuk a Forradalmi Kormányzótanács első, „Mindenkihez!” szóló üzenetében. A magyar proletariátus felvette a küzdelmet. Hatalmas munka kezdődött. Évszázadok bűneit kellett jóvátenni: ki kellett emelni a nép milliói abból a feneketlen nyomorból, amelybe úri gőg, kapitalista kapzsiság, az Ausztriától való függés, hosszú, céltalan háború taszította.

Tanács-Magyarország abban a reményben lépett elsőnek az orosz munkásosztály mellé, hogy nagy példáját a legyőzött országok, majd az egész világ proletariátusa követni fogja. — Hiszen Bécs és München, Berlin és Hamburg proletariátusa már lázad és küzd, az orosz Vörös Gárda pedig diadalmasan vonul előre.

A Magyar Tanácsköztársaság vér nélküli forradalomban született. Lenin beszédeiben többször aláhúzta annak a ténynek a külföld proletariátusára gyakorolt hallatlan vonzóerejét, hogy a magyar munkásosztály békésen győzött, és így azonnal hozzáfoghat az ország szocialista átalakításának nagy munkájához.

De a nemzetközi reakció nem nyugodhatott bele a kapitalizmus létét fenyegető forradalmak sikerébe. Összefogott, hogy vérbe fojtsa a Magyar Tanácsköztársaságot, a győzelmes orosz proletárállam édestestvérét. Egyenlőtlen küzdelem volt ez. A magyar proletariátus hősiesen harcolt, nem akart lemondani a munkások államának talpalat-

nyi területéről sem. Amikor saját hazáját védte, a világforradalomért is küzdött. Dolgozó népünk védelmében a világ proletariátusának követendő példát, az orosz népnek pedig nagy segítséget nyújtott. Így kapcsolta egységbe a proletár nemzetköziséget a szocialista haza szeretetével.

A Horthy-rendszer huszonöt évig szórt rágalmakat, piszkot és szennyet a Magyar Tanácsköztársaság emlékére. De a dolgozó nép nem felejtette el, hogy egyszer már gazdája volt a gyárnak, a földnek, hogy joga volt emberi módon élni. S minél féktelenebbé vált a terror, minél nagyobb volt az elnyomás, annál fényesebben ragyogott a Tanácsköztársaság emléke a munkásszívekben. Amikor pedig a Szovjetunió szétzúzta a fasizmus gyilkos szörnyetegét, és a felszabadult magyar nép ismét a szocializmus útjára lépett, építőmunkájában az első Magyar Tanácsköztársaság emléke is erőt és útmutatást nyújtott.

*

Könyvek, táblák, szobrok, sírok őrzik a Tanácsköztársaság hősi emlékét. Az ebben az albumban felsorakoztatott képek hiteles tanúbizonyságot tesznek erről a legendás 133 napról. Régi, elsárgult fényképek nyelvén beszél itt hozzánk a történelem. Növekvő büszkeséggel forgatjuk a lapokat... Századok álma vált valóra a Tanácsköztársaság néhány hónapja alatt...

A képek azonban csak egyes momentumokat villantanak fel, csak a pillanatokat rögzítik – az összefüggéseket nem mutatják. Ezért tartjuk szükségesnek elöljáróban röviden elmondani azt is, mi miért történt; a történelmi összefüggések fonalára fűzni az eseményeket, amelyeket a kép a maga szemléletes módján közöl.

Így történt

1917. november 7-ének hajnalán a Néva ködében kibontakoztak az „Aurora" cirkáló körvonalai. Ágyúinak kísérőzenéje mellett indult rohamra a régi világ ellen Pétervár forradalmi népe. A Téli Palota cifra épülete megremegett. A hatalmas kapuk kinyíltak, fejvesztett ijedtséggel tódultak ki rajtuk a polgári Kerenszkij-kormányt védő utolsó csapatok. A széles lépcsőn vörös szalagos matrózok, katonák, munkások rohamcsapata állta útjukat.

Forradalmi nép vette birtokába a palotát, az országot. Ámuló szemmel jártak a fehér oszlopos, nagyúri termekben, de már úgy, mintha mindig is az övék lett volna.

Aurora a hajnal istennője a görög mitológiában. Új hajnal virradt fel a történelemben: megszületett a világ első proletárállama. A hatalmat a munkások, katonák és parasztok tanácsai vették kezükbe.

Megalakult a forradalmi kormány, *Lenin*-nel az élen. Első cselekedete volt: az éter hullámain üzente Mindenkinek! Mindenkinek!, hogy békejobbját nyújtja a vérben fuldokló népek felé, és felszólítja kormányaikat, kössenek azonnal fegyverszü-

netet, kezdjenek béketárgyalásokat. Ez volt az első békejegyzék a világon, amely nem suttyomban, titkos utakon siklott államfőtől államfőhöz, ravasz feltételekkel, hanem a világ szenvedő népéhez fordult nyílt szóval, egyenesen.

Majd jöttek sorra a rendeletek, amelyek mindegyike hatalmas tömböt tört le a régi Oroszország kemény sziklabörtönéről: a föld köztulajdonba vétele, a nagy Oroszország soknyelvű népeinek jogai, később a gyárak és bányák nacionalizálása – ki tudná felsorolni őket?

1917. november 7-én az egész földkerekség munkásságának harca új reményt, új célt, új tartalmat kapott. Lám, a világ egyik legnagyobb országában a proletariátus vette kezébe a hatalmat, és uralmát békekiáltvánnyal kezdi. Nem öldökléssel, rablással, leigázással kívánja növelni hatalmát, hanem alkotó, építő munkával vezeti a dolgozók tömegeit soha nem álmodott magaslatok felé.

Az égen új csillag, vörös csillag gyúlt, és mutatja az utat előre.

Az orosz nép békekiáltványa magyar nyelven is eljutott a frontra. Az ellenséges frontok katonái közeledtek egymás felé. Beszélgetni kezdtek, az egyik magyarul, a másik oroszul szólt – de megértették egymást.

Oroszországban az első világháború végén mintegy félmillió magyar hadifogoly volt. Mindenütt, ahol győzött a forradalom, megnyíltak a fogolytáborok kapui. A magyar katonák igen nagy része beállt a Vörös Hadseregbe. Százezerre tehető azoknak a száma, akik az orosz proletárforradalom védelmében ragadtak fegyvert, mert megértették, hogy Oroszországban saját jövőjükért is, a magyar földért is harcolnak.

A magyar internacionalista vöröskatonák hősiességükkel örökre beírták nevüket a proletár-szabadságharc történetébe. Fényes emléket állítottak a magyar nép szabadságszeretetének, önfeláldozásának, proletár-szolidaritásának.

Szovjet földön fegyverrel a kezükben tanulták meg a magyar katonák, mi a forradalom. Mihelyt elfoglaltak egy-egy falut és kitűzték a vörös lobogót, megalakították a szegényparasztok tanácsát, felosztották a földet a nincstelenek között. Segítettek a falunak vetni, aratni. Nagy híre járt még Szibériában is annak, hogy olyan rendet vágni, olyan kazlat rakni, úgy kardot forgatni, mint a vengerec, kevés ember tud a föld kerekségén.

A harc és a munka mellett tanulni is kellett. Magyar agitációs iskolába járt, magyar forradalmi felhívást, magyar újságot olvasott szovjet földön a magyar internacionalista. Moszkvában Kun Béla és Szamuely Tibor „Szociális Forradalom" címen adtak ki lapot. A tollat és a fegyvert egyaránt jól forgatták Omszkban Ligeti Károly, Irkutszkban Ember Lajos, Krasznojarszkban Dukesz Artúr is. Mindhárman hősi halált haltak eszméikért.

1918. március 24-én Moszkvában Kun Béla vezetésével létrejött az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt magyar csoportja.

Szabadulásuk után csapatostul tértek haza Szovjet-Oroszországból a magyar katonák. Útravalóul sok jó tanácsot, forradalmi feladatot kaptak.

A hivatalos Magyarország félt hazaözönlő fiaitól, a magukkal hozott bolsevista eszméktől. Itthon a katonák „egészségügyi és erkölcsi vesztegzár" alá kerültek. Hónapokat töltöttek drótsövény mögött, miközben spiclik ólálkodtak körülöttük. „Hazajöttünk orosz hadi szabadságból magyar zsarnoki rabságba" — írja egy Oroszországot járt katona a „Népszavá"-nak.

Régi harcok lángjai gyúltak ki a magyar parasztok szemében, amikor a Szovjet-Oroszországból hazaözönlő hadifoglyok a föld forradalmi elfoglalásáról, a népnyúzó hivatalnokok elűzéséről beszéltek. Szájról szájra járt a falvakban, hogy az orosz szegényparasztok maguk igazgatják községüket.

A városokban a munkásság felfigyelt a hírre: béke, szocializmus, munkástanácsok, a gyárak köztulajdonba vétele!

1917. november 25-én, vasárnap, még alig hajnalodik, hatalmas embertömeg özönlik a Városliget felé. Jön Csepel, Mátyásföld, Újpest, Erzsébetfalva, árad a nép, a Fasor, az Andrássy út, az Aréna út egyetlen hömpölygő folyam.

Az Iparcsarnok hatalmas, vasvázas terme már kora reggel telve. A kiszorultak elöntik a tereket, sétányokat. Hat népgyűlést kellett tartani egy helyett.

Az Iparcsarnokban Bokányi Dezső, a magyar munkásság legendás hírű szónoka beszél. Mélyzengésű hangja betölti az óriási termet:

„Ide zarándokoltunk, hogy odadörögjük a háborúnak: félre az útból, emberirtó vérpad! Adjál helyet a milliók reményének, akaratának, vágyának: a világbékének!"

Hatalmas hangorkán. Tízezrek kiáltják:

Éljen a forradalom! Nem dolgozunk többé a háborúnak!

Tanuljunk az oroszoktól! Általános sztrájkot! Békét! Békét!

„Ebben a pillanatban kezünket nyújtjuk az orosz elvtársak felé, és melegen megrázzuk az ő kezüket, mert visszaadták az emberiségnek a szocializmusba vetett hitet, bizodalmat és reményt. Ide zarándokoltunk, hogy felszólítsuk a kormányt, ragadja meg a feléje nyújtott kezet... Az orosz forradalom nyújtja Európa felé a kezét!"

Bokányi szavai elmerülnek a felcsattanó tapsviharban...

Százezrek tüntettek ezen a napon Budapesten, sok százezren a vidéken, a békéért, a földért, a kenyérért.

Az 1917-ről 1918-ra forduló tél kemény, keserves tél volt. Szénnel még a hadigyárakat sem tudták ellátni, már a malmok is álltak. A lakosság szénellátása szünetelt.

Budapesten a rokkant katonákat is kidobják az utcára családjukkal együtt, mert nem tudják fizetni a házbért. Sok nagy lakás üres, a főúri villák alig lakottak. A pincelakásokban pedig sohasem hűl ki az ágy...

Asszonyok, gyermekek dolgoznak a hadigyárakban. Asszonyok, gyermekek végtelen sora áll estétől reggelig dohos kukoricakenyérért a pékboltok előtt.

A falvakban rekvirálnak. A jegyzők szemérmetlenül lopják a hadiözvegyeknek, ár-

váknak kiutalt csekély hadisegélyt. Mikor pedig a hadiasszonyok arról panaszkodnak, hogy nincs mit enni adniuk éhező gyermekeiknek, hetykén felelik: Menjenek a mezőre legelni!

A nyomor egész súlyával a dolgozó osztályokra nehezedik. Rabló, árdrágító burzsoázia áll szemben a nélkülöző proletariátussal. A tízezerholdasok éhkoppon tartják a falu megmaradt lakosságát. A hatóságok csendőrrel fékezik a háborgó indulatokat. Meddig még?

Hatástalan volt már a jobboldali szociáldemokraták fékező szava. Az üldözött baloldaliakra hallgatnak a gyárak munkásai.

Ifjúmunkások, diákok éjszakánként röpiratokat terjesztenek.

„Testvéreink, eszméljetek! Az orosz katonák már rájöttek arra, hogy a föld, amelyet meg kell hódítaniuk a saját országukban van" – hirdeti a „Katonatestvéreink!" kezdetű röplap. Az orosz forradalom példájával buzdítja a katonákat, mit tegyenek.

A gyárakban, kaszárnyákban, a fronton falják ezeket a röplapokat, mint a kenyeret. Röpiratok, plakátok mindenütt: „Háborút a háború ellen! Testvéreink, rajtunk a sor!"

Elfogják az egyik csoportot, nyomába lép a másik, a még merészebb, Korvin Ottó, Sallai Imre vezetésével.

A proletariátus rendezi sorait. 1917 végén a szakszervezetekbe tömörült munkások száma megnégyszereződik. Munkástanácsok alakítását követelik.

A keleti fronton megszűntek a hadműveletek. December 22-én béketárgyalások kezdődtek Breszt-Litovszk városában. Orosz részről a dolgozó nép küldöttei ültek az asztal körül, német és osztrák részről kardcsörtető generálisok, grófok, nagyurak.

Német katonacsizma taposta el a békereményeket. A háború folyt tovább. A németek bevonultak Ukrajnába.

De erre már megmozdult Berlin, Bécs és Budapest proletariátusa: kirobbant a nagy januári sztrájk Berlinben, Bécsben és egész Magyarországon. Ekkor még sikerült a szociáldemokrata vezéreknek leszerelni a sztrájkot, de a vezetőség belebukott. Rendkívüli kongresszust hívtak össze.

Úgy csókoltuk meg asszonyunkat, gyermekeinket, hogy forradalomba megyünk – mondta a kongresszuson egy munkásküldött –, és nem akartunk hinni a szemünknek, amikor két nap múlva olvastuk, hogy vége a sztrájknak, tessék felvenni a munkát.

Az 1918-as év nyugtalan, háborgó év volt.

Február elsején déli 12 órakor a cattarói-öbölben a „Sankt Georg"-ra, a monarchia haditengerészetének cirkálójára kitűzték a vörös zászlót. Üdvlövés dördült el. A tisztikar éppen ebédjét fogyasztotta. A lövés hallatára egy korvettkapitány, felrohant a fedélzetre, és az ágyú melletti matrózra fogta revolverét, de egy golyó azonnal leterítette.

Hamarosan a többi hajó árbocára is vörös lobogó került. A tengerész-zenekarok forradalmi indulókat játszottak. A legénység könnyezve ölelte, csókolta egymást. A „Sankt Georg"-on forradalmi bizottság működött. Követeléseinek első pontja: „Elég volt a vérontásból, keressenek alkalmat arra, hogy béketárgyalásokat kezdhessünk."

A felkelésben sok magyar matróz vett részt.

A lázadást pár nap alatt leverték. Leverésében nagy része volt a véres kezű Horthy Miklósnak. A lázadás vezetőjét, a cseh Rasch Ferencet és három társát kivégezték, ötszázat börtönre, kényszermunkára ítéltek. Követ törtek a montenegrói országúton, naponta egyszer kaptak csak enni. Sokan éhen haltak közülük.

1918. május 20-án Pécsett fellázadt a hatos gyalogezred. A felkeléshez a környéki bányák munkásai is csatlakoztak. A hadvezetőség csak többnapos harcban tudta a lázongó várost leigázni.

1918. június 20-án a MÁV-gépgyár munkásai béremelést kértek. Egy csendőrőrnagy beléjük lövetett. A gyár azonnal leállt. A történtek hírére Budapest minden üzeme beszüntette a munkát. A sztrájk csakhamar országossá vált. A vasutak álltak: nem szállították a harctérre az élő ágyútölteléket. A vasutasok vezére, a népszerű Landler Jenő, az Országház téren így szólt a hatalmas tömegben összegyűlt munkássághoz:

Nem beszélni kell többé, itt a tettek ideje. Le kell számolni az egész romlott kormányrendszerrel!

Landler Jenőt letartóztatták.

Nyolc napig tartott a sztrájk, álltak a gyárak, a vasutak. A reakció százával dobta a frontra a munkások bizalmi embereit. A szociáldemokrata vezetőknek nyolc nap után sikerült visszavezetni a munkásokat a munkapadhoz.

Szerte az országban nő a forradalmi hangulat. Forradalmi munkáscsoportok alakulnak. A háború és a béke erői farkasszemet néznek egymással. A tőzsdén esnek a hadigyárak részvényei. A tőkések rettegnek: „Csak nem tör ki a béke?"

A magyar osztályparlamentben október 16-án Károlyi Mihály kijelenti:

Azok nevében mondom, akik meghaltak és akik életben maradtak, hogy ez a háború félrevezetés volt.

Károlyit hazaárulónak bélyegzik. – És másnap Tisza István cinikusan bejelenti, hogy a háborút elvesztettük. A Wekerle-kormány lemondott. Az úri Magyarország szekere kátyúba jutott.

A nép a válság forradalmi megoldásának útját keresi.

Október 25-én megalakul a Nemzeti Tanács. Nem törődve a cenzúrával, a parlamenttel, nyíltan ellenkormánynak nevezi magát.

Megalakul és a fegyveres erő élére áll a Katonatanács.

Budapest népe zajosan tüntet, és Károlyi miniszterelnöki kinevezését követeli. A tömegben felhangzik a jelszó:

„Fel Budára! Kérdezzük meg a királyt, miért késlekedik?"

A nép nemzeti zászlók alatt, a Himnusz hangjainál vonul a Lánchíd felé. A menet a Duna-parton megtorpan, útját katonaság zárja el. A hátul haladók az első sorokat szinte a szuronyok hegyére taszítják. De az utolsó pillanatban a szuronyok meghajolnak, és a katonák utat engednek a tömegnek. Zúg az éljen.

A híd előtt lovas rendőrök zárt sora áll. Jobbról-balról a hírhedt kakastollasok, a csendőrök. A menet lassan, énekelve közeledik. Lövés dördül, majd kegyetlen sortűz.

Vérfagyasztó ordítás. Rendőrlovak tapossák a népet. Négy ember meghalt, közel száz vonaglik vérében a kövezeten.

Ez történt 1918. október 28-án a „lánchídi csatánál".

Másnap a Magyar Királyi Államrendőrség is csatlakozott a Nemzeti Tanácshoz.

Az imperialista állam erőszakszervezete felbomlott. Október 29-én a Fegyvergyár munkásai felnyitották a raktárakat és felfegyverkeztek.

Október 30-án érkezett Budapestre a bécsi forradalom híre. A nép forradalmi lázban ég. A Keleti pályaudvarról a tömeg két menetszázadot hoz vissza a halál torkából.

„Fel a börtönök elé! Ki a politikai foglyokkal!" – kiáltják.

Kisvártatva a tömeg már vállán hozza Mosolygó Antalt, Sallai Imrét, Lékai Jánost és másokat.

Az október 30-ról 31-re virradó éjjel a munkásság a forradalmi katonákkal és a fiatalokkal együtt elfoglalja a hatalom gócpontjait.

Az ébredő Budapestet reggel hatalmas plakátok fogadják:

„Győzött a forradalom! Vége a háborúnak! Éljen az önálló, független, békés Magyarország!"

Munkások, katonák, matrózok, asszonyok, gyermekek összeölelkezve, énekelve járják az utcákat. A katonák sapkáján a királyi sapkarózsa helyén piros szalag, őszirózsa. A tisztek rangjelzéseit leszaggatják. Vörös és nemzetiszínű zászlók lengenek.

A front felbomlott. Délről, nyugatról, keletről robognak a zsúfolt katonavonatok. Tengerészek, katonák özönlenek hazafelé, érzik már az otthoni kenyér meleg illatát.

A falvakban paraszttanácsok alakulnak. A megyei urakat, jegyzőket, csendőröket, a nép sanyargatóit elűzik... Földosztásra készülnek...

Az Osztrák–Magyar Monarchia nincs többé. Kibomlik a Kossuth-zászló:

„Éljen a béke! Éljen a független Magyar Köztársaság!"

Itt-ott pedig már felhangzik a kiáltás:

„Éljen a szocialista köztársaság!"

1918. november 16-án az ország ünnepet ül. Kikiáltják a köztársaságot. Károlyi Mihály az Országház téren, százezres tömeg előtt esküszik hűséget a demokratikus köztársaságnak.

Mátyásföld felől repülőgépek tűnnek fel a láthatáron. Röpiratok szállnak alá a magasból. Ezekben a forradalmi szocialisták Lenin üzenetét ismertetik, aki a forradalom továbbvitelére hívja fel a magyar népet. Ezt az üzenetet a kormány nem hozta nyilvánosságra.

„Legyen vége a titokzatos mesterkedésnek!" – hirdeti a röpirat, és követeli a szikratávirat nyilvánosságra hozását. Majd e szavakkal zárul: „Szocialista köztársaságot akarunk!"

Az őszirózsás forradalom lezajlott. Az őszirózsák elhervadtak, de a tőke uralma megmaradt. A polgári demokratikus Károlyi-kormány a tőkések kezén hagyta a gyárat, nem törte meg a feudális urak hatalmát, nem fegyverezte le a reakciót, nem teljesítette a paraszttömegek követeléseit, nem enyhítette a nép nyomorát. S gazdasági hatalom nélkül demokratikus programját sem valósíthatta meg.

A szociáldemokrata párt pedig, az ország egyetlen szervezett ereje, rohamosan polgáriasodott, boldog-boldogtalant felvett sorai közé.

Ebben a zűrzavaros időben érkezett meg Szovjet-Oroszországból Kun Béla vezetésével a volt magyar hadifoglyok öntudatos bolsevik csoportja, amely az itthon kialakult forradalmi erőket tömörítve, haladéktalanul hozzálátott a kommunista párt megalakításához.

1918. november végén alakult meg a Városmajor utca 42. szám alatt a Kommunisták Magyarországi Pártja. A házat ma emléktábla díszíti.

Az új párt a Visegrádi utca 15. szám alatt kezdte meg működését. Ide özönlöttek a gyárak munkásai, a munkanélküliek, a leszerelt katonák, az értelmiség baloldali rétegei, mindazok, akiket nem elégítettek ki a polgári kormány félintézkedései. A gyárakban, kerületekben, a vidéki városokban csakhamar megalakultak a párt helyi csoportjai.

1918. december 7-én a budapesti utca hangzavarában új kiáltás hangzott fel:

„Itt a »Vörös«!"

Megjelent a „Vörös Ujság", a Kommunisták Magyarországi Pártjának harcos lapja. Első elvi cikke „Osztályharcot!" követel.

„A kapitalizmus megérett a bukásra... Elérkezett tehát az ideje a szocializmus megvalósításának" — írja. A továbbiakban hangsúlyozza, hogy azért állnak a kommunisták a magyar munkásság elé, hogy előkészítsék a szükségszerűen elkövetkező proletárforradalomra.

Ez világos, határozott program volt.

A lap a magyar közélet minden megoldatlan kérdésében állást foglal. Figyelmezteti a proletariátust, hogy szervezkedik az ellenforradalom fekete lelkű fehérgárdája. Leleplezi, hogyan fojtja vérbe a „népkormány" a parasztság földet követelő mozgalmát, hogyan irtja a népi tanácsokat. Megírja, hogy a földbirtokosok közt szállóige lett: „inkább pusztuljon a termés, de nem lesz úgy, ahogy a cseléd akarja. Majd meglátjuk, ki döglik meg hamarabb!"

A legnagyobb harcot a párt a gyárért, a bányáért folytatja. Kiadja a munkásellenőrzés jelszavát.

A munkásság egyre-másra űzi el a szabotáló igazgatókat, és veszi kezébe a termelés vezetését a Ganz Villamosságiban, a Fegyvergyárban, Csepelen, az Óbudai Hajógyárban, az Egyesült Izzóban és még számos helyen.

Salgótarjánban a „szénkirályok" határozatot hoztak, hogy több bányát bezárnak. A bányászok erre elkergették az igazgatókat, magukra vették az ország szénellátásának feladatát. A bányatulajdonosok a „népkormányhoz" fordultak segítségért — és nem hiába. Peyer Károly, a szociáldemokrata szénkormánybiztos sortűzzel verette le a salgótarjáni bányászok országmentő mozgalmát. De a bányászvér nem folyt hiába: sok munkásnak nyitotta fel a szemét. A kommunista szervezetek az iparvidékeken rohamos növekedésnek indultak.

A polgári „népkormány" balról a forradalmasodó munkástömegek, jobbról az

ellenforradalmárok malomkövei között őrlődött. A helyes politika az lett olna, ha a tömegekkel karöltve, a reakció ellen vezette volna a harcot. Ehelyett a kommunista párt ellen vonult fel, végső soron azokkal a tömegekkel fordult szembe, amelyek vállán uralomra jutott...

A „népkormány" törvényben biztosította ugyan a sajtószabadságot, de papírt csak azoknak a lapoknak juttatott, amelyeknek kedve tartotta. A „Pesti Hírlap" például a kormány által kiutalt papíron uszított a munkanélküliek ellen, akik szerinte „nem akarnak dolgozni".

A „Vörös Ujság" más munkanélküliek ellen írt, azok ellen a tőkések és földbirtokosok ellen, akik soha életükben nem dolgoztak – ezért tagadták meg a laptól a papírt.

Február 3-án kora hajnalban rendőrökkel telt teherautók jelentek meg a „Vörös Ujság" szerkesztősége előtt. A rendőrség a papírrendelet megsértése címén megsemmisített mindent, amit talált. Még a villanylámpákat is „elkobozták", pedig azok igazán nem ütköztek a papírrendeletbe. A legsötétebb reakció sem dúlhatott volna különbül.

A „Vörös Ujság" röpiratban közölte a hírt olvasóival, és kijelentette:

„A »Vörös Ujság« mégis meg fog jelenni. Hirdetni fogja a kommunizmus forradalmasító igéjét."

Ígéretét híven be is tartotta.

Most már csak a kommunista párt betiltására kellett ürügyet találni, ami hamarosan meg is történt.

Február 20-án a munkanélküliek tömeggyűlést tartottak a Vigadóban, ahol felháborodva tárgyalták: a „Népszava" zsarolásnak minsőítette azt a kérelmüket, hogy munkát vagy munkanélküli-segélyt kapjanak.

A gyűlés befejezése után a részvevők a „Vörös Ujság", majd a „Népszava" épülete elé vonultak. A „Népszava" szerkesztőségét ebben az időben már állandó rendőrés védőrkészültség őrizte a nép „szimpátia"-megnyilvánulásai ellen. A továbbiakat maga Dietz rendőrkapitány így írja le: A „Népszava" előtt „nem tudom, mi okból – lövöldözés támadt, aminek az lett az eredménye, hogy két rendőr és három védőr halva maradt. Én nem vártam be a vizsgálatot arra vonatkozólag, hogy vajon nem a két karhatalom lőtt-e egymásra..., hanem rögtön arra az álláspontra helyezkedtem, hogy most már itt van az alkalom, amikor újra felléphetünk a kommunista párt ellen..."

Fel is léptek. A párt vezéreit letartóztatták. Kun Bélát majdnem agyonverték a rendőrségen.

A munkások emlékezni kezdtek arra az időre, amikor még őket ütötte-verte a Magyar Királyi Államrendőrség, és hevesen tiltakoztak a „népköztársaság" rendőri brutalitásai ellen.

A kommunista párt illegalitásba kényszerült, de működése egy percre sem szünetelt. Csakhamar megjelent a „Vörös Ujság" is. A kommunista mozgalmat elfojtani nem lehet, mert ezt a proletariátus eleven ereje váltotta ki – írja.

A kommunisták ellen a „népkormány" kedvelt érve az volt, hogy ha a magyar munkásság az orosz útra tér, akkor az antant megharagszik és rossz békét diktál; míg ha jó fiúk maradunk, akkor az ország megtarthatja régi határait.

Március 20-án azonban megérkezett a magyar kormányhoz az ún. Vyx-jegyzék, amely az ország jelentős részének, sőt színmagyar városoknak, mint Makónak, Szegednek, Debrecennek is azonnali átadását követelte.

Erre a nemvárt fordulatra a „népkormány" bölcsessége elfogyott. Polgári pártjai lemondtak, a szociáldemokrata párt pedig itt állt polgári támasz nélkül a forrongó, elégedetlen országban. A tömegek már a kommunistákra hallgattak.

A szociáldemokrata párt vezetői nem tehettek mást: március 21-én a Gyűjtőfogházban tárgyalni kezdtek a kommunistákkal, hogy vegyék át közösen a hatalmat.

A két munkáspárt a proletárdiktatúra elvi alapján egyesült.

A magyar dolgozó nép újra forradalomtól mámoros. Az utcára özönlik, hogy „pirosló arccal és piros zászlókkal" köszöntse a proletárforradalmat. Hangosan olvassák a falragaszokon, az egymás kezéből kikapkodott „Vörös Ujság"-ból a tanácskormány kiáltványát, amelyben ünnepélyesen bejelenti, hogy „Magyarország proletársága a mai nappal a maga kezébe vesz minden hatalmat". Felhívást intéz a világ proletariátusához, hogy kövessék példánkat. Egyszersmind testvéri üdvözletét küldi Szovjet-Oroszországnak, és kész fegyveres szövetségre lépni vele.

A forradalmi kormány, személy szerint Kun Béla a csepeli szikratávíró útján azonnal összeköttetést keresett a szovjet kormánnyal, és közölte a világ második proletárállamának megalakulását.

Lenin elvtárs az orosz kommunista párt VIII. kongresszusán jelentette be a nagy eseményt. A hír leírhatatlan lelkesedést keltett. Makszim Gorkij, a proletariátus nagy költője, táviratban adott hangot az orosz nép örömének, reményének. „Új élet virrad ránk, példátokat rövidesen az egész világ követni fogja" – írta.

Lenin elvtárs kormányunkhoz intézett üzeneteiben értékes tanácsokat adott a proletárhatalom megszilárdítására és megvédésére. Különösen nagy jelentősége volt annak a májusvégi üdvözletnek, amelyet Lenin Szamuely Tiborral küldött a magyar munkásoknak. Ebben a diktatúra következetes és kemény gyakorlására, a forradalom vívmányainak megvédésére szólít fel.

A proletárállam szervezeti alapja a tanácsrendszer. A régi népellenes, önkényeskedő hivatalnokokat a munkások, katonák és szegényparasztok tanácsának tagjai váltották fel. Ezek tisztüket a nép javára gyakorolták, mert maguk is a nép közül valók voltak.

A kezdetben forradalmi úton létrejött tanácsokat április első felében újraválasztották, a legszélesebb választójog alapján. A régi Magyarország pár százezer választójával szemben négy és félmillió szavazó járult az urnák elé. A választójogból csak egy maroknyi kisebbséget: a dolgozó nép ellenségeit zárták ki.

A választások óriási lelkesedés közben folytak. A jogfosztott munkásság és parasztság, a választók túlnyomó többsége először szavazott életében. A titkosság elvét szigorúan betartották. Ilyen tiszta választás soha azelőtt nem volt még Magyarországon.

1919. június 14-én ült össze a tanácsok országos kongresszusa, az ország legfőbb hatalmi szerve, és ünnepélyesen törvénybe iktatta a Magyar Tanácsköztársaság alkotmányát. Ez volt az első magyar alkotmány, amely a dolgozó nép érdekeit védte, és céljául a kommunista társadalom megteremtését vallotta.

Az alkotmány kimondja, hogy a „Tanácsköztársaság szabad népek szabad szövetsége... nem ismer faji vagy nemzeti különbséget. Nem tűri a nemzeti kisebbségek bármilyen elnyomását..." Törvénybe iktatja a nyolcórás munkaidőt, a nők egyenjogúságát, az „egyenlő munkáért egyenlő bér" elvét, a dolgozók jogát a munkára, szabadságidőre, kultúrára.

A tanácskongresszust megelőzően, június 12-én és 13-án zajlott le a munkásság egyesült pártjának kongresszusa, amelyen elhatározták, hogy a párt neve „Szocialista-Kommunista Munkások Magyarországi Pártja" legyen. A párt programja: a tőkés társadalmi rend megdöntése és a szocialista társadalmi rend megvalósítása a proletárdiktatúra útján. A párt legfőbb feladatának tekinti, hogy elősegítse a nemzetközi forradalom diadalra jutását.

Ezt követően, június 20–22-én zajlott le a kommunista ifjúmunkások első kongresszusa. Lékai János, az ifjúság megbecsült vezetője, nagyszabású kultúrprogramot terjesztett elő. A magyar ifjúság előtt szélesre tárult a kultúra eddig lezárt kapuja. Ezen a kongresszuson az ifjak lelkesítő, jövőbe mutató jelszava volt:

„Mi már nem leszünk kizsákmányolt proletárok!"

A proletariátus kiépítette hatalmi szerveit. A népellenes csendőrség és rendőrség helyébe Vörös Őrség lépett, az Oroszországból jött volt hadifoglyok vezetésével. A Korvin Ottó vezette politikai nyomozó osztály tagjai jobbára gyári bizalmiakból szerveződtek, és éberen őrködtek a proletárállam biztonsága felett. Szamuely Tibor bátor csapatával a front mögötti országrészek nyugalmát biztosította.

Megszerveződtek a forradalmi törvényszékek, a nép egyszerű, hű fiai elnökletével.

A proletárdiktatúra következetes gyakorlását azonban nagyban akadályozták a kormányban ülő jobboldali szociáldemokraták, akik pártját fogták az ellenforradalmároknak, sőt egyes ellenforradalmi megmozdulásokban maguk is szerepet vittek.

Míg a dolgozó ifjúság nagyszabású kultúrprogramot készít elő, a Ludovika Akadémia úri tisztjelöltjei ellenforradalmi puccsal remélik visszaszerezni régi kiváltságaikat. Június 24-én monitorok tűnnek fel a Dunán és lövik a partmenti Tanácsházat, a ludovikások elfoglalják a telefonközpontot. Ezt az éretlen puccskísérletet a felfegyverzett proletariátus könnyűszerrel elhárította.

Március 26-án megjelent a Forradalmi Kormányzótanács rendelete a kisipar kereteit meghaladó ipari, bánya- és közlekedési üzemek köztulajdonba vételéről, igazgatásáról és munkásellenőrzéséről.

A proletariátus tönkrement, lezüllött gyáripart vett át a kapitalistáktól. A gépek a négy és fél esztendős háború alatt tönkrementek, az anyagtartalékok kimerültek.

A gyárak máról holnapra éltek az ugyancsak kimerült bányák és a kohók termékeiből. A Károlyi-uralom idején az ipar lezüllése csak fokozódott. A tőkések szabotáltak, anyagkészleteiket eltüntették, nem gondoskodtak az üzemek karbantartásáról. Az ország iparát ellátó nyersanyagbázisok megszállt területen voltak. A körülzárt Tanácsköztársaság nagy gazdasági nehézségekkel küzdött.

Mégis a Tanácsköztársaság 133 napja alatt kezdtek kialakulni a tervszerű, szocialista gazdálkodás alapjai. Az intézkedések nagy része azonnal könnyített a proletariátus helyzetén.

A tőkést, az igazgatót szocialista termelőbiztos váltotta fel. A nyerészkedés helyett a tervszerű üzemvezetés szempontjai kerültek előtérbe. A Tanácsköztársaság az új feladatok megoldását a munkásság osztálytudatos alkotó erejére bízta: ellenőrző munkástanácsok fáradoztak az új munkafegyelem megteremtésén, a dolgozó nép tulajdonának védelmén.

A helyzet szigorú anyaggazdálkodást követelt. A Tanácsköztársaság anyagkészletét a felállított Központi Anyaghivatal oda juttatta, ahol arra a legnagyobb szükség volt.

Ugyanakkor köztulajdonba vették a bankokat és pénzintézeteket is. A szocializált üzemek pénzkezelését és ellenőrzését a felállított Pénzintézeti Központ végezte.

Ezeket az első lépéseket követte a lakóházak, biztosítóintézetek, nevelési, oktatási és kulturális intézmények köztulajdonba vétele.

A Szociális Termelés Népbiztossága a Tőzsdepalotában kezdte meg működését, a burzsoázia gátlástalan üzérkedése színhelyén, amely intézmény immár teljesen feleslegessé vált.

A tervszerű, központi igazgatás lehetővé tette, hogy a termelést a legnagyobb gyárakban végezzék. A malomiparban például a legnagyobb, leggazdaságosabban dolgozó malmokat éjjel-nappal járatták, míg a kisebb üzemeket beszüntették. Az üzemanyagokat helyesen osztották el, megvalósították a szakmai együttműködést és a műszaki iparfelügyeletet. Az egyes gyárak gyártási titkai megszűntek. A szerkesztési irodákat, kísérleti állomásokat és laboratóriumokat egyesítették, és így megteremtették a lehetőségét annak, hogy az üzemek a legjobb gyártási tervezetek szerint dolgozzanak. A többtermelés kérdéseivel is sokoldalúan foglalkoztak.

A Tanácsköztársaság műszaki értelmiségének nagy része a szocializmus eszméit már előbb is magáévá tette, megértette. A műszaki értelmiség egyes nem politizáló, de kiváló szakemberei pedig úgy érezték, hogy most végre megvalósíthatják haladó műszaki elképzeléseiket. A „Szociális Termelés" című folyóiratban Magyarország vízierőinek felhasználásáról, az ország egységes elektrifikálási terveiről, vasutak villamosításáról szóló cikkeket olvashatunk kiváló mérnökök tollából. Hírneves feltalálók segítették a Tanácsköztársaság nagyszabású műszaki terveinek kidolgozását.

Május 19-én létrejött a Népgazdasági Tanács, amely összehangolta az ipari és mezőgazdasági termelést, az anyag- és pénzgazdálkodást, a közellátást, a közlekedést, kifejlesztette a munkásvédelmet, biztosította az ország összes gazdasági erőinek harmonikus fejlődését.

Az üzemekben nagyszabású munkásvédelmi intézkedéseket léptettek életbe, megjavították a munkakörülményeket, súlyt helyeztek a balesetek megelőzésére.

A Forradalmi Kormányzótanács 1919. április 3-án kelt rendeletével megváltás nélkül kisajátította a száz holdnál nagyobb földbirtokokat, minden felszerelésükkel együtt. Ezzel a rendelettel megszűnt a magyar nagybirtokos osztály évszázados kegyetlen uralma, megszűnt a magyar földmunkásság szörnyű kiszolgáltatottsága. A magyar föld a népé lett, amely azt évszázadok óta verejtékével öntözte.

A tanácskormány nagy hibát követett el azzal, hogy nem szívlelte meg Lenin tanítását, nem osztotta fel a földet a nincstelen parasztság nagy tömegei között, akik azt annyira vágyták és várták. A földosztás forradalmasító hatással lett volna a szomszédos népek parasztságára is.

Igaz, hogy az állami birtokokon és termelőszövetkezetekben dolgozó parasztság életszínvonala anyagi, szociális és kulturális tekintetben sokat javult. A bérek az azelőttiek hússzorosára emelkedtek, a természetbeni juttatások megkétszereződtek. A földnélküliek házhelyet, kertet kaptak. A legelőben szűkölködő községekhez új legelőket csatoltak. A földművelők talán jobban, könnyebben éltek, mintha saját földjükön gazdálkodtak volna. De ehhez a belátáshoz a parasztságnak önmagának kellett volna eljutnia.

A földosztás elmaradása súlyos következményekkel járt. A munkás-paraszt szövetség léte forgott veszélyben. A helyzetet az is súlyosbította, hogy számos helyen az állami birtokok és termelőszövetkezetek élére olyanokat neveztek ki, akikkel szemben a falusi lakosság bizalmatlan volt. Az ellenforradalmi agitáció is megtette a magáét.

Ahol azonban a parasztság, megfelelő vezetés mellett, már hónapok óta közösen művelte a jól felszerelt nagybirtokot, ahogy ez például Somogyban történt, ott igen szép eredménnyel gazdálkodtak, és a termésfelhozatal sem akadozott. Nagy realista írónk, Móricz Zsigmond elragadtatással ír a somogyi termelőszövetkezetekről, a parasztság bölcsességéről és közösségérzéséről, a szövetkezeti termelés máris mutatkozó előnyeiről.

1919. május elsején a győzedelmes proletariátus vette hatalmába az utcát. A gyári negyedek ontották az embereket. A munkások és munkásnők friss gallyakkal, tavaszi virágokkal, kicsiny zászlókkal jöttek. A gyárak bemutatták termékeiket.

Az utca ünnepi díszben fogadta népét. Egységes terv szerint a legnagyobb művészek vitték ki alkotásaikat az utcára. A millenniumi emlékmű király-szobrai szégyenlősen húzódnak vörös leplek alá, hogy helyet adjanak az élet új uralkodóinak, a hatalmas munkás-alakoknak. A Köröndön nagy földgömbök állnak, rajtuk a hatalmas Szovjet-Oroszország mellett Tanács-Magyarország vörös ábrája.

Az erkélyeket keleti szőnyegek, vörös plüssterítők díszítik, az ablakokban háromszögletű vörös zászlók terülnek szét. Nincs meghatóbb, mint a proletárnegyedek ablakainak egyszerű díszítése, gyermekrajzok, feliratok, képek, cserép virág – mindenki hozzá akart valamivel járulni az ünnep pompájához.

Zenekarok fújják, százezrek éneklik a kedvelt harcos munkásdalokat, ezeket az eddig tiltott dalokat, amelyeket most már tele torokkal lehet énekelni. Diadalmasan zengenek az Internacionálé ünnepélyes hangjai. Nagy, végtelen tömeg hömpölyög végig Budapest sokat szenvedett és most örömre gyúlt utcáin.

A gyermekek a Margitszigetre vonulnak boldog izgalommal. Megnyílt előttük az a varázskert, amelyre eddig csak a sivár partokról néztek reménytelen vágyakozással – hiszen magas beléptidíj zárta el előlük szépségeit. A margitszigeti májusi gyermekünnepély mélyen bevésődött a proletárgyermekek emlékezetébe.

A vidék ipari városainak népe is kivonult május elsején, és öröme, lelkesedése nem maradt el a budapestieké mögött. Az egész ország ünnepelt ezen a napon. A falvakban ünneplőben, zeneszóval vonultak végig az utcán, és éltették a Tanácsköztársaságot. Mindenütt piros virág, piros szalag, piros zászló és a szívekben nagy reménység.

A Tanácsköztársaság rövid fennállása alatt sokat tett a dolgozók életviszonyainak megjavításáért. Minden dolgozóra, a földmunkásságra is kiterjesztették a betegsegélyt, balesetbiztosítást és az aggkori ellátást. Széleskörű anya- és csecsemővédelmet szerveztek. A reálbér lényegesen több lett, a munkanélküli-segélyt jelentékenyen felemelték.

A dolgozók egészségügye közüggyé vált. Nagy propaganda indult meg az egészséges, józan életmód mellett. A kormány a gyárak számára nagyarányú munkásvédelmi intézkedéseket írt elő, amelyeknek betartását iparfelügyelők ellenőrizték. De a munkások is sajátjuknak érezték a gyárat, és igyekeztek benne megfelelő munkaviszonyokat teremteni.

A köztulajdonba vett egészségügyi intézmények, gyógyfürdők, gyógyintézetek, szanatóriumok a népet szolgálták. Az előkelő fürdőhelyeket, amelyeket azelőtt dologtalan naplopók leptek el, most a dolgozók üdülésének szolgálatába állították.

Köztulajdonba vették a lakóházakat, s a lakbért húsz százalékkal leszállították. A lakbérekből befolyt összegeket tatarozásra fordították. A nyomortanyák összezsúfolt lakóit a burzsoázia alig lakott, egészséges lakásaiba telepítették. Budapesten három hónap alatt 32 és fél ezer munkáscsalád jutott emberséges hajlékhoz. Új lakótelepek tervezését is megkezdték.

A nagybirtokon azelőtt a sokgyermekes béréscsaládokat istállóknál is rosszabb helyiségekben zsúfolták össze. Most minden béréscsalád legalább egy szobát és konyhát kapott, ami bőven telt az urasági és intézői lakásokból.

A zálogházak minden térítés nélkül visszaadták a szegények zálogtárgyait, száz korona értékig. Visszakerültek a zálogba hordott rozoga bútordarabok, ágyneműk...

Az elszegényedés folyamata megállt. Mind több munkanélküli kapcsolódott be ismét a termelőéletbe.

A Tanácsköztársaság talán a gyermekvédelem terén tette a legtöbbet. A városi gyermekek előtt megnyíltak az elzárt főúri parkok és kertek. A Margitszigetet átadták a gyermekeknek.

A nyilvános fürdők hetenként kétszer az iskolás gyermekek rendelkezésére álltak.

Ilyenformán sikerült 35 ezer fővárosi gyermeket hetenként ingyen megfürdetni. Eltűntek az utcáról a mezítlábas, rongyos gyermekek. Az iskola cipőt, ruhát osztott, vigyázott arra, hogy a gyermek külön ágyban aludjék, megfelelően táplálkozzék, jó bánásmódban részesüljön. Az iskolaorvosi, fogorvosi kezelést minden gyermekre kiterjesztették.

Az iskolaév végeztével nagyszabású gyermeknyaraltatás kezdődött. A Balaton vidéke, a Mátra és a pilisi hegyek vidám gyermekkacajtól visszhangzottak. A nyaraló gyermekeket kitűnően élelmezték.

A gyermekotthonok, erdei iskolák, gyógypedagógiai intézetek kiterjedt és sokrétű hálózata igyekezett begyógyítani azokat a sebeket, amelyeket a kapitalizmus a gyermekek testén-lelkén ejtett. A tüdőbeteg gyermekek sokasága a gazdag emberek kertes villáiban nyert elhelyezést. Azok a gyermekek, akiket a Tanácsköztársaság megdöntése után visszataszítottak a nyomorba, szívükben őrizték a proletárdiktatúra emlékét.

Rendezték a fiatal dolgozók, a tanoncok, inasok hihetetlenül mostoha élet- és munkaviszonyait. A 14–18 éves dolgozók számára napi hat-, később nyolcórás munkaidőt írtak elő, amelybe a tanulást is beszámították. Megszűntek az esti és vasárnapi tanonciskolák. Rendelet szabályozta a tanoncok fizetését, eltartását, életkörülményeit. A rendelet azt is előírta, hogy a tanoncokat csak mesterségük elsajátítására szabad felhasználni. Véget vetettek a fiatalkorúak embertelen verésének is. Forradalmi törvényszék elé került az a mester, aki tanoncát „tettleg bántalmazta". A korán kegyetlen munkára szorított, a kismesterek kényére-kedvére kiszolgáltatott, éheztetett, holtra fárasztott, ütött-vert gyermekek kálváriája véget ért, egy részük jól felszerelt tanoncotthonokba került.

A közélelmezés helyzete a Tanácsköztársaság alatt nehéz volt, de elviselhetővé tette az, hogy a rendelkezésre álló készleteket helyesen és igazságosan osztották el. Először a gyermekeket, betegeket, ifjumunkásokat látták el, majd a nehéz fizikai munkát végzők, a hadsereg és a karhatalom élelmezéséről gondoskodtak. De ezenkívül sem éhezett Magyarországon senki, sőt a szegényparasztság, a munkanélküliek és a dolgozó munkásrétegek jobban étkeztek, mint azelőtt. Igaz, az élelem kevéssé volt változatos, és senki sem dőzsölhetett. Az ellátás alapja a hasznos társadalmi munka lett.

A proletárdiktatúra emelkedett szellemére jellemző az a már az első napokban megjelent néhány kormányzótanácsi rendelet, amely az új társadalom új erkölcsét tükrözi.

Egy ilyen rendelet eltörli az összes címeket és rangokat. Megszűntek a születési és vagyoni előjogok, az öröklött vagy megvásárolt rangok és címek.

Egy másik rendelet arról szól, hogy a „Magyar Tanácsköztársaság törvénytelen gyermeket nem ismer". A Tanácsköztársaság letörölte az ártatlan gyermek homlokáról azt a szégyenbélyeget, amelyet a kegyetlen kapitalista társadalom egész életére rásütött.

Kulturális téren a Tanácsköztársaság kezdte felszámolni évszázadok elmaradottságát.

A botrányos iskolai állapotok voltak a régi Magyarország szégyenfoltjai. A falvakból, tanyákból 10–15 kilométert is gyalogoltak télvíz idején, rossz lábbelikben a gyer-

mekek, hogy iskolába jussanak. Az osztatlan iskolákban néhol 100–200 gyermek szorongott, 6–12 évesek, egy tanító vezetése alatt. Az iskolák háromnegyed része felekezeti iskola volt, amelynek külseje még rozogább, tanítója még rosszabbul fizetett volt, mint a községi vagy állami iskoláké.

A Tanácsköztársaság államosította a felekezeti iskolákat, a hittan tanítását az egyház hatáskörébe utalta. Törvénybe iktatta a nyolcosztályos egységes, kötelező népiskolát, a kulturális felemelkedés alapját. Új tankönyvek, olvasókönyvek íródtak, megkezdődött a tanítóság felkészítése az új feladatok elvégzésére.

A középiskolák, egyetemek kapui tágra nyíltak a dolgozó osztályok gyermekei előtt. Az iskola minden fokon ingyenes volt, az egyetemi hallgatók ösztöndíjban részesültek.

A Tanácsköztársaság alkotmányának 10. §-a kimondja:

„A Tanácsköztársaság megszünteti a burzsoázia műveltségi kiváltságát, és megnyitja a dolgozók előtt a műveltség tényleges megszerzésének lehetőségeit. Ezért a munkások és földművesek számára ingyenes és a műveltség magasabb fokát nyújtó tanítást biztosít."

A Közoktatásügyi Népbiztosságon megalakult a szocializmus állami propagandájának csoportja. Ez foglalkozott az ifjúmunkások és a felnőttek oktatásának szervezésével, esti tanfolyamokon a nép- és középiskola tananyagát tanította.

Május 3-án megnyílt a munkásegyetem. Váljon a tudás is közkinccsé, köztulajdonná – hangzott a megnyitó beszédben.

Megnyitotta kapuit a Társadalomtudományok Szabad Iskolája.

Valóságos művelődési láz fogta el az embereket. Az ismeretterjesztő előadásokat százezrek hallgatták.

Az analfabéták oktatását a középiskolai és egyetemi diákság vezette. Javakorukbeli emberek vették kérges kezükbe az irónt, öreg anyókák betűzgetni kezdték az ábécét.

A művészeteknek is sok művelője akadt. Népszerű hangversenyekre, múzeumi kiállításokra özönlött a nép. Zenetanfolyamok, képzőművészeti műhelyek nyíltak, nagy művészek tették lehetővé a népben szunnyadó tehetségek kifejlődését.

Köztulajdonba vették a főurak és pénzmágnások palotáiban felhalmozott, eddig féltékenyen őrzött nagyszerű műkincseket. A művészet nagy alkotásai hozzáférhetővé váltak a nép számára.

Minden haladó író, költő és művész lelkesen köszöntötte az új világot. A szocializmus nemes eszméi, a nép szolgálata nagy alkotásokra ösztönözte őket.

A színházak és mozik köztulajdonba vételével lekerültek a műsorról a hatásvadászó, értéktelen fércművek. A színház a világirodalom nagy alkotásainak, a haladó eszméknek szószéke lett. Az új közönség rendkívül hálásan fogadta a feléje áradó igaz művészetet.

A könyvkiadás és sajtó ügyét a Szellemi Termékek Országos Tanácsa irányította. A népszerű marxista irodalmon kívül kiadásra készen álltak a világirodalom klasszikusai és a haladó magyar irodalom legkiválóbb termékei. Sok új könyvtárat rendeztek be, mozgó könyvtárak járták a falut.

A nép előtt megnyílt a tudomány és a művészetek végtelen világa.

A forradalmi kormány tisztában volt azzal, hogy az imperialisták nem nézik majd tétlenül Tanács-Magyarország sikereit. Ezért már az első napokban megjelent a magyar Vörös Hadsereg szervezéséről szóló rendelet. Az új hadsereget már nem a gőgös tisztek hatalmi szava, nem a lélektelen katonai fegyelem tartotta össze, hanem a proletárhaza védelmének nagy érzése. Az ország még be sem fejezhette a hadseregszervezést, a nyugati imperialisták már felfegyverezték a cseh és román nacionalista hadseregeket, hogy rátörjenek a Magyar Tanácsköztársaságra. A beavatkozás megindításában nagy szerepük volt a hazaáruló magyar uraknak, akik kérve kérték az antantot, induljon a forradalmi Magyarország ellen. Mint 1848-ban, most is a nép árulói voltak. Hazafias frázisokkal sohasem takarékoskodtak, amikor elárulták a nemzetet – de a munkásosztályt hazafiatlansággal vádolták, mihelyt az a dolgozó nép érdekeit védte. S amikor a rabló imperializmus színmagyar területeket is le akart kapcsolni az ország testéről, egyedül a munkásosztály volt az, amely fegyverbe szólított a haza védelmére.

A Forradalmi Kormányzótanács a támadás visszaverésére létrehozta a keleti hadseregparancsnokságot.

Május elsején a frontról rossz hírek jöttek. A román és cseh burzsoá csapatok előrenyomulása folytán, válságosra fordult a helyzet. Május 2-án a budapesti munkástanács harcba szólította a proletariátust. hogy megvédje hatalmát. A hívó szóra a magyar munkásság fegyvert ragadott. 15–16 éves fiúk idősebbeknek mondották magukat, hogy harcolhassanak. Idős családapák hagyták el otthonaikat, hogy gyermekeik jövőjéért küzdjenek.

Minden nagyobb gyárnak megvolt a maga munkászászlóalja, amelyet az otthonmaradt elvtársak szeretete kísért. A csepeli vasas hadosztály az osztályharcban szerzett dicsőségét harci dicsőséggel kívánta öregbíteni.

A nemzetközi proletariátus legjobb fiai siettek a magyar testvérek segítségére. Nemzetközi ezredek alakultak, volt orosz hadifoglyok, ukránok, lengyelek, románok, csehek, szlovákok, olaszok, jugoszlávok sereglettek a zászló alá. Ausztriából 1200 harcos sorakozott fel; vezérük, Rothziegel elvtárs életét áldozta a proletariátus ügyéért.

Csakhamar százezer munkás állt fegyverbe, hogy életével és vérével védje a proletárhazát. Május 3-ára 16 új hadosztály vonult hadba Stromfeld Aurél, a vörös vezérkari főnök hivatott vezetésével, aki nagy katonai tudását őszinte meggyőződéssel szentelte a proletariátus ügyének.

Az északi hadjárat egyetlen nagy diadalmenet volt. Nem akadt erő, amely feltartóztathatta volna. Egymás után szabadították fel Észak-Magyarország és Szlovákia városait; Miskolc, Léva, Érsekújvár, Kassa, Eperjes, Rozsnyó ennek a fényes diadalmenetnek főbb állomásai. A felszabadított városok népe virágesővel, zászlóerdővel fogadta a felszabadítókat.

Június 16-án megalakult a Szlovák Tanácsköztársaság, amely azonnal testvéri szövetségre lépett az orosz és a magyar Tanácsköztársasággal. Az új tanácshatalom létrejöttét az egész nemzetközi proletariátus nagy örömmel üdvözölte.

Az imperialisták nem nézték tétlenül a magyar Vörös Hadsereg előnyomulását. Clemenceau az antant nevében diplomáciai jegyzékben követelte az északi hadműveletek beszüntetését és a Vörös Hadsereg visszavonását a támadás előtti vonalakra. Ravaszul megígérte: ha a Vörös Hadsereg a cseh fronton visszavonul, kötelezi a román hadsereget, hogy az is vonuljon el a Tiszától, és álljon meg régebben kijelölt vonalánál. A tanácskormány időnyerés céljából elfogadta ezt a javaslatot – visszavonta győzelmes csapatait.

A visszavonulás, a vérrel meghódított területek kiürítése óriási elkeseredést váltott ki a vöröskatonákból. A hangulat kedvező talajt teremtett az ellenforradalmi agitációnak. Az átirányított csapatok már nem a régi lelkesedéssel foglalták el új állásaikat.

Stromfeld Aurél a visszavonulást nem helyeselte és lemondott, helyette az áruló Julier Ferencet nevezték ki vezérkari főnökké. A hadseregben mindinkább az ellenforradalmi tisztek kerültek előtérbe.

A Vörös Hadsereg visszavonta erőit a cseh fronton, de a románok, minden ígéret ellenére, nem ürítették ki a Tiszántúlt. A vöröskatonák felsorakoztak a románok ellen, az ellenforradalmi tisztek azonban a Vörös Hadsereg terveit kiszolgáltatták a románoknak.

A Vörös Hadsereg kezdetben eredménnyel, lendületesen támadt, Szolnoknál diadalmasan átkelt a Tiszán, több román támadást visszavert. A kezdeti sikerek zavart idéztek elő a román csapatokban. De terveink birtokában a román túlerő könnyen kihasználta a helyzetet. Támadásba lendültek a csehek is. A bekerítés veszélye fenyegetett. Sorainkban csüggedtség, fáradtság lett úrrá. Az oly nagy lelkesedéssel harcba indult, majd északon visszarendelt vörös munkásezredek legénységéből sokan kedvük szegetten hazatértek.

Július 26-án a Vörös Hadsereg megkezdte az általános visszavonulást. A Vörös Hadsereg harcképessége erősen csökkent. Közben a nemzetközi helyzet is kedvezőtlenebbre fordult, elsősorban az imperialisták szovjetellenes intervenciója miatt. Ez és a Tanácsköztársaságra támadó ellenséges hadseregek túlereje arra bátorították a hazai szociáldemokrata vezéreket, hogy nyíltan paktáljanak az antanttal saját hatalomra jutásuk érdekében. A pártnak nem volt már ereje ahhoz, hogy a Budapesten állomásozó hadtestet és a gyári proletariátust a főváros védelmére mozgósítsa.

A kormány jobboldali tagjai nyomására a tanácskormány lemondott. 1919. augusztus 1-én helyét jobboldali szociáldemokrata „szakszervezeti" kormány vette át.

A „szakszervezeti" kormány egész valójában a burzsoá restauráció eszköze volt. Ez végezte el a burzsoázia számára a Tanácsköztársaság nagy vívmányainak teljes megsemmisítését: visszaadta a nagybirtokosoknak a földet, a tőkéseknek a gyárat, feloszlatta a Vörös Hadsereget és a Vörös Őrséget. Kiadta a jelszót a kommunisták üldözésére: „Bűnhődjenek a bűnösök!" Mikor aztán a proletariátus fegyvertelenül állt, hat napi dicstelen uralom után az ellenforradalmi banditák elkergették a „szakszervezeti" kormányt, amelyre nem volt többé szükségük. „A mór megtette kötelességét, a mór mehet."

Az antant-hatalmak támogatásával féktelen megtorlás kezdődött. Felfegyverzett tiszti bandák vad kegyetlenséggel kínozták halálra a munkásosztály leghívebb fiait. Megteltek a börtönök, bírói ítélettel és anélkül halomra gyilkolták a forradalmárokat.

A magyar munkásság borzalmas véráldozatot fizetett. Fájdalmas, örökké sajgó veszteségek ezek... De a sok áldozat nem volt hiábavaló...

A Tanácsköztársaság fényesen ragyogó emléke erőt adott a további harcra. A földalatti munka egy percre sem szünetelt, még a legvéresebb terror idején sem.

„Itt vagyunk újra! A Kommunista Párt él!" – hirdeti már 1919 végén egy röpirat.

Ami 1919-ben merész elgondolás, nagy kezdeményezés, súlyos feladat volt, azt ma megvalósíthatjuk: felépítjük a szocialista Magyarországot. Nem állunk egyedül, testvéri országok koszorúja vesz körül.

S amikor minden év március 21-én összegyűlünk, hogy az első Magyar Tanácsköztársaságra emlékezzünk, büszkén számolunk be 1919 veteránjainak: nyomdokotokon haladunk, hagyományaitokat őrizzük, példátokon tanulunk.

Kezünkből a zászlót soha többé senki nem csavarhatja ki.

I

KELETRŐL JÖN A FÉNY.

A Téli Palota ostroma 1917. november 7-én V. A. Kuznyecov festménye

№ 208.
Пятница
27 октября 1917 г.

ЦѢНА:

ИЗВѢСТІЯ
Центральнаго Исполнительнаго Комитета
и петроградскаго совѣта
РАБОЧИХЪ и СОЛДАТСКИХЪ ДЕПУТАТОВЪ.

Декретъ о мирѣ,

принятый единогласно на засѣданіи Всероссійскаго Съѣзда Совѣтовъ Рабочихъ, Солдатскихъ и Крестьянскихъ Депутатовъ 26 октября 1917 г.

№ 209
Суббота.
28 октября 1917 г.

ИЗВѢСТІЯ
Центральнаго Исполнительнаго Комитета
и петроградскаго совѣта
РАБОЧИХЪ и СОЛДАТСКИХЪ ДЕПУТАТОВЪ.

Въ виду созыва въ теченіи ближайшихъ дней Второго Всероссійскаго Съѣзда Совѣтовъ Крестьянскихъ Депутатовъ, крестьянъ-делегатовъ прибывающихъ на Второй Всероссійскій Съѣздъ Совѣтовъ Рабочихъ и Солдатскихъ Депутатовъ просимъ остаться для участія въ работахъ этого съѣзда.

ДЕКРЕТЪ О ЗЕМЛѢ

Декларація правъ народовъ Россіи.

Октябрьская революція рабочихъ и крестьянъ началась подъ общимъ знаменемъ завоеванія власти.

Разрѣшающаяся КРЕСТЬЯНСТВО отъ власти помѣщиковъ, оно видитъ большое новобранное собственности на землю — она упраздняется.

Разрѣшающаяся СОЛДАТЫ и МАТРОСЫ отъ власти самодержавной генералитета, они перестаютъ отныне будутъ подчиненными и слѣпыми.

Разрѣшающаяся РАБОЧІЕ отъ капитала, и правящее капиталистовъ, они отныне будутъ устанавливать контроль работы надъ выходомъ и фабрикаціи. Все попытки и окончательно разрѣшаются отъ непокорствъ воли.

Остается только НАРОДЫ РОССІИ, торжественно и горячо гнать в правящихъ, на революціонномъ которыхъ движеніе быть приступлено исполненіемъ, освобожденіе которыхъ должно быть проведено рѣшительно и безповоротно.

За этому одержали народы Россіи счастливаго историческаго двухъ на другъ. Результаты такой политики новобранны: рѣзкая и погрома, съ одной стороны, рабства народовъ — съ другой.

Этой позорной политикѣ народовъ должно быть положено быть оставлено. Отныне она должна быть замѣнена политикой ДОБРОВОЛЬНАГО и ЧЕСТНАГО союза народовъ Россіи.

Въ народѣ интернационалъ, послѣ фактической революціи, когда власть народовъ отъ руки политической буржуазіи, интернационалъ политика натравливанія уступила свое политикѣ трудового содержанія отъ народовъ Россіи, политикѣ предложить и провозгласить принципіальное самостоятельное заявленіе о «свободѣ» и «равенствѣ» народовъ. Результаты такой политики новобранны: рѣзкая національная вражда, народъ взаимнаго доверія.

Этой недостойной политикѣ пора и мѣсто, предложить и провозгласить доктрину быть положить конецъ. Отныне она должна быть замѣнена открытою и честной политикой свободнаго отъ ПОЛЮБОМУ ВЗАИМНОМУ ДОВѢРІЮ народовъ Россіи

Только въ результатѣ такого доктрина можетъ единственно честной и прочной союзъ народовъ Россіи.

Только на результатѣ такого союза не будетъ быть сильнаго рабства и кровавыхъ слѣдовъ на родной Россіи въ одну революціонную силу, способную устоять противъ всякихъ на нуженій со стороны империалистическо-помѣщичьей буржуазіи.

Исходя изъ этихъ положеній, первый Съѣздъ Совѣтовъ въ этотъ годъ провозглашаетъ право народовъ Россіи на свободное самоопредѣленіе.

Второй Съѣздъ Совѣтовъ въ октябрѣ этого года подтверждаетъ это постановленіе права народовъ Россіи быть рѣшительно и опредѣленно.

Установивъ право этого Съѣзда, Совѣтъ Народныхъ Комиссаровъ рѣшилъ положить въ основу своей дѣятельности по вопросу о національностяхъ Россіи слѣдующія положенія:

1. РАВЕНСТВО и СУВЕРЕННОСТЬ НАРОДОВЪ РОССІИ.

2. ПРАВО НАРОДОВЪ РОССІИ НА СВОБОДНОЕ САМООПРЕДѢЛЕНІЕ, ВПЛОТЬ ДО ОТДѢЛЕНІЯ и ОБРАЗОВАНІЯ САМОСТОЯТЕЛЬНАГО ГОСУДАРСТВА.

3. ОТМѢНА ВСѢХЪ и ВСЯКИХЪ НАЦІОНАЛЬНЫХЪ и НАЦІОНАЛЬНО-РЕЛИГІОЗНЫХЪ ПРИВИЛЕГІЙ и ОГРАНИЧЕНІЙ.

4. СВОБОДНОЕ РАЗВИТІЕ НАЦІОНАЛЬНЫХЪ МЕНЬШИНСТВЪ и ЭТНОГРАФИЧЕСКИХЪ ГРУППЪ, НАСЕЛЯЮЩИХЪ ТЕРРИТОРІЮ РОССІИ.

Выполненіе сторонъ декларатныя статьи будетъ выработаны немедленно послѣ конституированія комиссіи по дѣламъ національностей.

Именемъ Республики Россійской Народный Комиссаръ по дѣламъ національностей ІОСИФЪ ДЖУГАШВИЛИ-СТАЛИНЪ

Предсѣдатель Совѣта Народныхъ Комиссаровъ В. УЛЬЯНОВЪ (Ленинъ)

Az orosz munkás-, katona- és parasztképviselőtanácsok országos kongresszusának az 1917 október hó 26-án (o-stilus szerint) tartott ülésén egyhangulag elfogadott

BÉKEHATÁROZATA.

Az október 24/25-iki forradalom után alakított és az orosz munkás-, katonai parasztképviselőtanácsok támogatását élvező Munkás- és Parasztkormány ezennel felhívással nemzetekhez és kormányokhoz az ajánlattal azonnal a békétárgyalásokat megkezdeni az igazságos demokratikus béke visszaállítása céljával.

Az igazságos vagy demokratikus béke alatt, amely után az összes háborúviselő országok kimerülve, rabságban sínylő és kimerített munkás és földműves osztályainak érzéki többsége már évek óta vágyakozik és amelyet az orosz munkások és parasztok a cári fékényuralom bukása után a legkatározottabb és legenergikusabb módon követelnek — ilyen béke alatt az új kormány a végtelen és minden hahotáig nélkül az annexiókat (azaz az idegen országok tartósának elnyomását, de a más nemzetiségek erőszakos megkárosítását) és a hadi kárpótlást kiséri elvek alapján kötött békét érti.

Ilyen békekötést ajánl az orosz munkás- és parasztkormány az összes háborúviselőknek minden illőkésztés nélkül, utóbbra a maga kézségére minden kérdést annak a célnak a legkamarább elérésére irányítani, amíg a békétárgyalásokat az összes országok és nemzetek jogalapján népképviseli gyakorlat végleges nem fogadják el és azt erőltik meg.

Összhangban a demokrácia (népkormányzat) és különösen a munkásosztályok jogérzetével, az orosz munkás- és parasztkormány az annexiók vagy idegen országterületek elrablása alatt a kicsiny és gyönge nemzetiségek a nagy és hatalmas államnak való minden olyan egyesítését érti, amely az illető nemzetiségnek erre való pozitívan, világosan és szabadon kifejezett óhajának beleegyezése nélkül történt, függetlenül attól, hogy ez a kifejezés, amelyben az erőszakos egyesítés lehetőségét, és attól a körülménytől, hogy csatolásra vagy elszakadásnak hívnak az erőszakosan egyesített vagy pedig bizonyos országhatárokon belül odatartozó országokkal visszatartott nemzetiség vagy nemzet. Végre, ez a függőlenségelhatározás minden egyes esetre tartozik tekintet nélkül arra, hogy a kérdésben forgó nemzetiség vagy nemzet Európában e vagy pedig messze tengerentúli országokban él.

Hogyha törvényük nemzet valamely államnak határain belüli erőszakosan visszatartatik avagy a határozattan kifejezett akarata ellenére — (függetlenül attól, hogy ez az akaratnyilvánítás a mult hónapokban, az egyes politikai pártok határozatokban vagy pedig közvélekedések és a nemzeti rabság ellen támasztott felkelések alakjában kifejezésre nyert) — nem ismerni a jogban az állami kötelék formájának a kérdését annak népszavazás útján minden kényszer nélkül és az erőszakosan egyesítő vagy egyáltalában az erősebb nemzet hadseregének az elfoglalt területről való teljes elvonulása után határozni, úgy ez az egyesítés annexiának, másszóval erőszakos elszállításnak vagy területrablásnak tekintendő.

A jelen háborút a rabságba ejtett gyönge nemzetiségeknek a gazdag és hatalmas nemzetek közötti felosztása végett továbbfolytatni, az orosz munkás- és parasztkormány az esetleség ellen elkövetett legsúlyosabb bűntettnek tekinti és ünnepélyesen kijelenti a maga határozatát arrónal mindenjan békefeltételeket aláírni, amelyek végét vetnének a háborúnak és az összes nemzetiségeknek kivétel nélkül a feltétlenül igazságos demokratikus béke javának az élvezetét egyenlő mértékben biztosítanának.

A II. szovjetkongresszus 1917. november 8-i határozata a békéről és a nagybirtok kisajátításáról. A Népbiztosok Tanácsának 1917. november 15-i nyilatkozata Oroszország népeinek egyenjogúságáról

A fronton terjesztett egykorú röplap

Orosz és magyar katonák barátkozása a fronton

PETROGRÁD
NOVGOROD
VOLOGDA
JÁROSZLAVL
TVER
MOSZKVA
KALUGA
VLAGYIMIR
NYIZSNYIJ-NOVGOROD
TULA
RIAZANY
OREL
PERM
KURSZK
KAZÁN
TYUMENY
TOBOLSZK
JEKATYERINBURG
SADRINSZK
VORONYEZS
SZIMBIRSZK
IRBIT
ODESSZA
PENZA
KURGAN
ISIM
TARA
SZAMÁRA
UFA
SZARÁTOV
CSELJABINSZK
PETROPAVLOVSZK
OMSZK
ROSZTOV
ORENBURG
ASZTRAHÁN
MARZINSZK
TOMSZK
BERJOZOVO
NYIKOLAJEVKA
BARNAUL
BIJSZK
ACSINSZK
KANSZK
KRASZNOJARSZK
IRKUTSZK
CSITA
HABAROVSZK
VLAGYIVOSZTOK
SZEMIPALATYINSZK
MONGOLIA
KOREA
TASKENT
KOKAND
SZAMARKAND
IRÁN
AFG.
KÍNA
HADIFOGOLYTÁBOROK (1914-1918)
FORRADALMI HADIFOGOLY SZERVEZETEK
A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM HARCAIBAN RÉSZTVEVŐ NAGYOBB MAGYAR INTERNACIONALISTA ALAKULATOK

Dukesz Artúr

Ember Lajos

Ligeti Károly

Mindhárman — és még oly sokan — életüket adták Oroszországban a forradalomért

Gavró Lajos

Zalka Máté

Hősiesen végigharcolták a polgárháborút, és később is híven szolgálták a forradalom ügyét

Magyar internacionalisták felvonulása Pétervárott 1917 decemberében

Magyar páncélos osztag Moszkvában a polgárháború idején

Magyar internacionalisták hősi csoportja a Távol-Keleten (Köztük Jancsik Ferenc [1] és Vántus Károly [2])

A moszkvai Drezda Szálló épülete, ahol 1918. március 24-én megalakult az OK(b)P magyar csoportja

A csoport zászlaja

A magyar csoport újságjai Szovjet-Oroszországban

A HAZATÉRŐKHÖZ!

Munkások és parasztok!

Ostorozzuk hadifogoly proletár és paraszt testvér. Hallgasd meg a szavukat, ébredő öntudatú arcuk és tömegük a hatalmi helyet „hazának" nevezték, hogy megvédhessék saját rablótörténetüket, pénz szerzésüket, nyomorúságukat elnyerték.

Rokkant ugolókat, bénultra törzs vissza otthonukba. Ez az ember szülőt és a nyomorúság tanyája volt, az ínség volt benne az állandó lakó. S még ezt is feldúlva szülőt hányásra mást, amiben fogságból rabságba hulláma lőtte.

Kik hergették a halálba, az ínségbe, fogságba? Kiknek köszönhetted, hogy nagycsaládos megmaradott életedet szeretteidtől rövidítették meg? Volt első gondolatunk rajta, volt első elmélkedési fűzete a kínyűlöletet szemed szikrák hittek, ahol a nagy orosz proletárforradalom tűzt élő.

Lehet-e még becsapni téged azzal, hogy a hazát védeni tudtad, amikor [illegible] hűtlenek?

Lehet-e egyáltalán hűtlenségről még a háborúban? Ha még nem gyűlölte volna fel szemedből az orosz forradalom nagyszerű világosságát, [illegible] szívedből megnyerve:

Ez a háború nem a népek háborúja. Ezt a háborút a nagy rablóállamoknak az a törekvése okozta, hogy újra felosszák a már felosztott világot. A háború az imperializmus: a bankok újjáosztott tőkének háborúja, a világ politikai és gazdasági kizsákmányolásáért, az érdekekért, a nyersanyagok forrásáért, a tőke elhelyezéséért.

A háború az imperialista államok háborúja, azoké az államoké, amelyek gátlástalan kíméletlenséggel és kizárólag a proletárok: a munkások, a földnélküli parasztok elnyomását, a kapitalizmus által való kizsákmányolását szolgálja.

Ez az elnyomó, hódító, rablóuralmat, mely békében és háborúban egyaránt hűtlenségbe rabolt kontinensekre, kötöre terjedt, hogy zsákmányolás céljából is a hűtlen orosz elnyomó, hódító, rablóuralmat a te kezed?

Vajon ezért engedted el? Vajon ezért a tűzhelyért, a kisházadért vérezzél, életedet áldoztad, szenvedtél a szibériai hómezőkön, az uralmasok barackjában, éhezőtél a hazug-szavakon, elnyomóidnak a dési „hazáért" [illegible] milyen?

Ez vezet még ezért elnyerni a fegyvert, ez ölni, a hűtlenek barátjára, hűtlenek barátjai, hűtlenek vérével, szenvedni, életedet áldozni a hűtlenekért, a hűtlenekért: az imperializmus ölnivalóért?

Ki szólnak hazát, nem az elnyomást, nem a gyűlöletet. Nem ezek, hogy a hűtlen hűtlenek, nem ezek, akik [illegible] az uralmat a haza ébredő hűtlenek a tőke gyermekeinek. Ki szeretjük szülők, hazaszeretnek, testvérek vállak. Ki szeretjük szülők, testvérek!

Lámpásnak fel!

A fegyvert, mit kezedbe nyomtak a fegyverkező rablóuralmak, használd fel a saját felszabadításodra.

Fordítsd a fegyvert azok ellen, akiknek irányuk ugyan szerint: polgárok, rendőrök, hűtlenségek és hazaszeretők voltak rád. Fordítsd a fegyvereket azok ellen, akik téged szenvedtek, akik miatt vérezted: a hűtlenek ellen, az imperializmus rablóhordája ellen.

Lámpásnak fel!

Lámpásokat az ingyjtsd elnyomási szőlőgyűrűvel, az egy szavak által. Vigyétek a forradalmat a proletárok és parasztok [illegible] végig: a földnek, a gyárnak, a dolgozók önrendelkezésének hűtlen világ.

Ti hűtlen ujjai a proletárok elnyomásának eszköze a vagyonosok elnyomás hűtlen. A hűtlen a hűtlenség.

Lámpásnak fel!

Vagyítsd hűtlenbe az államhatalmat! Választásokat ki a vagyonos osztály erőszakának eszközéből a hazaszeretők elnyomásának eszközévé. Alakítsd meg a proletárdiktatúrát, hogy megsemmisíthessétek minden elnyomást, minden kizsákmányolást.

Munkás! tőd a gyár, paraszt tőd a föld. A gyárat, a földet erőszakolt elűzd a tőkések: földesurak, bankárok, papok és magnások. Vegyétek el tőlük!

Fel hűtlenek, hűtlenek, hűtlenbe a barbárságba ellenség, az imperializmus, végleges elnyomásra vár reánk. Csak hetet közös világforradalom kiszabadíthat egy emberi jövőnket.

Ne hagyuljon el minket, ne engedjétek elhamvadni az első [illegible]. Testünk hűtlen gyűlöletet gyűlöletre.

Fegyverrel a kézben, hűtlenségünkért a szívünkben, hűtlenek fel. Proletárok és [illegible], egyik hűtlenségünkben a világon fel! Ha nem is [illegible] el tud, ő gyorsítsuk el hűtlenségét.

Egy nagy erőfeszítés, forradalmi hűtlenség a tőkés [illegible] hűtlenek. Tiétek lesz a föld, a gyár, tiétek lesz a jövő, a boldogság és a béke.

Csak ez erőnek, a fegyverre fellépés, a nemzetközi forradalom útján vezet [illegible].

Hazatérő hadifogoly munkások, parasztok! Legyetek előharcosai a proletárok nemzetközi szellemű forradalmának.

Lámpásnak fel!

Testvéri üdvözlettel:

A forradalmi bizottság.

Magyar hadifoglyok felhívása hazatérő bajtársaikhoz

A hazatérők a közelgő hajnal üzenetét hozták keletről nyugatra, ahol még zengtek az ágyúk és javában aratott a halál. A háborúban elpusztult Európa fele. Itthon a nyomor ijesztő méreteket öltött, a békét sóvárogta mindenki. S voltak, akik nemcsak sóvárogtak, hanem harcoltak is a békéért és a szabadságért, hogy nálunk is győzelemre vigyék a szocializmus eszméit.

MÁR A HALÁL IS BELEFÁRADT...

Pólya Tibor rajza (Borsszem Jankó, 1918 május)

MINDEN KERESZT EGY CÉLTALANUL KIOLTOTT ÉLET

Mindenütt az országban végtelen sorok egy darab keserű kukoricás kenyérért

Sokat kell fagyoskodni egy kis melegért

„VISSZAADTÁTOK AZ EMBERISÉGNEK A SZOCIALIZMUSBA VETETT HITÉT”

(Bokányi Dezső)

1917. november 25-én Budapest munkássága az Ipar csarnok előtt lelkesen köszönti az orosz proletárforradalmat

SZABÓ ERVIN, A MAGYAR MUNKÁSSÁG NAGY NEVELŐJE

Szabó Ervin fordításaiból ismerte meg a magyar munkásság Marxot. Bátran felemelte szavát a szociáldemokrata pártvezetőség háborút támogató politikája ellen

A rengeteg birodalom népességének legalább háromnegyede a mezőgazdaságból él s túlnyomórészt kisbirtokos, paraszt. Az orosz forradalom, az orosz demokrácia sorsát elevo a parasztság — és e réven a túlnyomóan a parasztságból rekrutálódó katonaság — magatartása dönti el. A parasztságot a tradicionális hatalmaktól eltériteni csak egy eszközzel lehet: földosztással. Földért a paraszt a forradalomhoz is hű lesz, igazi, mindenkit részeltető földosztás fejében halni is kész érte. De az uralomért versengő forradalmi osztályok melyike lesz hajlandó radikális földreformra? A kadettek, az oktobristák: liberális nemesek és nagyburzsoák bizonyára nem. A magyar forradalom a példa rá: inkább visszacsinálnák a forradalmat, semhogy uralmuknak erről az alapjáról lemondjanak. S már ezért is inkább az annexiós háboru hivel lesznek, hogy eltereljék a figyelmet a belpolitikai kérdésektől.

Viszont a munkásság és a parasztság forradalmi vezérei bizonyára nem idegenkednek a legradikálisabb földosztástól sem. Attól függ hát minden, kik kerekednek felül.

Ha a liberálisok, akkor az orosz demokrácia mindent inkább jelent, mint békét — hacsak a belső zavarok, a gazdasági krizis, a hadsereg fegyelmetlensége nem bénitják meg teljesen az ország ellenállóképességét. Ha a szocialisták, akkor ugyan valószinüleg gyarapszik a hadsereg offenziv ereje — ha ugyan a hadvezetőség nem lép a passziv ellenállás útjára —, de egyben megváltozik a külpolitika iránya is. Az eddigi nyilatkozatok alapján is, de egyébként sem igen hihető, hogy radikális orosz kormány magáévá tegye a liberálisok annexiós hadicéljait, hogy egyáltalán más alapon foglalna a béke kérdéséhez állást, mint a szabad népek önrendelkezési joga alapján. Ez pedig Oroszország, az orosz szocializmus számára nem jelenthetne más jelszót s más háborús és békecélt, mint a *hasa és a forradalom védelmét:* Oroszország megvédelmezését a német hódító politikával szemben, az orosz demokrácia biztositását a német reakcióval szemben.

S így az orosz forradalom és a béke sorsa másodsorban a központi hatalmak s kivált Németország további magatartásától függ. Amig Németország teljesen le nem mond annexiós politikájáról, addig természetszerüen erősiti az orosz annexionisták helyzetét s ezzel gyöngiti a békepolitikát. Ha azonban a belpolitikai erőviszo-

Részlet „Az orosz forradalom és a béke" című cikkéből

(Huszadik Század, 1917 április.)

MÁR MORAJLIK IDEHAZA A FÖLD

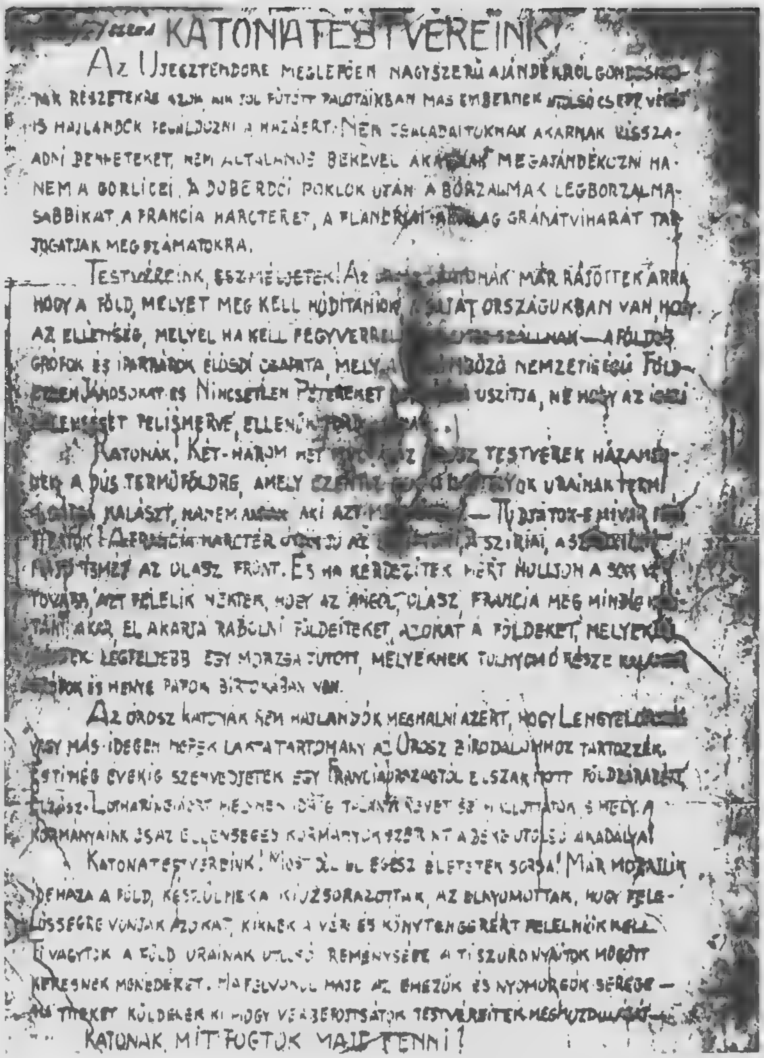

KATONATESTVÉREINK!

Az újesztendőre meglepően nagyszerű ajándékról gondoskodnak részetekre azok, akik jól fütött palotáikban más embernek utolsó csepp vérét is hajlandók feláldozni a hazáért. Nem családaitoknak akarnak visszaadni benneteket, nem általános békével akarnak megajándékozni hanem a gorlicei, a doberdói poklok után a borzalmak legborzalmasabbikát, a francia harcteret, a flandriai [illegible] gránátviharát tartogatják meg számotokra.

Testvéreink, eszméljetek! Az [illegible] katonák már rájöttek arra, hogy a föld, melyet meg kell hóditaniok, a saját országukban van, hogy az ellenség, melyel ha kell fegyverrel [illegible] szállnak — a földesgrófok és iparbárók élősdi csapata, mely a [illegible] nemzetiségű Földnélküli Jánosokat és Nincstelen Pétereket [illegible] uszitja, ne hogy az igazi ellenséget felismerve, ellenük ford[illegible].

Katonák, két-három hét [illegible] az [illegible] testvérek hazamennek a dús termőföldre, amely [illegible] urainak termi [illegible] kalászt, nem annak, aki azt [illegible] — Tudjátok-e mi vár reátok? A francia harctér [illegible] az [illegible], a sziriai, a [illegible] az olasz front. És ha kérdezitek, miért hulljon a sok vér tovább, azt felelik nektek, hogy az angol, olasz, francia meg minden [illegible] el akarja rabolni földeiteket, azokat a földeket, melyekből [illegible] legfeljebb egy morzsa jutott, melyeknek tulnyomó része [illegible] és henye papok birtokában van.

Az orosz katonák nem hajlandók meghalni azért, hogy Lengyelország vagy más idegen népek lakta tartomány az Orosz birodalomhoz tartozzék. [illegible] évekig szenvedjetek egy Franciaországtól elszakított földdarabért, Elzász-Lotharingiáért [illegible]. A kormányaink csak az ellenséges kormányok [illegible] a béke utolsó akadályai.

Katonatestvéreink! Most dől el egész életetek sorsa! Már morajlik idehaza a föld, készülnek a kiuzsorázottak, az elnyomottak, hogy felelősségre vonják azokat, kiknek a vér és könnytengerért felelniök kell. Ti vagytok a föld urainak utolsó reménysége, a ti szuronyaitok mögött keresnek menedéket. Ha felvonul majd az éhezők és nyomorgók serege — ha titeket küldenek ki, hogy [illegible] testvéreitek megmozdulását —

KATONÁK, MIT FOGTOK MAJD TENNI!

Galileista diákok és forradalmi munkások röpirata 1917 végéről, amelyet az orosz proletárforradalom eszméi fűtenek

A hetedik hadikölcsön elleni antimilitarista galileista plakát

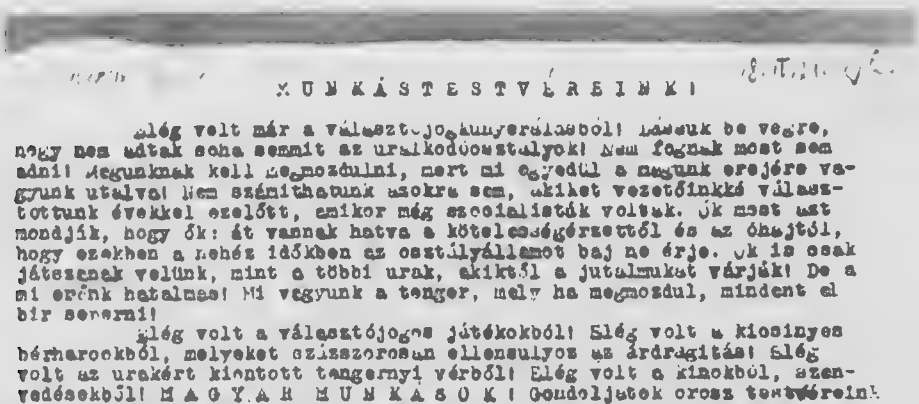

MUNKÁSTESTVÉREINK!

Elég volt már a választójogkunyerálásból! Lássuk be végre, hogy nem adtak soha semmit az uralkodóosztályok! Nem fognak most sem adni! Magunknak kell megmozdulni, mert mi egyedül a magunk erejére vagyunk utalva! Nem számithatunk azokra sem, akiket vezetőinkké választottunk évekkel ezelőtt, amikor még szocialisták voltak. Ők most azt mondják, hogy ők: át vannak hatva a kötelességérzettől és az óhajtól, hogy ezekben a nehéz időkben az osztályállamot baj ne érje. Ők is csak játszanak velünk, mint a többi urak, akiktől a jutalmukat várják! De a mi erőnk hatalmas! Mi vagyunk a tenger, mely ha megmozdul, mindent el bir seperni!

Elég volt a választójogos játékokból! Elég volt a kicsinyes bérharcokból, melyeket százszorosan ellensulyoz az árdrágitás! Elég volt az urakért kiontott tengernyi vérből! Elég volt a kinokból, szenvedésekből! MAGYAR MUNKÁSOK! Gondoljatok orosz testvéreink dicső példájára és mozduljatok meg végre! Csináljunk forradalmat, mert mirajtunk is egyedül a forradalom segithet!

Éljen a vörös Május!

A Korvin Ottó vezette forradalmi szocialisták röplapja 1918. május 1-re

A breszt-litovszki béketárgyalások a német generálisok követelőzése miatt 1918 januárjában megszakadtak. Válaszul a monarchia egész területét politikai sztrájkok hulláma öntötte el. A térképen feltüntetett városokban volt sztrájk.

Sztrájkoló munkások gyűlése Budapesten, a Nyomdászszakszervezet Székháza előtt.

1918. február 1-én a cattarói öbölben állomásozó hadihajók matrózai fellázadtak. Forradalmi készültség a Satellit hajón

„BÖRTÖN, BILINCS, GOLYÓ JUTOTT A BÁTRAK SEREGÉNEK..." (Várnai Zseni)

Haditörvényszék elé viszik a forradalmár matrózokat

Katonai felkelés Pécsett 1918. május 20-án Zala Tibor rajza

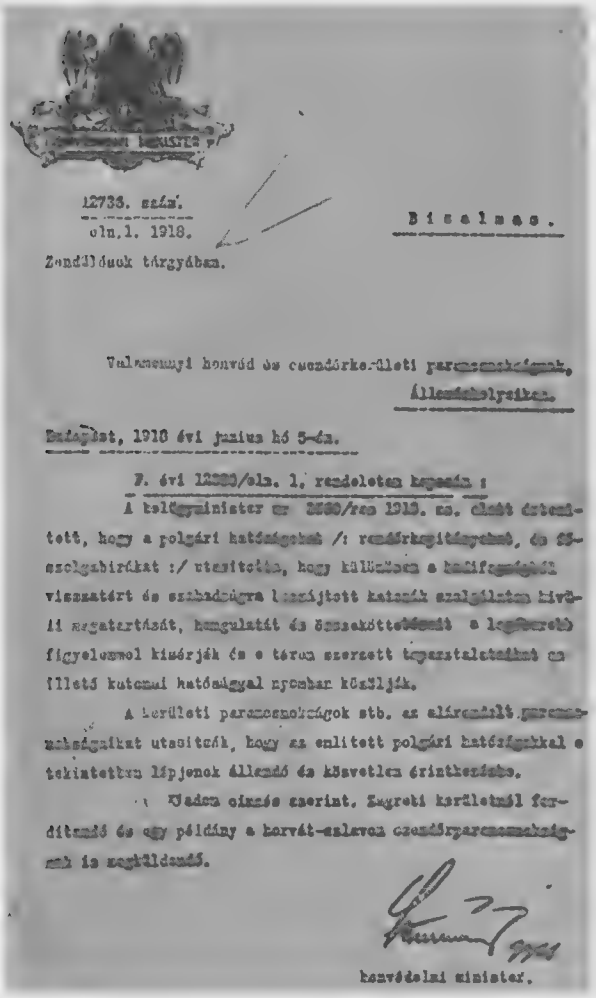

12736. szám.
eln.1. 1918.
Zendülések tárgyában.

Bizalmas.

Valamennyi honvéd és csendőrkerületi parancsnokságnak,
Állomáshelyeikre.

Budapest, 1918 évi junius hó 5-én.

F. évi 12[illegible]/eln. 1. rendeletem kapcsán :

A belügyminister ur [illegible]/res 1918. sz. alatt értesített, hogy a polgári hatóságokat /: rendőrkapitányokat, és főszolgabirákat :/ utasítottam, hogy különösen a hadifogságból visszatért és szabadságra bocsájtott katonák szolgálaton kívüli magatartását, hangulatát és összeköttetéseit a legéberebb figyelemmel kisérjék és a téren szerzett tapasztalatoikat az illető katonai hatósággal nyomban közöljék.

A kerületi parancsnokságok stb. az alárendelt parancsnokságaikat utasítsák, hogy az említett polgári hatóságokkal a tekintetben lépjenek állandó és közvetlen érintkezésbe.

Kiadom címzés szerint. Zagreb kerületnél fordítandó és egy példány a horvát-szlavon csendőrparancsnokságnak is megküldendő.

honvédelmi minister.

Kormányutasítás a forradalmi Oroszországból hazatért katonák megfigyelésére

KENYÉR HELYETT CSENDŐRGOLYÓ Varsányi Pál linometszete

A MÁVAG-gyár kiéhezett munkásainak bérkövetelésére 1918. június 20-án a katonai parancsnokság sortűzzel felel

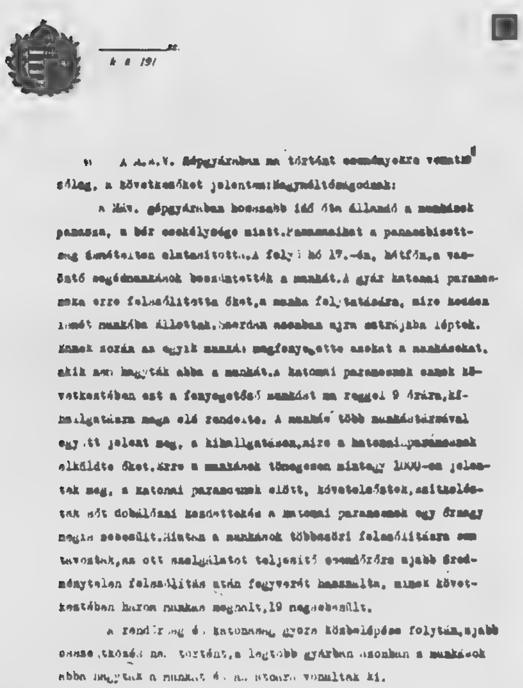

———sz.
k. a 191

A M.Á.V. gépgyárban ma történt eseményekre vonatkozólag, a következőket jelentem Nagyméltóságodnak:

A Máv. gépgyárban hosszabb idő óta állandó a munkások panasza, a bér csekélysége miatt. Panaszaikat a panaszbizottság ismételten elutasította. A foly. hó 17.-én, hétfőn, a vasöntő segédmunkások beszüntették a munkát. A gyár katonai parancsnoka erre felszólította őket, a munka folytatására, mire kedden ismét munkába állottak. Szerdán azonban ujra sztrájkba léptek. Ennek során az egyik munkás megfenyegette azokat a munkásokat, akik nem hagyták abba a munkát. A katonai parancsnok ennek következtében ezt a fenyegetőző munkást ma reggel 9 órára, kihallgatásra maga elé rendelte. A munkás több munkástársával együtt jelent meg a kihallgatáson, mire a katonai parancsnok elküldte őket. Erre a munkások tömegesen mintegy 1000-en jelentek meg a katonai parancsnok előtt, követelőztek, szitkozódtak sőt dobálózni kezdettek és a katonai parancsnok egy őrnagy megis sebesült. Miután a munkások többszöri felszólítására sem távoztak, az ott szolgálatot teljesitő csendőrőrs ujabb eredménytelen felszólitás után fegyverét használta, minek következtében három munkás meghalt, 19 megsebesült.

A rendőrség és katonaság gyors közbelépése folytán, ujabb összeütközés nem történt, a legtöbb gyárban azonban a munkások abba hagyták a munkát és az utcára vonultak ki.

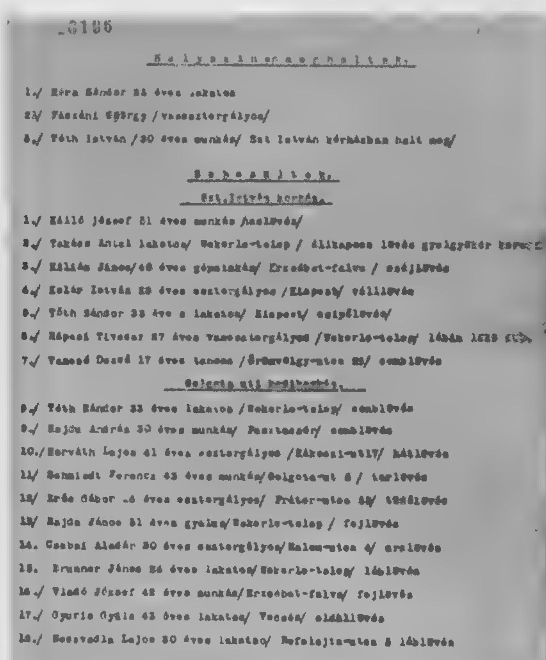

3186

Helyszínen meghaltak.

1./ Héra Sándor 25 éves lakatos
2./ Fászáni György /vasesztergályos/
3./ Tóth István /30 éves munkás/ Szt István kórházban halt meg/

Sebesültek.

Szt. István kórház.

1./ Kálló József 21 éves munkás /haslövés/
2./ Takács Antal lakatos/ Wekerle-telep / állkapocs lövés [illegible]
3./ Kiliám János/46 éves gépmunkás/ Erzsébet-falva / szájlövés
4./ Kolár István 25 éves esztergályos /Kispest/ válllövés
5./ Tóth Sándor 33 éves lakatos/ Kispest/ csipőlövés/
6./ Répasi Tivadar 27 éves vasesztergályos /Wekerle-telep/ lábán [illegible]
7./ Vámosi Dezső 17 éves tanonc /Ürömvölgy-utca 23/ comblövés

Golgota uti kórháza.

8./ Tóth Sándor 33 éves lakatos /Wekerle-telep/ comblövés
9./ Hajdu András 30 éves munkás/ Pusztaszer/ comblövés
10./Horváth Lajos 41 éves esztergályos /Rákosi-ut17/ hátlövés
11/ Schmidt Ferencz 43 éves munkás/Golgota-ut 6 / tarlövés
12/ Erős Gábor 26 éves esztergályos/ Práter-utca 45/ tüdőlövés
13/ Hajdu János 31 éves gyalus/Wekerle-telep / fejlövés
14. Csabai Aladár 30 éves esztergályos/Halom-utca 4/ arclövés
15. Brunner János 24 éves lakatos/Wekerle-telep/ láblövés
16./ Vladó József 42 éves munkás/Erzsébet-falva/ fejlövés
17./ Gyuris Gyula 43 éves lakatos/ Vecsés/ oldallövés
18./ Hosszvadla Lajos 30 éves lakatos/ Nefelejts-utca 5 láblövés

HASLÖVÉS, FEJLÖVÉS, TÜDŐLÖVÉS...

Részlet az ügyészi és rendőri jelentésből a sortűz áldozatairól

A MÁVAG-gyári sortűzre a munkásság általános sztrájkkal felel. Térkép a sztrájk kiterjedéséről

Sztrájkoló győri munkások tömeggyűlése

II

ÉLJEN A KÖZTÁRSASÁG

AKIK HAZA AKARTAK TÉRNI...

ÉS AKIK HIÁBA VÁRTAK...

Vértes Marcell plakátjai

Budapest népe 1918. október 27-én lelkesen tüntet az Országház téren a Nemzeti Tanács mellett, és Károlyi Mihály kinevezését követeli

1918. október 28-án a rendőrség a nép közé lő

Gépfegyverrel védik az Astoria Szállót, a Nemzeti Tanács székhelyét

A 11-es katonatanács

„NE LŐJJ FIAM, MERT ÉN IS OTT LESZEK!"

Katonafiamnak

Várnai Zseni verse.

Én magzatom, szép katona fiam,
Szive vérével ir neked anyád.
Mióta a császár kenyerét eszed,
Vörösbe fordult itthon a világ.
Most készülünk a döntő nagy csatára
S ti lesztek ellenünk majd a sereg,
Ha ráuszitanak önnön véreidre:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

Az anyaföldnek most zsendül a méhe
Már lesi a munkás szolgahadat,
Hogy szüz ölébe termő magot hintsen,
Várja az erőt, mely életet ad.
Most megmérjük irdatlan nagy erőnket
S nem ringatnak majd kalászt a szelek;
A termőföld lesz a mi lázadásunk:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

Fiam, ez öreg reszkető sorokban
Én sirok, ki méhemben hordtalak,
Ki egygyé tettem órát, napot, éjet,
Hogy etesselek, hogy dajkáljalak;
Hus a husomból, vér az én véremből,
Hogy emelhetnél te rám kezet,
Ha én zokogom, sikoltom feléd:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

A Krisztusunk vagy, a mi Messiásunk,
A reménységünk, mindenünk: az Elet.
Fiam, te döntöd el most a sorunk,
A te felzudult bus rabszolgavéred:
Boritson el a forradalmi mámor,
Ha hömpölyög a lázadó sereg,
Mint felkorbácsolt zugó tengerár:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

Most még csak háboreg az écsán
S a kevély hajót már tépi, dobálja,
Mi lesz, ha majd és medréből kicsap,
Ha urrá lesz a tenger akarása:
Mi lesz, ha minden katonafiu
Szülőanyjától kap egy levelet,
Mely lázit, gyujt, vérbeborit:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

1918. október 31-én reggel Budapest utcáin plakátokon jelent meg a vers.
Az utca népe hangosan olvasta, szavalta

Tüntető katonák 1918. október 31-én egy teherautón. Nemzetiszínű zászlók alatt, őszirózsával a királyi sapkarózsák helyén, a békét éltetik

Örömittas munkások, katonák a Rakóczi úton

KULTURA

MÁR MEG LEHET ÍRNI AZ IGAZAT

Jégy

Vészi Margit plakátja

Biró Mihály plakátja

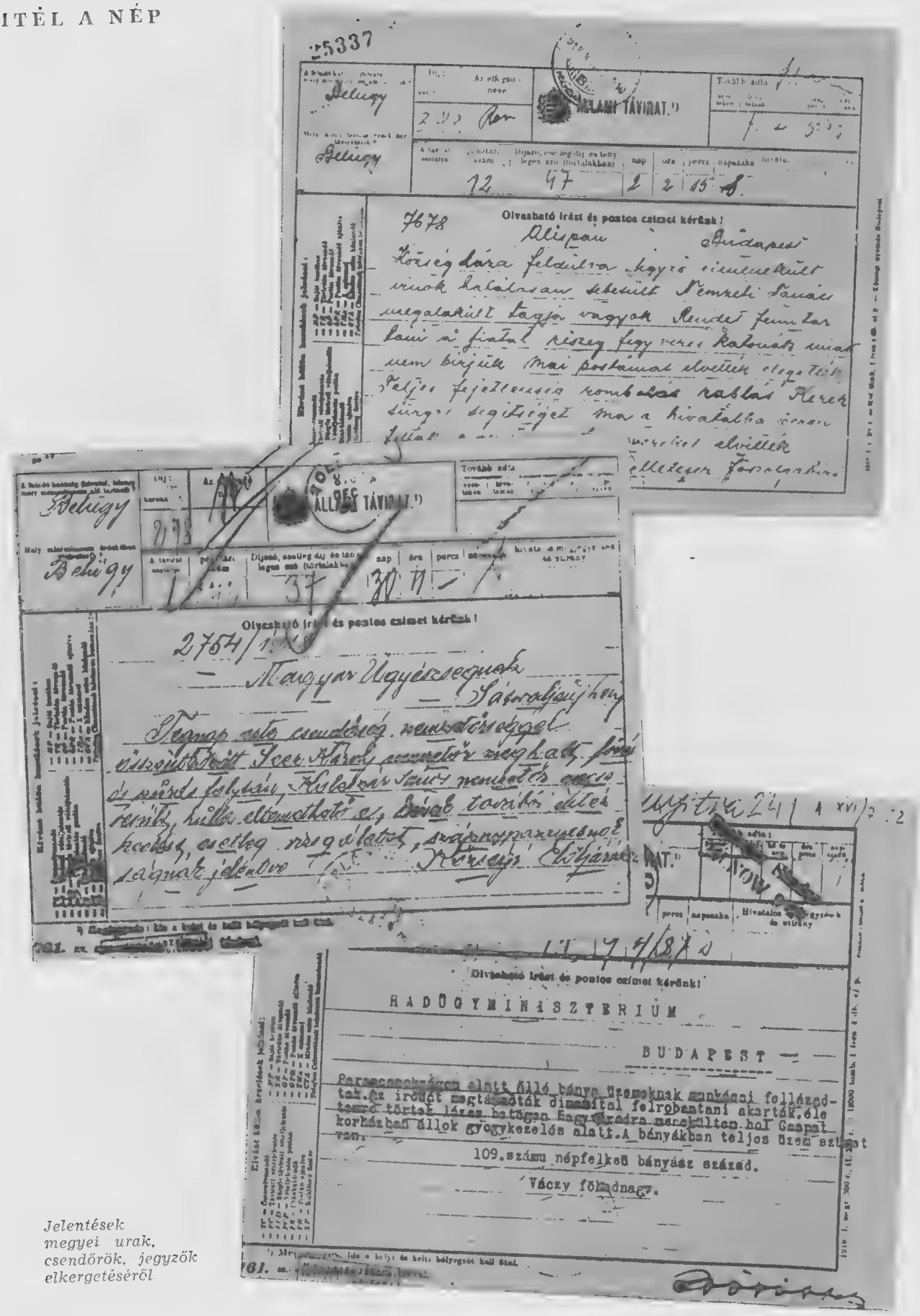

Jelentések megyei urak, csendőrök, jegyzők elkergetéséről

(Petőfi Sándor)

Távirati jelentések:
a nép lefoglalta a földbirtokosok javait

Földosztás Balmazújvároson
1918 november elején

Elhajították a fegyvert, s hazatértek a vértől megcsömörlött katonák seregei

Sorbanállás a hazai kenyérért

1918 november 7-én a volt orosz hadifoglyok Budapesten a forradalom első évfordulóját ünneplik

Katonák! Munkások! Polgárok!

Tisza István nincs többé!

De pribékjei még mindig a háborura mernek uszitani!

A bíróilag megbélyegzett legnagyobb panamistának Magyarország átkának: Lukács Lászlónak sópénzen összevásárolt, megvesztegetett és vesztegető cinkostársai, a munkapárti képviselők még szabadon garázdálkodnak!

Katonatestvérek, jól figyeljetek! Ezek a gyilkosok, akik 4 évig ölettek bennünket, akik letépték a virágzó ifjut anyja kebeléről, akik drága magyar katonáink hulláinak százezrével tömték meg a temetőket, most egy küldöttséget mernek a frontra meneszteni, hogy ott szenvedő katonatestvéreink szivét és fegyverét ellenünk forditsák.

Hát ezt egy percig sem türjük!

Ma még békességgel, de a legnagyobb erélyel felszólitjuk a pénzen vásárolt munkapárt összes képviselőit, hogy mandátumaikról egy 24 órán belül mondjanak le és ezt a Nemzeti Tanácsnak haladéktalanul jelentsék be! Ha ezt nem teszik meg, holnap már mi diktáljuk személyesen a lemondó levelet.

A Nemzeti Tanács a nép fiaiból fogja helyükre a legkiválóbbakat üttetni!

Magyarország forradalmi szocialistái.

A forradalmi szocialisták a Tisza-párti parlamenti képviselők leváltását követelik

Kikiáltják a független magyar köztársaságot

Károlyi Mihályt, a Magyar Népköztársaság elnökét a nép örömmel köszönti

Bokányi Dezső beszél a Parlament lépcsőjén

Szeretettel veszik körül a 48-as honvédet

A forradalmi szocialisták röplapokon követelik a szovjet kormány üdvözlő táviratának nyilvánosságra hozását

Munkások! Katonák!
Polgárok! Elvtársaink!

1918. november 10-ikén az oroszországi munkás-, katona- és parasztfanácsok központi végrehajtó bizottsága megbízásából **Schverdloff elvtárs,** népbiztos Moszkvából a magyar forradalmi kormányhoz 1031/3/11/10. szám alatt egy nyolcszázszavas szikratáviratot küldött a **felszabadult népek részére.**

A táviratban üdvözli a magyar forradalmi kormányt és a

világköztársaság megalakítására

szólítja fel. Figyelmezteti egyuttal a felszabadult népeket, hogy a forradalminak mutatkozó burzsoázia által ne engedjék magukat félrevezetni, mert a forradalom csak akkor mondható eredményesnek, ha **a dolgozó népek uralmával végződik.**

Ezt a népnek küldött üzenetet a titkos diplomáciát eltörlő „népkormány" előttünk mindmáig elhallgatta. **Követeljük, hogy hozzák azt azonnal, szó szerinti szövegében nyilvánosságra.**

Legyen vége a titokzatos mesterkedéseknek! Sorsunkat magunk akarjuk intézni! **Szocialista köztársaságot akarunk!**

A Forradalmi Szocialisták.

Szállnak a röplapok a magasból

BORSOR

HANGVERSENY

III

FORRADALOMRÓL FORRADALOMRA

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA ELSŐ KÖZPONTI BIZOTTSÁGA

Csakhamar bebizonyosodott, hogy a polgári demokratikus forradalom nem váltja valóra a dolgozó nép vágyait, törekvéseit...

Új pártra, kommunista pártra volt szükség, amely a proletariátust tömörítve, a célok és eszközök világos megjelölésével diadalra segíti a szocialista forradalmat

Kun Béla

Chlepkó Ede

Fiedler Rezső

Hirossik János

Jancsik Ferenc

Korvin Ottó

László Jenő

Mikulik József

Pór Ernő

Rabinovics József

Rudas László

Seidler Ernő

Somló Dezső

Szamuely Tibor

Szántó Béla

Vágó Béla

Vántus Károly

A MUNKÁSOSZTÁLY EREJE A FORRADALMI PÁRT

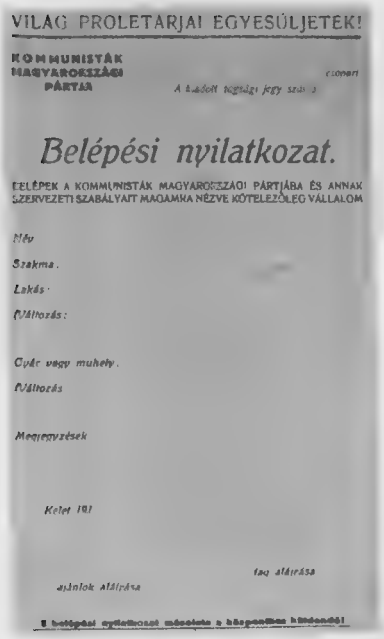

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA

csoport

A kiadott tagsági jegy szám a

Belépési nyilatkozat.

BELÉPEK A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJÁBA ÉS ANNAK SZERVEZETI SZABÁLYAIT MAGAMRA NÉZVE KÖTELEZŐLEG VÁLLALOM

Név

Szakma:

Lakás:

Változás:

Gyár vagy muhely.

Változás

Megjegyzések

Kelet 191

tag aláírása

ajánlok aláírása

A belépési nyilatkozat másolata a központhoz küldendő!

Belépési nyilatkozat a Kommunisták Magyarországi Pártjába

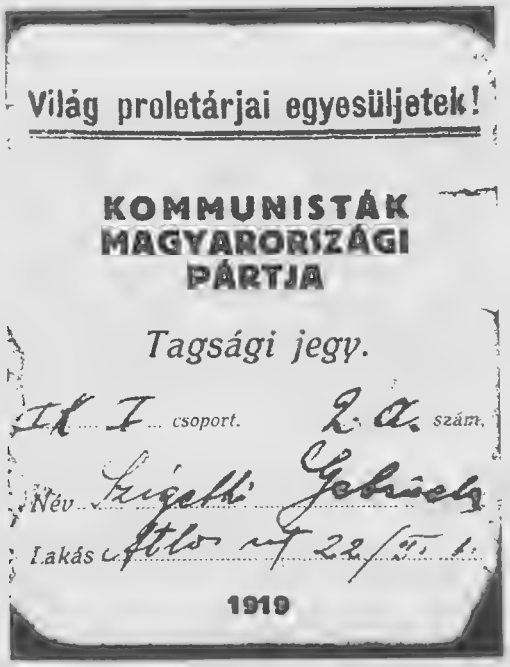

Világ proletárjai egyesüljetek!

KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA

Tagsági jegy.

IX. I. csoport. 2. a. szám.

Név Szigetti Gebrüder

Lakás Attlo ut 22/II. 1.

1919

Tagsági jegy a szervezeti szabályzattal

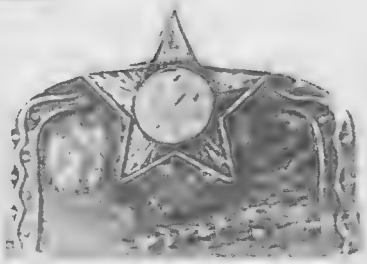

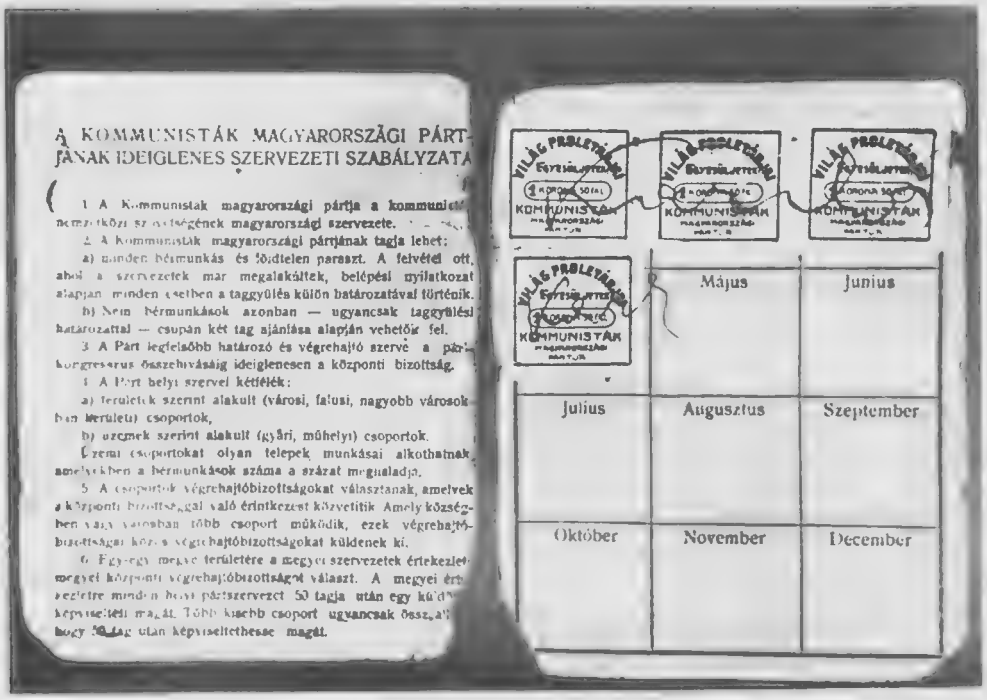

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJÁNAK IDEIGLENES SZERVEZETI SZABÁLYZATA

1. A Kommunisták magyarországi pártja a kommunisták nemzetközi szövetségének magyarországi szervezete.

2. A Kommunisták magyarországi pártjának tagja lehet:

a) minden bérmunkás és földtelen paraszt. A felvétel ott, ahol a szervezetek már megalakúltak, belépési nyilatkozat alapján minden esetben a taggyülés külön határozatával történik.

b) Nem bérmunkások azonban — ugyancsak taggyülési határozattal — csupán két tag ajánlása alapján vehetők fel.

3. A Párt legfelsőbb határozó és végrehajtó szerve a párt kongresszus összehívásáig ideiglenesen a központi bizottság.

4. A Párt helyi szervei kétfélék:

a) területek szerint alakult (városi, falusi, nagyobb városokban területi) csoportok,

b) üzemek szerint alakult (gyári, műhelyi) csoportok.

Üzemi csoportokat olyan telepek munkásai alkothatnak, amelyekben a bérmunkások száma a százat meghaladja.

5. A csoportok végrehajtóbizottságokat választanak, amelyek a központi bizottsággal való érintkezést közvetítik. Amely községben vagy városban több csoport működik, ezek végrehajtóbizottságai közös végrehajtóbizottságokat küldenek ki.

6. Egy-egy megye területére a megyei szervezetek értekezlete megyei központi végrehajtóbizottságot választ. A megyei értekezletre minden helyi pártszervezet 50 tagja után egy küldöttet képviseltéti magát. Több kisebb csoport ugyancsak összeállhatnak hogy 50 tag után képviseltethesse magát.

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK! KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA

	Május	Junius
Julius	Augusztus	Szeptember
Október	November	December

A párt által kibocsátott jelvények és érmék

Budapest, 1918. December 7. I. évfolyam, 1. szám. VILÁG PROLETÁRIAI EGYESÜLJETEK!

VÖRÖS UJSÁG

KOMMUNISTA LAP.

Ára 10 fillér. | Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Ugynok-utcza 17. szám. IV. emelet. | Ára 10 fillér.

OSZTÁLYHARCOT!

A kapitalizmus megérett a bukásra. Megérett nemcsak erkölcsileg, de megérett gazdaságilag is: az imperializmus azt jelenti épen, hogy a kapitalizmus a termelés menetét már gazdasági eszközökkel nem képes fentartani, hanem véres osztályháborut kell felidéznie, hogy azt kapitalisztikus alapon tovább folytathassa.

De a világháboru rettentő emberveszteségе, a gazdasági eszközök elpusztitása, a munkaerőnek a nyerstermények felszinre hozatalától évekig távoltartása tökéletes anarchiába döntötte a termelést. A barbarizmusba cülyeszmad a nemzetileg széttagolt és nemzetekként szembenálló burzsoáziára.

De ki vezesse a proletáriátust ebben a harcban? A régi szociáldemokrata pártok szerte a világon társaivá szegődtek a burzsoáziának rablóhadjáratában. Scheidemann és Renaudel, Thomas és Henderson, Branting és a többiek, szóval valamenyien ott voltak a kapitalizmus oldalán, megszavazták a hadi hiteleket, a rablást védelmi hadjáratnak ismerték el, türték, hogy az imperialista kormányok bezárják Liebknechtet, Mehringet, az olasz szocialistákat s mindezokat, kik világa, az ő világa, hiszen a Népszava s a magyar szociáldemokrata párt szerint már győzött a forradalom. A Népszava s a szociáldemokrata párt Battyányival kibékült, Jászival a polgárságot. Szendével a finánc kapitalizmust a keblére ölelte, — tehát nincs célja a további harcnak, a munkásságnyugodjék meg s bizza a nemzetgyülésre, hogy elhatározza a szocializmust.

Nemcsak a marxizmus kicsufolása ez, nemcsak a munkásság s a parasztszegénység félrevezetése, több ez a polgárság, sőt a kispolgárság vizeibe való átevezés, az osztályharc meghamisítása, a [illegible]

MIÉRT VAGYUNK KOMMUNISTÁK?

A véres világháboru kitörése óta a régi szociáldemokrata pártokról az álare teljesen lehullott. Az álare alói nem „a forradalmi nemzetközi szociáldemokracia" (szép szavak!), hanem imperialista kormányok lakájainak ábrázata tünt elő. Ahelyett, hogy forradalmi harcot folytattak volna a háboru és a kapitalisztikus állammal szemben, tiszta uszályhordozói lettek ezek a pártok a rablóállamoknak s ezzel egyuttal legnagyobb akadályokká — magának a forradalomnak az utján. Az Internationale, a munkásság nemzetközi szövetsége az aljas árulás folytán összedolt és a régi szociáldemokraciának csak a legjobb elemei, — akik később Zimmerwaldban gyültek össze [illegible]

A „Vörös Ujság" első száma

A „Vörös Ujság" munkatársai

Jancsó Károly

Rudas László

Révai József

Boross F. László

Hajdú Pál

Fiatalok terjesztik a „Vörös Ujság"-ot Csepelen

Kommunista újságokat olvasnak Aszódon

Világ proletárjai egyesüljetek!

A Kommunisták Magyarországi Pártjának

rendezésében előadássorozat kezdődik meg

Az első sorozat programmja a következő:

1. **Kun Béla:** Kommunisták és a földkérdés.
2. **Kun Béla:** Lenin és Wilson.
3. **Rudas László:** Reform vagy forradalom.
4. **Vántus Károly:** Az Oroszországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság szervezete.

Az első előadás 1918 évi december 21-én, szombaton este 6 órakor lesz Mehmed szultán ut 4/a. (a régi műegyetem udvarán a gólyavárban). A következők határidejét külön közöljük.

A terem korlátolt befogadóképességére tekintettel az előadásra jegyeket bocsátottunk ki, melyek a munkásszervezetekben és a párt titkárságában (Visegrádi utca 15 szám félemelet jobbra) kaphatók.

Az első előadás tézisei:

Az agrár kérdés lényege a proletárosztály szempontjából. — A földkérdés a német és orosz marxista irodalomban. — Az 1905-ös forradalom tanulságai. — Csernov, Maslov, Lenin. — A falu és a város a márciusi forradalom után. — Kerenskiék a parasztság ellen. — A bolseviki álláspont az agrár-kérdésben. — Az októberi proletárforradalom földtörvénye. — Mi okozta az éhséget. — A földosztástól a föld társadalmi megmüveléséig. — Hogyan áll ma a földkérdés Oroszországban? — A magyarországi agrár-programmok kritikája. — A proletariátus kiéheztetésének veszedelme. — Hogyan lehet ezt elkerülni?

Kommunista Könyvtár
Világ proletárjai egyesüljetek!
Kié a Föld?
Harmadik magyarországi kiadás
Ára 10 fillér.
BUDAPEST, 1918.

KOMMUNISTA KÖNYVTÁR
VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!
KUN BÉLA:
KI FIZET A HÁBORUÉRT?
Ára 10 fillér
BUDAPEST 1918

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!
MI A BOLSEVIZMUS
ÍRTA:
MARCHLEVSZKI J.
BUDAPEST 1919
ÁRA 1 KORONA 50 FILLÉR

KOMMUNISTA KÖNYVTÁR
ÁLLAM ÉS FORRADALOM
ÍRTA: N. LENIN
3

Kommunista Könyvtár
Világ proletárjai egyesüljetek!
Mi a Tanács-köztársaság?
Második magyarországi kiadás.
Ára 10 fillér.
BUDAPEST, 1918

A tököli földmunkások szakszervezete e hó 5-én, vasárnap tartott gyülésén Garai elvtárs beszéde után egyhangulag kimondta a kommunisták ... pártjához való csatlako-

PÁRTÜGYEK.

A Ganz-Danubius hajógyár munkásai december 20-án tartott értekezlete kimondotta, hogy a gyár munkásai csatlakoznak a kommunista párthoz.

A kispesti Lipták és Teudloff és Dietrich gyárak munkásai elhatározták, hagy csatlakoznak a kommunista párthoz.

Az ujpesti munkások f. hó 22-én tartott gyülésü... hangulag kimondottá...

Városok, megyék, üzemek munkásai nagy tömegekben csatlakoznak a proletariátus harcos pártjához

10-én délután értekezletet tartott. Az értekezlet az előadó referátuma alapján megválasztotta a politikai agitáló bizottságot.

Dobozon (Békés megye) január 5-én délelőtt a község földmives munkásai a községháza előtt népgyülést tartottak. A község lakosainak nagyrésze ott volt a gyülésen s a környékbeli községek munkásai is képviselve voltak. Szatmáry Tamás elvtárs nyitotta meg a gyülést. Somló elvtárs ismertette a napirendet és beszéde végén határozati javaslatot terjesztett be, amely kimondja, hogy a község munkásai és a fölötelen parasztok megalakítják a helybeli parasztmunkástanácsot. A javaslatot nagy lelkesedéssel, egyhangulag fogadta el a gyülés. A gyülés után a községi iskolában értekezletet tartottak elvtársaink, amelyen megalakitották a Kommunisták Magyarországi Pártjának dobozi szervezetét. A vezetőség tagjai lettek: Szatmáry Tamás, Békési Mihály, Ladicsán József, Komlósi Lajos, ... András, Kárnyáczki András, ... P. Szabó János ... elvtársak.

Megalakult a fővárosi tanitók kommunista csoportja, amelyen megválasztották a vezetőséget és elfogadták a következő határozati javaslatot:

A Kommunisták Magyarországi Pártjának tanitó csoportja f. évi január 5-én megtartott alakuló gyülése kimondja, hogy miután az osztályharc alapján álló proletárság érdekeit minden álszocializmustól és megalkuvástól menten kizárólag a Kommunista Párt szolgálja, kötelessége minden tanitó elvtársnak egyrészt a legnagyobb lelkiismeretességgel és áldozatkészséggel a kommunista elveket mindenhol és minden alkalommal hirdetni, másrészt legelső és legfontosabb nevelői feladatának tekinteni azt, hogy a jövő nemzedéket, amennyire csak hatalmában áll, az igazi szocializmus szellemében nevelje.

Salgótarján munkássága csatlakozott a kommunisták magyarországi pártjához 1918. december 28-án harom igen fontos értekezlet zajlott le Salgótarjánban, a melyeken (Kun) és S-ten elvtársak voltak az előadók. Délután 2 órakor a vas- és fémmunkások és a bányászok összebizalmi testülete ülést tartott, a melyen a többség kimondotta, hogy csatlakoznak a Kommunisták Magyarországi Pártjához.

Este 6 órakor a vas- és fémmunkások és bányászok szerve-

3. Az államvasutak összes munkás és tisztviselő kategoriáinak képviselői december 29-én jól sikerült értekezletet tartottak, a melyen megalakitották az *államvasutak alkalmazottainak kommunista csoportját*, a mely rögtön megválasztotta ideiglenes szervező bizottságát. Az értekezleten jelenvoltak különös sulyt fektettek annak kijelentésére, hogy a mozgalom nem a szakszervezet egysége ellen irányul. A szakszervezet ép az államvasuti alkalmazottaknál, a kik nemcsak politikailag, de gazdaságilag is szemben állnak a burzsoá állammal, kétszeresen fontos fegyver, a melynek épségére vigyázni kell. Ép ezért megütközéssel vette tudomásul az értekezlet, hogy egyes elvtársakat szakszervezeti vezető állasaikból azért akarnak eltávolitani, mert nyiltan kommunistáknak vallják masukat. Az értekezlet a legerőteljesebb agitációt határozta el a meg vagyunk győződve, hogy rövid idő alatt a gazdaságilag rettenetesen elnyomott vasutasság körében a kommunizmus fog diadalmaskodni.

PÁRTÜGYEK.

Zemplénmegye proletariátusa csatlakozott a Kommunisták Magyarországi Pártjához.

A Kommunisták Magyarországi Pártja hatalmas táborral szaporodott: Zemplénvármegye szervezett proletártömege *egyhangu lelkesedéssel kimondotta csatlakozását a Kommunisták Magyarországi Pártjához*. A csatlakozást karácsony másodnapján a megyei pártkongresszus mondotta ki, melyet a sátoraljaujhelyi szociáldemokratapárt és munkás-tanács hivott egybe. A kongresszusra a vármegye ugyszólván minden községéből eljöttek a munkás- és

TERJED A KOMMUNISTA SAJTÓ

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

VÖRÖS KATONA

KOMMUNISTA PROLETÁRKATONÁK LAPJA

Jelszó: Minden hatalmat a munkások és katonák tanácsának!

Milyen legyen a proletárhadsereg?

Világ proletárjai egyesüljetek!

NAGYVÁRADI VÖRÖS UJSÁG

KOMMUNISTA PROLETÁROK ÉS FÖLDMŰVES-SZEGÉNYEK LAPJA

Fegyverre proletárok!

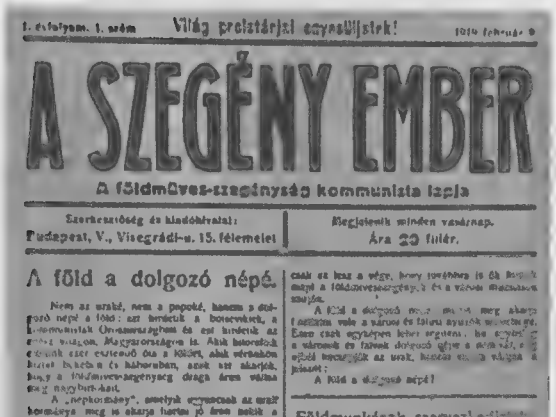

1. évfolyam. 1. szám — Világ proletárjai egyesüljetek! — 1919 február 9

A SZEGÉNY EMBER

A földmüves-szegénység kommunista lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Visegrádi-u. 15. félemelet

Megjelenik minden vasárnap. Ára 20 fillér.

A föld a dolgozó népé.

Földmunkások szervezkedjetek!

1. évfolyam — Budapest, 1919 február 3 — 3. szám

AZ IFJU PROLETÁR

AZ IFJUMUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA

Vilag proletárjai egyesüljetek!

Rothad már

November 30-án megalakult az Ifjúmunkások Országos Szövetsége. Egy hónap múlva csatlakozott a Kommunisták Magyarországi Pártjához

Lékai János, az ifjúmunkások népszerű vezetője

Ifjúmunkások és szocialista diákok felhívásai

IFJUMUNKÁSOK!

ELVTÁRSAK! **TANONCTESTVÉREK!**

A forradalmi népkormány népjóléti miniszteriuma meg mindig nem válaszolt arra a beadványunkra, melyet az Ifjumunkások Országos Kongresszusa november 30-án elfogadott, mely az ifjumunkások gazdasági helyzetének a mai időkhöz mért megjavítását követelte.

A polgári forradalom az ifjumunkások uldöztetését, a munkaadónak a tanonccal szembeni testi fenyítési jogát, a tanulási idő és a munkanap lelkiismeretlen hosszuságát, a munkánk gyalázatos kizsákmányolását még mindig nem szüntette meg. Nem szüntette meg a tanonciskolának **hallatlanul gyalázatos** rendszerét: a vasárnap délelőtti és hétköznap esti oktatást. Nem teremtette meg azokat az előfeltételeket, melyek szükségesek ahhoz, hogy az uj tarsadalomnak okos, egészséges és termelőképes munkása legyen a mai ifjumunkás.

Az ifjumunkások nyomora, kizsákmányolása a háboru öt véres esztendeje után az eddiginél is nagyobb méreteket öltött. Lerongyolódva és éhesen járunk, végezzük a reánk kényszerített robotot.

Helyzetünk tarthatatlan! Elkeseredésünknek adjunk hangos kifejezést. Kérdezzük meg a népkormánytól, hogy tud-e, akar-e a jövő munkásairól gondoskodni.

Január 13-án nem megyünk dolgozni, nem állunk a gépek, a munkapad és a rosszlevegőjü pult mellé, hanem zárt sorokban

tüntető felvonulással

megyünk a várba a munkásügyi- és népjóléti miniszterium elé, hogy akaratunknak érvényt szerezhessünk.

Mindenki ott legyen!

Testvéri üdvözlettel
AZ IFJUMUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

Főtalálkozó és induló hely: VI. ker., Hunyadi-tér d. e. 9-kor.

Az egyes csoportok a következő helyeken találkoznak, honnan együttesen a főtalálkozó és induló helyre vonulnak:

I. ker. és Budafok: Fer. József-híd budai hidfő d. e. 8-kor
II. „ Mragit-körut 7. (vasmunkás szervezet) „ 8-kor
III. „ Kiskorona-utca 82. (Munkásotthon) d. e. ½8-kor
V—VI. ker. Váci-ut 53. (Famunkás szervezet) d. e. ½8-kor
VII. ker. Hunyadi-tér d. e. 8-kor
VIII. „ Mária Terézia-tér d. e. 8-kor
IX. „ Ranolder-utca (Víg-kávéház) d. e. ½8-kor
X „ Martinovics-tér és Kerepesi-ut 15. d. e. ½8-kor
UJPEST: Gyár-utca 41. (Munkásotthon) d. e. 7-kor
KISPEST: Szigligeti-utca 11. (Famunkás szervezet) d. e. 7-kor
ERZSÉBETFALVA: Csillag-utca (Munkásotthon) d. e. 7-kor
CSEPEL: József-utca (Munkásotthon) d. e. 7-kor
KISTARCSA: RÁKOSFALVA: MATYÁSFÖLD: Budapest, Keleti pályaudvar (helyi érdekü állomásnál) d. e. ½8-kor.

[illegible]

Szocialista diákok!

Minden intézmény, minden foglalkozási ág, minden dolgozó csoport megszervezkedett már, hogy érdekeit megvédelmezze és hogy a munka kollektiv erejét a szocializmus diadaláért kellő pillanatban harcba vethesse.

Csak mi proletárdiákok állunk mindezideig szervezetlenül, mi, kik az eljövendő szociális állam szellemi munkásai leszünk, e feladatra való előkészülés lehetőségét szétforgácsolt erőinkkel, szervezetlen gyengeségünkben nem tudjuk biztositani.

Aki közületek látja a mai, haldoklásában is aljas és brutális társadalmi rend hitványságát, aki közületek tudja hogy dolgozó ember csak szocialista államban élvezheti munkája gyümölcseit, aki közületek érzi, hogy fáradozása meddő, hogy képességei és erői hiábavalók, mert a tőke, az összeköttetések, az előitéletek és a mai rend minden igazságtalansága csak ellenségeinket segiti előre, az csatlakozzék hozzánk és magában erőtlen akaratát állitsa a mi egyesült erőnk akaratához, hogy szervezett tömegünk hatalmával indulhassunk az elseprő és teremtő osztályharcba. Csatlakozzatok

a Szocialista Diákok Szervezetéhez!

Minden főiskola külön szakosztályt alkot. A megfelelő szakosztályba mindenki lépjen be!

Jelentkezéseket elfogad és felvilágositást ad a titkárság hétfőn, kedden, pénteken este 7 órakor. (Eötvös-utca 3, félemelet 3 Társadalmi muzeum).

A szervezőbizottság.

Világosság rt. 56137

1918 decemberében katonák tüntetnek az ellenforradalmi érzelmű hadügyminiszter ellen

A salgótarjáni bányatulajdonosok bezárták a bányákat. A munkások kezükbe vették a bányák vezetését. A kormány a bányászok mozgalmát kegyetlen terrorral fojtotta el

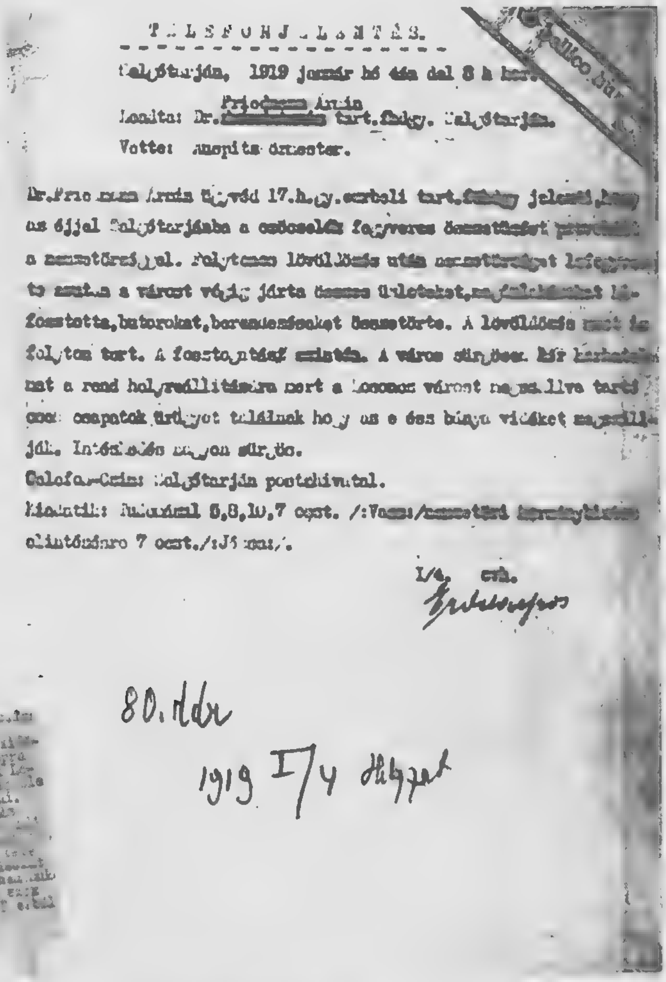

TELEFONJELENTÉS.

Salgótarján, 1919 január hó 4én dél 8 h [illegible]

Friedmann Ármin
Leadta: Dr. [illegible] tart. főhgy. Salgótarján.

Vette: Ancpita őrmester.

Dr. Friedmann Ármin ügyvéd 17. h. gy. ezredbeli tart. [illegible] jelenti, hogy az éjjel Salgótarjánba a csőcselék fegyveres összetűzést [illegible] a nemzetőrséggel. Folytonos lövöldözés után nemzetőrséget [illegible] te [illegible] a várost végig járta összes üzleteket, [illegible] kifosztotta, bútorokat, berendezéseket összetörte. A lövöldözés [illegible] folyton tart. A fosztogatást [illegible]. A város [illegible]. [illegible] nem a rend helyreállitására mert a Losonc várost [illegible] csapatok [illegible] találnak hogy az e [illegible] bánya vidéket [illegible]. Intézkedés nagyon sürgős.

Telefon-Czim: Salgótarján postahivatal.

Kiadatik: [illegible] 5,8,10,7 oszt. /:Vasúti/ nemzetőrség [illegible] elintézésre 7 oszt./: [illegible]

I/a. [illegible]

Jelentések a salgótarjáni eseményekről

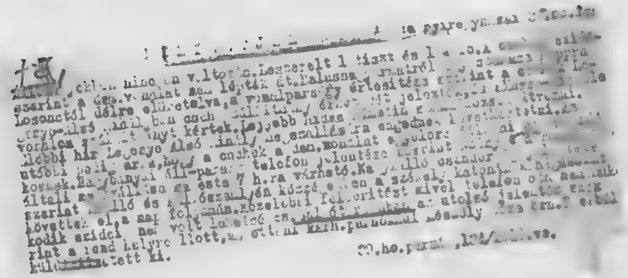

A „forradalmi népkormány" kényszermunkára fogta a bányászokat

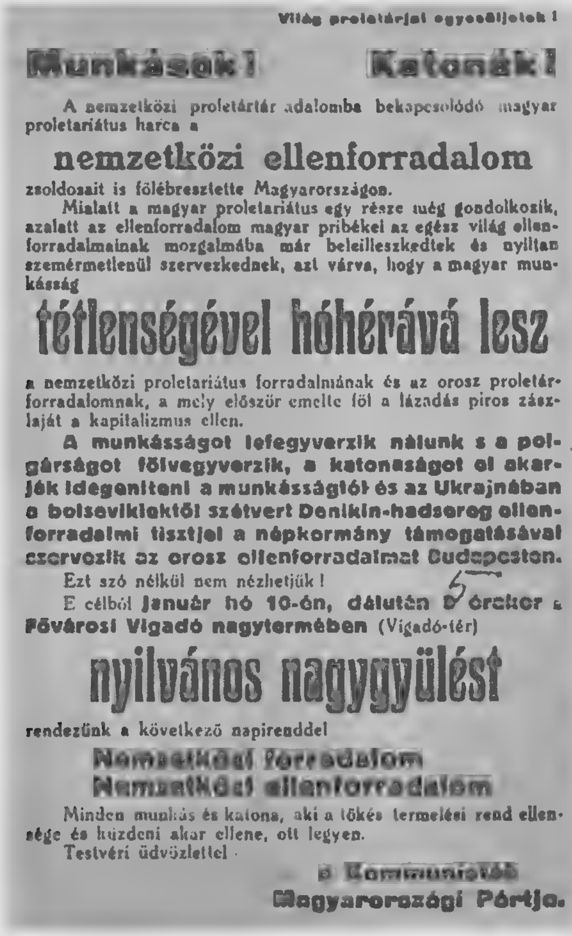

Világ proletárjai egyesüljetek!

Munkások! Katonák!

A nemzetközi proletárforradalomba bekapcsolódó magyar proletariátus harca a

nemzetközi ellenforradalom

zsoldosait is fölébresztette Magyarországon.

Mialatt a magyar proletariátus egy része még gondolkozik, azalatt az ellenforradalom magyar pribékei az egész világ ellenforradalmainak mozgalmába már beleilleszkedtek és nyiltan szemérmetlenül szervezkednek, azt várva, hogy a magyar munkásság

tétlenségével hóhérává lesz

a nemzetközi proletariátus forradalmának és az orosz proletárforradalomnak, a mely először emelte föl a lázadás piros zászlaját a kapitalizmus ellen.

A munkásságot lefegyverzik nálunk s a polgárságot fölvegyverzik, a katonaságot el akarják idegeniteni a munkásságtól és az Ukrajnában a bolsevikiektől szétvert Denikin-hadsereg ellenforradalmi tisztjei a népkormány támogatásával szervezik az orosz ellenforradalmat Budapesten.

Ezt szó nélkül nem nézhetjük!

E célból **január hó 10-én, délután 5 órakor** a **Fővárosi Vigadó nagytermében** (Vigadó-tér)

nyilvános nagygyűlést

rendezünk a következő napirenddel

Nemzetközi forradalom
Nemzetközi ellenforradalom

Minden munkás és katona, aki a tőkés termelési rend ellensége és küzdeni akar ellene, ott legyen.

Testvéri üdvözlettel

a Kommunisták Magyarországi Pártja.

A kommunista párt gyűlésre hívja a népet az ellenforradalmi szervezkedés megakadályozására

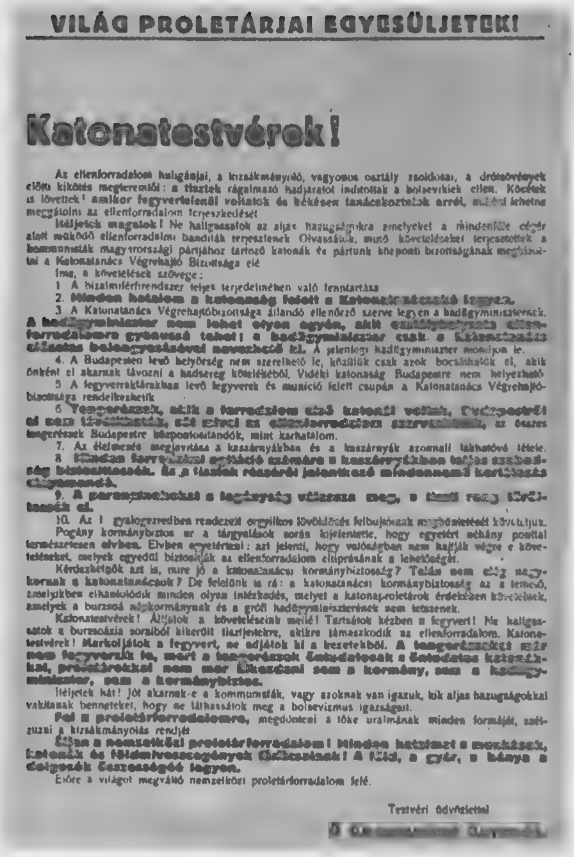

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

Katonatestvérek!

Az ellenforradalom hulgánjai, a kizsákmányoló, vagyonos osztály zsoldosai, a drótsövények előtti kikötés megteremtői: a tisztek rágalmazó hadjáratot indítottak a bolsevikiek ellen. Követek is lövettek! amikor fegyvertelenül voltatok és békésen tanácskoztatok arról, miként lehetne meggátolni az ellenforradalom terjeszkedését.

Itéljetek magatok! Ne hallgassatok az aljas hazugságokra amelyeket a mindenféle cégér alatt működő ellenforradalmi banditák terjesztenek. Olvassátok, mely követeléseket terjesztettek a kommunisták magyarországi pártjához tartozó katonák és pártunk központi bizottságának megbízottai a Katonatanács Végrehajtó Bizottsága elé.

Íme, a követelések szövege:

1. A bizalmiférfirendszer teljes terjedelmében való fenntartása.
2. **Minden hatalom a katonaság felett a Katonatanácsé legyen.**
3. A Katonatanács Végrehajtóbizottsága állandó ellenőrző szerve legyen a hadügyminiszternek. **A hadügyminiszter nem lehet olyan egyén, akit [illegible] ellenforradalomra gyanussá tehet; a hadügyminiszter csak a [illegible] beleegyezésével nevezhető ki.** A jelenlegi hadügyminiszter mondjon le.
4. A Budapesten levő helyőrség nem szerelhető le, közülük csak azok bocsáthatók el, akik önként el akarnak távozni a hadsereg kötelékéből. Vidéki katonaság Budapestre nem helyezhető.
5. A fegyverraktárakban levő fegyverek és munició felett csupán a Katonatanács Végrehajtóbizottsága rendelkezhetik.
6. **Tengerészek, akik a forradalom első katonái voltak, [illegible] el nem távolíthatók, [illegible] az ellenforradalmi szervezkedésnek,** az összes tengerészek Budapestre központosítandók, mint karhatalom.
7. Az élelmezés megjavítása a kaszárnyákban és a kaszárnyák azonnali láthatóvá tétele.
8. **Minden forradalmi agitáció számára a kaszárnyákban teljes szabadság biztositandó. És a tisztek részéről jelentkező mindennemű korlátozás [illegible].**
9. **A parancsnokokat a legénység válassza meg, s [illegible] rangjelzések [illegible] el.**
10. Az 1. gyalogezredben rendezett orgyilkos lövöldözés felbujtóinak megbüntetését követeljük.

Pogány kormánybiztos ur a tárgyalások során kijelentette, hogy egyetért néhány ponttal természetesen elvben. Elvben egyetérteni: azt jelenti, hogy valóságban nem hajtják végre e követeléseket, melyek egyedül biztosítják az ellenforradalom eltiprásának a lehetőségét.

Kérdezhetitek azt is, mire jó a katonatanácsi kormánybiztosság? Talán nem elég nagykorúak a katonatanácsok? De feleljünk is rá: a katonatanácsi kormánybiztosság az a lefolyó, amelyikben elhanyagolódik minden olyan intézkedés, melyet a katonaproletárok érdekében követelnek, amelyek a burzsoá népkormánynak és a grófi hadügyminiszternek nem tetszenek.

Katonatestvérek! Álljatok a követeléseink mellé! Tartsátok kézben a fegyvert! Ne hallgassatok a burzsoázia soraiból kikerült tisztjeitekre, akikre támaszkodik az ellenforradalom. Katonatestvérek! **Markoljátok a fegyvert, ne adjátok ki a kezetekből. A tengerészeket már nem fegyverzik le, mert a tengerészek öntudatosak s öntudatos katonákkal, proletárokkal nem mer kikezdeni sem a kormány, sem a hadügyminiszter, sem a kormánybiztos.**

Itéljetek hát! Jót akarnak-e a kommunisták, vagy azoknak van igazuk, kik aljas hazugságokkal vakítanak benneteket, hogy ne láthassátok meg a bolsevizmus igazságait.

Fel a proletárforradalomra, megdönteni a tőke uralmának minden formáját, szétzuzni a kizsákmányolás rendjét.

Éljen a nemzetközi proletárforradalom! Minden hatalmat a munkások, katonák és földmivesszegények tanácsainak! A föld, a gyár, a bánya a dolgozók összességéé legyen.

Előre a világot megváltó nemzetközi proletárforradalom felé.

Testvéri üdvözlettel

[illegible]

Kommunista katonák a hadseregben felülkerekedő ellenforradalmi vezetés ellen

„AKIKET MA LEGYŐZTEK,
HOLNAP GYŐZNI FOGNAK"

(Karl Liebknecht)

Karl Liebknecht

Karl Liebknecht és Rosa Luxemburg meggyilkolásának hírére a kommunista párt tiltakozó gyűlésre hívja a főváros proletariátusát

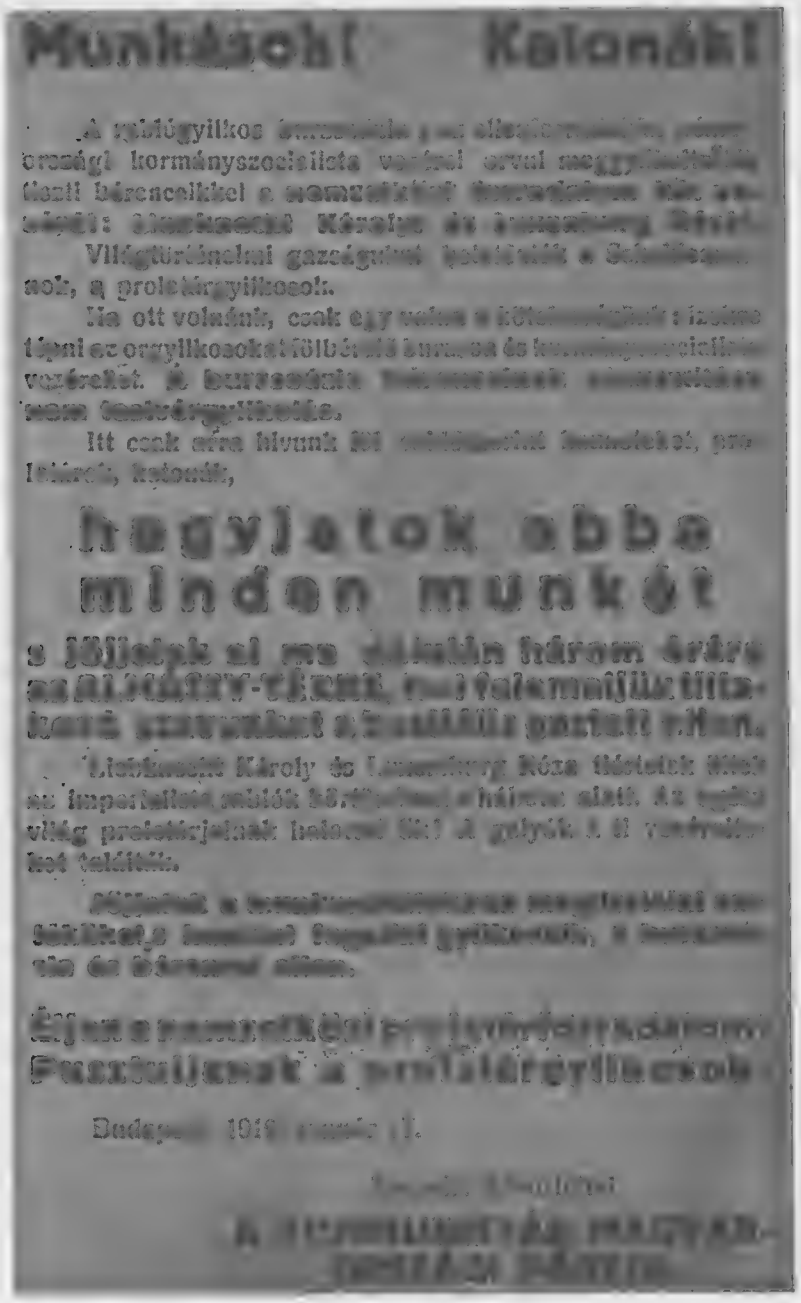

Munkások! Katonák!

A gyilkos [illegible]
országi kormányszocialista vezérei által meggyilkoltatták
tiszti bérenceikkel a nemzetközi forradalom két vezérét:
Liebknecht Károlyt és Luxemburg Rózát.

Világtörténelmi gazságukat követték el a Scheidemannok, a proletárgyilkosok.

Ha ott voltunk, csak egy volna a kötelességünk: fizetni az orgyilkosoknak fölbérelt bandáinak és kormányuknak vezéreket. A burzsoázia bérencei ellenségeinek semmisítésére nem tesztérgyilkosság.

Itt csak arra hívunk fel [illegible] proletárok, katonák,

hagyjatok abba minden munkát

[illegible]

Liebknecht Károly és Luxemburg Róza tőletek kértek segítséget, mikor az imperialista rablók háborúval a világ proletárjainak halomra [illegible] A gyilkosok a világ proletárjainak halomra [illegible]

[illegible]

Éljen a nemzetközi proletárforradalom!
Feszítsétek a proletárgyilkosokat!

Budapest, 1919 [illegible]

A [illegible]
MAGYARORSZÁGI PÁRTJA

Rosa Luxemburg

Munkanélküliek tüntetnek az őket gyalázó „Népszava" ellen

Karhatalmi erők őrzik a szerkesztőséget

A NÉPKORMÁNY NAGYOBB DICSŐSÉGÉRE

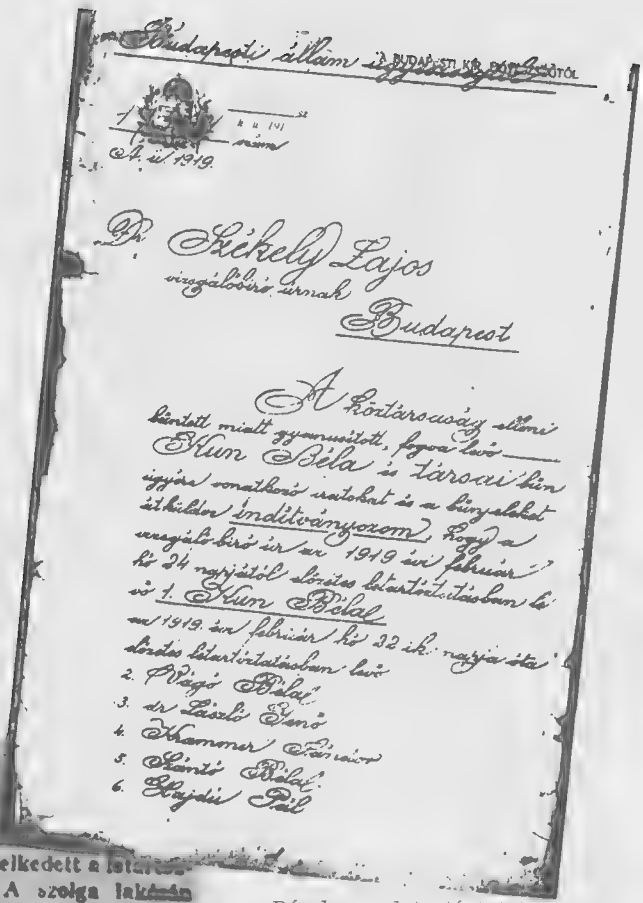

Budapesti állam ügyészségtől
A BUDAPESTI KIR. ÜGYÉSZSÉGTŐL
k. ü. 191 szám
A. ü/1919.

Dr. Székely Lajos
vizsgálóbíró úrnak
Budapest

A köztársaság elleni
bűntett miatt gyanusított, fogva levő
Kun Béla és társai bűn
ügyére vonatkozó iratokat és a bűnjeleket
átküldve indítványozom, hogy a
vizsgálóbíró úr az 1919 évi február
hó 24 napjától előzetes letartóztatásban le-
vő 1. Kun Bélát
az 1919. évi február hó 22 ik napja óta
előzetes letartóztatásban levő
2. Vágó Bélát
3. dr László Jenő
4. Hammer [illegible]
5. Sántó Bélát
6. Hajdu Pált

Részlet a letartóztatott kommunista vezetők elleni vádiratból

ták. Azt [illegible] hogy ez is összefüggésben van a [illegible] szökésével.

A letartóztatott kommunista pártvezérek a következők: *Kun Béla*, *Vágó Béla*, *Rudas László*, *Gerei Sándor*, *Némäri György*, *Lékai Lettner* János, dr. *László Jenő*, dr. *Penta Róbert*, *Hajdu* Pál, *Jancsik* Ferenc

A rendőrség [illegible] mindenütt kommu[illegible] le. Tizenkét óra [illegible] toloncházba Kun [illegible] vele negyvenre emelkedett a letartóztatottak száma. A szolga lakásán *három revolvert* s több ládát találtak, a mely kommunista röpiratokat tartalmaz.

Kun Bélát félholtra verték a rendőrök

A toloncház reggel kilenc órakor azt a telefonértesítést adta le Dietz főkapitánynak, hogy *a rendőrök Kun Bélát agyonverték*. *Szentkirályi* főkapitánnyal és *Páll* főkapitányhelyettessel *Az Est* munkatársa automobilon robogott ki a toloncházba.

Szentkirályi főkapitány első kérdése ez volt:

— *Meghalt Kun Béla?*

Jakobő Béla rendőrtanácsos, a toloncház helyettes vezetője a következő felvilágosításokat adta:

— *Kun Béla nem halt meg.* Reggel kilenc órakor vagy *hatszáz rendőr megrohanta a toloncházat*. A szomszédos főparancsnoksági épületből jöttek és *követelték Kun Béla kiadatását*. A toloncház őrszemélyzete nem állhatott ellent, olyan izgatott állapotban voltak a tüntető rendőrök.

— A rendőrök vezetői azt mondták, hogy látni akarják Kun Bélát, hogy [illegible]

— Mivel verték meg?

— *Puskatussal* — válaszol halkan Kun Béla.

— Meg tudná ismerni azokat a rendőröket, a kik megverték?

— *Nem fontos*, — mondja nyugodtan — *félrevezetett emberek*.

Ebben a pillanatban a folyosóról *vészes kiáltások* süvöltöttek be az orvosi szobába. Utána morgás, zugás, csizmadopogás, fegyverek csörgése. Kinyitjuk az ajtót. Vagy hatvan felfegyverzett rendőr áll a szűk folyosón. Mindenki kiabál valamit:

— *Hol az a bitang? Hol az a gyilkos?! Innen többé élve nem szabadul! Innen nem tudjuk majd megszöktetni! Vigyázunk majd rája! Üssük agyon!*

Szentkirályi mond valamit, de szavát nem lehet hallani az izgalmas hangkáoszban. *Páll főkapitányhelyettes* is kiabál, de őt se lehet érteni, olyan nagy a lárma. Szentkirályi a rendőrcsapat elé áll és ezt harsogja:

Részlet „Az Est" riportjából (1919. febr. 22.)

A „Népszava" szerkesztősége előtt lezajlott provokatív tüntetést használta fel a „demokraikus" kormány a kommunisa párt betiltására

A kommunista párt Visegrádi utcai helyiségei a rendőrség látogatása után

Tüntetnek a kommunista párt üldözése ellen

Még a tetőre is jutott

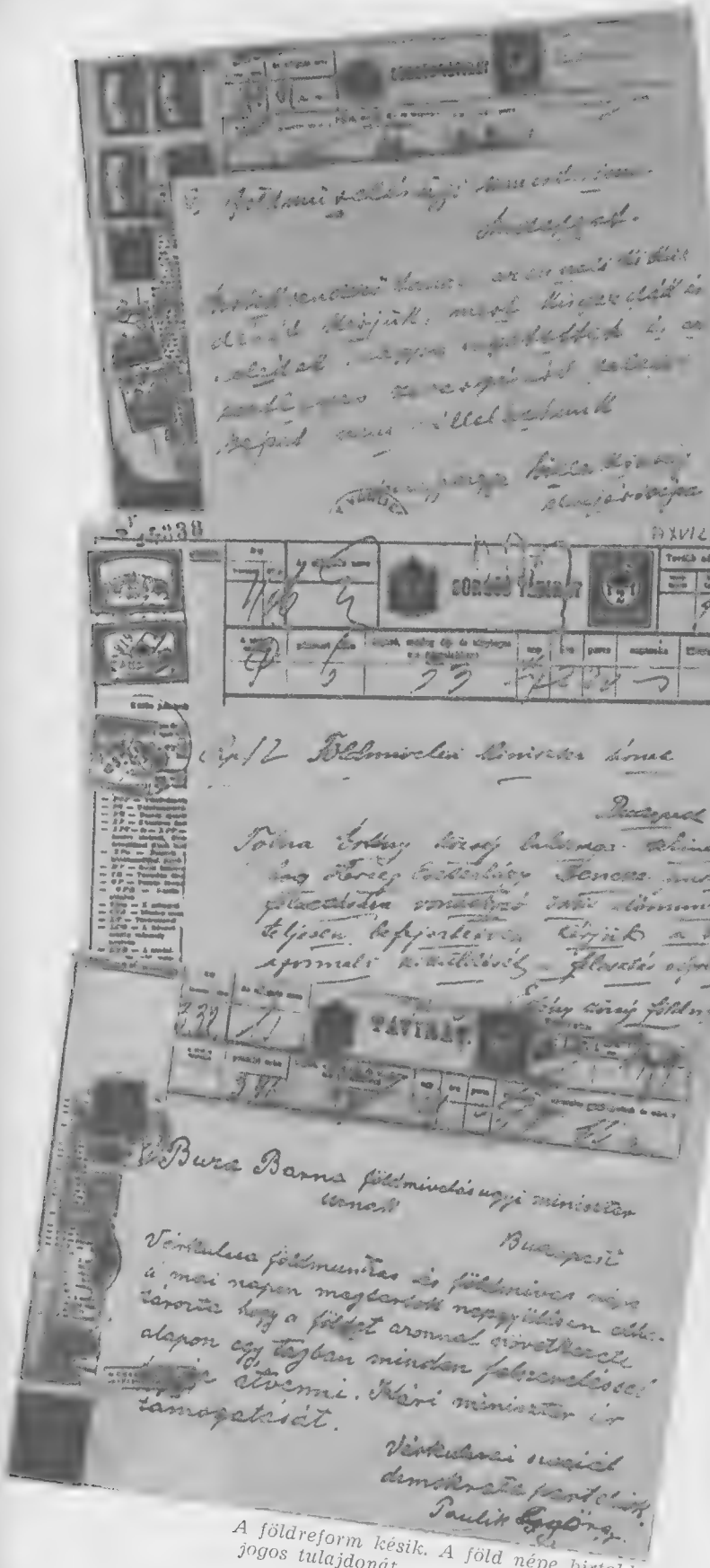

A földreform késik. A föld népe birtokba veszi jogos tulajdonát

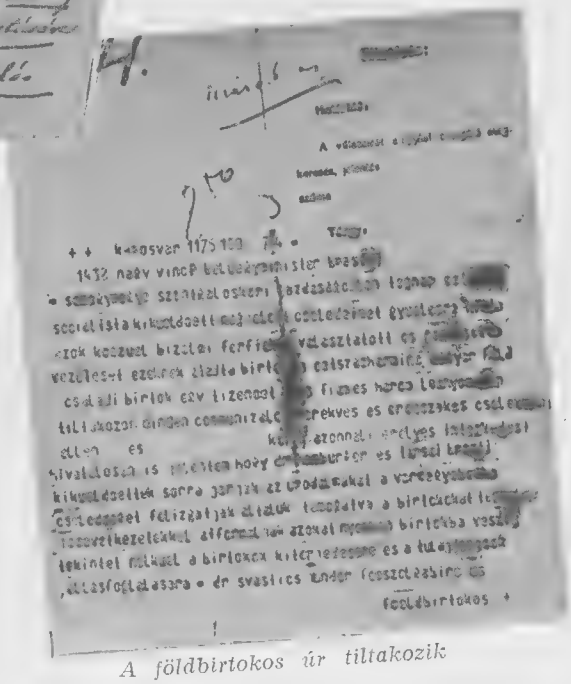

A földbirtokos úr tiltakozik

Somogy népe a grófi földön termelőszövetkezetet alapít

Szövetkezeti parasztok gyűlése Kaposvárott

Munkanélküli nőmunkások felvonulása a Várba

Munkanélküliek a Népjóléti Minisztérium előtt

SZABADSÁGOT A KOMMUNISTA VEZETŐKNEK!

1919. március 18-án, a francia kommün megünneplésére rendezett gyűlésen, a csepeli munkások a kommunista vezetők szabadon bocsátását követelik

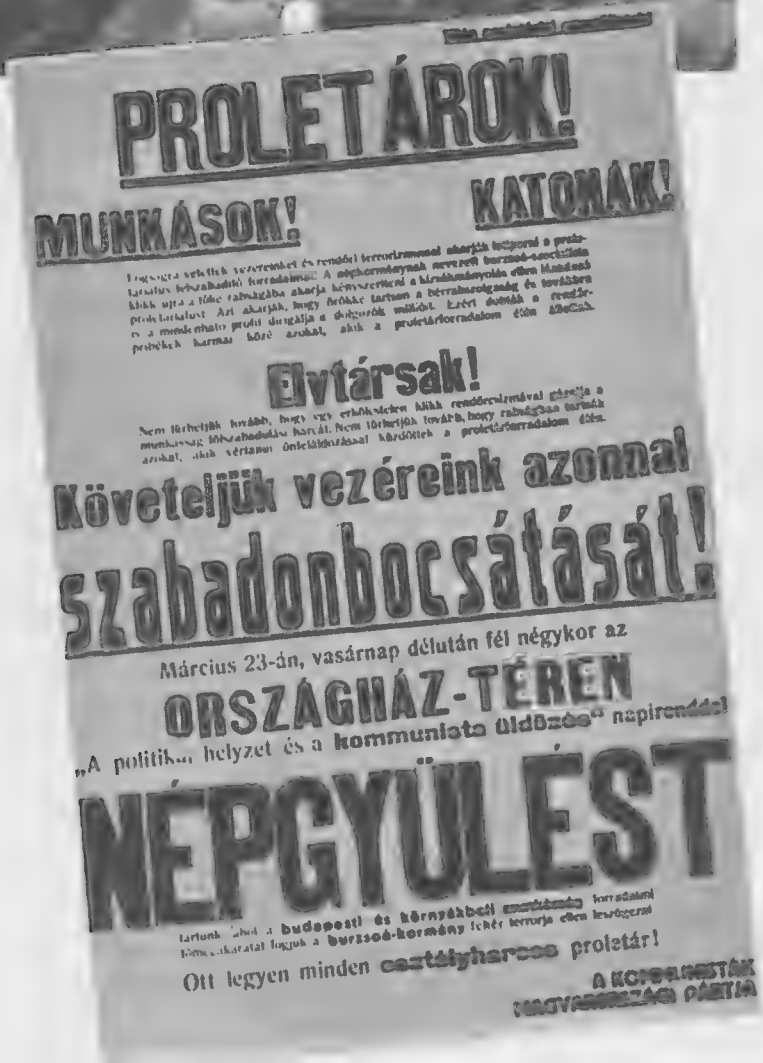

A MUNKÁSSÁG AKARATÁT A KORMÁNY TERRORJA ELLEN!

Felhívás a március 23-i tömeggyűlésre. A gyűlés megtartására már nem kerül sor...

MINDEN HATALMAT A TANÁCSOKNAK!

A munkásság szerte az országban számos megyében és községben kezébe vette a közigazgatás irányítását. A térkép Magyarország 1918 előtti területi beosztását tünteti fel. A sötét színnel jelölt területeken vették át a hatalmat a tanácsok.

IV

MAGYARORSZÁG — TANÁCSKÖZTÁRSASÁG

HATÁROZAT.

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt és a Kommunisták Magyarországi Pártja a mai napon közös vezetőségi ülésében a két párt teljes egyesülését határozta el.

Az egyesült uj párt neve mindaddig, amig a Forradalmi Internationale nem tart a párt végleges elnevezésében, a következő lesz:

"MAGYARORSZÁGI SZOCIALISTA PÁRT"

Az egyesülés a mellékelt platform alapján történik, uly, hogy a párt és a kormányhatalom vezetésében a Kommunisták Magyarországi Pártjának képviselői is résztvesznek.

A párt a proletáriátus nevében haladéktalanul átveszi az egész hatalmat. A proletáréág e diktaturáját a munkás-, paraszt- és katonatanácsok gyakorolják. Éppen ezért természetesen végleges elejtődik a nemzetgyülési választások terve.

Haladéktalanul megteremtendő a proletáréág osztályhadserege, mely a fegyvert teljesen kivonja a burzsoázia kezéből.

A proletáréág uralmának biztositására és az antant imperializmusa ellen a legteljesebb és a legbensőbb fegyveres és szellemi szövetség kötendő az orosz szovjetkormánnyal.

Budapest, 1919. március 21.

A MAGYARORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT nevében:

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA nevében:

A Gyüjtőfogházban 1919. március 21-én aláirt jegyzőkönyv az egyesülésről

Munkások! Elvtársak! Proletárok!

A Kommunista Párt megszünt. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt megszünt. A két pártból tartozó proletárok egységbe tömörültek a Magyarországi Szocialista Pártban. Intézkedni, rendelkezni, utasításokat kiadni a proletáréág részére csak ez a párt jogosult. Akit hallotok, akár a Kommunista, akár a Szociáldemokrata Párt nevében jár el,

az csaló.

Testvéri szeretettel egyesüljetek a forradalmi proletárdiktatura és a proletárhatalom kiépitésének szolgálatában.

Elvtársi üdvözlettel

A Magyarországi Szocialista Párt

Az egyesült párt kiáltványa

„Mióta ember néz az égre,
Vörös csillag volt a reménye"
(Ady Endre)

Márton Ferenc rajza

VÉGRE A MI HATALMUNK!

A Budapesti Munkástanácsban bejelentik a Forradalmi Kormányzótanács megalakulását
Hincz Gyula rajza. 1919. március 22

MINDENKIHEZ!

Magyarország proletársága a mai nappal a maga kezébe vesz minden hatalmat.

A polgári világ teljes összeomlása, a koalíciós kormányzás csődje kényszeriti rá Magyarország munkásságát és parasztságát erre a döntő lépésre. A kapitalista termelés összeomlott, a munkásság nem hajlandó többé a nagytőkések és nagybirtokosok igájába hajtani a fejét.

Az országot az összeomlás anarchiájától csak a szocializmus, a kommunizmus megteremtése mentheti meg.

Ugyanakkor külpolitikailag is teljes katasztrófa előtt áll a magyar forradalom. A párisi békekonferencia ugy döntött, hogy Magyarországnak csaknem egész területét katonailag megszállja, a megszállás vonalait végleges politikai határnak tekinti és ezzel **a forradalmi Magyarország életmaradását és szénellátását végképpen lehetetlenné teszi.**

Ebben a helyzetben egyetlen eszköze maradt a magyar forradalomnak a maga megmentésére: a proletárság diktatúrája, **a munkások és földmives-szegények uralma.**

A proletárság diktatúrájának döntő alapfeltétele a proletárság teljes egysége. Éppen ezért a történelmi szükség parancsára teljes **egyesülését** mondotta ki a Magyarországi Szociáldemokrata Párt és a Kommunisták Magyarországi Pártja.

E két párt helyett **egyetlen proletárpárt** fogadja magába ezután az ország minden dolgozó tértiát és asszonyát **a Magyarországi Szocialista Párt.**

A kormányhatalmat e párt megbízásából **Forradalmi Kormányzótanács** veszi át. E tanács kötelessége lesz a **Munkás-, Paraszt- és Katonatanácsok** országos kiépítése. A törvényhozói, végrehajtói és bíráskodó hatalmat a Munkás-, Paraszt- és Katonatanácsok diktatúrája gyakorolja.

Magyarország Tanácsköztársasággá alakul. A forradalmi kormányzótanács haladéktalanul megkezdi a nagy alkotások sorozatát a szocializmus, a kommunizmus előkészítésére és megvalósítására.

Kimondja **a nagybirtokok, a bányák, a nagyüzemek, a bankok és a közlekedési vállalatok szocializálását.** A földreformot nem törpebirtokokat teremtő földosztással, hanem **szocialista termelő szövetkezetekkel** hajtja végre.

Az árdrágítókat, az élelmiszeruzsorásokat, a tömegek éhségének és rongyosságának spekulációs haszonélvezőit irgalmatlan kíméletlenséggel üldözi.

Vastegyelmet követel. **Halállal sujt le az ellenforradalom banditáira csakugy, mint a feszítegetés brigantjaira.**

Hatalmas **proletárhadseregot szervez,** amellyel a munkásság és parasztság diktatúráját érvényre juttatja a magyar kapitalistákkal és nagybirtokkal szemben csakugy, mint a román bojárokkal és a cseh burzsoákkal szemben.

Kijelenti teljes eszmei és lelki közösségét az orosz szovjet-kormánnyal, **fegyveres szövetséget ajánl Oroszország proletárjainak.** Testvéri üdvözletét küldi Anglia, Franciaország, Olaszország és Amerika munkásságának, egyben pedig fölszólítja őket, hogy ne türjék egy pillanatig sem kapitalista kormányaik gaz rablóhadjáratát a Magyar Tanácsköztársaság ellen. Fegyveres szövetségre hivja föl Csehország, Románia és Szerbia, meg Horvátország munkásait és földmiveseit a burzsoák, a bojárok, a nagybirtokosok és a dinasztiák ellen. Fölszólítja Német-Ausztria és Németország munkásait, hogy kövessék a magyar munkásság példáját, szakitsanak végleg Párissal, szövetkezzenek Moszkvával, állitsák föl a Tanácsköztársaságot és fegyverrel a kezükben szálljanak szembe a hóditó imperialistákkal.

A Magyarországi Szocialista Párt és Forradalmi Kormányzótanács fölismeri, mennyi nehézséggel és áldozattal kell megküzdenie a magyar munkásságnak, ha elindul ezen a bátor és nagyszerü uton. Háborut kell viselnünk Célmunk és hányáink felszabaditásáért, harcot kell vivnunk proletártestvéreink szabadságáért és a magunk jólétéért. Nélkülözések, nyomor, szenvedés várakozik ránk ezen az uton. És mégis rá kell lépnünk és mégis rá merünk lépni, mert bizunk a magyar proletárság hősiességében és áldozatkészségében. Rá kell lépnünk, mert csakis igy vihetjük győzelemre a szocializmus világot megváltó ügyét.

Minden munkást és földmivest felszólitunk, hogy dolgozzon, termeljen, vagy álljon be a proletárhadseregbe, verejtékével vagy vérével áldozzon az eszme diadaláért. Bármi várjon ránk, a szocializmus ügyének győznie kell! Éljen a proletárdiktatura! Éljen a Magyar Tanácsköztársaság!

A Magyarországi Szocialista Párt.
A Forradalmi Kormányzótanács.

Nagygyűlés a Parlament előtt 1919. március 23-án

Proletárököl csap le a szégyenletes békefeltételeket diktáló párizsi konferencia asztalára Bíró Mihály plakátja

Világ proletárjai egyesüljetek!

A nép uralkodik!

Mit várhatunk a proletár diktaturától?

A dicsőséges márciusi forradalommal Magyarországon a proletáriátus vette át a hatalmat és kikiáltotta a maga diktaturáját.

És a diktatura ma még bűzös romokon [illegible]. Egy [illegible], [illegible] és [illegible] ország talaján kell felépítenie a maga uralmát, mert az összeomlott régi rend csak ínséget, nyavalyát és [illegible] háborujának [illegible] pusztítását hagyta itt.

Hogy mi volt a régi rend és mit hoz az uj rend, az egyetlen mondatban megvan a kommunista kiáltvány végén. Amabban a munkásembernek, a proletáriátusnak rabláncain kívül nem volt egyebe; a proletáruralomban ezért egy világot nyer cserébe! Szabadságot a rabszolgaság helyett, emberi létet, kulturát és lelki felvirágzást az állati tengődés, az elnyomatás, a járványok, a korai halál, a fekete nyomor és szellemi elsötétülés helyett!

Minek erről sokat beszélni, a mi volt? Hiszen mindnyájan átéltük azt, mindannyiunk vére kiserkedt a kapitalista munkauzsora szöges korbácsai alatt, megizleltük mindannyian förtelmes munkásodut, ettük száraz kenyerét, hordtuk a rongyait és kísértett mindannyiunkat a rém, hogy sok évi testet nyomorító munka után öregségünkre egyetlen menedék marad a számunkra — a [illegible].

Diktatura volt az is, a melyet most a porba vertünk, de százszor, ezerszer kegyetlenebb és véresebb a proletárdiktaturánál. *Aljas, gonosz és becstelen diktatura volt*, mert azt a célt szolgálta, hogy a kevés kiváltságos kedvéért, gyönyörűségére, pazarló jómódjáért, a kevés kiváltságos palotájáért, ledér hölgyeiért, fogatáért, kutyáért és lovaiért az egyszerű, dolgos, a termelő [illegible], az emberiség [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] és [illegible] sírba döntse. Ezt a célt szolgálták [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], bíróságaik, börtöneik és ország-szövetségeik, ezt szolgálta minden [illegible] és becstelen [illegible], a melyet iskoláikban a gyermek lelkét megmérgezték!

[illegible] a jelszavak voltak zászlóikra irva akkor is, mikor a világ népeit belekergették az átkos háborúba. Hát van még elképzelhető bűn, melynek förtelme felérne azzal, hogy [illegible] és [illegible] *[illegible] [illegible] a békés népeket és milliószám végték, [illegible] az emberi, [illegible] [illegible], [illegible] a [illegible], az [illegible], a kolerát és a fekete nyomort!* De mit számít az ember, ha szegény! Hiszen *Magyarországon a [illegible] egy-egy évében is százezer munkás életét hagyták elveszni — [illegible].*

Hogy mit hoz mindezekért a proletárdiktatura? Hozza azt, amit a reggel hoz meg a fekete éjszakára a napot!

Hozza a fényt, a meleget, az igazságot, mely mindenkinek bevilágít, a világosság örömét, a jobb [illegible]!

[illegible] még pusztít és rombol, mert el kell takarítani a bedőlt régi bűnös világ bűzös romjait.

[illegible] kell [illegible] a [illegible]. Emberek elnyomásából, kizsákmányolásából senki nem élhet többé!

[illegible] a magántulajdont, mert ez az egyetlen mód arra, hogy egy kézben [illegible] az [illegible] [illegible] fel és a munkások az [illegible] megint kapitalisták rabszolgájára.

[illegible] a burzsoa bürokráciáját és közigazgatását, azt az egész nagy hivatalos [illegible], amely minden [illegible] elnyomására és kiszipolyozására rendeztetett be. Ennek a [illegible], [illegible] [illegible] minden piszokját el kell seperni az utból, el kell seperni a régi bíróságokat is, a melyek csak a szegény ember ellen tudtak törvényt.

Széttör, rombol és pusztítani kell mindent, ami ennek a világnak a talajából nőtt ki, [illegible] ne maradhat a régi [illegible] és [illegible] [illegible]!

Hozza [illegible] a proletárdiktatura a dolgozó nép uralkodó [illegible], vagyis, hogy az a jog, melyet eddig az uralkodó osztályok bitoroltak, élükön egy hitbizott eszű [illegible], a királyval – [illegible] a jog [illegible] a dolgozó osztályok összességét illeti meg.

A nép maga kormányozza magát, maga hoz törvényt [illegible] és maga [illegible] a nép [illegible] [illegible], [illegible] el nem [illegible]. Ezt jelenti a népuralom.

És hozza a proletárdiktatura az emberek egyenlőségét. Mindenkinek joga a munkához és ezen át a tartós és békés megélhetéshez. Éhenhalásra ítél mindenkit, aki dologtalanul, a mások kizsákmányolásából akarna megélni.

A magántulajdon megszüntetésével minden termelő eszköz az államé lesz és a hasznot az államháztartás[illegible] ennek és nem egyes ember zsebét tölti. A mint hogy közös tulajdona a proletáriátusnak minden érték, a mi itt található: a föld, a házak, a szinházak, mulatóhelyek, kertek, közlekedő eszközök stb.

Hozza a proletárdiktatura az örök békét, a népek testvéri egyesülését, ha ezen az utolsó nagy harcon, mely a világ megváltásáért folyik, dicsőségesen túl leszünk.

Mit hoz a proletárdiktatura? Ha kérdik, mondjátok ezt:

Hozza az uj életet, a javítások [illegible], egy uj és boldog életnek minden [illegible]. A mi [illegible] a [illegible], örömet a művészség, egészséget a [illegible], lelki [illegible] a [illegible] [illegible]: – [illegible] [illegible] után ezt hozza nekünk a [illegible] proletáriátus hatalmas diktaturája!

Kiáltvány a Tanácsköztársaság első napjaiból

Egykorú plakát

Mühlbeck Károly rajza az „Uj Idők"-ben

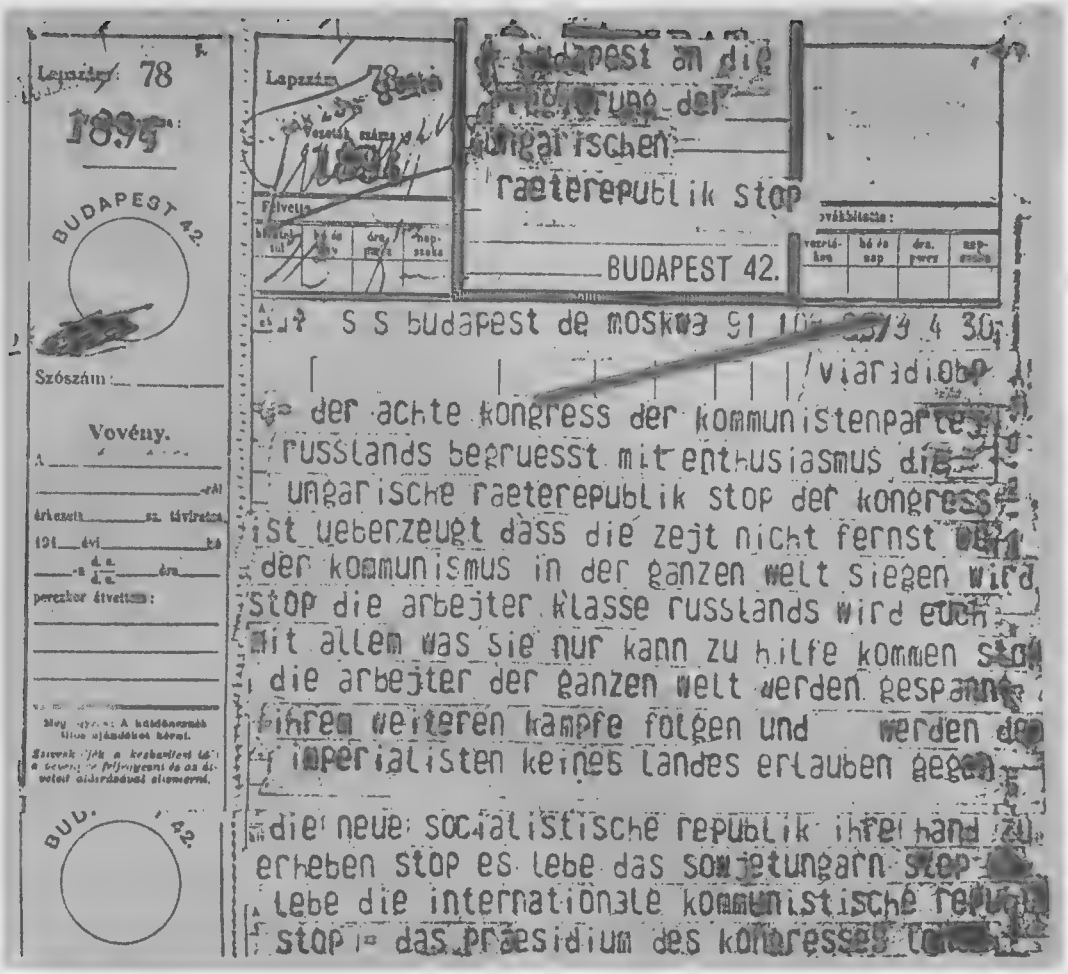

Az Oroszországi Kommunista Párt VIII. kongresszusa forró üdvözletét küldi a Magyar Tanácsköztársaságnak. Kongresszusunk meg van győződve róla, hogy nincs már messze az az idő, amikor a kommunizmus az egész világon győzedelmeskedni fog. Oroszország munkásosztálya minden erejével segítségetekre fog sietni. Az egész világ proletariátusa feszült figyelemmel kíséri további harcotokat, és nem fogja megengedni az imperialistáknak, hogy kezet emeljenek az új Tanácsköztársaságra. Éljen Szovjet-Magyarország! Éljen a nemzetközi kommunista köztársaság!

A kongresszus elnöksége
Lenin

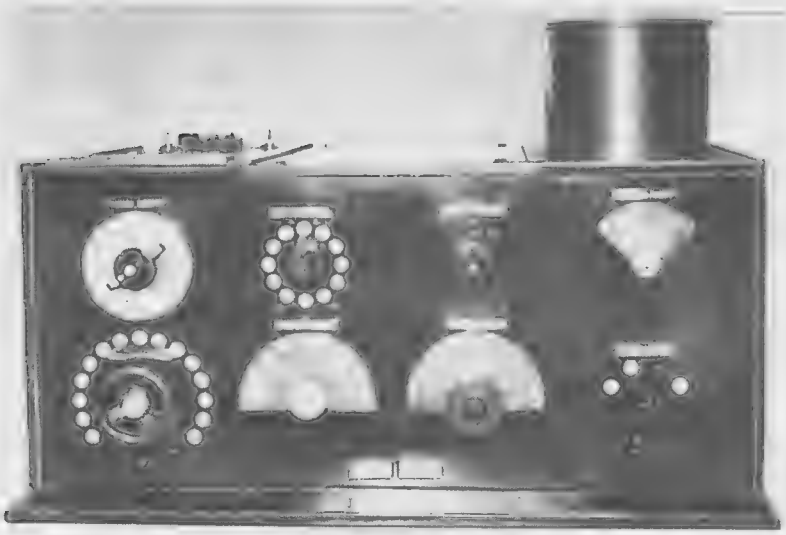

AZ ÉTER HULLÁMAIN

Ezen a szikratávírón vették Lenin üzeneteit

Mindenkihez!

A Magyar Tanácsköztársaság népbiztosainak tanácsa ma délben német, angol, francia, román és cseh nyelven a következő szikratáviratot adta fel:

Mindenkihez! Jelentjük a világ [illegible], hogy Magyarországon a szociáldemokrata párt és a kommunista párt [illegible] [illegible] megteremtette a proletárdiktatúrát, [illegible] Magyarország azonnal [illegible] leges átadását, a proletárdiktatura megteremtése a magyar nép vá[illegible]

A cseh-tót és román burzsoá hódítók fegyveres erővel akarják leverni a magyar [illegible]mat. A cseh-tót és román [illegible]ághoz fordulunk, [illegible] meg az engedelmességet, [illegible] fel és fordítsátok fegyvereiteket saját elnyomóitok ellen és ne [illegible] magyar munkás- és katona-testvéreitek [illegible]. A cseh-tót és román [illegible] és [illegible] fordulunk. [illegible] elnyomóik [illegible]ját, akik azért, hogy saját hatalmukat [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] ság proletárjai egyesüljetek! Éljen a szociális világforradalom! Éljen a munkások katonák és parasztok forradalmi internacionáléja!

A Magyar Tanácsköztársaság népbiztosainak tanácsa nevében Kun Béla külügyi népbiztos.

1919. március 23.

A petrogradi szakszervezeti tanács üdvözlő távirata

A petrogradi szakszervezeti tanács üdvözlő táviratot küldött a magyar proletariátushoz. A távirat szövege igy hangzik:

A petrogradi szakszervezeti tanács üdvözli a magyar proletariátust. A ti győzelmetek uj erőt kölcsönöz nekünk. Karöltve veletek drága elvtársaink az utolsó csepp vérig fogunk küzdeni közös ellenségeinkkel. Bizunk benne, hogy *közel van a III. vörös internacionalé győzelme a világ imperialistái felett.*

Antiellev, titkár.

KOMUNISTYCZNA PARTJA ROBOTNICZA POLSKI.

Dyktatura proletarjatu na Węgrzech.

TOWARZYSZE! ROBOTNICY!

Międzynarodowa rewolucja proletarjacka nowe odniosła zwycięstwo. Burżuazyjny rząd węgierski musiał zrzec się władzy na rzecz rządu Rad Delegatów robotniczych, żołnierskich i włościańskich. Musiał, bo bankructwo jego polityki zewnętrznej i wewnętrznej, bo dojrzewająca w kraju rewolucja proletarjacka nie pozostawiała mu innej drogi.

Na Węgrzech dziś rządzi klasa robotnicza!

Bl dnie z trwogi burżuazja we wszystkich krajach, widząc przed sobą nowe ognisko rewolucji proletarjackiej.

Sprawdzają się w łanach pożogi światowej przepowiednie komunistów: polityka nieokiełznanej chciwości kapitalistycznej, polityka imperjalistyczna prowadzi do zwycięstwa socjalizmu.

Rozwydrzeni zwycięstwem bandyci militarni Koalicji wyobrażali sobie, że cały świat leży u ich stóp. Nie znali oni miary w swych żądaniach, chcąc ostatnią kroplę krwi, ostatni grosz wycisnąć z narodów zwyciężonych. Nie widzą zaślepieni, że ich rozpasane drapieżstwo budzi w masach pracujących krajów podbitych świadomość rewolucyjną, pcha je na tory rewolucji.

Już w Niemczech zbójecka, grabieżcza polityka Koalicji potęguje wrzenie rewolucyjne i rozszerza niesłychanie kręgi ruchu komunistycznego. Na Węgrzech nienasycona chciwość Ententy **już doprowadziła do przewrotu.**

Towarzysze!

Koalicja będzie prowadziła dalej swą politykę krwi i żelaza. Spróbuje ona rewolucję węgierską zdusić rękami żołnierzy rumuńskich, czeskich, serbskich, chorwackich. Ale ta polityka gwałtu będzie rodzicielką nowych rewolucji, bo do tych planowych interwencji trzeba będzie żołnierzy Rumunji, Czech i t. d. [illegible] przemocą. Dla tej polityki trzeba będzie nowe kajdany nałożyć ludom tych krajów, które już i tak objęte są płomieniem buntu. [illegible] imperjalistyczni staną się — przez swą nienasyconą żądzę zaborów — siewcami nowych rewolucji.

A przykład węgierskiej dyktatury proletarjatu nowym ogniem zapali serca robotników we wszystkich krajach ościennych. Coraz trudniej będzie burżuazji tych krajów i wspierającej ją Koalicji rządzić pięścią i bagnetem. Coraz jaśniejszym będzie się stawało dla proletarjatu, że rządy sowieckie to nieunikniony naturalny wynik rewolucyjnego ruchu robotniczego i jedyna możliwa droga do socjalizmu.

Rewolucja rosyjska znajduje swe najświetniejsze usprawiedliwienie w węgierskiej dyktaturze proletarjatu. Rząd sowiecki Rosji, ta pierwsza ostoja międzynarodowego proletarjatu, zyskuje w sowieckich Węgrzech pierwszego sprzymierzeńca. **Zbrodnicza polityka Koalicji przyśpieszyła pochód międzynarodowej rewolucji robotniczej**

Chwieją się i rozpadają marzenia hersztów Koalicji o wyzysku całego świata. A wraz z temi planami chwieje się i ich władza we własnych krajach. Masy pracujące Francji, Anglji, Włoch, Ameryki stają wobec nowych wojen już nie o kłamliwe hasła wolności i demokracji, lecz tłumienie rewolucji robotniczych, wywołanych przez bezecną politykę koalicyjną. Spadają zasłony kłamstw i obłudy, dojrzewa świadomość rewolucyjna mas, zbliża się rewolucja w samych krajach Koalicji!

Towarzysze!

Nasz kraj jest niemniej od innych terenem krwawej polityki imperjalistycznej. Burżuazja nasza tak samo jak inne pędzi lud w ogień dla zaspokojenia swej żądzy zaborów. Jak wiele innych tak i nasz kraj jest narzędziem w rękach Koalicji, która chce zeń uczynić taran przeciw rewolucyjnej Rosji. I u nas krew ludu jest stawem w haniebnej grze imperjalistów — zaborców.

Niech więc i dla nas będzie zachętą do walki dyktatura proletarjatu węgierskiego! Burżuazja nasza a wraz z nią P. P. S. bije już na alarm, widzi już płomienny pierścień rewolucji zamykający się wokoło Polski. Zaczyna już ona rozumieć, że i w Polsce zbliża się bankructwo imperjalizmu, że i w Polsce nieunikniona jest rewolucja robotnicza, rządy Rad.

Niechaj więc to samo zrozumie każdy robotnik! Niechaj każdy z nas podąży pod sztandar walki o dyktaturę robotniczą, pod czerwony sztandar partji komunistycznej!

Niech żyją rewolucyjne Węgry!

Niech żyje międzynarodowa rewolucja robotnicza!

Niech żyje władza Rad robotniczych, dyktatura proletarjatu!

Warszawa, dn. 31 marca 1919 r.

Komitet Centralny Komunistycznej Partji Robotniczej Polski.

Budapest, 1919.március 26.d.e.10.ó.

volt
Sopron i polgármester jelenti:

Vasárnap itt beiktatták az új direktóriumot, amelynek 3 munkás és 2 katonatagja van. Az 5 tagu direktórium átvette a magyar jóléti való hatalmat. A város nyugodt, élelemmel el van látva. A tanácsköztársaság eddig megjelent rendeletéből még nem foganatosítottak a városban, mert egyelőre nincsenek tájékozódva arról, hogy nem a budapesti kelt rendeletek a vidéki városokra is vonatkoznak-e?

Budapest, 1919.március 27.d.e.11.ó.

Az esztergomi munkásdirektórium jelenti:

A közigazgatás átszervezése rendben folyik. A polgárőrség felosztott, a rend fenntartását vörös gárda vette át. A városban semmi sem zavarta meg a rendet, vidékről ugyanilyen értelmű jelentések érkeznek. A bányákban és a mezőgazdaságban megszakítás nélkül dolgoznak.

Jelentések a vidéki tanácsok megalakulásáról

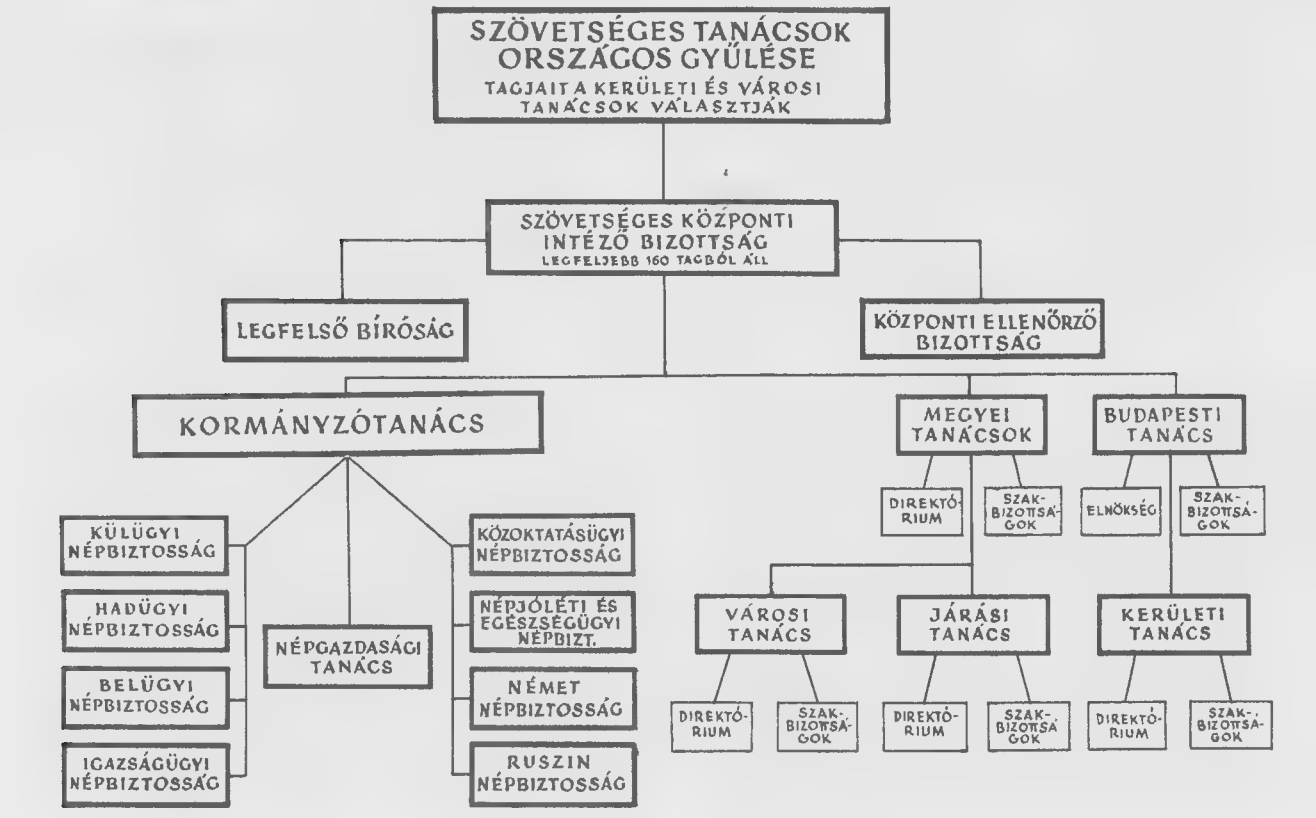

A Tanácsköztársaság hatalmi szervei

A Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság

ALKOTMÁNYA

(Elfogadta a szövetséges tanácsok országos gyülése 1919. junius 23-án.)

A Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság alkotmányának alapelvei.

1. §.

A Tanácsköztársaságban a proletáriság minden szabadságot, jogot és hatalmat kezébe vett, abból a célból, hogy megszüntesse a kapitalista rendet és a burzsoázia uralmát s ennek helyébe a socialista termelési és társadalmi rendet tegye. A proletariátus diktaturája azonban ezután eszköz mindennemü kizsákmányolás és mindenfajta osztályuralom megszüntetésére és előkészítése annak a társadalmi rendnek, amely nem ismer osztályokat és amelyben megszünik az osztályuralom legfőbb eszköze, az állam hatalma is.

2. §.

A Tanácsköztársaság a munkások, katonák és földmivesek tanácsainak köztársasága.

A Tanácsköztársaság a kizsákmányolóknak semmiféle tanácsban helyet nem ad.

A munkások, katonák és földmivesek tanácsaiban a dolgozó nép hozza a törvényeket, hajtja azokat végre és bíráskodik azok megszegői fölött.

A proletáriság a tanácsokban gyakorol minden központi és helyi hatalmat.

3. §.

A Tanácsköztársaság szabad népek szabad szövetsége.

A Tanácsköztársaság külpolitikája a világforradalom segítségével el akarja érni a dolgozók világának békéjét. Békét akar minden hóditás és hadikárpótlás nélkül, a dolgozók önrendelkezési joga alapján.

A világháborut előidéző imperializmus helyett a Tanácsköztársaság a világ proletárjainak egyesülését, szövetségét, a dolgozók nemzetközi tanácsköztársaságát akarja. Ezért ellensége a kizsákmányoló háborunak, a népek minden elnyomásának és leigázásának. Az osztályállam külpolitikájának eszközeit, különösen a titkos diplomáciát elveti.

A dolgozók jogai és kötelességei a Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaságban.

4. §.

A Tanácsköztársaság arra törekszik, hogy a dolgozók társadalmának tulajdonába jusson minden termelő eszköz a kizsákmányolás megszüntetése s a termelés szervezése és fokozása érdekében. Ezért köztulajdonba vesz a kistüzem keretein meghaladó minden mezőgazdasági, ipari, bánya- és közlekedési üzemet.

5. §.

A finánctőke uralma azzal szünik meg a Tanácsköztársaságban, hogy köztulajdonba mennek át a pénzintézetek és a biztositóintézetek.

6. §.

A Tanácsköztársaságban csak annak van helye, aki dolgozik. A Tanácsköztársaság elrendeli az általános munkakényszert, ezzel szemben megállapitja a munkára való jogot. A munkaképteleneket, valamint azokat, akik dolgozni akarnak, de akiknek az állam munkát juttatni nem tud, az állam tartja el.

7. §.

A dolgozó tömegek hatalmának biztositása, a kizsákmányolók hatalma visszaállitásának meggátlása érdekében a Tanácsköztársaság fölfegyverzi a dolgozókat és lefegyverzi a kizsákmányolókat. A Vörös Hadsereg a proletáriság osztályhadserege.

8. §.

A Tanácsköztársaságban a dolgozók véleményüket irásban és szóban szabadon nyilvánithatják, de megszünt a tőkének az a hatalma, amellyel a sajtót a kapitalista gondolkodásmód terjesztésének és a proletárérdekek elhomályositásának eszközévé alacsonyitotta. Megszünt a sajtónak a tőkétől való függése is. Minden nyomtatvány kiadásának joga a munkáságé és a Tanácsköztársaság gondoskodik arról, hogy a socialista eszme az egész országban szabadon terjedjen.

9. §.

A Tanácsköztársaságban a munkáság gyülekezési szabadsága teljes. Minden proletárnak jogában áll, hogy szabadon gyülekezhessen és fölvonulásokat rendezhessen. A burzsoázia uralmának megtörésével elhárult a munkások szabad egyesülési joga útjából minden gát és a Tanácsköztársaság nemcsak megadja a munkásoknak és földmiveseknek a legteljesebb egyesülési és szervezkedési szabadságot, hanem egyesülési szabadságuk kifejlesztése és biztositása cél jából minden anyagi és szellemi támogatásban részesiti őket.

10. §.

A Tanácsköztársaság megszünteti a burzsoázia műveltségi kiváltságát és megnyitja a dolgozók előtt a műveltség tényleges megszerzésének lehetőségét. Ezért a munkások és földmivesek számára ingyenes és a műveltség magas fokát nyujtó tanitást biztositi.

11. §.

A dolgozók igazi lelkiismeretszabadságát azzal védi a Tanácsköztársaság, hogy elválasztja teljesen az egyházat az államtól, az iskolát az egyháztól. Vallását mindenki szabadon gyakorolhatja.

12. §.

A Tanácsköztársaság a világ proletárjai egyesülésének gondolatát hirdeti és ezért minden külföldi proletárnak megadja mindazokat a jogokat, amelyek a magyar proletárt megilletik és fölhatalmaz minden helyi tanácsot, hogy a külföldi munkáskat kérelmükre magyar honosoknak nyilvánithassa.

13. §.

A Tanácsköztársaságban minden külföldi forradalmárnak menedékjoga van.

14. §.

A Tanácsköztársaság nem ismer faji vagy nemzeti különbséget. Nem tűri a nemzeti kisebbségek bármilyen elnyomását és nyelvük használatának bárminő korlátozását. Mindenki szabadon használhatja anyanyelvét és minden hatóság köteles a Magyarországon használatos nyelvek bármelyikén kiállitott hozzátartozó beadványt elfogadni s mindenkit saját anyanyelvén meghallgatni és vele tárgyalni.

A tanácshatalom központi szervezete.

15. §.

A Tanácsköztársaságban a legfőbb hatalmat a szövetséges tanácsok országos gyülése gyakorolja.

16. §.

A szövetséges tanácsok országos gyülésének hatáskörébe tartozik minden nagyfontosságu állami ügy, de különösen

1. a Magyarországi Szövetséges Szocialista Tanácsköztársaság alkotmányának megállapitása és megváltoztatása;
2. az ország határainak megállapitása és megváltoztatása;
3. a hadüzenet és békekötés;
4. a nemzetközi szerződések kötése;
5. az államkölcsönök fölvétele;
6. a külső és belső politika legfőbb irányitása;
7. az ország területi beosztása;
8. a helyi tanácsok hatáskörének megállapitása;
9. a gazdasági élet egészének, valamint egyes ágainak általános irányitása;
10. a pénzrendszer, a mérték- és súlyrendszer megállapitása és megváltoztatása;
11. a Tanácsköztársaság költségvetésének megállapitása;
12. a közterhek megállapitása;
13. a véderő szervezetének megállapitása;
14. a honosság jogának szabályozása;
15. a közjogi, magánjogi és büntetőjogi törvényhozás;
16. a közmüvelődési politika legfőbb irányitása;
17. a bíráskodás szervezetének megállapitása;
18. az általános vagy részleges amnesztia.

Minden olyan kérdés, amelyre nézve a szövetséges tanácsok országos gyülése a hatáskörét megállapitja, a szövetséges tanácsok országos gyüléséhez tartozik. Ha a szövetséges tanácsok országos gyülése nincs együtt, hatáskörét a szövetséges központi intéző bizottság gyakorolja.

Föltétlenül a szövetséges tanácsok országos gyülésének hatáskörébe tartozik azonban:

a) az alkotmány megállapitása és megváltoztatása;

b) a hadüzenet és békekötés;

c) az ország határainak megállapitása.

17. §.

A szövetséges tanácsok országos gyülését a szövetséges központi intéző bizottság évenként legalább kétszer hivja egybe.

18. §.

A szövetséges tanácsok országos gyülését mindig össze kell hivnia a szövetséges központi

Hódmező-Vásárhely th. város Direktóriuma.

263—1919. D.

RENDELET.

A Direktórium, a Kormányzótanács XXVI. számu rendelete alapján a földmivesek, munkások és katonák tanácsának a választását ezennel elrendeli.

A választás határnapjául 1919. évi április hó 7-ik napját tűzi ki, egyidejűleg a napra elrendeli a teljes munkaszünetet s a napon a vendéglői üzletek és szállodák is este 6 óráig zárva tartandók. A szavazatszedő bizottságok működnek a következő helyeken:

1., a Városháza közgyűlési termében, hol szavaz az I-ső kerület és Tanya 1-től 607 számig,

2., a Malom-utcai iskolánál, hol szavaz a II-ik kerület és Tanya 608-tól 1206 számig,

3., a Szerencse-utcai iskolánál, hol szavaz a III-ik kerület és Tanya 1809-tól 2410-ig,

4., a polgári leányiskola tornatermében, hol szavaz a IV-ik kerület és Puszta 808-tól 1415-ig,

5., a Teleki-u. Munkás-Otthonban, hol szavaz az V-ik kerület és Tanya 2[illegible]-tól [illegible]-ig és Puszta 1-tól 196-ig,

6., a Klauzál-u. iskolánál, hol szavaz a város VI kerülete és Puszta 197-tól 807 számig,

7., a Kállai-u. iskolánál, hol szavaz a VII. kerület és Tanya 1207-tól 1808 számig,

8., a Nádor-u. iskolánál, hol szavaz a város VIII. kerülete és Gorzsa tanya 1-tól végig.

A szavazás mindenüti reggel 9 órakor veszi kezdetét.

Szavazati joga van és választható minden 18 éves egyén, nemre való tekintet nélkül, ha a társadalomban hasznos munkát végez, vagy olyan háztartási munkát, melylyel a munkások és alkalmazottak munkáit elősegíti, továbbá a Vörös Hadsereg és egyébb karhatalomnak katonái, a rokkantak is, ha a fenti követelményeknek megfelelnek. Választók más állam polgárai is, ha a fenti követelményeknek megfelelnek.

Nincs szavazati joga azoknak és nem választhatók, akik bérmunkásokat alkalmaznak, olyan célzattal, hogy az alkalmazottak munkájából hasznuk legyen, akik munkanélküli segélyből élnek, kereskedőknek, lelkészeknek, szerzeteseknek, elmebetegeknek és gondnokság alatt állóknak.

Felhívja a Direktórium a munkásságot, hogy éljen mindenki jogával, szavazzon mindenki meggyőződése szerint, de szavazástól ne tartózkodjék és szavazatát minden munkás hűtelenségének tartsa leadni.

Hódmezővásárhely, 1919 április hó 6.

Hódmezővásárhelyi Direktórium

Kiírják a tanácsválasztásokat 1919. április 7-re, az általános választójog alapján

ILYEN TÖMEG EDDIG MÉG SOSEM VÁLASZTOTT MAGYARORSZÁGON

A Vörös Csepel választói nagygyűlése

Felvonulnak a fegyvergyári választók

Proletárasszonyok! Dolgozó nők!

A proletárlátus kiragadta a hatalmat a tőkés kizsákmányolók kezéből és megvetette alapjait a jövendő társadalomnak, amely nem ismer kizsákmányolót és kizsákmányoltat.

A proletár asszonyok kétszeres terhét és szenvedését viselték a ledöntött osztályuralomnak.

Kétszeres érdekük, hogy soha többé ne legyen visszaállítható a kizsákmányolás régi rendje.

Ezért minden proletár asszony, minden dolgozó nő érezze kötelességének, hogy részt vegyen a jövendő nagyszerű munkájában; a szocialista társadalom kiépítésében!

Ennek az építő munkának alapjait rakja le a magyarországi proletárlátus a munkás- és katonatanácsok választásával.

A dolgozó nőknek is szavazati joguk van!

A proletár asszonyok is választhatnak. Éljenek tehát ezzel a jogukkal és valamennyien vegyenek részt a választásokon.

Ne akadjon egyetlen dolgozó nő sem, aki ne menne az urnák elé.

Éljen a Magyar Tanácsköztársaság! Éljen a szociálizmus!

Budapest, 1919. évi április hó 5-én.

A választást intéző bizottság.

AZ URNÁK ELÖTT

MÁR NEM A NAGYURAK PARLAMENTJE

A munkás- és katonatanácsok első ülése

3

A belügyi népbiztos 1. B. H. sz. rendelete

a Vörös Őrség felállításáról.

1. §. A Magyar Tanácsköztársaság belső rendjének megalapozása és fentartása a Vörös Őrség feladata.

A Vörös Őrség egyben a *Vörös Hadseregnek kiegészítő részét képezi* és tagjai bármikor hadiszolgálatra rendelhetők, illetve *a Vörös Hadseregbe áthelyezhetők.*

Az Őrszemélyzet azon tagjai, akik még harctéren nem voltak és arcvonali szolgálatra alkalmasak, hadiszolgálatra elsőszorban csatatnak be.

A Vörös Őrség felállításával egyidejűen *az összes rendőri vonatkozással biró karhatalmi alakulatok megszünnek.*

2. §. A Vörös Őrség közvetlenül a belügyi népbiztos alá van rendelve.

A Vörös Őrség szervezete:

A) városi parancsnokságok,

B) vármegyei (kerületi) parancsnokságok ennek alárendelten

a) járási parancsnokságok,

b) községi kirendeltségek,

C) a belügyi népbiztosság Vörös Őrségének központi osztálya.

3. §. A Vörös Őrség személyzete:

1. őrszemélyzet;

2. irányító személyzet;

3. egészségügyi és egyéb szakalkalmazottak.

4. § A Vörös Őrség parancsnokait és egyéb alkalmazottait az őrszemélyzeten kívül a bel-

A Belügyi Népbiztosság rendelete a Vörös Őrség felállításáról

Jancsik Ferenc, a Budapesti Vörös Őrség parancsnoka

„FELADATAIMAT HALÁLT MEGVETŐ RETTENTHETETLEN BÁTORSÁGGAL TELJESÍTEM"

A vörös őr kötelezője.

En alukrott ezennel ünnepélyesen kötelezem magamat, hogy belépek 1919 hó -tól kezdődőleg a Magyar Tanácsköztársaság Vörös Őrségébe.

Kötelezem magamat, hogy kötelességeimet kűen és önfeláldozóan teljesítem, a Magyar Tanácsköztársaságnak, a vörösőrségi egységekhez kinevezett, illetve beosztott politikai megbizottaknak, akik a proletárdiktaturának és az egész proletariátus forradalmi akaratának képviselői, valamint összes parancsnokaimnak engedelmeskedem és azoknak rendeleteit és parancsait teljes odaadással teljesítem.

Kötelezem magamat, hogy szolgálati időm tartama alatt bárkova is rendel a *Tanácsköztársaság védelmének és a proletárdiktatura diadalának érdeke, mint a forradalmi Internationale vörös őre feladataimat halált megvető rettenthetetlen batorsággal teljesítem.*

Alávetem magam a Vörös Őrség *forradalmi fegyelmének* és tudomásul veszem, hogy a Vörös Őrség forradalmi fegyelmén legfelsőbb fokon a forradalmi törvényszék őrködik, kisebb fegyelmi vétségekben, mulasztásokban, hanyagságban az osztályok és csapattestek választott eskűdtszékei ítélkeznek.

Kötelezőleg tudomásul veszem, hogy a Vörös Őrség kötelékében teljesitett szolgálataimert *a napi ellátáson vagyis az elhelyezésen*, élelmezésen, ruházaton és egyéb felszerelésen kívül a következő illetékeket kapom.

Fizetés rendfokozatra való tekintet nélkül, előleges 10 napi részletekben, napi	15 K
Ellátatlan családtagok után családi pótlék, havi	50 „
Nős őrök lakbére előleges havi	50 „
Hat havi kifogástalan fegyelmezett szolgálat után jutalomdij	200 „
Karhatalmi kiküldetési pótdij helyőrségen kívüli napi	10 „
Ha használható katonai egyenruhában vonulok be, addig, mig ezt a ruhát és lábbelit használom, napi	2 „
ruházati pótdijban részesülök.	
Ha 6 hónapig ezt a ruházatot és lábbelit viselem és az őrségtől más ruhát nem kapok, a 6 hónap után	200 „
ruházati jutalomban részesülök.	
Ott, ahol a napi élelmezés nem lehetséges, napi	15 „
élelmezési váltság.	

Kelt , 1919. hó n.

Előttünk:

mint tanu.

mint tanu.

A vörös őr ünnepélyes fogadalma

A vörös őr karszalagja

4. §. A bünösök fölött forradalmi törvényszék itél.

Budapest, 1919 március 21.

A Forradalmi Kormányzótanács.

Jegyzet. 1. Ez a rendelet a *Budapesti Közlöny* 1919 március 24-iki 69. számában jelent meg.

2. Lásd a IV. sz. rendeletet a forradalmi törvényszékről alább.

A forradalmi törvényszékek.

A Forradalmi Kormányzótanács IV. sz. rendelete.

1. §. Forradalmi törvényszékek állittatnak fel a szükséghez képest.

2. §. A forradalmi törvényszék elnökből és ezenfelül két tagból áll.

A forradalmi törvényszék elnökét és tagjait, ugyszintén a vádbiztost és a jegyzőkönyvvezetőt a Forradalmi Kormányzótanács nevezi ki. Ezek a megbizások nincsenek képesitéshez kötve.

3. §. Forradalmi törvényszék hatáskörébe az oly büncselekmény miatt tartozik az eljárás, amelyet a Forradalmi Kormányzótanács külön rendelettel oda utal.

A Kormányzótanács rendelete forradalmi törvényszékek felállitásáról

„S EZERSZER JAJ A BŰNÖSÖKNEK"

(Ady Endre)

Dr. László Jenő
a forradalmi törvényszékek politikai biztosa

Korvin Ottó
a politikai nyomozóosztály vezetője

Sallai Imre
az osztály helyettes vezetője

Dögei Imre

Kerekes Árpád

nyomozók

I. számu parancs.

A forradalmi kormányzótanács, amely e pillanatban nemcsak Magyarország proletáriátusának, hanem a világ összes elnyomottainak érdekeit képviseli megbizott ezzel, hogy ugy a fronton, mint a front mögött a rendet és a fegyelmet biztositsam. Feladatom megvalósitására **rendelkezésemre áll minden eszköz és én élni is fogok ezekkel az eszközökkel, ha annak szükségessége merülne fel.**

Nem hiszem, hogy az eszközöket a keleti hadsereg katonáival szemben alkalmazni kényszerítve lennék, meg vagyok győződve arról, hogy a hadseregnek minden katonája át van hatva attól a tudattól, hogy a proletariátus hatalma és ezzel együtt a proletariátus egész léte, jövendő boldogsága veszélyben forog, s ennek a veszélynek elhárítása érdekében **a magyarországi proletár [illegible] hadsereg minden katonájának készen kell [illegible] legnagyobb áldozatokra is, még ha vérébe, életébe kerülne is.** A vörös hadsereg katonái proletárkötelességüknek csak akkor tehetnek eleget, ha öntudatos forradalmi fegyelem kovácsolja acélkeménnyé, áttörhetetlen falanxszá soraikat, amelyről vissza kell pattannia minden támadásnak, a szövetkezett nemzetközi ellenforradalom minden kisérletének.

A proletáriátus osztályellenségeihez, a burzsoáziához nem fordulok semmiféle kérelemmel, csak azt szeretném, ha ezeket a szavakat vésné emlékezetébe:

Aki a proletáriátus hatalma ellen emeli fel kezét, aki nyilt, vagy rejtett utón ellenforradalmat szit, vagy elősegit, illetve elhallgat, aki a forradalmi kormányzótanács és hadseregfőparancsnokság minden rendelkezéseit végre nem hajtja az a saját, halálos ítéletét irta alá. Az itélet végrehajtása a mi feladatunk.

És a rend fentartására minden ellenforradalmi megmozdulás csirájában való elfojtására **nem fogok visszarettenni semmiféle eszköztől.**

Szolnok, 1919 április 23.

Szamuely Tibor
a keleti hadsereg rögtönitélő törvényszékének elnöke

Szamuely parancsa a rend és a fegyelem fenntartásáról

Szamuely Tibor népbiztos

SZAMUELY MOSZKVÁBAN

Szamuely Tibor 1919 májusában Moszkvába repült, hogy átadja Leninnek a Magyar Tanácsköztársaság üzenetét
Bugyonnij, Szamuely, Lenin, Krupszkaja és Uljanova (Lenin nővére)

ÜDVÖZLET A MAGYAR MUNKÁSOKNAK

Lenin üzenetét Szamuely Tibor hozta

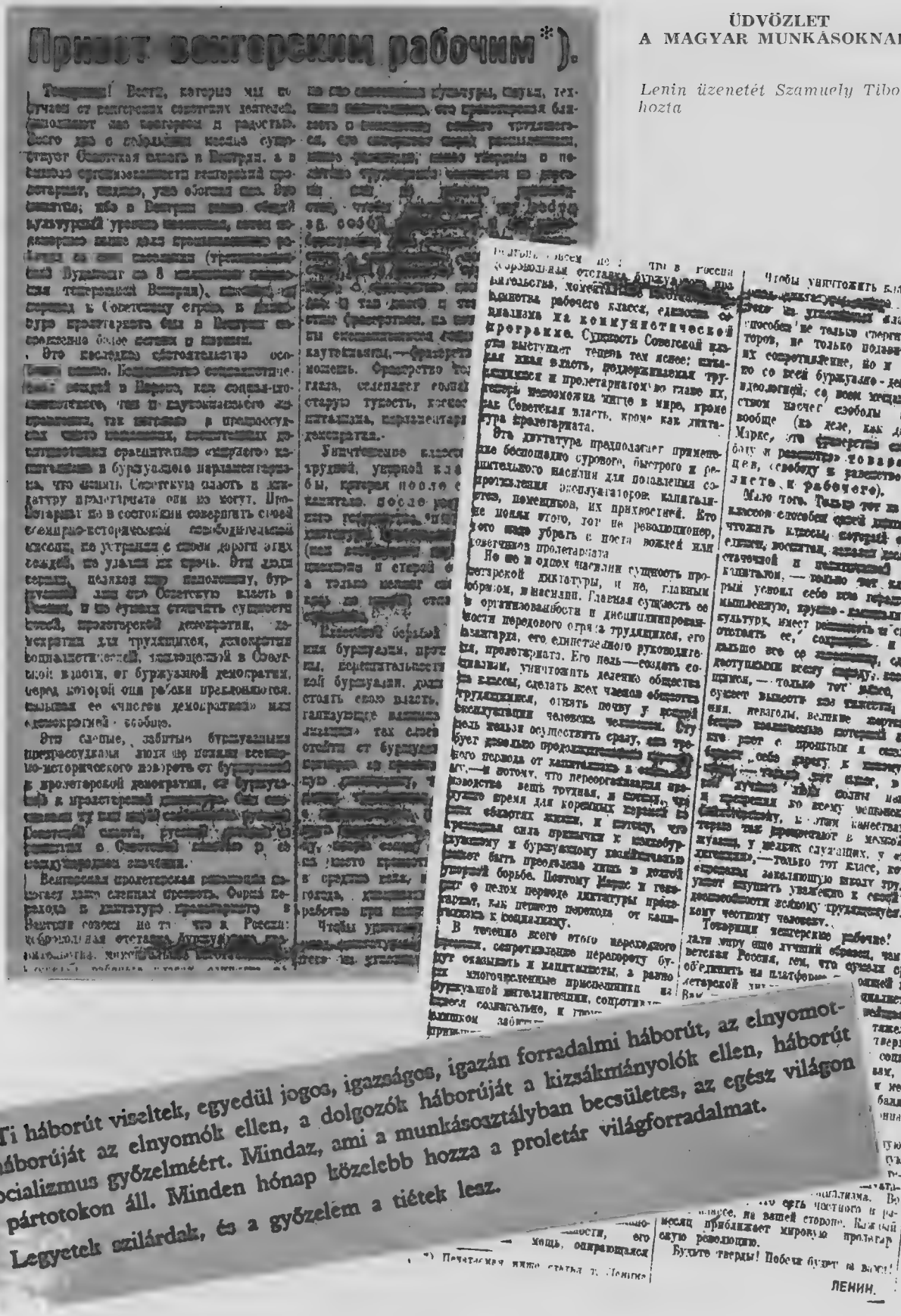

Привет венгерским рабочим*).

Товарищи! Вести, которые мы получаем от венгерских советских деятелей, исполняют нас энергии и радостью. Всего два с половиной месяца существует Советская власть в Венгрии, а в нашей организованности венгерский пролетариат, видно, уже обогнал нас. Это понятно; ибо в Венгрии выше общий культурный уровень капитализма, ибо венгерские низы дали пролетариату рабочих со своими (троянскими) Будапешт за 8 (нынешних) месяцев Венгрия), наконец, ибо перевод к Советскому строю в Венгрии пролетариата был в Венгрии несравненно более легким и мирным.

Это последнее обстоятельство особенно важно. Бесспорно социалистической ролью в Европе, как социал-шовинистическое, так и каутскианского направления, так легально в процессах всего человечества, воспитанных десятилетиями сравнительно «мирного» капитализма в буржуазного парламентаризма, что власть Советскую власть и диктатуру пролетариата они не могут. Пролетариат не в состоянии совершить своей всемирно-исторической освободительной миссии, не устранив с своей дороги этих людей, не убивши их прочь. Эти люди верили, полагая мир положению, буржуазной или его Советскую власть в России, и не будучи отличать сущности Советской, пролетарской демократии, демократии для трудящихся, демократии социалистической, имеющей в Советской власти, от буржуазной демократии, перед которой она рабски преклоняется, называя ее «чистою демократией» или «демократией» вообще.

Эти слепые, забитые буржуазными предрассудками люди не поняли всемирно-исторического поворота от буржуазной к пролетарской демократии, от буржуазного к пролетарскому [illegible] Они [illegible] Советской власти, русский [illegible] Советов о Советской власти в, со международном значении.

Венгерская пролетарская революция сделает здесь сильный прогресс. Горький переход к диктатуре пролетариата в Венгрии совсем не так, что в России: [illegible] буржуазия [illegible]

[illegible] всем [illegible] что в России [illegible] отсталая буржуазия [illegible] большевиков, захватила [illegible] диктатуру рабочего класса, единого с [illegible] на коммунистической программе. Сущность Советской власти выступает теперь так ясно: диктатура [illegible] и пролетариатом во главе их, которую невозможна нигде в мире, кроме как Советская власть, кроме как диктатура пролетариата.

Эта диктатура предполагает применение беспощадно суровой, быстрой и решительной насилия для подавления сопротивления эксплуататоров: капиталистов, помещиков, их приспешников. Кто не понял этого, тот не революционер, от него надо убрать с поста вождей или советников пролетариата.

Но не в одном насилии сущность пролетарской диктатуры, и не, главным образом, в насилии. Главная сущность ее в организованности и дисциплинированности передового отряда трудящихся, его авангарда, его единственного руководителя, пролетариата. Его цель—создать социализм, уничтожить деление общества на классы, сделать всех членов общества трудящимися, отнять почву у всякой эксплуатации человека человеком. Эту цель только осуществить сразу, она требует довольно продолжительного периода от капитализма к [illegible] и потому, что переустройство производства вещь трудная, и [illegible] нужно время для коренных перемен во всех областях жизни, и потому, что громадная сила привычек к мелкобуржуазному и буржуазному воспитанию может быть преодолена лишь в долгой упорной борьбе. Поэтому Маркс и говорит о целом периоде диктатуры пролетариата, как периоде перехода от капитализма к социализму.

В течение всего этого переходного времени, сопротивление переворотку будут оказывать и капиталисты, а равно их многочисленные приспешники из буржуазной интеллигенции, сопротивление которой сознательное, и [illegible] слишком забит[illegible]

Чтобы уничтожить [illegible] нужна диктатура [illegible] способен не только сломить сопротивление эксплуататоров, не только подавить сопротивление, но и порвать идейно со всей буржуазно-демократической идеологией, со всем мещанским фразерством насчет свободы и равенства вообще (на деле, как давно показал Маркс, это фразерство означает свободу и равенство товаропроизводителей, свободу и равенство капиталиста и рабочего).

Мало того. Только тот из угнетенных классов способен своей диктатурой уничтожить классы, который обучен, обучается, начал действительно [illegible] борьбы с капиталом, — только тот класс, который умеет себе или выработать, промышленную, военно-техническую культуру, имеет решимость и способность отстоять ее, сохранить и развить дальше все ее [illegible], сделать их достоянием всему народу, всем трудящимся, — только тот класс, который сумеет вынести все тяжести, лишения, неудачи, великие жертвы, неизбежно связанные с тем, кто [illegible] себя первый к такому [illegible] — только тот класс, в котором [illegible] лучшие [illegible] солнц ненависти и презрения ко всему мелкобуржуазному и [illegible] к этим качествам, которые так процветают в мелкой буржуазии, у мелких служащих, у «интеллигенции»,—только тот класс, который [illegible] закаляющую школу труда и способности всякому трудящемуся, всякому честному человеку.

Товарищи венгерские рабочие! Вы [illegible] мир еще лучший образец, чем Советская Россия, тем, что сумели сразу объединить на платформе [illegible] Интернационала [illegible]

[illegible] мощь, опирающаяся [illegible] месяц приближает мировую пролетарскую революцию.

Будьте тверды! Победа будет за вами!

ЛЕНИН.

*) Печатаемая ниже статья т. Ленина [illegible]

Ti háborút viseltek, egyedül jogos, igazságos, igazán forradalmi háborút, az elnyomottak háborúját az elnyomók ellen, a dolgozók háborúját a kizsákmányolók ellen, háborút a szocializmus győzelméért. Mindaz, ami a munkásosztályban becsületes, az egész világon a ti pártotokon áll. Minden hónap közelebb hozza a proletár világforradalmat.

Legyetek szilárdak, és a győzelem a tiétek lesz.

Az első pártnap a felszabadult Rimaszombaton

Világproletárjai egyesüljetek!

A rimaszombati Szociálista Párt

első pártnapját

f. évi junius hó 11-én (szerdán) este 6 órakor saját helyiségében (a volt Polgári Olvasókör) tartja meg, mely alkalommal

Karikás Frigyes olvtárs, az Orosz Forradalom történetének címén

felolvasást tart.

Legyetek ott mindannyian!

Elvtársi üdvözlettel:

A rimaszombati Szociálista Párt végrh. biz.

„A HATALMAT KEZÜNKBŐL KI NEM ADJUK SOHA!"

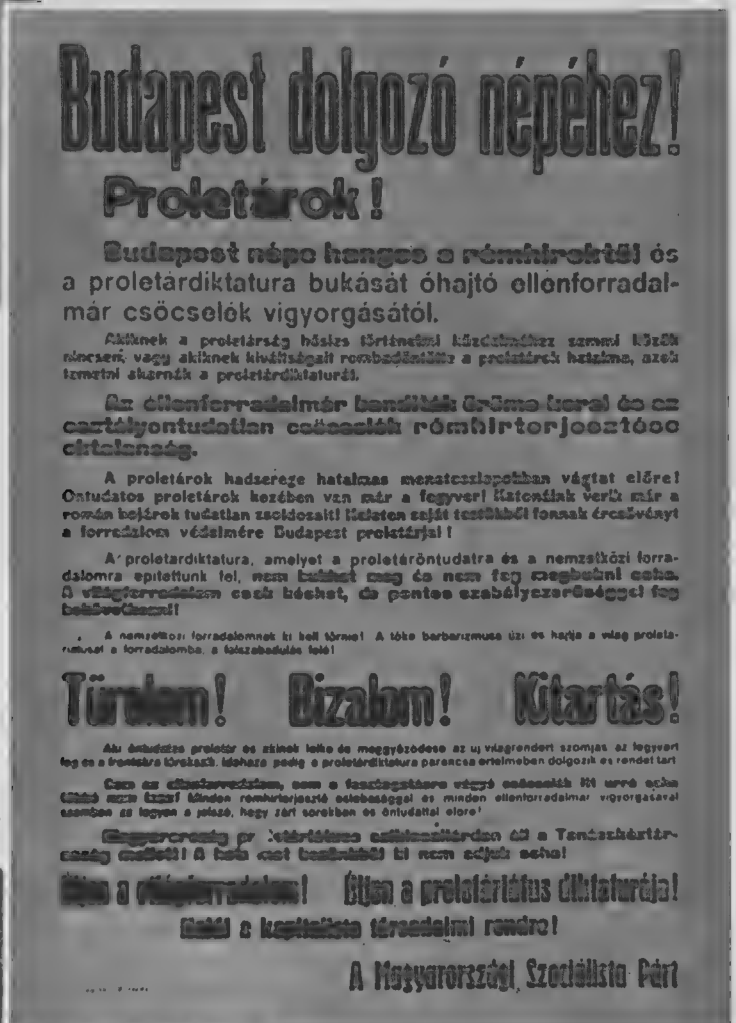

Budapest dolgozó népéhez!

Proletárok!

Budapest népe hangos a rémhírektől és a proletárdiktatura bukását óhajtó ellenforradalmár csőcselék vigyorgásától.

Akiknek a proletárság hősies történelmi küzdelméhez semmi közük nincsen, vagy akiknek kiváltságait rombadöntötte a proletárok hatalma, azok temetni akarnák a proletárdiktaturát.

Az ellenforradalmár banditák öröme korai és az osztályontudatlan csőcselék rémhirterjesztése céltalanság.

A proletárok hadserege hatalmas menetoszlopokban vágtat előre! Öntudatos proletárok kezében van már a fegyver! Katonáink verik már a román bojárok tudatlan zsoldosait! Kelet saját testükből fonnak ércsövényt a forradalom védelmére Budapest proletárjai!

A proletárdiktatura, amelyet a proletáröntudatra és a nemzetközi forradalomra epitettunk fel, nem bukhat meg és nem fog megbukni soha. A világforradalom csak késhet, de pontos szabályszerűséggel fog bekövetkezni!

A nemzetközi forradalomnak ki kell törnie! A tőke barbarizmusa űzi és hajtja a világ proletáriátusát a forradalomba, a felszabadulás felé!

Türelem! Bizalom! Kitartás!

Aki öntudatos proletár és akinek lelke és meggyőződése az uj világrendért szomjas, az fegyvert fog és a frontokra törekszik, idehaza pedig a proletárdiktatura parancsa értelmében dolgozik és rendet tart.

[illegible]

Magyarország pr[illegible] a Tanácsköztársaság mellett! A hatalmat kezünkből ki nem adjuk soha!

Éljen a világforradalom! Éljen a proletáriátus diktaturája!

Halál a kapitalista társadalmi rendre!

A Magyarországi Szociálista Párt

A párt felhívása a rémhírterjesztők ellen

A TUDÁS FEGYVER

Szállításra váró könyvek és brosúrák a párt könyvelosztó raktárában

Kun Béla beszél

Zádor Istvánnak a párt-kongresszuson készített rajza

Rákosi Mátyás és Vágó Béla mennek a párt-kongresszusra

A Tanácsok Országos Gyűlésének megnyitása előtt a Városi Színház bejáratánál (1919. június 12.)

Landler Jenő népbiztost körülveszik a küldöttek

A Tanácsköztársaság vezető személyiségeinek aláírásai az emléklap hátoldalán

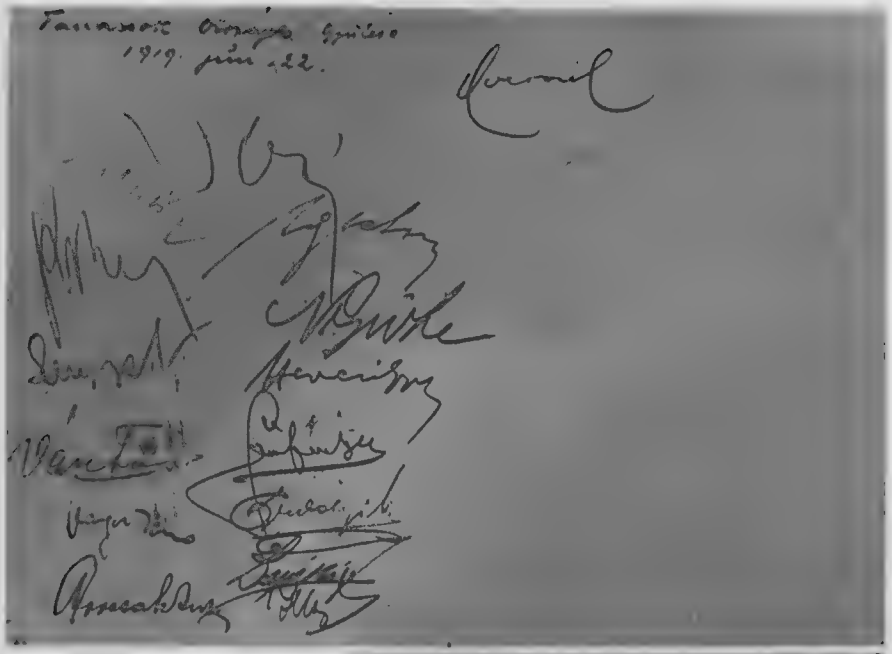

A Tanácsok Országos Gyűlésére kibocsátott postai emléklap

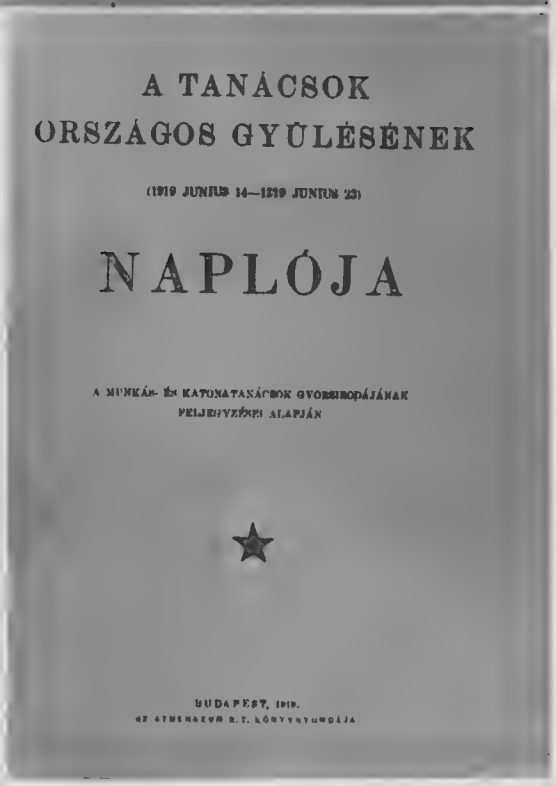
A TANÁCSOK
ORSZÁGOS GYŰLÉSÉNEK
(1919 JUNIUS 14—1919 JUNIUS 23)
NAPLÓJA
A MUNKÁS- ÉS KATONATANÁCSOK GYORSIRODÁJÁNAK
FELJEGYZÉSEI ALAPJÁN
BUDAPEST, 1919.

Az Országos Gyűlés naplója

A FORRADALMI IFJÚSÁG KÜLDÖTTEI

1919. június 20-án ült össze az első ifjúmunkás-kongresszus

31. SZÁM. BUDAPEST 1919 JÚNIUS HÓ 18.

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

AZ IFJU PROLETÁR

AZ IFJUMUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK ÉS A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG IFJUMUNKÁS PROPAGANDA ÜGYOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden héten

Tagok díjtalanul kapják

Szerkesztőség: Rökk Szilárd-utca 4
Telefonszám ... József 63
Kiadóhivatal: Eszterházy-utcza 30
Telefonszám ... 60-71

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre ... 8 korona
Egyes szám ... 20 fillér

Országos Ifjumunkás Kongresszus!

Az Ifjumunkások Országos Szövetsége junius hó 20., 21. és 22-én kongresszust, tart, a következő napirenddel:

20-án 1. Kun Béla népbiztos elvtárs megnyitója.
2. Bizottságok megválasztása.
3. Jelentések.
4. Általános politikai helyzet és az ifjumunkások.
5. A szövetség uj programmja.

21-én 1. Vidéki mozgalom.
2. Diákügyek.
3. Szervezeti szabályzat módosítása.
4. Uj vezetőség választása.

22-én 1. Oktatás.
2. Jóléti ügyek.
3. Ifjumunkás testedzés.
4. Nemzetközi mozgalom.
5. Inditványok.
6. A választás eredményének kifirdetése.
7. Elnöki zárszó.

Inditványok junius 14-ig terjesztendők be.

A közgyülés folyamán inditványok csak 25 aláírással nyujthatók be.

Minden csoport ezer tagig 2 taggal, ezen felül ötszázanként még egy-egy taggal képviseltetheti magát. Diákalosztályok egy tagot, ha vezetőségüknek legalább fele fizikai ifjumunkás, ugy még egy fizikai ifjumunkás tagot küldenek. A kiküldöttek nevei, lakásuk junius 14-ig a központba beküldendők.

A kiküldötteknek 19-én Budapestre kell érkezni. Elszállásolásuk és ellátásuk végett azonnal jelentkezzenek a Városligeti Fasor 38. sz. alatti otthonban. Az ellátás megkönnyitése végett mindenki a lehetőséghez képest hozzon magával élelmiszert.

Ifjumunkások Országos Szövetsége

Budapest, VIII., Eszterházy-utca 30.

IFJÚMUNKÁS-GYŰLÉS A MÚZEUM-KERTBEN

22. szám. Budapest 1919. junius 19.

AZ IFJÚ PROLETÁR

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

KOMMUNISTA IFJUMUNKÁSOK MAGYARORSZÁGI SZÖVETSÉGÉNEK ÉS A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG IFJUMUNKÁS PROPAGANDA ÜGYOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS LAPJA

MEGJELENIK MINDEN HÉTEN 4 TAGOK BUTALANUL KAPJÁK 4 BOY SZÁM ÁRA 2 ...

Elvtársak!

Ifjumunkások!

A moszkvai III. internacionale felhívására az egész világ ifjumunkássága tüntetést rendez junius 25-én az entente gyalázatos támadásai, a magyarországi és oroszországi Tanácsköztársaságok vérbefojtása ellen. A Kommunista Ifjumunkások Magyarországi Szövetsége junius 25-én délután 5 órakor a Nemzeti Muzeum előtt nagygyülést tart.

A nagygyülés napirendje:

1. A nemzetközi mozgalom.

2. Az entente támadása a Tanácsköztársaságok ellen.

A csoportok helyiségeik előtt gyülekezzenek és onnan vonuljanak fel a gyülés helyére, hogy azt pontosan megkezdhessük.

„AZ IFJÚ PROLETÁR" A NEMZETKÖZISÉG SZOLGÁLATÁBAN

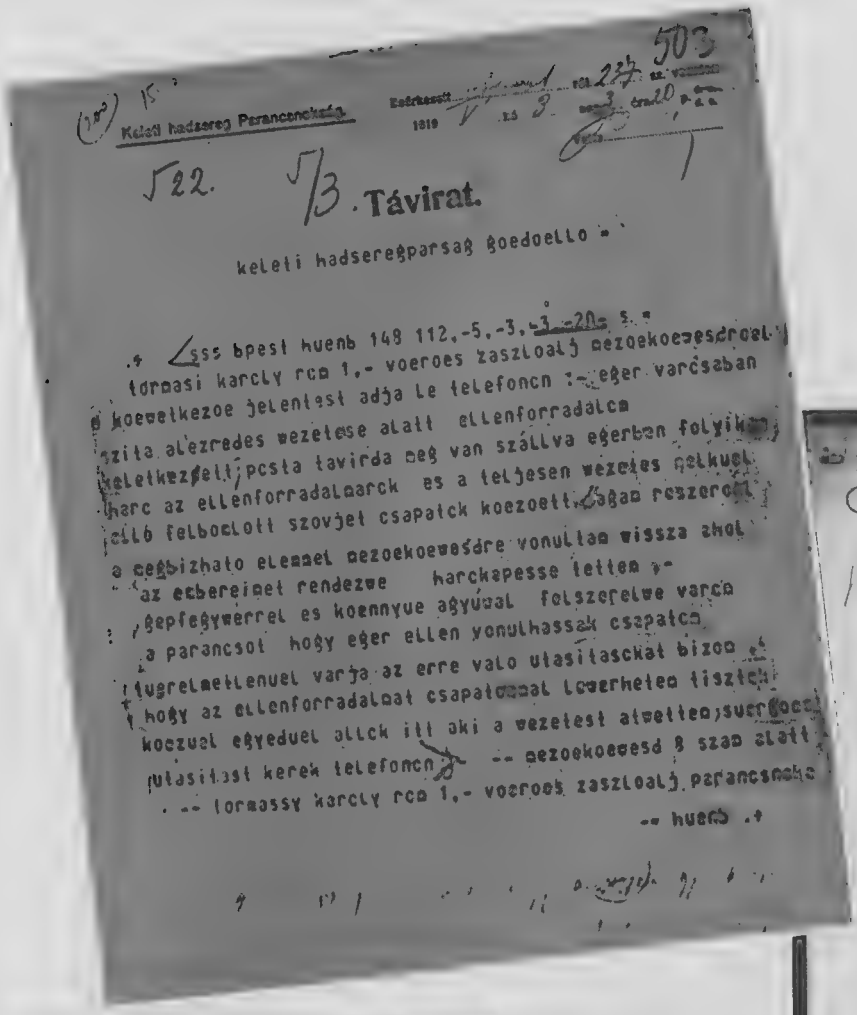

Keleti hadsereg Parancsnoksága

522. 5/3. Távirat.

keleti hadseregparsaş goedoello =

.+ Lsss bpest huenb 148 112,-5,-3,-3-20- 5.-
tornasi karcly rca 1,- voeroes zaszloalj oezoekoevesdroel
a koevetkezoe jelentest adja le telefoncn :- egeer varcsaban
szita alezredes vezetese alatt ellenforradalca
keletkezett posta tavirda meg van szállva egerben folyik
harc az ellenforradalmarck es a teljesen wezetes nelkul
jelló felbocsott szovjet csapatck koezoett Sagan reszerol
a oegbizhato elemnet oezoekoevesédre vonultan vissza zhot
az otberelnet rendezve harckepesse tetten .-
gepfegyverrel es koennyue agyuval felszerelve varca
a parancsot hogy eger ellen vonulhassak csapatca
tugretaellenuel varja az erre valo utasitaschat bizon
hogy az ellenforradalmat csapatomat leverhetem tiszteh
koezuel egyeduel allck itt aki a vezetest atvetteq;suergoecz
utasitast kerek telefoncn -- oezoekoevesd s szan alatt
. -- tornassy karcly rca 1,- voeroes zaszloalj parancsnoka

-- huenb .+

Távirat az Egerben dúló tiszti ellenforradalomról

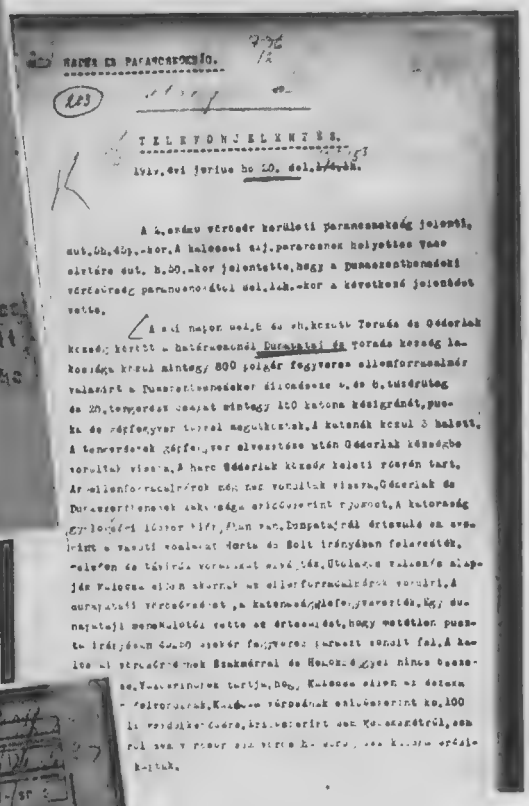

HADTEST PARANCSNOKSÁG.

(123)

TELEFONJELENTÉS.

Kelt, évi június hó 20. del.

A 4.számu vörösőr kerületi parancsnokság jelenti, hogy folyó hó 19-én d.u. 4 órakor A kalocsai saj.parancsnok helyettes Vass sürgős ügyben jelentette, hogy a Dunaszentbenedeki vörösőrség parancsnoksága del.hó.-kor a következő jelentést vette.

A mai napon reggel 8 óra után Tolna és Gödörlak községek között a Dunaszentbenedeki Dunapart és Tolna község határában valamint a Dunaszentbenedeken állomásozó 4.és 6.tüzérüteg és 20.honvéd zászlóalj mintegy 120 katona kézigránát, puska és géppuskával megfelelően ellátva. A katonák közül 3 halott. A tömegek géppuskával elvonulása után Gödörlak községbe vonultak vissza. A harc Gödörlak községtől keleti részén tart. Az ellenforradalmárok még nem vonultak vissza. Gödörlak és Dunaszentbenedek lakossága erősségüket nyugodt. A katonaság gyülekezési helyen áll, ahun van. Lovasparti értesülés az orosz szerint a vasuti vonalat tartja és Solt irányában felvonták. Telefon és távirda vonalakat szétvágták. Utolsó tudósítás alapján Tolnán ellen akarnak az ellenforradalmárok vonulni. A gyalogsági vörösőrséget a katonaság géppuskával fogva tartják. Egy dunapataji személyautót vette el értesítést, hogy ezektől puszta irányában 6-10 páncélos fegyveres járművet szovjet fel. A kalocsai vörösőrséget Szakmáral és Holon. ágyúval nincs összeköttetésben. Vasutvonalon tartják, hogy Kalocsa ellen az összes ellenforradalmárok vonulni. A parancsnok, Kalocsa vörösőrsége szerint kb.100 lovasból van a rajon ami vörös katonaságtól, amelyek a rajon erősítik.

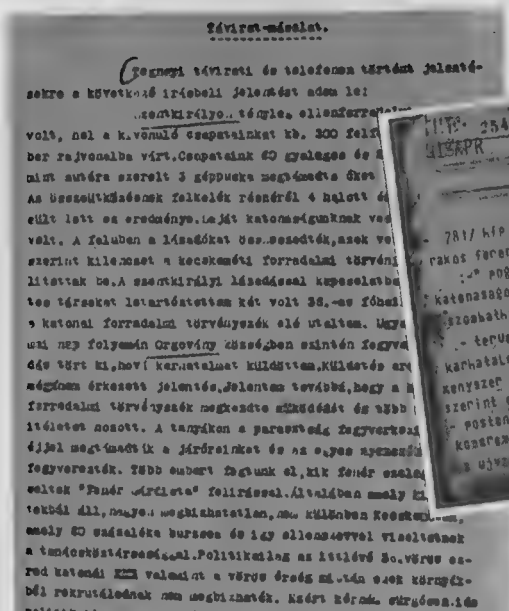

Távirat-másolat.

Legnagyobb távirati és telefonon történő jelentésekre a következő irányban jelentését adom le:

...szentkirályon... ellenforradalmi... volt, mely a k.vonuló csapatainkat kb. 300 felfegyverzett ember rajvonalba vírt. Csapataink 60 gyalogos és 3 géppuska megsemmisítette őket. Az összeütközésünk felkelők részéről 4 halott és 6 sebesült lett az eredménye. Lefegyverzett katonaságunknak veszteség nem volt. A faluban a lázadókat összeszedték, azok vezetője szerint kilencnapos a kecskeméti forradalmi törvényszék elítéltettek be. A szentkirályi lázadással kapcsolatban tegnap letartóztattam két volt 38.-as főhadnagyot, a katonai forradalmi törvényszék elé utaltam. Ugyanis még hogy folyamán Orgovány községben szintén fegyveres felkelés tört ki, hová karhatalmat küldöttem. Küldöttségek érkezett jelentés, jelentem tovább, hogy a forradalmi törvényszék megkezdte működését és több ítéletet hozott. A tanyákon a parasztság fegyverekkel megsemmisítik a járőreinket és az egyes ejtenek fegyvereiktől. Több ember fegyverük el, kik fölött eseltek "Fehér őrjárat" felíráseal. Általában emely kétségbeli áll, hogy... meghatározhatatlan, mert... Különben Kecskemét... emely 60 vadászára bursoa és így ellenállással visszatérnek a tanácskötársaságunkkal. Politikailag az ittlévő 5o.vörös ezred katonái KMP valamint a vörös őrség m.tán ezek környékéből rekrutálódnak nem megbízhatók. Kérő hírek, sürgősen. Ide politikailag megbízható 300-350 főből álló csapatot, mert az ittlévő 300 szabadcsapattal a rendet itt és a környéken ki tudom biztosítani.)

Jelentések az ellenforradalmi mozgalmakról

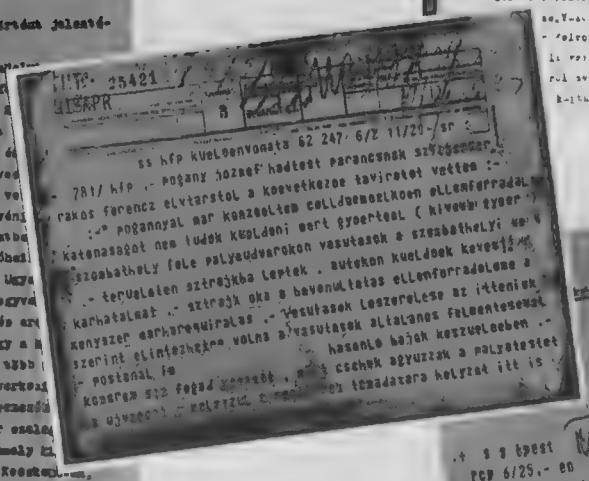

...ss hfp kuelgenyonats 62 247 6/2 11/20-/sr :-
781/ hfp .- Pogany Jozsef hadtest parancsnok szivesenkar...
rakos ferencz elvtarstol a kovetkezoe taviratot vettem :-
pogannyal mar konzekelten csilldemokrakon ellenforradalmi
katonasagot nem tudok kuldeni mert gyoertsek (kivonulgyser
szoabathely fele polyaudvarokon vasutasok a szombathelyi ka
.- terulaten aztrajkba leptek . autokon kuelldoek kevesbe
karhatalmat .- aztrajk oka a bevonulatas ellenforradalme a
kenyszer karhatasquiralas .- Vasutasok leszerelese az itteniek
szerint elintezhetoe volna a vasutasok altalanos felmentesevel
.- postanal is hasanlo bajok keszuelesben .-
Kerjuek sie fegyveres erőket, mert csakis agyuzzak a polyatestet
a ujvarost .- Helyzet ... tenadzaro helyzet itt is

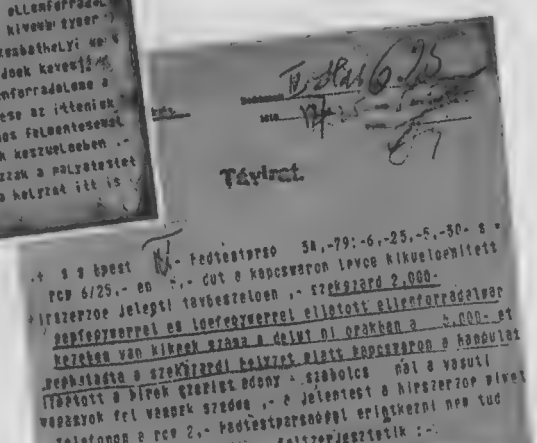

Távirat.

.+ s s bpest - Fedtestpsro 58,-79:-6,-25,-6,-30- s
pcp 6/25.- eo .- cut s kapcsaron levoe kikuelgelnitett
kirszerzoe jelegti tavbeszelgen .- szekgzard 2.000-
gepfegyverrel es koefegyverrel ellatott ellenforradalmar
kezeben van kikek szama a delni oi oraakan a 5.000-et
meghaladta a szekgzard helyzet miatt koppsaaron a kapcsolat
fentartott a birok gterlet ddny - szabolcs nál a vasuti
vagsayok fel vagyok szedve .- e jelentest a kirszerzoe piket
telefonon e pcs 2.- fedtestparancsnoki erintkezni nem tud
.- e vagyok ner achatta le .- feltzerjesztettk :-
a hadseregparancsnoki - e tudtara adatik a pcs :-

Budapest munkássága harcban az ellenforradalmi monitorokkal

Vöröskatonák védik a józsefvárosi távbeszélő központot

Ismeretlen művész plakátja a júniusi napokból

„HITVÁNY SZÁNDÉKUK MEG-
TÖRÖTT A PROLETARIÁTUS
VASAKARATÁN...”

A párt az ellenforradalmi puccs leveréséről

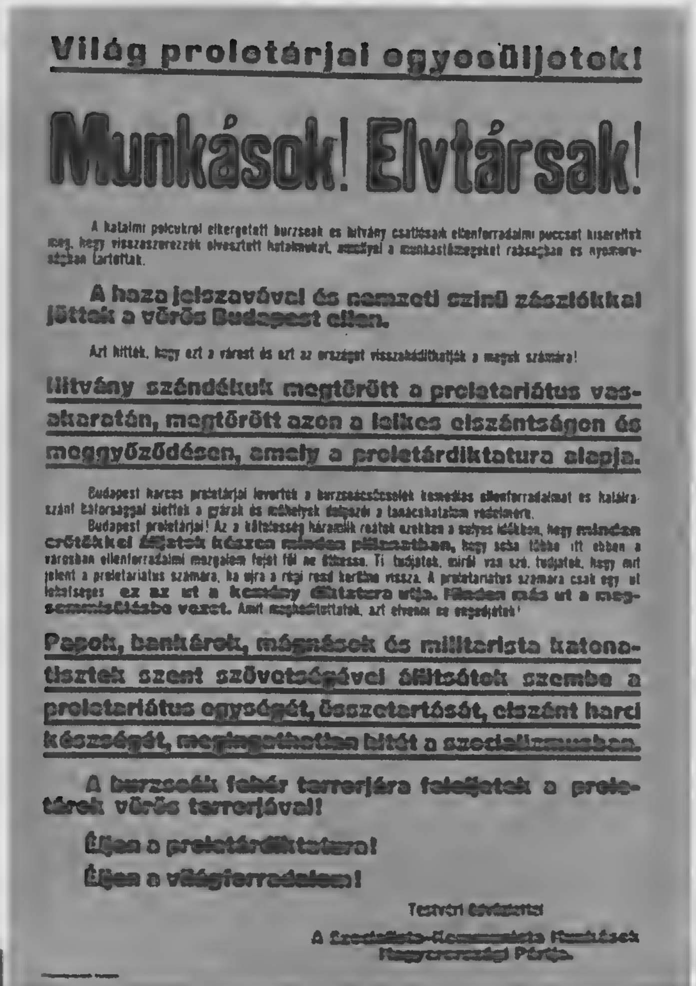

Világ proletárjai egyesüljetek!

Munkások! Elvtársak!

A hatalmi polcukról elkergetett burzsoák és hitvány csatlósaik ellenforradalmi puccsot kíséreltek meg, hogy visszaszerezzék elvesztett hatalmukat, amellyel a munkástömegeket rabságban és nyomorúságban tartották.

A haza jelszavával és nemzeti szinű zászlókkal jöttek a vörös Budapest ellen.

Azt hitték, hogy ezt a várost és ezt az országot visszahódíthatják a maguk számára!

Hitvány szándékuk megtörött a proletariátus vasakaratán, megtörött azon a lelkes elszántságon és meggyőződésen, amely a proletárdiktatura alapja.

Budapest harcos proletárjai leverték a burzsoácsőcselék komédiás ellenforradalmát és halálraszánt bátorsággal siettek a gyárak és műhelyek dolgozói a tanácshatalom védelmére.

Budapest proletárjai! Az a kötelesség háramlik reátok ezekben a súlyos időkben, hogy minden erőtökkel álljatok készen minden pillanatban, hogy soha többé itt ebben a városban ellenforradalmi mozgalom fejét föl ne üthesse. Ti tudjátok, miről van szó, tudjátok, hogy mit jelent a proletariátus számára, ha újra a régi rend kerülne vissza. A proletariátus számára csak egy út lehetséges: ez az út a kemény diktatura útja. Minden más út a megsemmisüléshez vezet. Amit meghódítottatok, azt elvenni ne engedjétek!

Papok, bankárok, mágnások és militarista katonatisztek szent szövetségével állítsátok szembe a proletariátus egységét, összetartását, elszánt harci készségét, megingathatlan hitét a szocializmusban.

A burzsoák fehér terrorjára feleljetek a proletárok vörös terrorjával!

Éljen a proletárdiktatura!

Éljen a világforradalom!

Testvéri üdvözlettel

A Szocialista-Kommunista Munkások
Magyarországi Pártja.

TEMETÜNK

A forradalom védelmében elesett harcosok ravatalai az Országház előtt

V

KAPITALISTA ANARCHIA HELYETT — SZOCIALISTA TERMELÉST!

Bér Dezső karikatúrája (Borsszem Jankó, 1919. március 23.)

„A FÖLD AZÉ, AKI MEGMÜVELI,
A GYÁR AZÉ, KI AZ ÜLLŐT VERI"

(Komjáth Aladár)

A Forradalmi Kormányzótanács IX. számú rendelete.

1. §.

A Tanácsköztársaság feladatának tekinti, hogy a termelő eszközöket a dolgozók társadalmának tulajdonába vegye át, a termelést szervezze és irányítsa.

Ezért a Tanácsköztársaság a kisipar kereteit meghaladó ipari, bánya- és közlekedési üzemeket köztulajdonba veszi, azokat egy csapásra az egész proletariátus vezetése és az illető üzem munkásságának ellenőrzése alá helyezi.

Ezért mindazok az ipari, bánya- és közlekedési üzemek, amelyek munkáslétszáma 1919 március 22-én a huszat meghaladta, társadalmi vezetés és munkásellenőrzés alá kerülnek.

2. §.

A Kormányzótanács 1919. március 26-án hozott rendelete az ipari, bánya- és közlekedési üzemek köztulajdonba vételéről

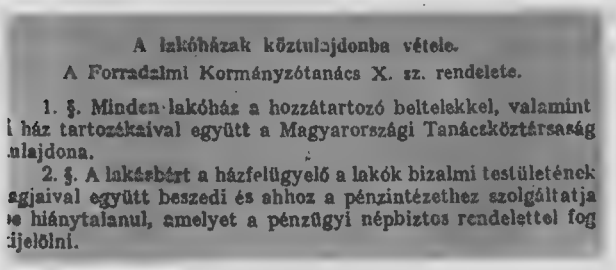

A lakóházak köztulajdonba vétele.

A Forradalmi Kormányzótanács X. sz. rendelete.

1. §. Minden lakóház a hozzátartozó beltelekkel, valamint a ház tartozékaival együtt a Magyarországi Tanácsköztársaság tulajdona.

2. §. A lakásbért a házfelügyelő a lakók bizalmi testületének egyaival együtt beszedi és ahhoz a pénzintézethez szolgáltatja be hiánytalanul, amelyet a pénzügyi népbiztos rendelettel fog kijelölni.

A Kormányzótanács 1919. március 26-án kelt rendelete a lakóházak köztulajdonba vételéről

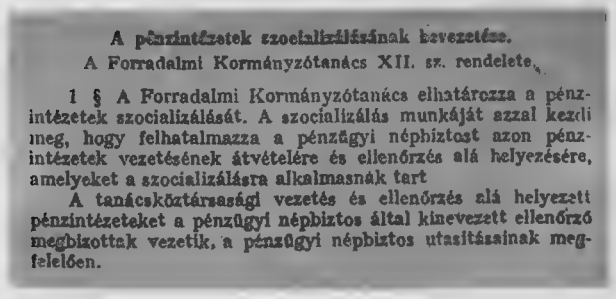

A pénzintézetek szocializálásának bevezetése.

A Forradalmi Kormányzótanács XII. sz. rendelete.

1 § A Forradalmi Kormányzótanács elhatározza a pénzintézetek szocializálását. A szocializálás munkáját azzal kezdi meg, hogy felhatalmazza a pénzügyi népbiztost azon pénzintézetek vezetésének átvételére és ellenőrzés alá helyezésére, amelyeket a szocializálásra alkalmasnak tart

A tanácsköztársasági vezetés és ellenőrzés alá helyezett pénzintézeteket a pénzügyi népbiztos által kinevezett ellenőrző megbizottak vezetik, a pénzügyi népbiztos utasításainak megfelelően.

A Kormányzótanács 1919. március 26-án kelt rendelete a pénzintézetek köztulajdonba vételéről

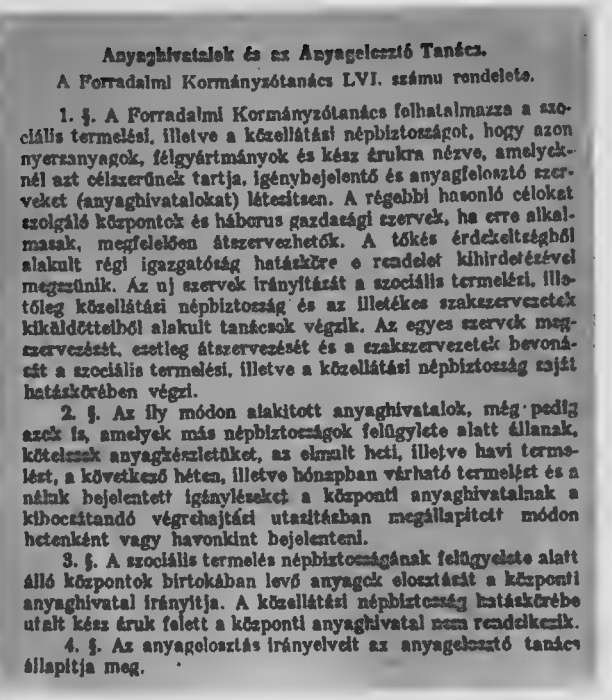

Anyaghivatalok és az Anyageloszló Tanács.

A Forradalmi Kormányzótanács LVI. számu rendelete.

1. §. A Forradalmi Kormányzótanács felhatalmazza a szociális termelési, illetve a közellátási népbiztosságot, hogy azon nyersanyagok, félgyártmányok és kész árukra nézve, amelyeknél azt célszerűnek tartja, igénybejelentő és anyagfelosztó szerveket (anyaghivatalokat) létesitsen. A régebbi hasonló célokat szolgáló központok és háborus gazdasági szervek, ha erre alkalmasak, megfelelően átszervezhetők. A tőkés érdekeltségből alakult régi igazgatóság hatáskörébe e rendelet kihirdetésével megszünik. Az uj szervek irányitását a szociális termelési, illetőleg közellátási népbiztosság és az illetékes szakszervezetek kiküldötteiből alakult tanácsok végzik. Az egyes szervek megszervezését, esetleg átszervezését és a szakszervezetek bevonását a szociális termelési, illetve a közellátási népbiztosság saját hatáskörében végzi.

2. §. Az ily módon alakitott anyaghivatalok, még pedig azok is, amelyek más népbiztosságok felügyelete alatt állanak, kötelesek anyagkészletüket, az elmult heti, illetve havi termelést, a következő héten, illetve hónapban várható termelést és a nálnk bejelentett igénylésekct a központi anyaghivatalnak a kibocsátandó végrehajtási utasitásban megállapitott módon hetenként vagy havonkint bejelenteni.

3. §. A szociális termelés népbiztosságának felügyelete alatt álló központok birtokában levő anyagok elosztását a központi anyaghivatal irányitja. A közellátási népbiztosság hatáskörébe utalt kész áruk felett a központi anyaghivatal nem rendelkezik.

4. §. Az anyagelosztás irányelveit az anyageloszló tanács állapitja meg.

A Kormányzótanács 1919. április 12-én kelt rendelete az anyaghivatalok és elosztó szervek létrehozásáról

A FÖLD A NÉPÉ!

A Kormányzótanács 1919. április 3-án kelt rendelete a nagybirtokok köztulajdonba vételéről

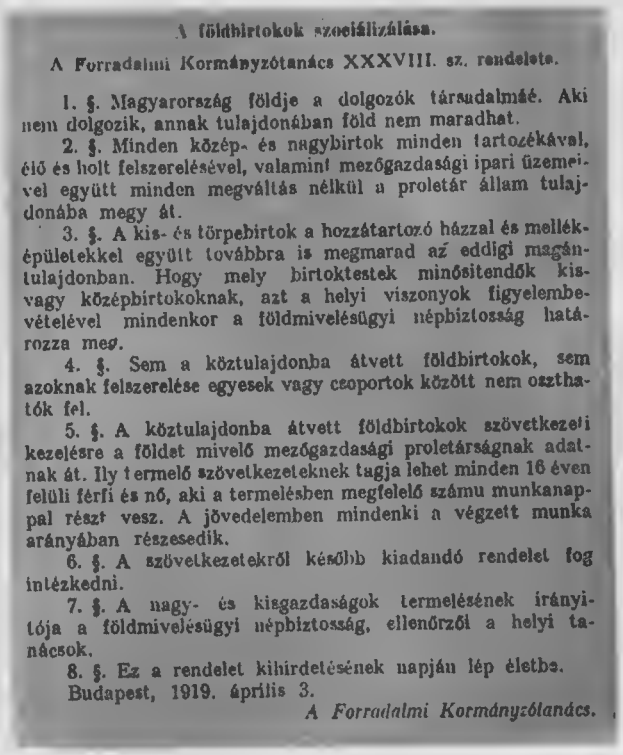

A földbirtokok szocializálása.

A Forradalmi Kormányzótanács XXXVIII. sz. rendelete.

1. §. Magyarország földje a dolgozók társadalmáé. Aki nem dolgozik, annak tulajdonában föld nem maradhat.

2. §. Minden közép- és nagybirtok minden tartozékával, élő és holt felszerelésével, valamint mezőgazdasági ipari üzemeivel együtt minden megváltás nélkül a proletár állam tulajdonába megy át.

3. §. A kis- és törpebirtok a hozzátartozó házzal és melléképületekkel együtt továbbra is megmarad az eddigi magántulajdonban. Hogy mely birtoktestek minősitendők kis- vagy középbirtokoknak, azt a helyi viszonyok figyelembevételével mindenkor a földmivelésügyi népbiztosság határozza meg.

4. §. Sem a köztulajdonba átvett földbirtokok, sem azoknak felszerelése egyesek vagy csoportok között nem oszthatók fel.

5. §. A köztulajdonba átvett földbirtokok szövetkezeti kezelésre a földet mivelő mezőgazdasági proletárságnak adatnak át. Ily termelő szövetkezeteknek tagja lehet minden 16 éven felüli férfi és nő, aki a termelésben megfelelő számu munkanappal részt vesz. A jövedelemben mindenki a végzett munka arányában részesedik.

6. §. A szövetkezetekről később kiadandó rendelet fog intézkedni.

7. §. A nagy- és kisgazdaságok termelésének irányitója a földmivelésügyi népbiztosság, ellenőrzői a helyi tanácsok.

8. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1919. április 3.

A Forradalmi Kormányzótanács.

CSEPEL A DOLGOZÓKÉ

Kun Béla beszél Csepel munkásaihoz a gyár köztulajdonba vétele alkalmából

Sátori Lipót plakátja

Ismeretlen művész plakátja

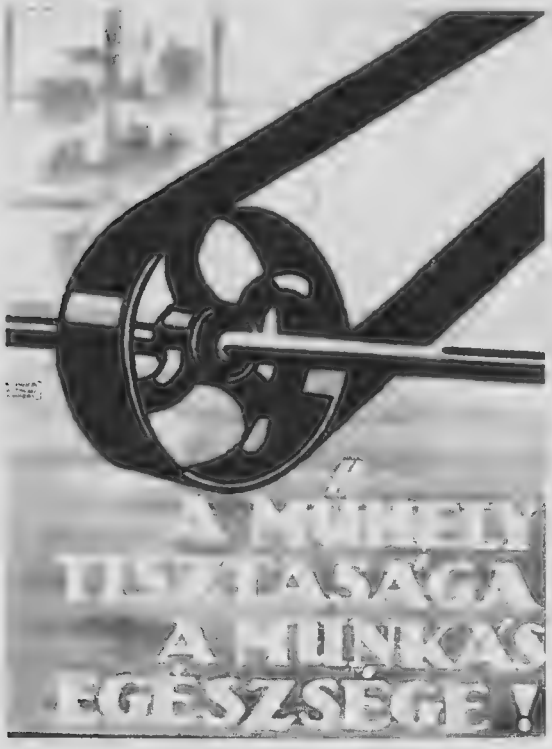

Čselényi-Walleshausen Zsigmond plakátja

Földes Imre plakátja

A SZOCIALISTA IPARI TERMELÉS VEZÉRKARA

Varga Jenő
a Népgazdasági Tanács elnöke

Bokányi Dezső
munkaügyi népbiztos

Hevesi Gyula
a szociális termelés népbiztosa

Kelen József
a szociális termelés népbiztosa

Bajáki Ferenc
munkaügyi népbiztos

Lengyel Gyula
a Nemzeti Bank elnöke

Székely Béla
pénzügyi népbiztos

A VAS- ÉS FÉMFELDOLGOZÓ ÜZEMEK SZOCIALIZÁLÁSÁNAK HELYZETE 1919 JÚNIUS 27-ÉN

A SZOCIALIZÁLT ÜZEMEK SZÁMA: 150 MUNKÁSLÉTSZÁM: 36.386 FŐ

A SZOCIALIZÁLT ÜZEMEK IPARÁGAK SZERINTI MEGOSZLÁSA:

1. VASKOHÁSZAT	21 ÜZEM	17.222 FŐ
2. FÉMKOHÁSZAT	8 "	601 "
3. ÁLTALÁNOS GÉPIPAR	27 "	4.691 "
4. VAGON ÉS KISVASÚTI ANYAGOK GYÁRTÁSA	7 "	3.709 "
5. HÍD ÉS VASSZERKEZETEK	16 "	1.268 "
6. HAJÓGYÁRTÁS	8 "	2.322 "
7. KIS TÖMEGCIKKEK GYÁRTÁSA	18 "	2.027 "
8. MOZDONYGYÁRTÁS	4 "	2.224 "
9. MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK GYÁRTÁSA	27 "	1.657 "
10. REPÜLŐGÉP ÉS AUTOMOBILGYÁRTÁS	4 "	201 "
11. MŰSZER ÉS SZERSZÁMGYÁRTÁS; MÉRLEGIPAR	10 "	427 "

Június végi helyzet

A LŐRINCIEK NAGY TERVEI

A Pestszentlőrincen felállítandó fonoda terve, amelyet a Szociális Termelési Népbiztosság textil-szakosztályának megbízásából dolgoztak ki

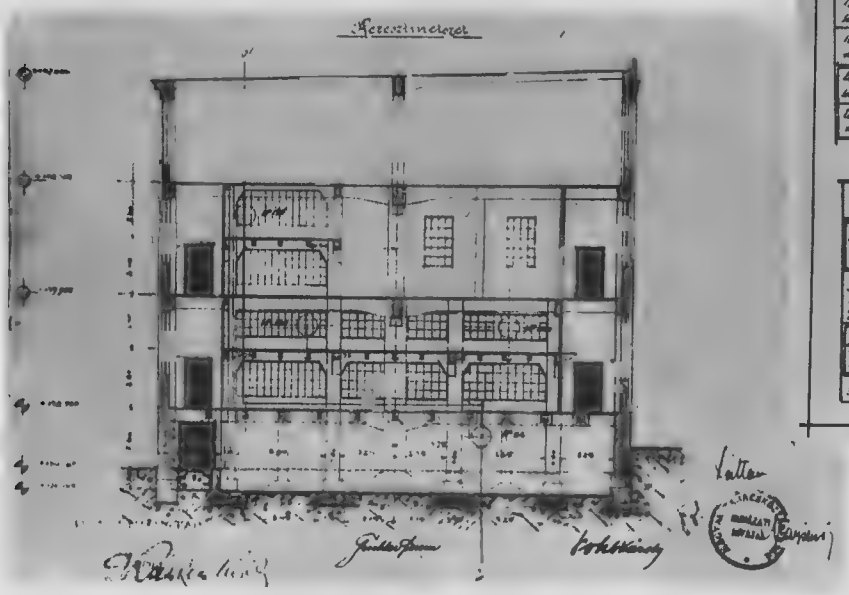

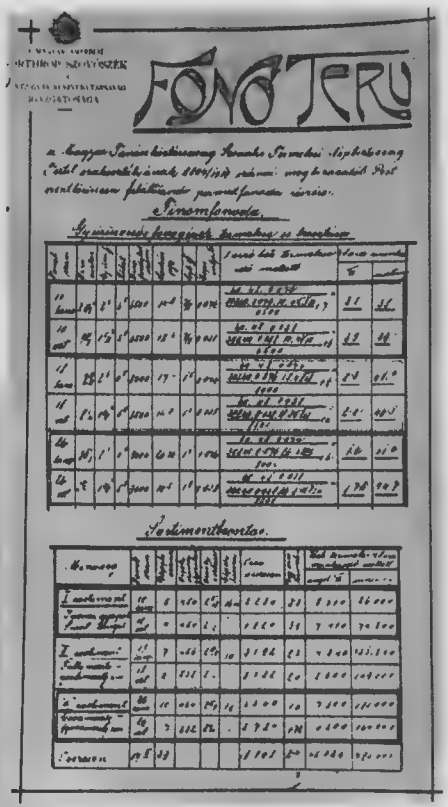

Földes Imre és Végh Gusztáv plakátja

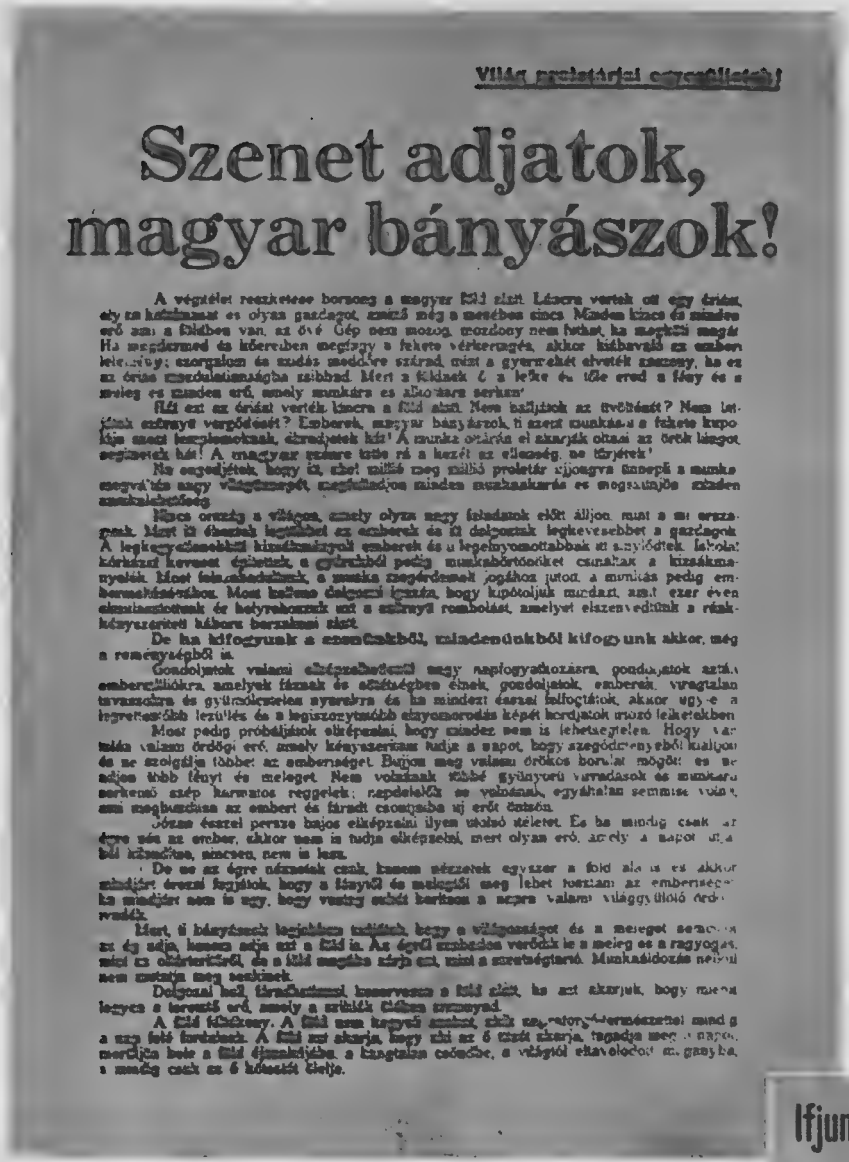

Világ proletárjai, egyesüljetek!

Szenet adjatok, magyar bányászok!

A végtelen rengetegben borzong a magyar föld alatt. Lázasra verték ott egy órára, egy az kétezeret és olyan gazdagot, amilyet még a mesében sincs. Minden kincs és minden erő ami a földben van, az övé. Gép nem mozog, mozdony nem fohat, ha megállít magát. Ha megdermed és kőszívében megfagy a fekete vérkeringés, akkor kétbavaló ez emberi lelkiismeret; szorgalom és munka mocskára szárad, mint a gyermekét elvesztő szomszony, ha ez az órás szerelmetlenségbe zuhan. Mert a fekete ő a lelke és tőle erad a fény és a meleg és minden erő, amely munkára és alkotásra serkent.

Fáj ezt az órást verték lázcra a föld alatt. Nem hallják az üvöltését? Nem látják szörnyű vergődését? Emberek, magyar bányászok, ti ezért munkásai a fekete kapitálja mesti bocsánatnak, dörejtek ki! A munka órárára el akarják oltani az örök lángot, segítsetek hát! A magyar nyájasra tette rá a kezét az ellenség, ne tűrjétek!

Ne engedjétek, hogy itt, ahol millió meg millió proletár rójaegyra önzetlen a munka megváltás nagy világünnepét, megfeledkezzen minden munkáskarról és megszűnjön minden munkálkodás.

Nincs ország a világon, amely olyan nagy feladatok előtt álljon, mint a mi országunk. Most itt éhezünk legtöbbet az emberek és itt dolgoznak legkevesebbet a gazdagok. A legkegyetlenebbül kizsákmányolt emberek és a legelnyomottabbak az anyjódtek lábola: kárhozni kevesek épületek, a gyárakból pedig munkabörtönöket csinaltak a kizsákmányolók. Most felszabadítunk, a munka megváltásnak jogához jutod, a munkás pedig embertelenségében. Most kell-e dolgozni igazán, hogy kipótoljuk mindazt, amit ezer éven elszalasztottunk és helyrehozzuk azt a szörnyű romlást, amelyet elszenvedtünk a rablóhányzerintet háború borzalmai által.

De ha kifogyunk a szenünkből, mindenünkből kifogyunk akkor, még a reménységből is.

Gondoljatok valami elképzelhetetlenül nagy naplogyatkozásra, gondoljatok azokra emberellátókra, amelyek fázmak és sötétségben élnek, gondoljatok, emberek, végtelen tavaszokra és gyümölcsteles nyarakra és ha mindezt észszel felfoghatók, akkor ugy-e a legrettenetesebb lerülés és a legiszonytatóbb elnyomorodás képét hordjátok majd lelketekben.

Most pedig próbáljátok elképzelni, hogy mindez nem is lehetségtelen. Hogy van talán valami ördögi erő, amely kényszeríteni tudja a napot, hogy szegődjön egyéb kialjon és ne szolgálja többet az emberiséget. Bujjon meg valami örökös borulat mögött és ne adjon több fényt és meleget. Nem volnának többé gyönyörű virradások és munkára serkentő szép harmatos reggelek: napdelelők se volnának, egyáltalán semmise volna, ami megbarátsa az embert és fáradt csontjaba uj erőt öntsön.

Józan ésszel persze bajos elképzelni ilyen utolsó tételt. És ha mindig csak az égre néz az ember, akkor nem is tudja elképzelni, mert olyan erő, amely a napot uj fényben közvetítse, nincsen, nem is lesz.

De ne az égre nézzetek csak, hanem nézzetek egyszer a föld alá is és akkor mindjárt érezni fogjátok, hogy a fényről és melegről meg lehet tanitani az emberiséget. De mindjárt nem is egy, hogy vagy ezért harcsan a napra valami világgyűlölő érdekvonalak.

Mert, ti bányászok legjobban tudjátok, hogy a világosságot és a meleget semmise az ég adja, hanem adja ezt a föld is. Az égről szabadon verődik le a meleg és a ragyogás, mint az ölelkezésről, de a föld megőrzi azt, mint a szeretőgtartó. Munkaáldozás nélkül nem szabad meg senkinek.

Dolgozni kell, törődöttnek, keservesen a föld alatt, ha azt akarjuk, hogy meleg legyen a lakások erő, amely a szobáit fűtse szenével.

A föld fűtőanyag. A föld nem kegyeli szabad, ahol szabadtermészetnek mindig a szép fehér fürdőnek. A föld azt akarja, hogy ki az ő titkát akarja, tegadja meg a napot, merüljön bele a föld éjszakájába a tiszta szénbe, a világtól elhatolodott magyba, a mindig csak az ő kincsét lelje.

Ifjumunkások! Elvtársak!

A vörös katonák a harctéren végzik legszentebb kötelességüket. De hiába áldozzák vérüket értetek, ha nem segítitek őket harcaikban. Minden erőnk megfeszítésével kell most dolgoznunk.

Ellenforradalmár az, aki a műhelyben nem végzi kötelességét!

Vissza kell állítani a munkafegyelmet!

Őrködjetek ti, hogy rendbontó, rákoncátlankodó, a forradalom ügyét eláruló ifju proletár soraitok között ne legyen!

Nem kommunista az, aki a műhelyben rendetlenkedik, haszontalankodik.

Dolgozzatok, mert a munka menti meg a proletárhazát!

Dolgozzatok, mert ami a vörös katona markában a fegyver, az a mi kezünkben a szerszám!

Dolgozzatok! Dolgozzatok! Dolgozzatok!

A FÉNY, A MELEG, AZ ERŐ — A SZÉN

Felhívás a bányászokhoz

IFJÚMUNKÁSOK!
LEGYETEK MÉLTÓK
TÖRTÉNELMI KÜLDETÉSTEKHEZ!

„Hirdessük: Itt nem boldogul más,
Csak aki alkot, aki munkás!"

(Juhász Gyula)

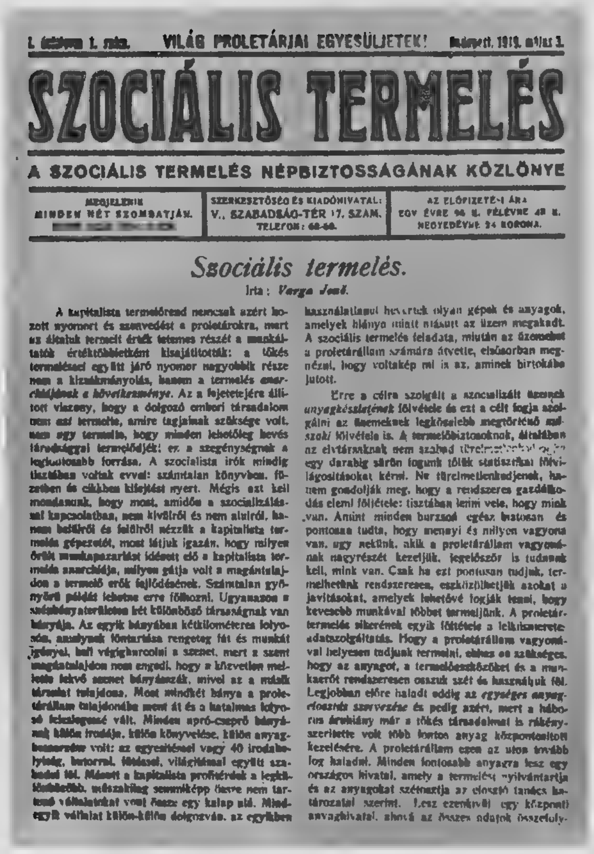

I. évfolyam 1. szám. VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK! Budapest, 1919. május 3.

SZOCIÁLIS TERMELÉS

A SZOCIÁLIS TERMELÉS NÉPBIZTOSSÁGÁNAK KÖZLÖNYE

MEGJELENIK MINDEN KÉT SZOMBATJÁN.	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: V., SZABADSÁG-TÉR 17. SZÁM. TELEFON: 68-68.	AZ ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 96 K. FÉLÉVRE 48 K. NEGYEDÉVRE 24 KORONA.

Szociális termelés.

Irta: *Varga Jenő.*

A kapitalista termelőrend nemcsak azért hozott nyomort és szenvedést a proletárokra, mert az általuk termelt érték tetemes részét a munkáltatók értéktöbbletként kisajátították: a tőkés termeléssel együtt járó nyomor nagyobbik része nem a kizsákmányolás, hanem a termelés *anarchiájának a következménye*. Az a fejetetejére állított viszony, hogy a dolgozó emberi társadalom nem azt termelte, amire tagjainak szüksége volt, nem úgy termelte, hogy minden lehetőleg kevés fáradsággal termelődjék: ez a szegénységnek a legkiadósabb forrása. A szocialista irók mindig tisztában voltak evvel: számtalan könyvben, füzetben és cikkben kifejtést nyert. Mégis azt kell mondanunk, hogy most, amidőn a szocializálással kapcsolatban, nem kivülről és nem alulról, hanem belülről és felülről nézzük a kapitalista termelés gépezetét, most látjuk igazán, hogy milyen őrült munkapazarlást idézett elő a kapitalista termelés anarchiája, milyen gátja volt a magántulajdon a termelő erők fejlődésének. Számtalan gyönyörű példát lehetne erre felhozni. Ugyanazon a szénbányaterületen két különböző társaságnak van bányája. Az egyik bányában kétkilométeres folyosón, amelynek fönntartása rengeteg fát és munkát igényel, kell végighurcolni a szenet, mert a szent magántulajdon nem engedi, hogy a közvetlen mellette fekvő szenet bányásszák, mivel az a másik társulat tulajdona. Most mindkét bánya a proletárállam tulajdonába ment át és a hatalmas folyosó fölöslegessé vált. Minden apró-cseprő bányának külön irodája, külön könyvelése, külön anyagbeszerzése volt: az egyesitéssel vagy 40 irodahelyiség, bútorral, fütéssel, világitással együtt szabadul fel. Másutt a kapitalista profitérdek a legkülönbözőbb, műszakilag semmiképp össze nem tartozó vállalatokat vont össze egy kalap alá. Mindegyik vállalat külön-külön dolgozván, az egyikben használatlanul hevertek olyan gépek és anyagok, amelyek hiánya miatt másutt az üzem megakadt. A szociális termelés feladata, miután az üzemeket a proletárállam számára átvette, elsősorban megnézni, hogy voltakép mi is az, aminek birtokába jutott.

Erre a célra szolgált a szocializált üzemek *anyagkészletének* fölvétele és ezt a célt fogja szolgálni az üzemeknek legközelebb megtörténő *munkaszaki* fölvétele is. A termelőbiztosoknak, általában az elvtársaknak nem szabad [illegible] egy darabig sűrűn fogunk tőlük statisztikai fölvilágositásokat kérni. Ne türelmetlenkedjenek, hanem gondolják meg, hogy a rendszeres gazdálkodás elemi föltétele: tisztában lenni vele, hogy mink van. Amint minden burzsoá egész pontosan és pontosan tudta, hogy mennyi és milyen vagyona van, ugy nekünk, akik a proletárállam vagyonának nagyrészét kezeljük, legelőször is tudnunk kell, mink van. Csak ha ezt pontosan tudjuk, termelhetünk rendszeresen, eszközölhetjük azokat a javitásokat, amelyek lehetővé fogják tenni, hogy kevesebb munkával többet termeljünk. A proletártermelés sikerének egyik föltétele a lelkiismeretes adatszolgáltatás. Hogy a proletárállam vagyonával helyesen tudjunk termelni, ahhoz az szükséges, hogy az anyagot, a termelőeszközöket és a munkaerőt rendszeresen osszuk szét és használjuk föl. Legjobban előre haladt eddig az *egységes anyagelosztás szervezése* és pedig azért, mert a háborus áruhiány már a tőkés társadalmat is rákényszeritette volt több fontos anyag központositott kezelésére. A proletárállam ezen az uton tovább fog haladni. Minden fontosabb anyagra lesz egy országos hivatal, amely a termelést nyilvántartja és az anyagokat szétosztja az elosztó tanács határozatai szerint. Lesz ezenkivül egy központi anyaghivatal, ahová az összes adatok összefoly-

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

A TERMELÉS IRÁNYELVEI A KOMMUNISTA ÁLLAMBAN

A KÖZOKTATÁSI NÉPBIZTOSSÁG KIADÁSA
BUDAPEST, 1919

Agitációs célra ingyenes példány.

Kiadványok a termelés megszervezéséről

Világ proletárjai egyesüljetek!

A kommunista rend jólétének alapelvei

Budapest, 1919.
A Közoktatásügyi Népbiztosság kiadása
Ára 40 fillér

I. ÉVFOLYAM 1. SZÁM 1919 MÁJUS 1

AMOSZ

SZOCIALISTA MÉRNÖKÖK LAPJA

KIADJA: AZ ALKALMAZOTT MÉRNÖKÖK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

Megjelenik minden hó 1-en és 15-én.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-út [illegible]
Előfizetési ár egy évre 24 korona.	Egyes szám ára 1 korona.

A műszaki tudományok munkásaihoz!

A felszabaduló proletáriátus intellektuel rétegei között mérnökök azok, akiknek a legnagyobb örömmel kell üdvözölniök a proletárdiktaturát. A proletárdiktatura meghozta a kommunista rend megszervezésének a lehetőségét. A kommunista rend pedig nem jelent egyebet, mint azt, hogy ezentul megszűnik minden üzleti spekulációnak a lehetősége és a termelésben a műszaki tudományok a maguk teljes tisztaságában vezető szerepet fognak játszani. A termelést irányitó technikusoknak egy része már eddig is [illegible] került ki, azon olyanokból, akik a termelő munkát legeredetibb forrásából ismerték meg. Most meg van a lehetősége annak, hogy a mérnök nevelést teljesen uj alapokra fektessük, hogy minden tehetség, minden rátermettség tisztán érvényesüljön és ezzel biztosithatjuk majd a legderekabb technikusok érvényesülését. A tudományt nem lehet többé prostituálni, a tudomány [illegible] lesz ezentul az egész sokat szenvedett emberiségnek és miután az uj rend minden [illegible], minden lelkiismeretlen [illegible] meg fog szüntetni, a tudomány végre fel fog emelkedni arra a magaslatra, amelyre őt a testvériesült emberiség lelkének erkölcsi tisztasága emelni fogja.

Technikusok, akik együtt szenvedtetek és együtt küzdöttetek a munkássággal, [illegible] szervezkedjetek vele együtt és legyetek az uj rendnek minden áldozatra, minden küzdelemre kész és minden diadalra méltó munkásai!

Zádor István plakátja

Jeges Ernő plakátja

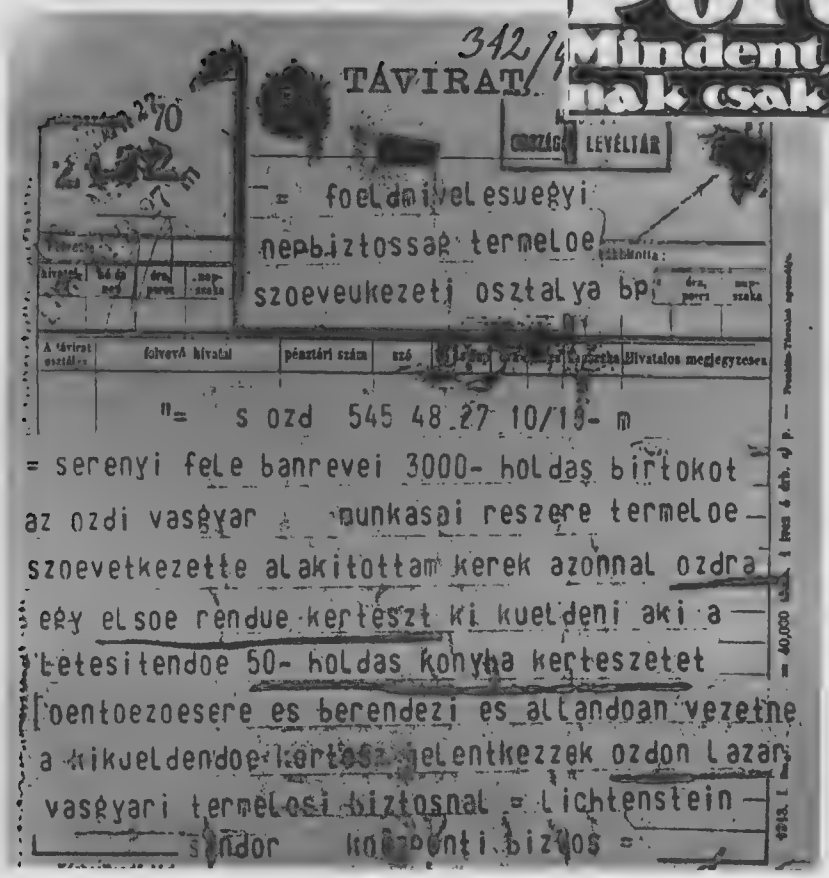

A bánrévei termelőszövetkezet az ózdi vasgyár munkásai számára termel

Földbirtokmegoszlás 1919 júliusában Magyarországon

Jól dolgozik a szabolcsi direktórium

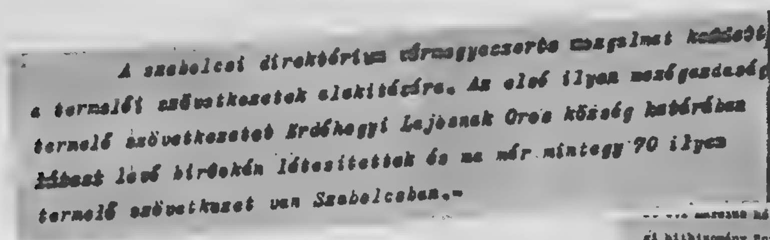

A szabolcsi direktórium vármegyeszerte mozgalmat kezdett a termelő szövetkezetek alakítására. Az első ilyen mezőgazdasági termelő szövetkezetet Erdőhegyi Lajosnak Oros község határában lévő birtokán létesítettek és ma már mintegy 70 ilyen termelő szövetkezet van Szabolcsban.-

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

FEHÉRVÁRI KÖNYV

Termelőszövetkezet Fejérmegyében

Ára 1 korona.

A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG KIADÁSA.

BUDAPEST, 1919

Krúdy Gyula írása

Az 5 megyére, 330 községre kiterjedő négyszázezer holdas Esterházy-hitbizomány is a nép tulajdona lett

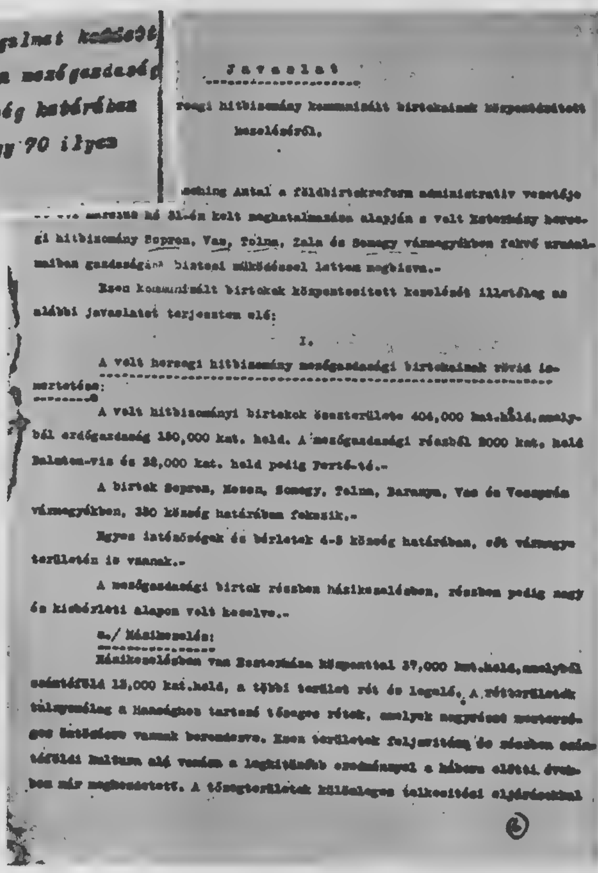

Javaslat

...rcegi hitbizomány kommunizált birtokainak központosított kezeléséről.

...ching Antal a földbirtokreform adminisztratív vezetője ... március hó 31-én kelt meghatalmazása alapján a volt Esterházy herceg-gi hitbizomány Sopron, Vas, Tolna, Zala és Somogy vármegyékben fekvő uradalmaiban gazdasági biztosi működéssel lettem megbízva.-

Ezen kommunizált birtokok központosított kezelését illetőleg az alábbi javaslatot terjesztem elő:

I.

A volt hercegi hitbizomány mezőgazdasági birtokainak rövid ismertetése:

A volt hitbizományi birtokok összterülete 404,000 kat.hold, amelyből erdőgazdaság 180,000 kat. hold. A mezőgazdasági részből 8000 kat. hold Balaton-víz és 38,000 kat. hold pedig Fertő-tó.-

A birtok Sopron, Moson, Somogy, Tolna, Baranya, Vas és Veszprém vármegyékben, 330 község határában fekszik.-

Egyes intézőségek és bérletek 4-5 község határában, sőt vármegye területén is vannak.-

A mezőgazdasági birtok részben házikezelésben, részben pedig nagy és kisbérleti alapon volt kezelve.-

a./ Házikezelés:

Házikezelésben van Eszterháza központtal 37,000 kat.hold, amelyből szántóföld 13,000 kat.hold, a többi terület rét és legelő. A rétterületek túlnyomólag a Hanságban tartozó tőzeges rétek, amelyek nagyrészt mesterséges öntözésre vannak berendezve. Ezen területek feljavítását és részben szántóföldi kultura alá vonását a legkitűnőbb eredménnyel a háború előtti években már megkezdtette. A tőzegterületek különleges értékesítési eljárásokkal

Móricz Zsigmond külföldi újságírókkal a toponári termelőszövetkezetben

Móricz Zsigmond írása az új világról Somogyországban

A termelőszövetkezetek szántóterületének növekedese Somogy megyében 1919 februárjától 1919 júniusáig

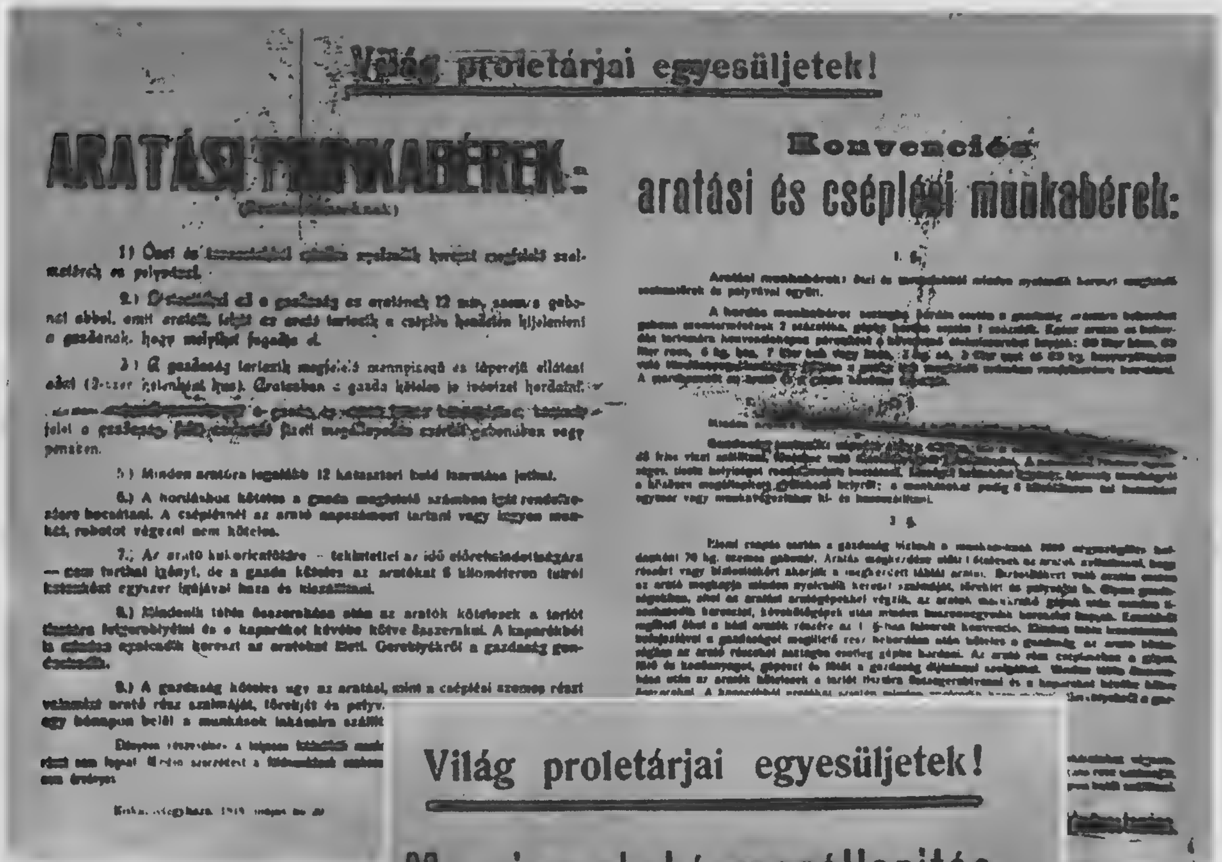

Világ proletárjai egyesüljetek!

ARATÁSI [illegible] MUNKABÉREK:

[illegible]

1) Őszi és tavaszi[illegible] [illegible] kereszt megfelelő szalmáért és polyváért.

2) [illegible] el a gazdaság és aratónak 12 mm. [illegible] gabonát abból, amit aratott, [illegible] és arató tartozik a cséplés [illegible] kijelenteni a gazdának, hogy melyiket fogadja el.

3) A gazdaság tartozik megfelelő mennyiségű és tápereju ellátást adni (3-szor hetenként hus). Aratásban a gazda köteles [illegible] hordatni [illegible]

[illegible] a gazdaság [illegible] fizeti megállapodás szerint gabonában vagy pénzben.

5) Minden aratóra legalább 12 katasztrális hold [illegible] jutóhat.

6.) A hordáshoz köteles a gazda megfelelő számban igát rendelkezésre bocsátani. A cséplésnél az arató napszámost tartani vagy ingyen munkát, robotot végezni nem köteles.

7.) Az arató kukoricaföldre — tekintettel az idő előrehaladottságára — nem tarthat igényt, de a gazda köteles az aratókat 6 kilométeren tulról [illegible] egyszer igájával haza és kiszállítani.

8.) Mindenik tábla összerakása után az aratók kötelesek a tarlót tisztára felgereblyézni és a kaparékot kévébe kötve összerakni. A kaparékból is [illegible] egytized kereszt az aratókat illeti. Gereblyékről a gazdaság gondoskodik.

9.) A gazdaság köteles ugy az aratási, mint a cséplési szemes részt valamint arató rész szalmáját, törekjét és polyv[illegible] egy hónapon belül a munkások lakására szállít[illegible]

[illegible]

Kiskunfélegyháza, 1919. május hó [illegible]

Konvenciós aratási és cséplési munkabérek:

1. §.

[illegible]

3. §.

[illegible]

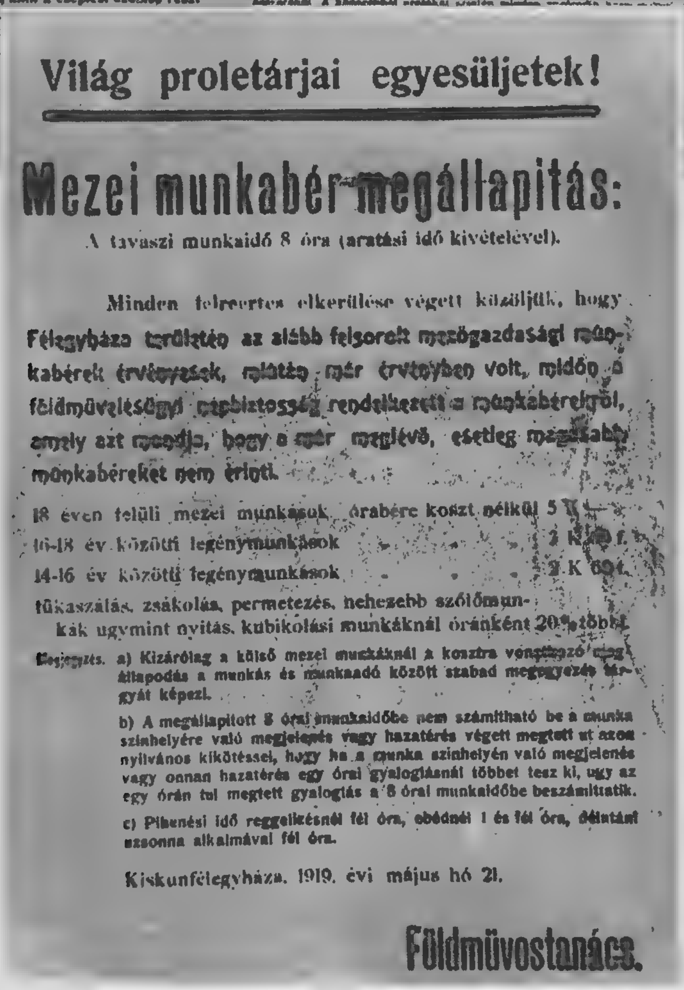

Világ proletárjai egyesüljetek!

Mezei munkabér-megállapitás:

A tavaszi munkaidő 8 óra (aratási idő kivételével).

Minden félreértés elkerülése végett közöljük, hogy Félegyháza területén az alább felsorolt mezőgazdasági munkabérek érvényesek, miután már érvényben volt, midőn a földmüvelésügyi népbiztosság rendelkezett a munkabérekről, amely azt mondja, hogy a már meglévő, esetleg magasabb munkabéreket nem érinti.

18 éven felüli mezei munkások órabére koszt nélkül	5 K [illegible] f.
16-18 év közötti legénymunkások	3 K [illegible] f.
14-16 év közötti legénymunkások	2 K 60 f.

fükaszálás, zsákolás, permetezés, nehezebb szőlőmunkák ugymint nyitás, kubikolási munkáknál óránként 20% több.

Megjegyzés. a) Kizárólag a külső mezei munkáknál a kosztra vonatkozó megállapodás a munkás és munkaadó között szabad megegyezés tárgyát képezi.

b) A megállapitott 8 órai munkaidőbe nem számitható be a munka szinhelyére való megjelenés vagy hazatérés végett megtett ut azon nyilvános kikötéssel, hogy ha a munka szinhelyén való megjelenés vagy onnan hazatérés egy órai gyaloglásnál többet tesz ki, ugy az egy órán tul megtett gyaloglás a 8 órai munkaidőbe beszámittatik.

c) Pihenési idő reggelikésnél fél óra, ebédnél 1 és fél óra, délutáni uzsonna alkalmával fél óra.

Kiskunfélegyháza, 1919. évi május hó 21.

Földmüvestanács.

A NÉP FIAI — A NÉP SZOLGÁI

Vántus Károly
földművelésügyi népbiztos

Hamburger Jenő
földművelésügyi népbiztos

Nyisztor György
földművelésügyi népbiztos

Hevesi Ákos
a földművelésügyi népbiztosság politikai megbízottja

Latinka Sándor
Somogy megye kormányzótanácsi biztosa

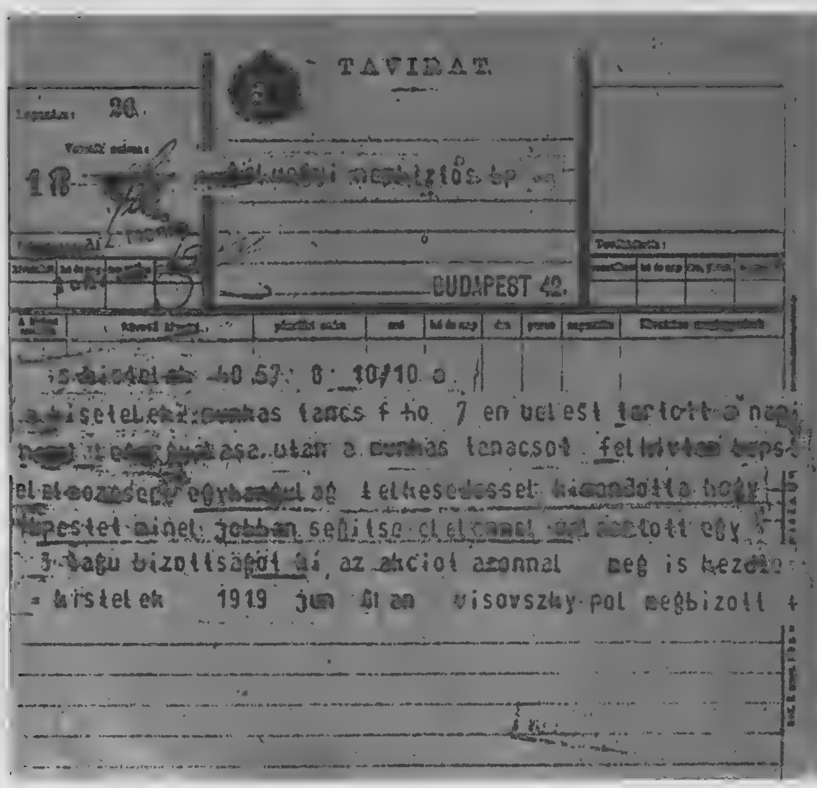

TAVIRAT

26

18 [illegible] megbizlós bp

BUDAPEST 42.

is kistelek 40 57 8 10/10 o

a kistelekei munkas tanacs f ho 7 en ulest tartott a nagy [illegible] után a munkas tanacsot felhivtam bpst elelmezeset egyhangulag lelkesedessel kimondotta hogy bpestet minel jobban segitse elelemmel [illegible] egy 3 tagu bizottsagot ki az akciot azonnal meg is kezdte = kistelek 1919 jun 8 an visovszky pol megbizott +

A kistelekiek távirata Budapest segítéséről

„IGAZSÁGOT HOZTUNK NEKTEK, IGAZSÁGOT AZ IGAZ EMBEREKNEK.”

(Szini Gyula)

A földkérdés

HÁJDU ÁRPÁD

ELŐADÁSA

A TANITÓK ELŐADÓKÉPZŐ TANFOLYAMÁN

BUDAPEST, 1919.

A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG KIADÁSA

Pesti Könyvnyomda (V., Hold-utca 7.)

1919

Világ proletárjai egyesüljetek!

Dózsa katonája vagy urak kutyája?

A magyar földmivelő nép elmaradásának okai.

A Közoktatásügyi Népbiztosság kiadása.

Budapest, 1919. Ára 1 korona.

Világ proletárjai egyesüljetek!

Keresztény földmivesember lehet-e kommunista

Egy falusi népgyülésen elmondva

A Közoktatásügyi Népbiztosság kiadása

Budapest 1919 Ára 1 korona

A falu és a város gazdasági érdekközössége

LENGYEL GYULA

ELŐADÁSA

A TANITÓK ELŐADÓKÉPZŐ TANFOLYAMÁN.

BUDAPEST, 1919.

A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG KIADÁSA

Pesti Könyvnyomda (V., Hold-utca 7.)

1919

DUNÁNTULI MAGYAROK!
Pokolba kergettük a Zichyeket a Festeticseket, Batthyányiakat, Esterházyakat, a nagybérlőket és pesti földnyúzókat! Szabad a nép és övé a föld! Dunántul népe! Az egész országban csak a ti áldott földeteken nincs ellenség. Más vidékeken harcolva vivjuk ki győzelmeinket, csak a ti földeteken folyik a nyugodt átszervezés. Bántatok el irgalmatlanul a hitvánnyal, aki ebben kételkedni mer! Verjétek ki a bitangot, aki hamis hírt terjeszt! Üssétek le az árulót, aki az ni rend ellenizgat! Mindenek felett pedig dolgozzunk emberek! A köztársaság, mely a szabadságot hozta, ezerszeresen fizeti majd vissza nektek és gyermekeiteknek azt, amit most neki adtok munkában, élelemben! Munka, kitartás, bizalom! Tartsatok ki! Győzelmünk teljesen bizonyos.
K. N. P. CS.
Kónya S.
RADÓ BUDAPEST SZEMERE U. 10.

VI

AZ ELSŐ SZABAD MÁJUS ELSEJE

Bíró Mihály plakátja

A munka háza a Parlament előtt

Marx Károly szobra a Gresham-palota előtt

A Deák-téren

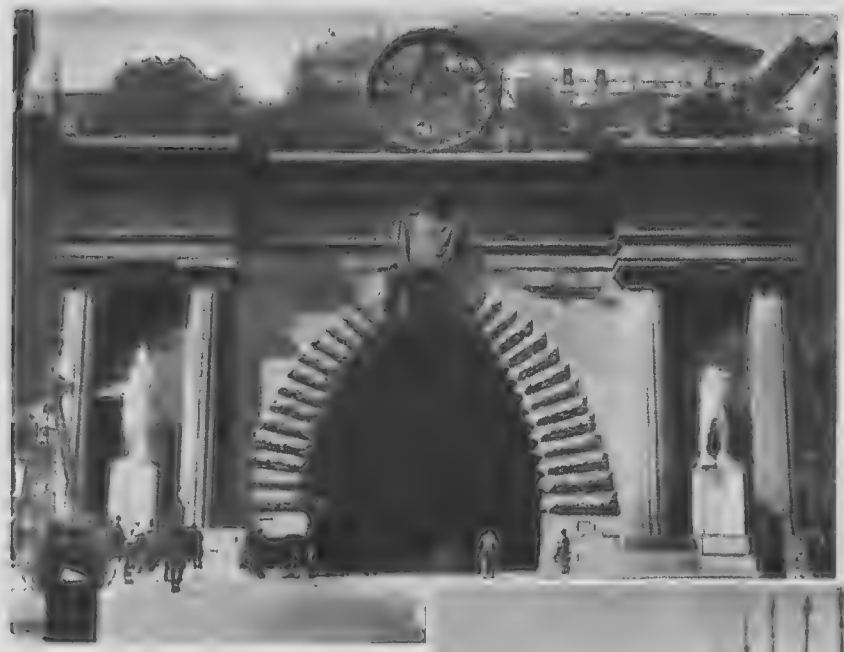

Munkásszobrok az Alagút bejáratánál

Hatalmas dekoráció a Nyugati pályaudvar előtti téren

A millenniumi emlék is — királyszobrok helyett — a munka dicsőségét hirdeti

A Fürdő utcából az Andrássy út felé özönlik a tömeg

A Köröndön a proletár nemzetköziség jelképei: a vörös földgömbök

A csepeliek a diadalmas munka szimbólumait hozzák

Felvonulnak a tengerészek

Kibomlik a világforradalom zászlaja

Világ proletárjai, egyesüljetek!

Felvonulnak a Budapesten élő külföldi munkások

Szegény gyermekek a szigeten

Kakaóosztás

Szolnok

Kecskemét

Kiskunfélegyháza

Gyöngyös

Tatabánya

Nagykanizsa

VII

AZ EMBERÉRT

Földes Imre plakátja

Butaság és betegség,

ez a két átok volt a megbukott régi rend szövetségese. A népnyuzó nagyuraknak az volt az érdeke, hogy sötétségben tartsák a népet. Csak a tudatlan nép adja oda a zsirját másoknak, huzza az igát azért, hogy mások dologtalanul henyéljenek. Ezért nem akarták felvilágositani a népet, —

De az ember is csak addig ment emberszámba, amig a munkáját kizsarolhatták. Ha megbetegedett, ha bármi nyavalyája támadt, mehetett pusztulni az árokszélre, senki nem gondolt a gyógyitásával, azzal, hogy munkaerejét visszanyerje.

Másképpen lesz ezután!

Az uj rend művelt, tanult és egészséges nemzedéket akar. A tudást mindenkinek közös kincsévé teszi. A legegyszerübb munkásember is tudhatja majd mindazt, mi minden szép és jó dolog van a világon. A tanult embert nem

És az uj rend a dolgozó ember szeretetével jön és megbecsüli őt betegségében és öregségében is. Korcsma nem lesz, de lesz minden faluban iskola és kórház.

Anyák, nézzetek boldog örömmel pirosarcu gyermekeitekre! Rájuk szebb jövő vár, mert fölöjük már az uj rend terjeszti ki védő szárnyait. Ez gondoskodik róla, hogy övék legyen az élet legfőbb kincse: a tanult elme és az egészséges test!

Szeressétek a természetet!

A hét végén, ha leteszitek a szerszámot: ki a hegyekbe menjetek üdülni, pihenni, felfrissülni. Szebb-e a korcsma a nagyszerű természetnél, jobb-e a szeszes ital a forrás üdítő vizénél?

Kerüljétek a korcsmát!

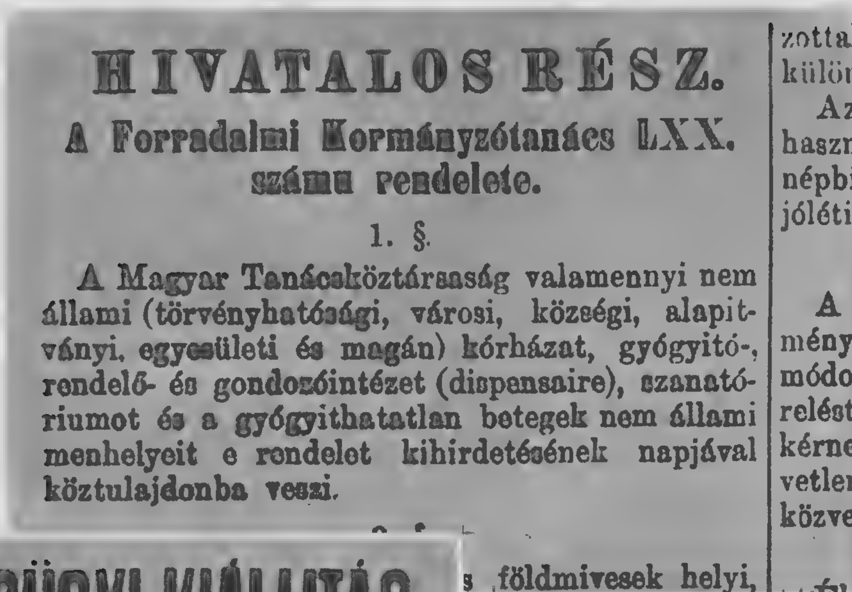

HIVATALOS RÉSZ.

A Forradalmi Kormányzótanács LXX. számu rendelete.

1. §.

A Magyar Tanácsköztársaság valamennyi nem állami (törvényhatósági, városi, községi, alapitványi, egyesületi és magán) kórházat, gyógyitó-, rendelő- és gondozóintézet (dispensaire), szanatóriumot és a gyógyithatatlan betegek nem állami menhelyeit e rendelet kihirdetésének napjával köztulajdonba veszi.

2. §.

...s földmivesek helyi,

zottal
külön
Az
haszn
népbi
jóléti

A
mény
módo
relést
kérne
vetlen
közve

A Kormányzótanács 1919. április 24-én hozott rendelete az egészségügyi intézmények köztulajdonba vételéről

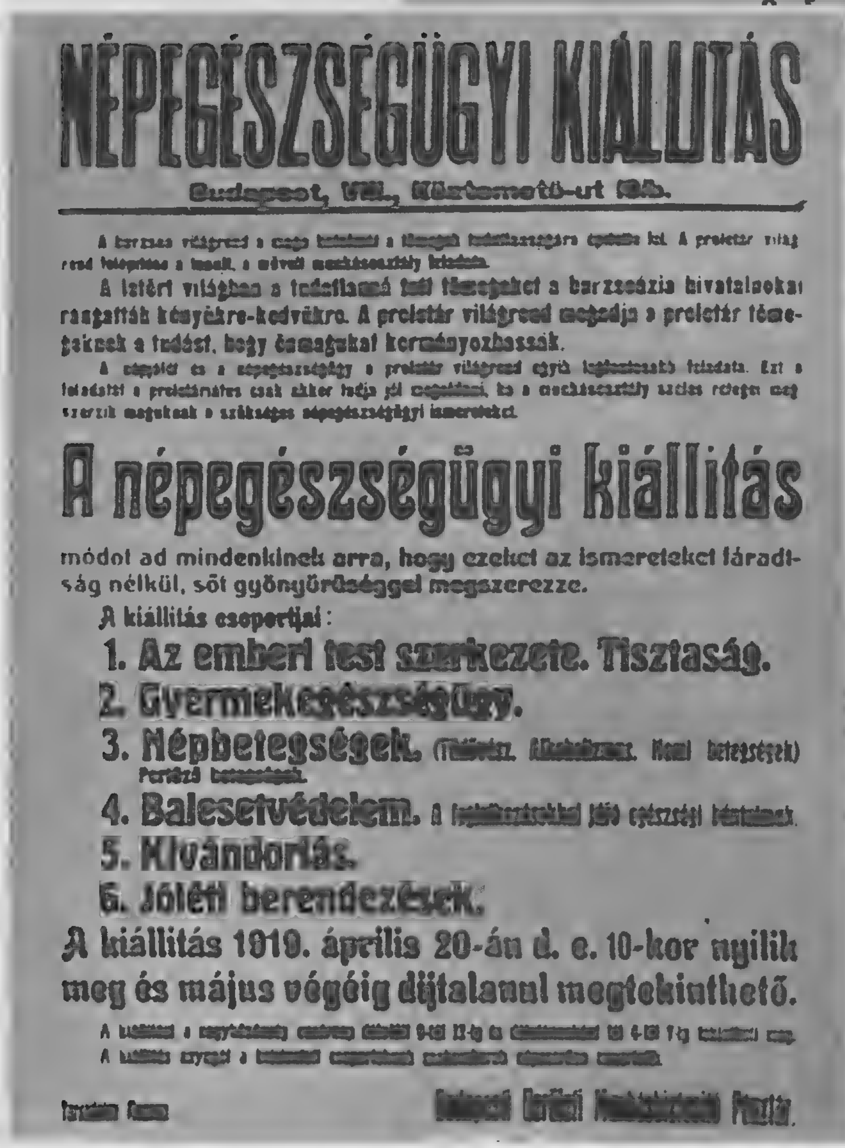

NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KIÁLLITÁS

Budapest, VIII., Köztemető-ut [illegible]

[illegible]

A letört világban a tudatlanná tett tömegeket a burzsoázia hivatalnokai rangatták kényükre-kedvükre. A proletár világrend megadja a proletár tömegeknek a tudást, hogy önmagukat kormányozhassák.

[illegible]

A népegészségügyi kiállitás

módot ad mindenkinek arra, hogy ezeket az ismereteket fáradtság nélkül, sőt gyönyörűséggel megszerezze.

A kiállitás csoportjai:

1. Az emberi test szerkezete. Tisztaság.
2. Gyermekegészségügy.
3. Népbetegségek. [illegible] Ragályozó betegségek.
4. Balesetvédelem. [illegible]
5. Kivándorlás.
6. Jóléti berendezések.

A kiállitás 1919. április 20-án d. e. 10-kor nyilik meg és május végéig dijtalanul megtekinthető.

[illegible]

Költözik a proletárcsalád

Sinkó Károly rajza

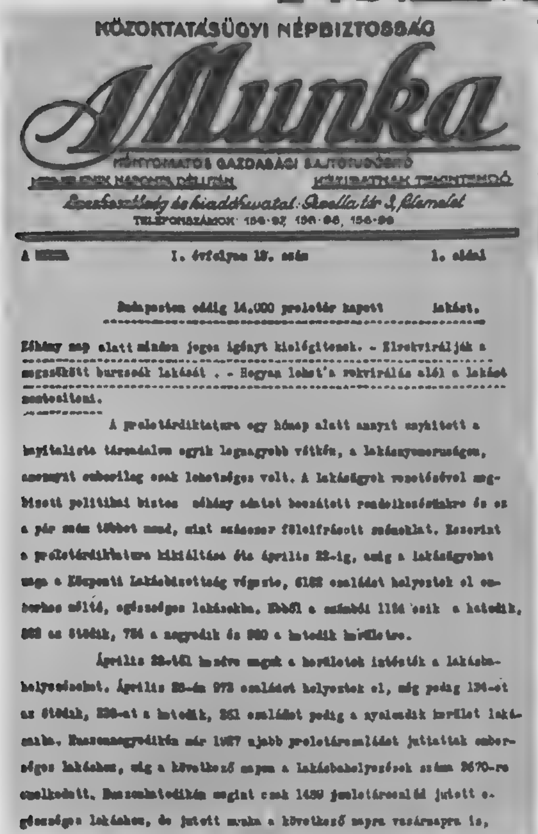

KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG

A Munka

TELEFONSZÁMOK: 156-97, 156-98, 156-99

I. évfolyam 18. szám — 1. oldal

Budapesten eddig 14.000 proletár kapott lakást.

Néhány nap alatt minden jogos igényt kielégitenek. - Elrekvirálják a megszökött burzsoák lakását. - Hogyan lehet a rekvirálás alól a lakást mentesiteni.

A proletárdiktatura egy hónap alatt annyit enyhitett a kapitalista társadalom egyik legnagyobb vétkén, a lakásnyomoruságon, amennyit emberileg csak lehetséges volt. A lakásügyek vezetésével megbízott politikai biztos néhány adatot bocsátott rendelkezésünkre és ez a pár szám többet mond, mint százszor föleirásott szónoklat. Eszerint a proletárdiktatura kikiáltása óta április 22-ig, amig a lakásügyeket maga a Központi Lakásbizottság végezte, 6182 családot helyeztek el emberhez méltó, egészséges lakásokba. Ebből a számból 1124 esik a hetedik, 882 az ötödik, 784 a negyedik és 980 a hatodik kerületre.

Április 22-től kezdve maguk a kerületek intézték a lakásbahelyezéseket. Április 23-án 973 családot helyeztek el, még pedig 134-et az ötödik, 330-at a hatodik, 261 családot pedig a nyolcadik kerület lakásaiba. Huszonnegyedikén már 1087 ujabb proletárcsaládot juttattak emberséges lakáshoz, míg a következő napon a lakásbahelyezések száma 2670-re emelkedett. Huszonhatodikán megint csak 1439 proletárcsalád jutott egészséges lakáshoz, de jutott munka a következő napra vasárnapra is,

A proletárdiktatúra enyhítette a lakásnyomorúságot

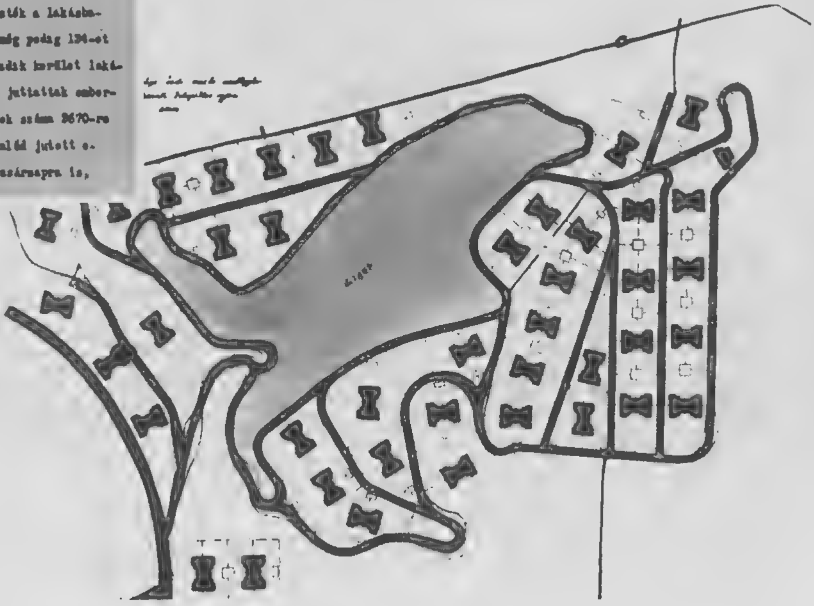

Az ózdi munkástelepek elhelyezési terve

Rettenetes, Edgár, rettenetes
Mi rettenetes, szivecském?
Csak látnád! Ezek a hozzánk beköltöztetett proletárok evés közben a jobb kezükben tartják a villát

Pólya Tibor karikatúrája (Borsszem Jankó, 1919. április 6.)

Fürdés előtt orvosi vizsgálat

Fürdés után, hazafelé

A Károlyi-kertet átadják a gyermekeknek

Honfoglaló úton a Margitszigetre

Proletárgyermekek a gödöllői kastély parkjában

Uzsonna

NYARALNI MENNEK A PROLETÁRGYERMEKEK

„S mind azért van, játszik, zeng, zenél,
Kisgyermekem, hogy te boldog legyél!"

(Várnai Zseni)

Proletár gyerekek színháza

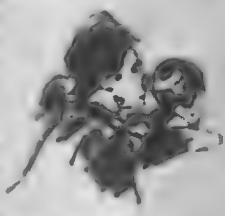

Az „Érdekes Újság" cikke a Gyermekszínház megnyitásáról

Az ifjumunkások oktatásának reformja

Nem a műhelyben, hanem „tanműhelyekben" fogják kiképezni az ifjumunkásokat

A közoktatásügyi népbiztosság messzehatóan dolgozta ki az ifjumunkásoktatás reformjának tervét. A tervezet alapeszméje, hogy *az ifjumunkások oktatása ne a műhelyben, vagy gyárban történjék*, ahol az oktatás pedagógiai előföltételei hiányoznak és az ifjumunkás tanulóidejének jórészét szakmájától távoleső szolgálat köti le, hanem külön erre a célra létesitendő *tanműhelyekben*, ahol az ifjumunkást gyakorlatilag és elméletileg 3—4 esztendő alatt kitanitanák.

Ilyen műhelyekben — egyénenkint 5 négyzetméter területet számitva — körülbelül 50 ifjumunkást helyeznének el. Itt a jelenleg már műhelyekben, vagy gyárakban dolgozó ifjumunkások kitanitását is befejeznék. Az intézeteket lehetőleg meglevő és szünetelő gyárakban állitanák föl. A berendezésük nem kerülne sokba, már csak azért sem, mert fölszerelésüket ők maguk készitenék.

A „Vörös Ujság" cikke a tanműhelyekről (1919. júl. 25.)

„Aki tanoncát tettlegesen bántalmazza..."

A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁGTÓL.

RENDELET.

1. A tanoncok munkaideje e rendelet megjelenésétől kezdve heti 36 óra, melybe az elméleti oktatás ideje is beszámittatik. Az elméleti oktatás csak hétköznapokon, a nappali órákban történhetik.

2. Senki tanoncát el nem bocsáthatja. Ha elbocsátotta, minden eddigi illetményét (ellátás, lakás, fizetés) fizetni tartozik.

3. Aki tanoncát tettlegesen bántalmazza, forradalmi törvényszék elé állittandó.

Budapest, 1919. évi március hó 31.

Lukács
közoktatásügyi helyettes népbiztos.

Azary-Prihoda István plakátja

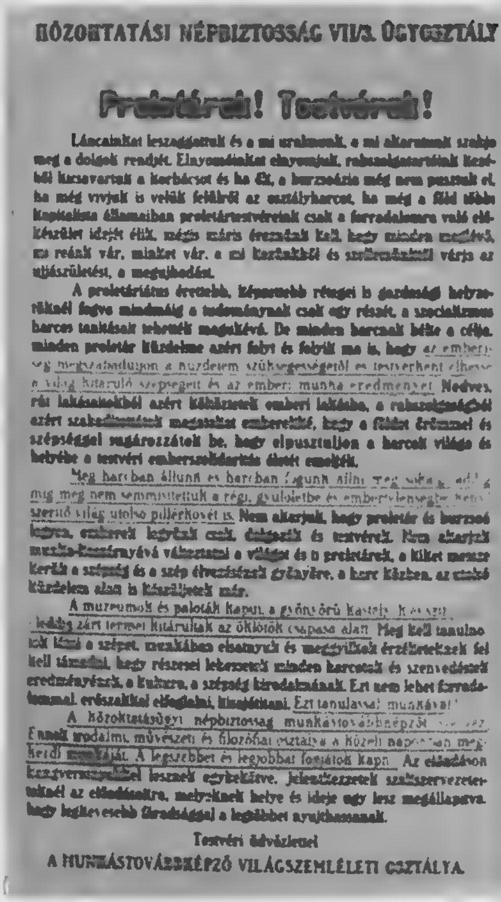

KÖZOKTATÁSI NÉPBIZTOSSÁG VII/3. ÜGYOSZTÁLY

Proletárok! Testvérek!

Láncainkat leszaggattuk és a mi uralmunk, a mi akaratunk szabja meg a dolgok rendjét. Elnyomóinkat elnyomjuk, rabszolgatartóink kezéből kicsavartuk a korbácsot és ha él, a burzsoázia még nem pusztult el, ha még vívjuk is velük felülről az osztályharcot, ha még a föld többi kapitalista államaiban proletártestvéreink csak a forradalomra való előkészület idejét élik, mégis máris éreznünk kell, hogy minden [illegible], ma reánk vár, minket vár, a mi kezünkből és szellemünkből várja az újjászületést, a megújhodást.

A proletáriátus értelmibb, képzettebb rétegei is gazdasági helyzetüknél fogva mindmáig a tudománynak csak egy részét, a szocializmus harcos tanításait tehették magukévá. De minden harcunk bére a célja, minden proletár küzdelme azért folyt és folyik ma is, hogy az emberiség megszabaduljon a nyomorúság szűkkeblűségétől és testvérként élhesse a világ kitáruló szépségeit és az emberi munka eredményeit. Nedves, [illegible] lakásainkból azért küzdöttek emberi lakásba, a rabszolgaságból azért szakadtunk [illegible] emberekké, hogy a földet örömmel és szépséggel sugározzátok be, hogy elpusztuljon a harcok világa és helyébe a testvéri emberszolidaritás életét emeljük.

Még harcban állunk és harcban fogunk állni még [illegible], míg meg nem semmisítettük a régi, gyűlöletbe és embertelenségbe [illegible] szerető világ utolsó pillérkövét is. Nem akarjuk, hogy proletár és burzsoá legyen, emberek legyünk csak, dolgozók és testvérek. Nem akarjuk [illegible] változtatni a világot és a proletárok, a kiket [illegible] a szépség és a szép élvezéséhez [illegible], a [illegible] küzdelem alatt is kiszállítjátok már.

A múzeumok és paloták kapui, a gyönyörű kastélyok [illegible] zárt termei kitárultak az öklötök csapása alatt. Meg kell tanulnotok látni a szépet, munkában elsatnyult és meggyilkolt érzékeitekben fel kell támadni, hogy részesei lehessetek minden harcotok és szenvedésetek eredményének, a kultúra, a szépség birodalmának. Ezt nem lehet forradalommal, erőszakkal elfoglalni, kisajátítani. Ezt tanulással, munkával!

A közoktatásügyi népbiztosság munkástovábbképző [illegible] ennek irodalmi, művészeti és filozófiai osztálya a közeli napokban megkezdi munkáját. A legszebbet és legjobbat fogjátok kapni. Az előadásokon hangversenyekkel lesznek egybekötve. Jelentkezzetek szakszervezeteiteknél az előadásokra, melyeknek helye és ideje úgy lesz megállapítva, hogy legkevesebb fáradsággal a legtöbbet nyujthassanak.

Testvéri üdvözlettel

A MUNKÁSTOVÁBBKÉPZŐ VILÁGSZEMLÉLETI OSZTÁLYA.

Proletárok tanuljatok! Minden péntek művelődési nap

Nagy érdeklődéssel olvassák a röpiratokat

Világ proletárjai egyesüljetek!

Proletárok tanuljatok!

Minden szerda pártnap! Minden péntek művelődési nap!

A VIII. kerületi Munkás- és Katonatanács művelődési osztálya (Maros-utca 7.) **ingyenes tanfolyamokat nyit** írni-olvasni nem tudó felnőttek számára. Felhívjuk a VIII. kerület összes házbizalmiait, hogy a házban lakó írni-olvasni nem tudó, vagy csak olvasni tudó felnőtteket életkoruk és lakcímük megjelölésével levelezőlapon a művelődési osztálynak fenti címen sürgősen jelentsék be.

Minden pénteken tudományos, ismeretterjesztő és szakmai tárgyú előadásokat tart az alábbi helyeken:

Szabad előadások:

1. **Dugonics-utcai iskola**
2. **Csokonai-utcai iskola**
3. **Mária Terézia-téri iskola**
4. **Német-utcai iskola**
5. **Tisza Kálmán-téri iskola**
6. **Erdélyi-utcai iskola**

Szemléltető tudományos mozielőadások.

Az előadások a tudomány minden ágát felölelik, nevezetesen marxizmus, szociológia, természettudományok (fizika, kémia, állattan, növénytan, földtan, csillagászat stb.), földrajz, történelem, irodalom, esztétika, egészségtan és ét'ka.

Előadók: Albrecht Sándor, Antal Márk, Bartos Erzsébet, Berend Géza, Bíró Dezső, Bogár Ignác, Brandstein Illés, Barta Gábor, Buchingerné, Ladányi Szeréna, Brandstein Ilésné, Oserenka Miklós, Égly Sándor, Farkas István, Fogarassy Béla, Fonay Jenő, Grünhut Jakab, Györki Imre, Hajtai Ferenc, Hirosek János, Horvát Kázmér, Illés Arthur, Kemény Ignác, Kemény János, Kilajka Lajos, Kolozsy Sándor, Krammer Zsófia, Kúnfi Aladár, Lenczer Jenő, Lerner Dezső, Lunzer Róbert, Nemes Lipót, Putits István, Sakrak Mihály, Singer Nándor, Singer Vilma, Sidin Leó, Szerdahelyi Sándor, Szőnyi Géza, Toborfy Sándor, Tuba Károly, Varga Jenő, Varjas Sándor, Weltner Izidor, Weltner Jakab stb.

Az előadások az iskolákban díjtalanok, a mozgóban 1 korona belépődíjak mellett tartatnak. Részletes tájékozást (ki, hol és mit ad elő) a Vörös Ujság mindenkori csütörtöki és a Népszava mindenkori pénteki száma fog nyújtani. Az előadások este 6 órakor kezdődnek.

Végül modern nyelvi, t. m. német, francia, angol és olasz tanfolyamokat szervez, melyek szintén díjtalanok lesznek. Jelentkezni levelezőlapon lehet annak megjelölésével, hogy milyen nyelvet akar tanulni fenti címen.

Munkástovábbképző tanfolyamok nyíltak

MARX-ENGELS MUNKÁSEGYETEM KIADVÁNYAI

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI
ÉS KÖZIGAZGATÁSI FAKULTÁS

I.

MEGNYITÓ BESZÉD

II.

ELŐADÁSOK A TÖRTÉNETI
MATERIALISMUSRÓL

TARTOTTA

FOGARASI BÉLA

BUDAPEST
1919

Megnyílt a Munkásegyetem

Mit jelent az állami közoktatás?

Proletártestvérek!

A proletárdiktatura keményö ökle egy hatalmas csapással szétzuzta a kapitalista világ egyik legrégibb és legerősebb várát: a felekezeti oktatást. A kapitalista rendszer szolgálatában álló egyháznak elsőrendü hatalmi eszköze volt az iskola, amely a fejlődő emberosemetét átitatta, csontjáig-velejéig megmérgezte a maga uralmának kedvező eszmékkel. Ennek a hatalmi eszköznek most vége: a Forradalmi Kormányzótanács XXII. rendelete megsemmisitette.

A polgári társadalom „reformáramlatai" évtizedeken át tartó óriási erőfeszitésekkel sem birták az iskolát kicsavarni az egyház kezéből. Még Franciaországban is megmaradt az általános államositás után a felekezetek iskolafóntartási szabadsága és ezzel a szabadsággal a papok olyan ügyesen tudtak élni, hogy husz év alatt megkétszereződött a felekezeti iskolákba járó gyermekek száma. Nálunk pedig még annyi eredménye sem volt a polgári társadalom keretében folyt reformtörekvéseknek, hogy a felekezeti iskolákat magániskoláknak nyilvánitották és az állami anyagi támogatástól megfosztották volna. Állami pénzen — fölszabadulásért élet-halál harcot vivó proletárság keserves pénzén tartották fönn a papok népbutító intézeteit és ez ellen hiába volt minden küzdelem, mert egyetlen polgári párt sem akart komolyan véget vetni az egyháznak rendszeres butító munkájának. Nyilvánvaló tehát, hogy ebben a kérdésben nincs helye megalkuvásnak vagy kiméletnek abban a pillanatban, amikor a proletárság megszerezte magának a teljes államhatalmat. A kérdést ugy kellett megoldani, ahogy a Forradalmi Kormányzótanács megoldotta: a Tanácsköztársaság valamennyi nem állami nevelési és oktatási intézetet kezelésébe veszi és azoknak minden ingatlan és ingó vagyonát köztulajdonná nyilvánitja; az iskolában oktató egyházi személyeket — ha nem akarnak világi személyekké lenni — a szolgálatból elbocsátja; „a munkásság müvelődésének emelésére minden eddiginél nagyobbszabásu oktató és nevelő munkát végez".

Senkinek nem lehet kétsége az iránt, hogy a szocialista állam valóban képes is lesz ezt a programmját megvalósitani, a munkásság müveltségét a legmagasabb fokra emelni, a dolgozó rétegekben rejlő drága emberi tehetségeket fölébreszteni, kifejleszteni és az egész dolgozó társadalom javára értékesiteni. Megbecsülhetetlen kincsek hevernek a proletárlelkek mélységeiben, mint drágakövek a föld sötét méhében. A kapitalista rend nem iparkodott ezeket a kincseket napfényre hozni és ragyogóra csiszolni, sőt inkább minden berendezésével csak hátráltatta, elnyomta a proletártehetségek érvényesülését. Nagy ritkaságképen esett meg csak, hogy millió és millió proletárgyermek közül egy kiemelkedett és kiválóvá lehetett a tudomány vagy a müvészet valamely ágában. Mert a kultura is az uralkodó osztályok kiváltsága volt. A Stephenson Györgyök hőskölteménybe illő küzdelme kellett ahhoz, hogy egy-egy proletárgyermek lángesze utat törjön magának és az egész emberiség életére messze kiható müveket alkosson. De hány Stephenson és hány Petőfi tört le

Kivették az iskolákat a papok kezéből

A RÉGI ÉS AZ UJ ISKOLA

Kelen Jolán brosúrája

A FEJÉRMEGYEI TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI ISKOLÁK

OLVASÓKÖNYVE

V. ÉS VI. OSZTÁLYOS NÖVENDÉKEK RÉSZÉRE

ÖSSZEÁLLITOTTA ÉS KIADTA: A FEJÉRMEGYEI MŰVELŐDÉSI BIZTOSSÁG

Az első új iskolakönyv Fejér megyében készült, Velinszky László, a később mártírhalált halt tanító, művelődési megbízott vezetésével

Bródy Sándor: A drámának való idő

A DRÁMÁNAK VALÓ IDŐ!

BRÓDY SÁNDOR nyilatkozik a *Színházi Életnek*

— Most aztán igazán elkezdünk színdarabokat írni. Ez a nekem való idő és ez a színdaraboknak való idő. Mert nincsen jobb téma a világon, mint az éles és vérre menő igazság. De kell vallanom, hogy igen sokáig ez tartott vissza a színpadtól, hogy voltaképpen a burzsoának kellett írni, különben a darab jóelőre megbukott. Jól emlékszem, hogy amikor „A dadát" felolvastam, illetékes és különben hozzáértő urak erősen lebeszéltek, hogy a szegény kis dada megbukjon a darab végén. Se az urak, se a nép — mondták — nem szereti a rossz véget, lányokat se lehet a színházba vinni akkor, vigyázni kell, kellemeseknek [illegible], hazudni. *Majdnem minden utóbb írt színdarabom harmadik felvonása rossz.* Mert majdnem minden harmadik felvonásomat *meg kellett lágyítanom az akkori publikum számára, bár nem akartam.*

— De most eljött a mi időnk. [illegible], hogy amikor az hamis becsvágy, se pénzvágy, vagy a pénznek a rettenetes kényszere nem uralkodik fölöttünk, mit tudunk mi csinálni! De azt nem szeretném, ha a színpad mai hivatalos urai — különben értékes emberek — a maguk erős egyéniségét akarnák rám vagy akármelyik kollégámra diktálni. Erősen pártemberek ők, és én is ugyancsak erős pártíró vagyok. És úgy érzem, mintha én jobban látnám a magam alakjait. Színesebben is, tüzesebben is, mint ők. S a magam két szemét nem engedem! Odaadom a két szememet is, ha nagyon [illegible], de akkor aztán nem ér vele semmit a köz, [illegible] és egész. Erős [illegible] ember, a a dráma természetrajzának kitűnő tudósa és egyik irányítója. Ismerem erősen [illegible] alakját még akkorról, mikor még mint kis [illegible] a „[illegible]" című lapomba az első [illegible] hozta. Külsőre szelíd volt, mint egy leány, de már akkor valóságos [illegible] a maga kritikai mesterségében.

— Egy új [illegible], a [illegible] valót, tehát az igazit, a [illegible], az egyént, az ő [illegible], és [illegible] csak internacionális szemüvegén keresztül, nem igen hiszem, hogy [illegible] csinálni. Pedig a [illegible] az új drámaírás [illegible] való csinálni, mint [illegible]. Csak [illegible] bennünket, akik eddig [illegible] Prometeusznak, is [illegible] egyszerűek [illegible]. A magam részéről *boldog és büszke vagyok, hogy a régi erkölcs, divat és szokás bélyege lehullt* és kitárhatom a két karomat, hogy végre azt csináljam, amit mindig akartam volna. (De az előleg [illegible] el ne [illegible]! Az előleg egy nevezetes [illegible] a dráma hatalmas armatúrájának. Régi erkölcs, talán csonya erkölcs, de a [illegible]) Nem bánom, ha ezt a [illegible] eltörlik, adjanak szép [illegible], és az előleget, azt ki ne hagyják!

Uj közönség

A Nemzeti Színházban voltam ma este s uj közönség ült körülöttem.

Meg voltam hatva és el voltam bűvölve, mikor a gróf Széchényi Béla páholyában három dohánygyári kisasszonyt és egy öreg, fekete fejkendős nénit láttam.

Az egész zsufolt színházban proletárérzés izzott. Mi az ami a proletárságot annyira megismerhetővé teszi? A szemek fényei Tiszta és nyilt tekintetek, ártatlan és őszinte nézés. Mintha leakasztják a függönyt az ablakról a nyári sötét szobán s egyszerre beömlik gazdag aranyfény: a proletár szemekből ugy lobog ma a sziv hősége, az értelem fénye.

Jó és szép világ. Legszebb minden világok közt: emberi világ.

Valahogy érzik az emberi lélek.

Mindig izgató volt és csoda: ezer szempár, ahogy a színpadra figyel, ezer sziv, ahogy a színpadi hangot föllesze, és ma egy egészen uj értéke volt ennek a csodának. Ma valahogy élővé lett a színjáték, együtt élték át a publikummal a hajós asszonyok életét, akik a tengeri vihart lesik, mi lesz a hajóval, a vizen szálló kedveseikkel. Soha ily közelről nem ütötte meg a szivet a Kormány sorsa. Valóban a ?ormány dolga volt az ott ma: a jövő, az emberiség élete szállt a fekete vizen . . .

Mikor a nyilt színen tapsolni kezdtek a szegény, [illegible] ült itt maradt [illegible], aki gyermekével szive alatt [illegible] el a társadalmi osztályuralom boldogtalan siralom völgyében, a kapitalizmus elszolt üldözésa, — mikor mondom, a színésznő kiment, a kedves kis nő, megmarkolászta az uzsorás hajósgazda torkát, — tapsolni kezdtek itt-ott: felül mögöttem valak, lepisszegte a tapsot s azt dörmögte:

— Micsoda markák vannak a világon.

Es igen: közönség.

Ennek nem játék a színpad, sem az élet. Ez szivébe veszi az igazságot s nem engedi kiütni onnan.

Ezt áhitattal lehet megközelíteni, ennek lehet értelmes szót mondani: ez menedéke a művészet igazságának. Ez nem a kulturába belecsömörlött habitüé, ennek nem kell rossz szagu iparművészet: ez ember, ez él, ez igazságitélő lélek.

Egészen megujhodtam ezen az estén s valami magas és tiszta érzések keltek föl bennem a művészet föladatáról.

Budapest, 1919. márc. 27.

Móricz Zsigmond.

NEM TÖRTÉNT TALÁN TÉVEDÉS? Hiszen arcára ráesállott a hara. brillianogyűrüs [illegible] [illegible] tüdelte.

— Hát igaz [illegible] az? Zsöhajtotta Többszörös Háztulajdonos. Elvesznek a házat. Az én házaimat veszik el. A kormány veszi el tőlem, én tőlem, aki mindig kormánypárti voltam és nem ?izet érte.

— Igaz — nyugtatták meg a villamosmon.

— Ez lehetetlen, — derült fel egy pillanatra — hisz a kormány a háztulajdonosokat nem is hivta meg az értekezletre.

(A háziurakat tényleg nem hivta meg a kormány. Ugylátszik itt valami tévedés lehetett. *A szerk.*)

Móricz Zsigmond: Új közönség

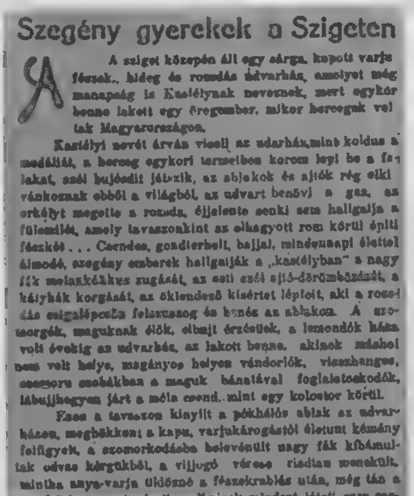

Szegény gyerekek a Szigeten

A sziget közepén áll egy sárga, kopott varjufészek, hideg és romdás udvarház, amelyet még manapság is Kastélynak neveznek, mert egykor benne lakott egy öregember, mikor hercegek voltak Magyarországon.

Kastélyi nevét árván viseli az udvarház, mint koldus a medálját, a herceg egykori termeiben korom lepi be a falakat, szél bujócskát játszik, az ablakok és ajtók rég elkivánkoznak ebből a világból, az udvart benövi a gaz, az erkélyt megette a rozsda, éjjelente senki sem hallgatja a fülemülét, amely tavaszonkint az elhagyott rom körül építi fészkét . . . Csendes, gondterhelt, bajjal, mindennapi élettel álmodó, szegény emberek hallgatják a „kastélyban" a nagy fák melankólikus zugását, az esti szél ajtó-dörömbözését, a kályhák korgását, az öklendező kisértet lépteit, aki a rozsdás csigalépcsőn felszuszog és benéz az ablakon. A szomorgók, maguknak élők, elhajt érzésüek, a lemondók háza volt évekig az udvarház, az lakott benne, akinek máshol nem volt helye, magányos helyen vándorlók, visszhangos, szegényes szobákban a maguk bánatával foglalatoskodók, lábujjhegyen járt a méla csend, mint egy kolostor körül.

Ezen a tavaszon kinyilt a pókhálós ablak az udvarházon, megbákkent a kapu, varjukárogástól életunt kémény felfigyelt, a szomorkodásba belevénült nagy fák kibámultak odvas kérgükből, a vijjogó vércse riadtan menekült, mintha anya-varju üldözné a fészekrablás után, még tán a [illegible] mindent látott ezer esztendős, megállt a farkas-szakállu kidőr, aki fegyverével a szigetet őrizte, végleg befordult őrházikójába; a [illegible] harcos apácákat, mogorva szerelmeseket . . . Vig gyer[mekek] [illegible] udvarház környékét. Mindennap [illegible] gyermekek nőttek ki itt a füben, a réteken a virágok, a fák levelek, a lehelet-üdeségü [illegible] történt itt: a mesés könyv [illegible] forgó vár, amely a régo [illegible] szegény gyermekek kép[illegible]

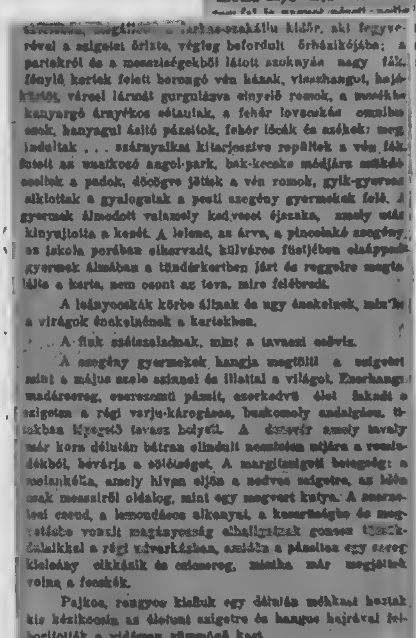

[illegible] partokról és a messziségekből látott szoknyás nagy fák, fénylő kertek felett borongó vén házak, visszhangot, hajókürtöt, vércsé lármát gurgulázva elnyelő romok, a messzekanyargó árnyékos sétautak, a fehér lovacskás omnibuszok, hanyagul ásitó pázsitok, fehér lócák és székek: megindultak . . . szárnyaikat kiterjesztve repültek a vén fák, futott az ugrándozó angol-park, bak-kecske módjára szökdeltek a padok, döcögve jöttek a vén romok, gyik-gyorsan siklottak a gyalogutak a pesti szegény gyermekek felé. A gyermek álmodott valamely kedves éjszaka, amely után kinyujtotta a kezét. A lelenc, az árva, a pincelakó szegény, az iskola porában elhervadt, külváros füstjében elsápadt gyermek álmában a tündérkertben járt és reggelre megtalálta a kertet, nem csont az tova, mire felébredt.

A leányocskák körbe állnak és ugy énekelnek, mintha a virágok énekelnének a kertekben.

A fiuk szétszaladnak, mint a tavaszi esővíz.

A szegény gyermekek hangja megtölti a szigetet mint a május eleje szinnel és illattal a világot. Ezerhangu madársereg, csacsogó pázsit, ezerkedvü élet fakadt a szigeten a régi varju-károgásos, buskomoly andalgások, titokban lépegető tavasz helyett. A [illegible] amely tavaly már kora délután bátran elindult szokott útjára a rendekből, hévárja a sötétséget. A margitszigeti betegség: a melankólia, amely hivatlan eljön a nedves szigetre, az bizony csak messziről oldalog, mint egy megvert kutya. A szerelmesi csend, a lemondásos alkonyat, a keserűség és megvetésbe vonult magányosság elhallgatnak gonosz történeteikkel a régi udvarházban, amióta a pázsiton egy szegény kisleány cikázik és csicsereg, mintha már megjöttek volna a fecskék.

Pajkos, rongyos kisfiuk egy délután mókusokat hoztak kis kézikocsin az életunt szigetre és hangos hajrával felborították a vidáman zümmögő kast.

Krudy Gyula.

Krúdy Gyula: Szegény gyerekek a szigeten

Móra Ferenc: Memento

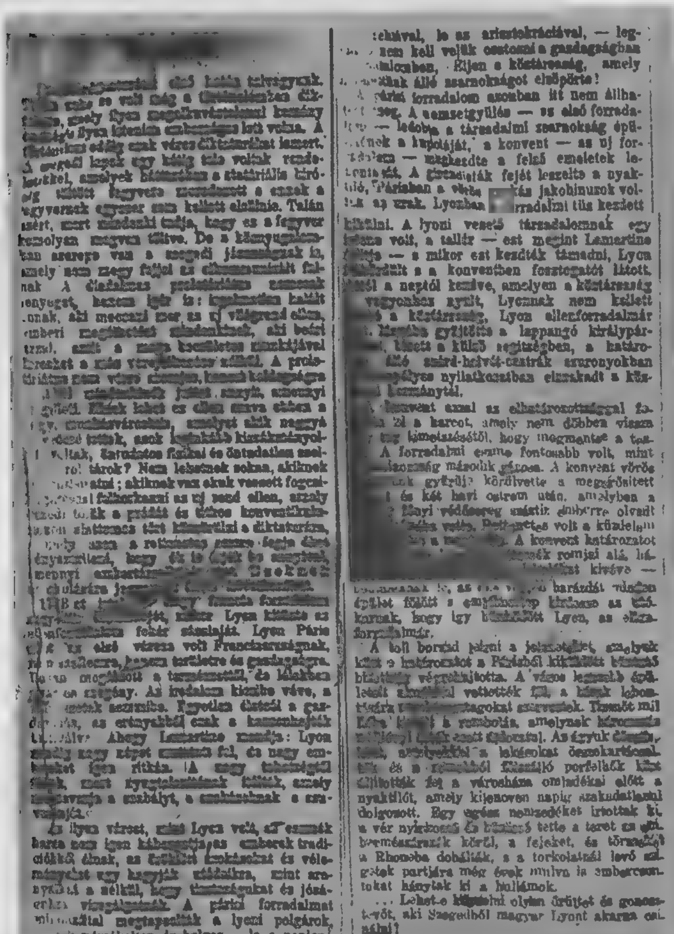

[illegible] első [illegible] tolvagyunk. [illegible] még a [illegible] kormány [illegible], amely ilyen [illegible] lett volna. A [illegible] eddig csak véres diktatúrákat ismert. [illegible] lapok egy hétig tele voltak rendeletekkel, amelyek [illegible] a statáriális bíróság [illegible] fegyvere [illegible] s ennek a fegyvernek egyszer sem kellett elsülnie. Talán azért, mert mindenki tudja, hogy ez a fegyver komolyan meg van töltve. De a [illegible] szerepe van a szegedi [illegible] is, amely nem megy fejjel az [illegible]. A diadalmas proletáriátus [illegible] [illegible]: [illegible], aki mecsezi mer az uj világrend ellen, [illegible] [illegible], aki beáll [illegible] a maga [illegible] [illegible]. A proletáriátus nem véres [illegible] [illegible]

[illegible] arisztokráciával, — legalább nem kell velük osztozni a gazdagságban [illegible] Éljen a köztársaság, amely [illegible] álló zsarnokságot elsöpörte!

A párisi forradalom azonban itt nem állhatott meg. A nemzetgyűlés — az első forradalom — ledobta a társadalmi zsarnokság épületének a kupoláját, a konvent — az uj forradalom — megkezdte a felső emeletek lerombolását. A [illegible] fejét leszelte a nyaktiló. Párisban a [illegible] jakobinusok voltak az urak. Lyonban [illegible] forradalmi tüz kezdett kihülni. A lyoni vezető társadalomnak egy [illegible] volt, a tallér — ezt megint Lamartine [illegible] — s mikor ezt kezdték támadni, Lyon [illegible] s a konventben fosztogatót látott, [illegible] a néptől kezdve, amelyen a köztársaság vagyonokat nyult, Lyonnak nem kellett [illegible] a köztársaság, Lyon ellenforradalmár [illegible] gyüjtötte a lappangó királypár[illegible], hivott a külső segítségben, a határo[illegible] szárd-helvét-osztrák szuronyokban [illegible] nyilatkozatban elszakadt a köz[illegible] kormánytól.

[illegible] konvent azzal az elhatározottsággal [illegible] a harcot, amely nem döbben vissza [illegible] kimeríthetetlen, hogy megmentse a [illegible]. A forradalmi eszme fontosabb volt, mint [illegible] második városa. A konvent vörös [illegible] gyürüje körülvette a megerősített [illegible] és két havi ostrom után, amelyben a [illegible] védősereg [illegible] emberre olvadt [illegible] volt a közelelem [illegible]. A konvent határozatot [illegible] romjai alá, há[illegible] kivéve — [illegible] barázdát [illegible] [illegible] Lyon [illegible] [illegible]

A toll [illegible] a [illegible] határozatot a Párisból kiküldött biztosok végrehajtották. A város legszebb épületeit [illegible] [illegible]. [illegible] a [illegible] rombolta, amelynek [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] porfelhők között [illegible] a városháza omladékai előtt a nyaktilót, amely kijelenoen napig szakadatlanul dolgozott. Egy egész nemzedéket irtottak ki a vér nyakkendő [illegible] [illegible] [illegible] a fejeket, és törzseket a Rhoneba dobálták, s a torkolatnál levő szigetek partjára még évek mulva is emberesontokat hánytak ki a hullámok.

. . . Lehet-e [illegible] olyan őrültet és gonosztevőt, aki Szegedből magyar Lyont akarna csinálni?

TÓTH ÁRPÁD: AZ ÚJ ISTEN

(Nyugat 1919 ápr. 1)

Új isten szól hozzátok emberek!

Nem templomok setét hajóin úszó
Tömjén között ragyog fel tűz-szeme,
Barnult szentképek arany keretéből,
Nem oltárok gyertyái közt fehérlik
Alabástrom közönnyel hallgatag,
Hívők csókjától koptatott szobor,
Nem méla, hosszú, vont litániák
Cukros hullámát úntan szürcsölő
Egek lakója!
Nem!
Új isten ez!
Új isten szól hozzátok, emberek!

Nem ég szülötte Ő! Nem mennyben él,
Nagymessze tőlünk, titkos ismeretlen,
Ki arca elé vonta az eget,
Mint egy hűvös, nagy, kékselyem palástot,
Nem!
Oh, de nem is föld bálványa Ő,
Mint ama Mammon, aki ült hízott
Gőggel rajtunk a szájától milliom
Élősdi csáp kígyózott szerteszét
S a szürcsölő, szívó karok befonták
A szűzek testét a feltörték finom
Velőért a költő zengő egyát
S a gyárak vak, mély kéményén benyúlva
Átkúsztak a robotos termek odván
S felitták mind a könnyet és az átkot
S a lomha Rémben mind aranyra vált ez
És új éhséggé, bár a telt belek
Már a nehéz aranytól eldugultak
S a rothadó nagy testre már kiültek
Félelmes és aranyló hullafoltok...

Most új isten szól néktek, emberek!

A véres földnek vére szülte Őt,
A sok kiomlott, sűrű, keserű
Vér összeállt a fájó földeken,
Testté tapadt, alakká tornyosult,
Vérszínű, nagy mezitelen alakká,
Ki országlépő tágra tárja lábát
S földet rengésre tépő hangja zeng
Piros Keletről a sápadt Nyugatnak:
„Ím eljöttem!
Eljött a Vörös Isten!"

És megy. S dörgő léptére messze reszket
A sárga Szajna s medréből kicsap,
Jerichós visszhangot ver vén Westminster
S az Óceán zöld üvegén vörösen
Előre rezg ezermérföldes árnya
S átfogja a Fehér Ház vak falát...

Hozsánna néked, új isten, hozsánna!

Ismerj meg minket, tieid vagyunk!
A szived hajtó élő, drága nedv,
A diadalmas vörös lüktetés
A mi bús vérünktől is gazdagult
S világra ömlő harsonád sodrába
Gyötört torkunk reszkető hangverése
Szerényen s mégis segítve simul:
A kicsiny, árva magyar jaj patak
A messzezengő, nagy moszkvai árba,
Mely most tisztára mossa a világot:

Hozsánna néked, új isten, hozsánna!

Legyen szavad teremtés új igéje,
Formáld át sáros, bűnös, óceka bolygónk,
Mit elrontott sok régi, úri isten,
Te istenek közt új és proletár
Formáld boldoggá pörölyös kezeddel, —
Emelj minket roppant tenyereidre
És a magad képére gyúrj át minket!

159

Tóth Árpád: Az új Isten

MÁJUSI KALAPÁCS

IRTA:

SOMLYÓ ZOLTÁN

A vörös május rőtszinű sugára
benyilalt minden ajtón s ablakon.
S elér a fénye elvtárs a szivedbe,
ha bárhol is lakol.
Légy bányász, ki a föld méhibe turkál,
vagy, miként Jézus vala egykor, ács:
nem hallod-e, hogy dalol a sarokban
a kalapács?

Nincs hátra út, csak egyenest előre!
A föld kiadta legszebb májusát!
A hant közül a megfogant vetésen
bömböl a kórus át.
Nincs rés közöttünk, eggyé lett a lelkünk,
nem különit el rang, e tömlöcrács...
Halljátok-é, hogy dalol a sarokban
a kalapács?!

A nagy folyók a szennyüket kihányják,
a föld is így tett, szennyes volt nagyon.
Ma tisztaságban áll minden virága
e májusi napon.
A munkás tette ezt kérges kezével,
egy mozdulata: világroppanás...
Hallgassátok, hogy dalol a sarokban
a kalapács!...

Kultúra nyomda Budapest

Somlyó Zoltán: Májusi kalapács

Tavaszi éj.

Feketefátylas ég alatt
Mezők és tornyok alszanak.

Alszik Milano, Moszkva, mind,
A vágyaink és bajaink.

De lenn az áldott föld alatt
A szent csirák nem alszanak.

Az örök erjedő erők,
Dúsan, vigan gerjednek ők.

Szivek hamvából ég fele
Nő, nő az Élet gyökere.

Örök törvény parancsa szól
S egy éj során száz hant alól

A sarj kikél s minden felett
Arany napunk is fölnevet!

JUHÁSZ GYULA.

Juhász Gyula: Tavaszi éj

Az írói direktórium néhány tagja:

Móricz Zsigmond

Osvát Ernő

Komját Aladár

A művészeti direktórium néhány tagja:

Medgyessy Ferenc

Uitz Béla

Kernstock Károly

Tárlatvezetés a kiállítási termekben

A tízkoronás pénzérmék tervezete

(Beck Ö. Fülöp)

A vörösök dalárdája

Reinitz Béla munkásindulói, Ady dalai, az új zene maradandó alkotásai

MINDEN NÉPHEZ SZÓL A ZENE

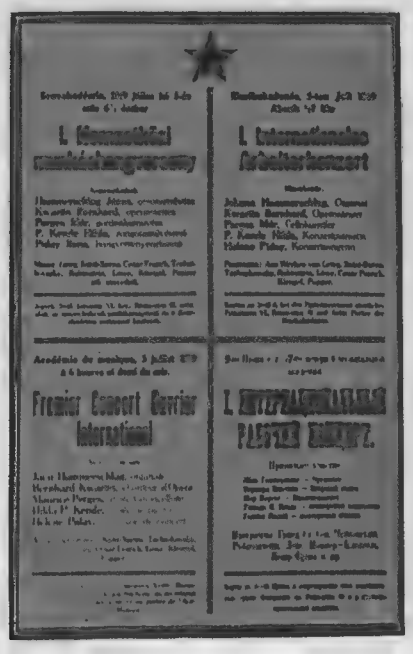

A FILM A TÖMEGEK MŰVÉSZETE

Balázs Béla a filmművészet teoretikusa

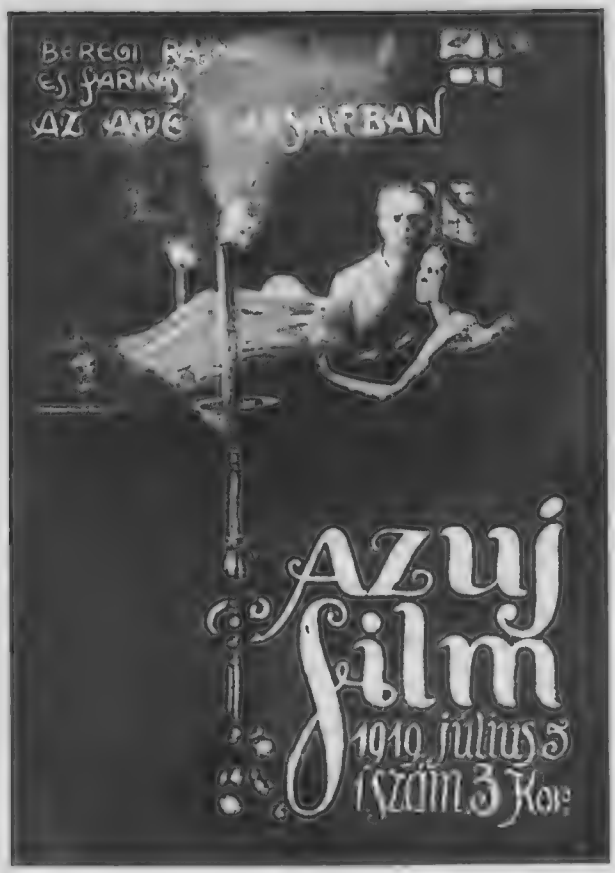

„Az új film" című újság első száma

VIII

A DOLGOZÓK HATALMÁNAK VÉDELMÉBEN

A MAGYAR TANÁCSKÖZTÁRSASÁG HONVÉDŐ HÁBORÚJA

Berény Róbert plakátja

A Vörös Hadsereg alakításáról.

A Forradalmi Kormányzótanács XXIII. K. T. E. sz. rendelete.

1. A Forradalmi Kormányzótanács elrendeli a Magyarországi Tanácsköztársaság forradalmi fegyelmen alapuló uj proletár hadseregének alakitását a következő alapokon:

A hadsereg neve: »*Vörös Hadsereg*». A Vörös Hadsereg elsősorban *a szervezett munkásságból* toborzott és a jelenleg fegyverben álló proletárkatonákból áll. A hadseregbe való belépésre jogosit a csapattestek bizalmi testületének vagy a *Magyarországi Szocialista Pártnak* vagy a *szakszervezeteknek*, vagy pedig a munkás-, katona- és földmivesszegények tanácsának ajánlata.

2. A Vörös Hadsereg katonái teljes ellátást, ruházatot, felszerelést és havi négyszázötven korona fizetést kapnak. A Vörös Hadseregben szolgáló katonák *hozzátartozóiról gondoskodás történik* olyképen, hogy minden családtag után havonként 50—50 korona családi pótlékot kapnak. A családos katonák félévenként

Forradalmi fegyelmen alapuló proletár hadsereget. A Kormányzótanács rendelete a Vörös Hadsereg szervezéséről

Toborzó a Fürdő utcában

Kun Béla beszél a vérmezői toborzó gyülésen

A bevonulók felszerelnek a Marx-laktanya udvarán

Emléktábla a Marx-laktanyában

Felfegyverzett önkéntesek a kecskeméti toborzó iroda előtt

Kun Béla
hadügyi népbiztos

Landler Jenő
hadtestparancsnok, népbiztos

Stromfeld Aurél
vezérkari főnök

Szántó Béla
hadügyi népbiztos

Pogány József
hadügyi népbiztos, hadtestparancsnok

Münnich Ferenc
hadtest politikai megbízott

Fiedler Rezső
hadügyi népbiztos

Vértes Marcell plakátja

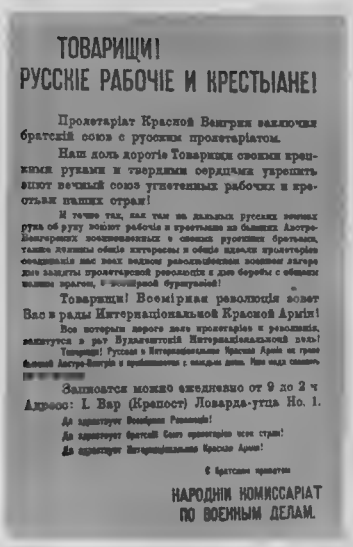

ТОВАРИЩИ!
РУССКІЕ РАБОЧІЕ И КРЕСТЬІАНЕ!

Пролетаріат Красной Венгрии заключил братскій союз с русским пролетаріатом.

Наш долг дорогіе Товарищи своими крепкими руками и твердыми сердцами укрепить этот вечный союз угнетенных рабочих и крестьян наших стран!

И точно так, как там на дальных русских земных рука об руку воюют рабочіе и крестьяне из бывших Австро-Венгерских военнопленных с своими русскими братьями, также должны общіе интересы и общіе идеалы пролетаріев соединяющіе нас всех водном революціонном военном лагере для защиты пролетарской революціи и для борьбы с общими нашими врагами, с всемірной буржуазіей!

Товарищи! Всемірная революція зовет Вас в ряды Интернаціональной Красной Арміи!

Все которым дорого дело пролетаріев и революція, запишутся в рат Будапештскій Интернаціональной роль!

Товарищи! Русская и Интернаціональная Красная Армія на грани бывшей Австро-Венгріи и приближается с каждым днем. Наш лагерь сложен [illegible]

Записатся можно ежедневно от 9 до 2 ч. Адресс: I. Вар (Крепост) Ловарда-утца Но. 1.

Да здравствует Всемірная Революція!
Да здравствует братскій Союз пролетаріев всех стран!
Да здравствует Интернаціональная Красная Армія!

С братским приветом

НАРОДНІЙ КОМИССАРІАТ
ПО ВОЕННЫМ ДЕЛАМ.

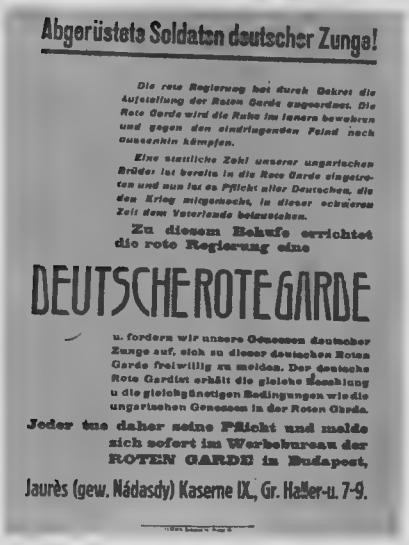

Abgerüstete Soldaten deutscher Zunge!

Die rote Regierung hat durch Dekret die Aufstellung der Roten Garde angeordnet. Die Rote Garde wird die Ruhe im Innern bewahren und gegen den eindringenden Feind nach aussenhin kämpfen.

Eine stattliche Zahl unserer ungarischen Brüder ist bereits in die Rote Garde eingetreten und nun ist es Pflicht aller Deutschen, die den Krieg mitgemacht, in dieser schweren Zeit dem Vaterlande beizustehen.

Zu diesem Behufe errichtet die rote Regierung eine

DEUTSCHE ROTE GARDE

u. fordern wir unsere Genossen deutscher Zunge auf, sich zu dieser deutschen Roten Garde freiwillig zu melden. Der deutsche Rote Gardist erhält die gleiche Beschluss u die gleichgünstigen Bedingungen wie die ungarischen Genossen in der Roten Garde.

Jeder tue daher seine Pflicht und melde sich sofort im Werbebureau der ROTEN GARDE in Budapest,

Jaurès (gew. Nádasdy) Kaserne IX., Gr. Haller-u. 7-9.

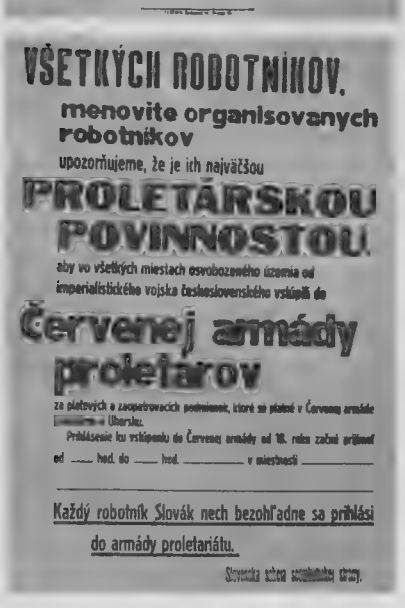

VŠETKÝCH ROBOTNÍKOV,
menovite organisovanych robotníkov
upozorňujeme, že je ich najväčšou
PROLETÁRSKOU POVINNOSTOU
aby vo všetkých miestach osvobozeného územia od imperialistického vojska československého vstúpili do
Červenej armády proletárov
za platových a zaopatrovacích podmienok, ktoré sú platné v Červenej armáde [illegible] Uhorsku.
Prihlásenie ku vstúpeniu do Červenej armády od 10. roku začni prijímať od ___ hod. do ___ hod. _____ v miestnosti _____

Každý robotník Slovák nech bezohľadne sa prihlási do armády proletariátu.

Slovenská sekcia socialistickej strany.

ТОВАРИШІ УКРАЇНЦІ!

ЗАПИСУЙТЕСЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛУ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ!

Вписи приймаєсь на Ловарда утца 4. I. пов. двері ч. 15. від год. 9. до 2. пер. пол. Обовязком кождого є вступити в ряди Червоної Армії!

Felhívás az orosz, német, ukrán, szlovák, lengyel, román katonákhoz

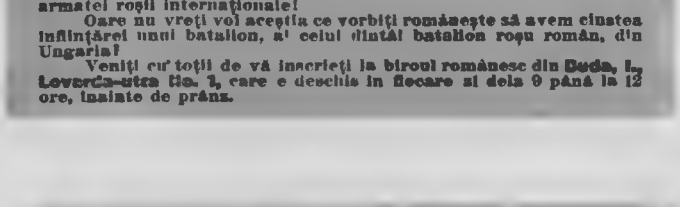

TOVARĂŞI! FRAŢILOR!

La Budapesta s'au inceput inscrierile in primul regiment al armatei roşii internaţionale!

Oare nu vreţi voi aceştia ce vorbiţi româneşte să avem cinstea înfiinţărei unui batalion, al celui dintâi batalion roşu român, din Ungaria?

Veniţi cu toţii de vă inscrieţi la biroul românesc din Buda, I., Lovarda-utca No. 1, care e deschis în fiecare zi dela 9 până la 12 ore, înainte de prânz.

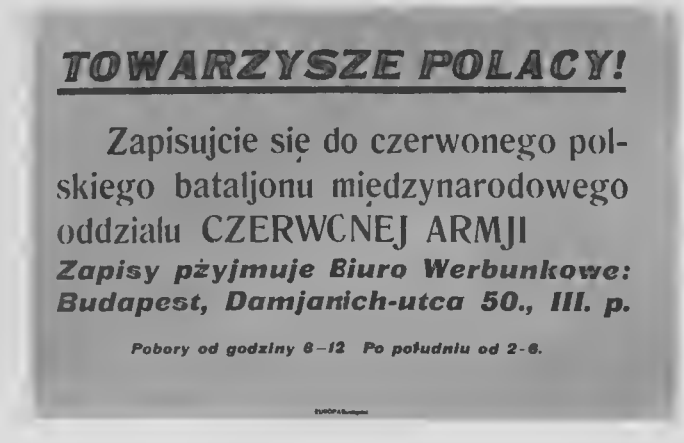

TOWARZYSZE POLACY!

Zapisujcie się do czerwonego polskiego bataljonu międzynarodowego oddziału CZERWONEJ ARMJI

Zapisy pżyjmuje Biuro Werbunkowe: Budapest, Damjanich-utca 50., III. p.

Pobory od godziny 8–12 Po południu od 2-6.

A nemzetközi ezred szervező irodája. Elöl Rothziegel és Entzbruder elvtársak, akik életüket adták a világforradalom győzelméért

A volt orosz és ukrán hadifoglyok a toborzó irodába vonulnak

A Hadügyi Népbiztosság üdvözli a nemzetközi ezredet

Osztrák vörösgárdisták a magyar hadseregben

A 3-as számú önálló nemzetközi vörös ezred zászlaja

A 26. nemzetközi ezred kozákjai átveszik a parancsot

A Vörös Hadsereg oldalára átállt cseh katonák barátkoznak magyar katonákkal

Családtagok kísérik a frontra induló vöröskatonákat

Elindul az első menetzászlóalj a Martinovics-laktanyából

Pór Bertalan plakátja

Vonulnak a vörös tüzérek

Harc közben

Az április közepén megindult imperialista orvtámadás készületlenül érte a még csak alakulóban levő Vörös Hadsereget. Május másodikán a Forradalmi Kormányzótanács fegyverbe szólította az ország munkásságát. A hívásra mintegy százezer munkás hagyta ott a munkapadot és sietett a proletárhaza védelmére

Fegyverben Budapest proletariátusa

Lelkesedés és elszántság a gyári munkásság gyűlésein — A munkások tömeges beöltözése a kaszárnyákban

A Munkástanács tegnap esti határozatát ma reggel a gyárak munkássága a legnagyobb lelkesedéssel vette tudomásul. A gyárakban korán reggel megjelenő munkások hangulata *minden várakozást és képzeletet felülmult.* Páratlan lelkesedéssel nyilatkoztak késznek arra, hogy azonnal a frontra menjenek és megvédjék a proletárdiktaturát. Gyüléseket tartottak a kora reggeli órákban, amelyeken *egyértelmüleg azt a határozatot hozták, hogy a Munkástanács tegnap esti határozatának megfelelően azonnal fegyvert fognak és kivonulnak a frontra.*

Landler, Vágó, Bokányi, Garbai, Kunfi, Rónai és *Guth* népbiztosok bejárták az összes nagy gyárakat és ott beszédeket tartottak, megmagyarázva azt, milyen végveszély fenyegeti a proletárdiktaturát. Mindenütt a legmelegebb fogadtatásban volt részük és a beszédeket folyton *az elszántságnak kitörései szakitot[illegible] [illegible]mosan követelték, hogy [illegible]ják ki őket a frontra, [illegible]őket is szivesen áldoz[illegible]tárdiktaturáért.*

[illegible]nak, hogy a népbiztosok [illegible]k, hogy csak a 18—45 [illegible]janak be, azt határozta [illegible]unkássága, hogy *élően [illegible]ki bevonul.* A népbizto[illegible]an a katonailag kiképz[illegible]tálták ugyan, de *az a [illegible]ilvánul meg az összes [illegible]ő gyárak munkássága részéről, hogy kivétel nélkül küzdhessenek harcolni a kommunista rendért.*

A Teudloff és Dietrich-féle műszaki gyárban megjelent Kun Béla, akit kitörő lelkesedéssel fogadtak, azonban *meg sem akarták hallgatni, és azt mondták, hogy nem kell több beszéd, cselekedni akarnak és kivonultak a kaszárnyákba.* Az északi főműhelyben, ahol háromezer munkás dolgozik, ezernyolcszáz ember *azonnal szabályosan századokba sorakozva vonult a kaszárnyákba, ahol felfegyverzik és utnak inditják őket.* A kaszárnyák irodáit a jelentkezők impozáns tömegei lepték el, akiknek jelentkezése és beöltöztetése gyorsan halad előre. A déli órákban is még tömegesen folyik a jelentkezés mindegyik kaszárnyában.

Ugyanigy történt a Máv. gépgyárban, a Lipták-gyárban, a Gazdasági gépgyárban, az Istvántelki főműhelyben és egyéb üzemekben. *Több helyen a gyári tisztviselők is, akik legnagyobb részt tartalékos tisztek, bevonultak a csapatokkal az egyes kaszárnyákba, ahol felszerelik a zászlóaljakat és utnak inditják a harctérre.*

A munkásság hangulata kitünő és a lelkesedés leirhatatlan. Minden gyárban égnek a vágytól, hogy a proletárdiktaturát és a kommunista állam jövőjét megvédjék. Az egyes gyári munkástanácsok és a budapesti Központi Munkástanács is kimegy a frontra Budapest proletárhadseregével.

Az utolsó puskalövésig védeni kell a proletáruralmat!

A Központi Munkástanács határozata — Frontra mennek a munkászászlóaljak

A budapesti Munkás- és Katonatanács tegnap este az Ujvárosházán ülést tartott.

Megvédjük-e Budapestet, védjük-e a proletáruralmat Magyarországon utolsó csepp vérünkig, védjük-e a nemzetközi forradalom bázisát az utolsó lövésig, vagy mondjunk le önként, gyalázattal a keserves vajudások közt kiharcolt hatalomról, engedjük át szabad akaratunkból a burzsoáziának a hatalmat, engedjük, hogy Magyarországon ujból megvethesse lábát a kizsákmányolás és elnyomás osztályuralma: ez volt az ülés tárgya.

Komoran, de őszinte szavakkal tette fel a kérdést *Kun Béla* elvtárs, minden szónoki hatáskeresést mellőzve, őszintén feltárta a helyzetet. És őszinte szavainak komor fensége alól kivillogott az erős, megdönthetetlen hit, tántorithatatlan hivése a proletárforradalom, a proletariátus ügyének diadala kérlelhetetlen bizonyosságának. Választás elé állította a budapesti proletariátus kiküldötteit.

És az ötszázak válasza méltónak mutatkozott a történelmi idők szelleméhez. *A tanács egyhangulag állást foglalt amellett, hogy a magyar Tanácsköztársaságot és a nemzetközi proletárforradalom ügyét végső leheletéig védeni fogja.*

A proletariátus nem mondhatott le önként vérrel és kinnal megszerzett hatalmáról, nem engedhette, [illegible]

[illegible] *kétségbeesve.* Én tudom, mi a *proletariátus történelmi* hivatása és tudom, hogy az uj barbárság kényszere, az ősség, a kapitalizmus korbácsa hajtja, üzi a fölszabadulás felé és ezért

sohasem fogok kétségbeesni a proletariátus erején.

— Katonailag a helyzet az, hogy Szolnok valószinüleg már a románok kezén van. A jól kiépitett hidfőállást *Seidler elvtárs zászlóaljai hősiesen védték,* de a déli szárnyon levő csapatok gyáván elszaladtak és magukkal sodorták a többit is. Egyes csapatainkat le kell fegyvereznl, hogy legalább a fegyvereket megmenthessük. Miskolcnál ellenálltak csapataink, de oda is bevonultak már valószinüleg a csehek. Budapest ki van szolgáltatva, mert a csapatok még a védelemre sem alkalmasak. A gyári munkászászlóaljak számára készen áll minden fölszerelés. Arról van szó tehát, hogy

feladjuk-e Budapestet vagy küzdjünk Budapestért

(Fölkiáltások: *Küzdjünk!*) Én úgy vagyok vele, hogy már nem hiszek a szavaknak. Csak akkor hiszek, ha cselekedetet látok. De azt mondom, hogy

ha nem küzd Budapest proletáriátusa, hatszázezeresen meg fogja érezni mai kétségbeesését, mai gyávaságának az árát!

A munkászászlóaljakban [illegible] és a kérdés készen, amelyet látni kellene, hogy Budapest [illegible] [illegible].

[illegible] Kétféle felfogás van: [illegible]

Cikkek a „Vörös Ujság" május 4-i számából

Sorozás

Gyülekezik a munkásság a gyárudvaron

Fegyverrel cserélik fel a kalapácsot

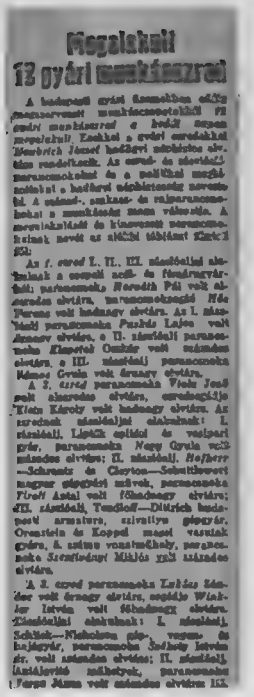

Megalakult
12 gyári munkásezred

A budapesti ipari üzemekben előfordult megmozdulások és a hadsereg egyes részeinek lázadása után a gyári munkásokból megalakult ezredekkel Budapest főváros hadügyi minisztere alakulatokat és a politikai megbízottat a hadsereg védelmének szervezésére. A zászló-, szakasz- és raj parancsnokoknak a munkásság maga választja. A megalakítási és kinevezési parancsnokságnak nevét az alábbiakban közöljük:

Az 1. ezred I., II., III. részleteinek alakulnak a csepeli acél- és fémárugyárból; parancsnoka Horváth Pál volt alezredes alvára, parancsnokságát Hódi Ferenc volt hadnagy alvára. Az I. részleti parancsnoka Fuchs Lajos volt hadnagy alvára, a II. részleti parancsnoka Klopotek Ondre volt zászlós alvára, a III. részleti parancsnoka Hámos Gyula volt őrnagy alvára.

A 2. ezred parancsnoka Vicsi József volt alezredes alvára, szervezője Vicsi Károly volt hadnagy alvára. Az ezredtől részleteinek alakulnak: I. részleti, Lipták gyalogi és vasipari gyár, parancsnoka Nagy Gyula volt zászlós alvára; II. részleti, Hofherr—Schrantz és Clayton—Schattbernett magyar gépgyári művek, parancsnoka Fürst Antal volt főhadnagy alvára; III. részleti, Tungsram—Ditrich budapesti armatura, szivattyú gépgyár, Orenstein és Koppel mozdonyvasúti gyáru, A. szénu vasúti csákány, parancsnoka Szentiványi Miklós volt zászlós alvára.

A 3. ezred parancsnoka Lukács Sándor volt őrnagy alvára, segédje Winkler István volt főhadnagy alvára. Zászlóaljai alakulnak: I. részleti, Schlick—Nicholson gép-, vezeték- és hajógyár, parancsnoka Juhász István zász. volt zászlós alvára; II. részleti, Ganzvillamossági műhelyek, parancsnoka Varga János volt zászlós alvára; III. részleti, Első magyar gazdasági gépgyár, Ehrich és Graetz Textilgyár, Gépgyárfiai gépgyár és vasöntöde, Berlin-művek, parancsnoka Kálmán Márton volt zászlós alvára.

A 4. ezred parancsnoka Farkas Ferenc volt őrnagy alvára, szervezője Tildy Ernő volt főhadnagy alvára. Az I. és II. részleti a Méh. Lanki MaCheljeit, a III. részleti a Haas és Várta Darabos gép-, vezeték- hajógyárból (Kőbányai-út) alakul. Az I. részleti parancsnoka Kotsis Jenőnevelő Pál volt zászlós alvára, a II. részleti parancsnoka Stark Jenő volt főhadnagy alvára, a III. részleti parancsnoka Vörös Béla volt zászlós alvára.

Az 5. ezred parancsnoka Kovacs Lajos volt őrnagy alvára, szervezője Jakics Andor volt főhadnagy alvára. Zászlóaljai alakulnak: I. részleti, Ganz-féle gépgyár, parancsnoka Siebert László volt zászlós alvára; II. részleti, Ganz-féle villamossági gyár és Ganz-Mávag, parancsnoka Keating Emil volt zászlós alvára; III. részleti, BSZKRT. javító helyiségei, Állomparancsnok, Újlaki Ujhelyi, parancsnoka Vidák Pál volt főhadnagy alvára.

A 6. ezred parancsnoka Gábor Antal volt alezredes alvára, szervezője Sellner Béla volt főhadnagy alvára. Alakul: I. részleti, Alber-Sakcai repülőgépgyár, parancsnoka Kostyál Jenő volt zászlós alvárai II. részleti, Ecker István- és Első brünni gépgyár, Feiten és Guilleaume kábel-, sodrony- és sodronyhálógyár, a hőt Ganz-Flát repülőgépmotorgyár, parancsnoka Fenzl János volt zászlós alvára; III. részleti Városi elektromossági, Kelenföld, Hangversenytermek, parancsnoka Evanics Ödön volt őrnagy alvára.

A 7. ezred parancsnoka Veress László volt őrnagy alvára, szervezője Schuring János volt hadnagy alvára. Alakul: I. részleti, Franklin-Tűrmotor gyártás, Fővárosi nyomda, parancsnoka Brandstätter Gyula volt őrnagy alvára; II. részleti, „Erikson" magyar villamossági gyár, Magyar

A „Vörös Ujság" cikke a munkásezredekről

Gyakorlatozik a munkásosztag

Útban a keleti front felé

Landler Jenő a csepeli munkás-zászlóaljnál

Indulás előtt a Ganz gyári munkás-zászlóalj

Az Északi Főműhely vöröskatonái

Ceglédi vöröskatonák

NEM ADJUK KI KEZÜNKBŐL A ZÁSZLOT

A 19-es Kisalföldi Vörös Ezred zászlóját Kudor Ferenc, az alakulat volt katonája őrizte meg

A Budapesti Vörös Vasas Hadosztály zászlaja

A szolnoki fehér gárda pünkösdi királysága

Szolnok az utcai harcok után — A fehér gárda napiparancsa

Szolnok, május 6.

— *A Vörös Ujság kiküldött munkatársától.* —

A tegnapi erős tűzelés után egy kis [illegible] hallgatnak a *fehérek*, mert katonáink győzelmes támadása elől átmenekültek a Tisza túlsó oldalára és biztonságban érezve magukat, innen ágyúzzák saját fészkűket. Ma csak elvétve csap le egy-egy gránát; ki lehet menni, szétnézni és megszemlélni az ellenforradalmárok rémuralmának nyomait.

Az utcákon kevesen járnak, csak akiknek halaszthatatlan dolguk van: legnagyobbrészt szemmelláthatólag proletárok, azonkívül vörös katonák. A burzsoák elrejtőznek keresztet redőnyeik mögé, nem mernek mutatkozni. Őrszemek cirkálnak sűrűn és igazoltatják a járókelőket. Megyünk felfelé a Baross-utcán: betört ablakok és kilőtt tőltények hűvelyei jelzik mindenfelé, hogy itt dult legvéresebben az utcai harc.

A Deutsch-ház előtt cserepek behevernek a járdán, a lövöldözés emlékei. Ahol a legerősebben folyt a küzdelem, az Österreicher-ház teljesen kihalt. A hatalmas épület zöld zsalui le vannak eresztve, sarkán a pálinkásüzlet *Österreicher Lipót és fia Nándor* cégtáblával, természetesen be van zárva. A ház falait alaposan megrongálták a golyók, az egyik ablak alatt a vakolat le van ütve, akkor verték le, mikor a gépfegyvert kiemelték az [illegible].

A következő sarkon egy levakart fehér plakátnak nyomai látszanak: ezzel jelentették be az ellenforradalmárok, hogy Szolnokon ők az urak. A szemtelen hangu irásmű kibetűzhető része így hangzik:

Felhivás.

Felhivjuk az . . összes . . . . munkásságot, szakszervezeti tagokat és azokat, akik az utolsó . . . . hat hónap rettenetes bűneiben magukat exponálták, hogy . . . . . fegyvereiket, lőszereiket és bármily más katonai felszerelési . . . . . ma délután 5 óráig a laktanyában a kapuni levő . . . . . adják át.

Aki ennek a rendelkezésnek nem tesz eleget, kivégeztetik.

Szolnok, 1919. május 2.

Katonai állomásparancsnokság.

A Kereskedelmi Bank épületének kapuján barna cédula ütyeg, a mögötte levő résen szintén egy gépfegyver dolgozott az emlékezetes májusi napon. Innen kezdve fölfelé az egész városrész össze van lődörve, nemcsak az utcai harc emlékeit viselik, hanem a Tisza túlsó partjára szőkött ellenforradalmár fehér üteget ágyuinak nyomait is. A fehérek legkitartóbban a megyeházat lőtték, ennek a környékén látszik meg legborzalmasabban a tüzelés nyoma.

A fehér ütegeknek, melyek most gaz kegyetlenséggel lövik saját városukat, megalakulásáról és áruló-sáról érdekesen számol be minden hazugsága és ferdítése mellett is az alábbi, kezünkbe sajnos csak csonkán és hiányosan került napiparan[illegible]

„Folyó hó 2-án éjjel 2 órakor a vörös gyalogosok a nekik kiutalt védvonalat a Tiszaparton elhagyták . . . részben a vasuton, részben az országuton, Budapest irányában özönlöttek. Többször a hidfőparancsnoksághoz fordulva állandó . . . A visszavonuló bandák a város . . .

Reggel 2 óra tájban a fehér gárda bevonult és a rendet reggelig helyreállította. (!) A fehér gárda a város különböző helyeit gépfegyverrel elzárta és az összes Szolnokon lévő katonaságnál a fegyverek beszolgáltatását ren-

A „Vörös Ujság" május 6-i cikke

Vöröskatonák őrzik a szolnoki hidat

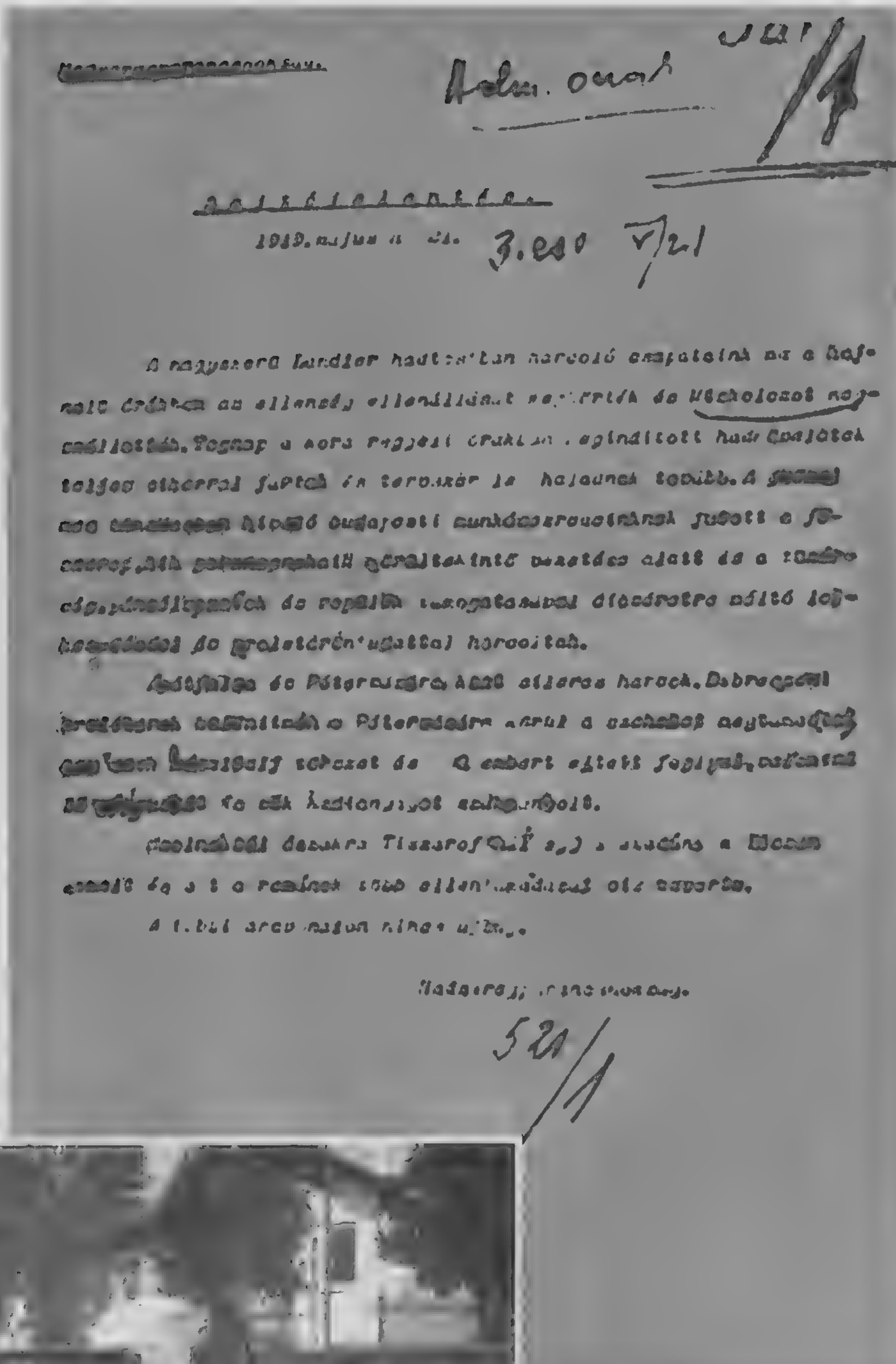

Hadseregparancsnokság.

Helyzetjelentés

1919. május 21.

A nagyszerű Landler hadtestben harcoló csapataink ma a hajnali órákban az ellenség ellenállását megtörték és Miskolcot megszállották. [illegible]

A többi arcvonalon nincs újság.

Hadseregparancsnokság.

A hadseregparancsnokság jelentése

Készültségben a vörös páncélvonat, amely elsőnek futott be Miskolcra

Harcban az északi fronton a 21. gyalogezred egyik géppuskás százada

A Vörös Hadsereg felszabadítja Lévát

Lovasjárőr

Légelhárítás páncélvonatról

Vágó Béla, Landler Jenő és Münnich Ferenc a hadsereg-főparancsnokság vonata előtt

A GYŐZEDELMES ÉSZAKI HADJÁRAT

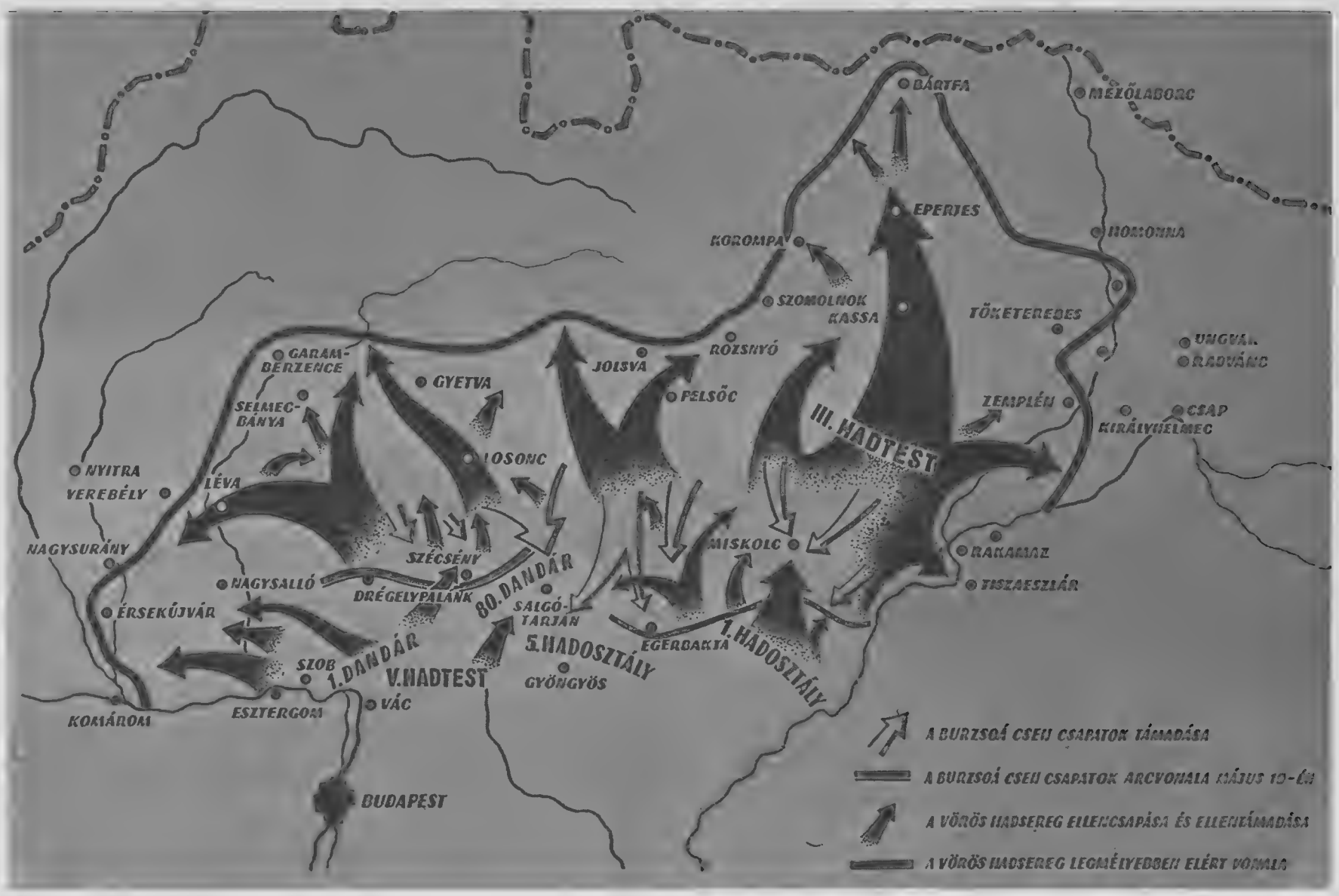

ROBOG
A FORRADALOM
HARCKOCSIJA

A vörös tüzérség bevonul Kassára

Felszabadult Kassa

A lakosság virágesővel fogadja a tanácskormány tagjait

Kassa népe örömujjongással fogadja a Szlovák Tanácsköztársaság megalakulását

A szlovák tanácskormány üdvözlő táviratai

Kassa, június 24.

A szlovák proletárforradalmi vörös Központi Direktórium a következő táviratokat intézte a külföldi testvérpártokhoz és kormányokhoz:

Lenin elvtársnak,

Moszkva

Örömmel közlöjük Önnel, hogy a szlovák proletariátus kikiáltotta a szocialista tanácsköztársaságot. Kegyelje meg, hogy a szlovák forradalmi kormány Önre vonatkozó hivatalos közleményeit közölje Önnek az a központi forradalmi proletárdiktatúrás szervezet. Címe a pozsonyi vörösőrségnek. Címe a szlovák kormánynak is. Címe a fő. forradalmi katonatanácsnak.

A szlovák tanácskormány népbiztosainak nevében.

Colocotronis elvtársnak,

az orosz szocialista szövetséges köztársaság külügyi népbiztosának

Moszkva

Közlöm Önnel, hogy a szlovák proletariátus kikiáltotta a szlovák szocialista tanácsköztársaságot. Az első kormány megalakult. A föld, a gyárak, a bankok a munkások közös vagyona lett. Magyarországtól a szlovák vörös hadseregnek, amely a frontot győzelmes harcban a magyar proletárdiktatúra vörös hadseregével együtt fokozatosan kiterjeszti a proletárdiktatúra határainak szélesbítését. Címe a pozsonyi vörösőrségnek. Címe a szlovák forradalmi katonatanácsnak. Címe a fő. forradalmi

Jancsenák,

a szlovák tanácskormány belügyi népbiztosának

Budapest

Kelenvölgi elvtársnak,

az ideiglenes tanácskormány külügyi népbiztosának,

Közlöm Önnel, hogy a szlovák tanácsköztársaság kikiáltása alkalmából a szlovák tanácskormány Budapestre küldötte a szlovák tanácsköztársaság kormánya nevében és utasította, hogy kapcsolatokat kezdjen Önnel a közös külpolitikai irányelvek megállapítása végett. Egyúttal közli, hogy a népbiztosok tanácsa szlovák részről Ivánka Károly népbiztost bízta meg a szlovák tanácsköztársaság képviseletével. Ivánka Károly *Vörös Hadseregnek egyúttal harcol a frontokon a proletariátus közös érdekeiért.*

Kassa, 1919 június 23

Jancsenák,

a szlovák tanácsköztársaság belügyi népbiztosa

Budapesti elvtársnak,

a szabadcsapatok kapitulációja után

Kassa

Értesítem Önt, hogy a szlovák tanácsköztársaság népbiztosai tegnapra virradó éjszaka a vörös tanácsköztársaság kormánya nevében Kassán kijelentették, hogy a népbiztosok tanácsa szlovák részről Ivánka Károly népbiztost bízta meg a szlovák tanácsköztársaság képviseletével.

Kassa, 1919 június 23

A szlovák tanácsköztársaság népbiztosai nevében kapott:

Bud V. Frigyes,

közlekedésügyi népbiztos

A tanácskormány üdvözlő táviratai

IX

GYŐZÖTT A TÚLERŐ

DIPLOMÁCIAI NYOMÁS A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG ELLEN

Hadsereg parancsnokság

Sürgős

TELEGRAMM.

A magyar kormánynak Budapest

A szövetséges és szövetkezett államok kormányai jelenleg azon elhatározás előtt állanak, hogy a magyar kormány kópviselőit meghívják Párisba a békekonferencia elé, hogy ott közöljék velük a Magyarország jogos határaira vonatkozó szempontokat. A magyarok ötben a pillanatban a cseh-szlovákok ellen heves és nem igazságos támadásokat intéznek és elárasztják Tótországot.

Ezzel ellentétben a szövetséges és szövetkezett hatalmak már kifejezték azon szilárd akaratukat, hogy a szükségtelen ellenségeskedésekmek végető vessenek, megállítva már kétiben is a román hadseregeket, akik átlépték a fegyverszüneti határokat és neutrális zónát, megakadályozván őket, hogy előnyomulásukat Budapestre folytassák, és megállítván a szerb és francsia hadseregeket Magyarország déli frontján.

Pontick előre bocsátása mellett a budapesti kormány hivatalos jelleggel felszólíttatik, hogy haladék nélkül vessen végető a cseh-szlovákok ellen irányuló támadásoknak. Ellenkező esetben a szövetséges és szövetkezett kormányok teljesen elvannak határozva, ~~csennel~~ a végső rendszabályokhoz ~~nyulni~~ amelyekkel kényszerítsék Magyarországot az ellenségeskedések megszüntetésére, a szövetségesek ~~megrendíthetetlen akaratának és hadsereg~~ beleegyezésére ~~[illegible]~~.

A válasz 48 órai időtartamon belül adandó meg ezen táviratra.

CLEMENCEAU

a békekonferencia elnöke.

Clemenceau sürgönye a győzelmesen előrenyomuló Vörös Hadsereg visszavonását követeli, és a tiszántúli területek kiürítését ígéri

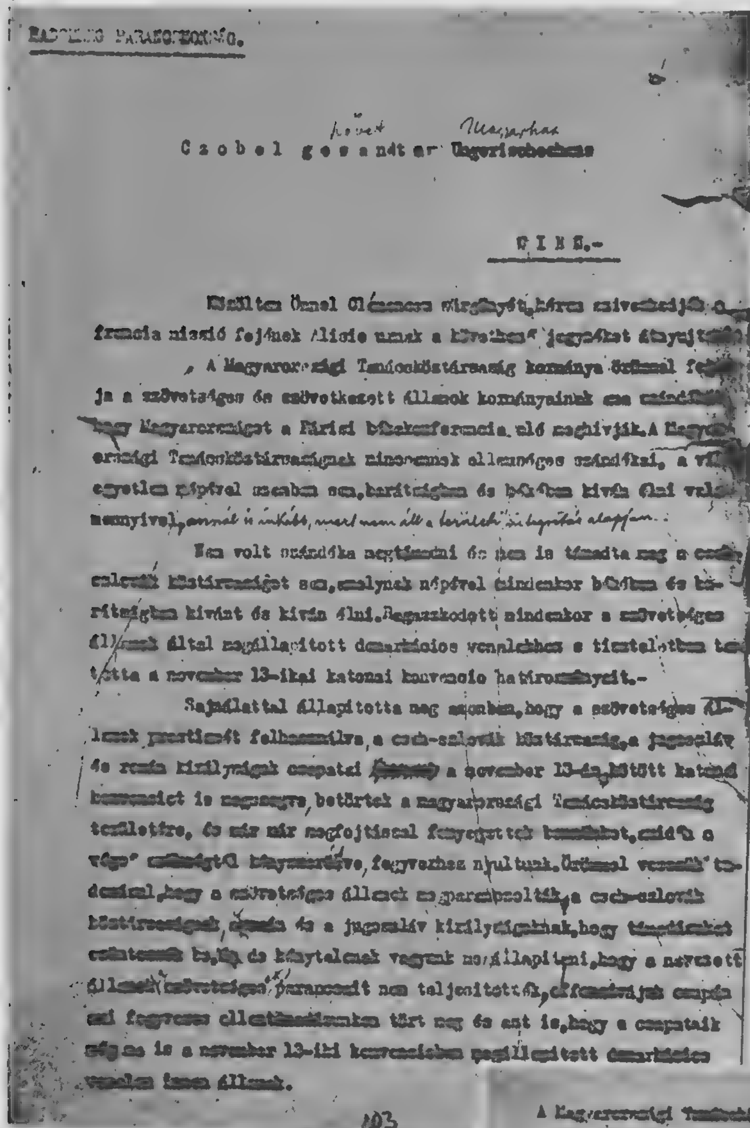

[illegible] PARANCSNOKSÁG.

követ Magyarhon

Czobel gesandter Ungarischechens

WIEN.-

Küldtem Önnel Clémenceau sürgönyét, kérem szíveskedjék a francia misszió fejének Alicie úrnak a következő jegyzéket átnyujtani:

„A Magyarországi Tanácsköztársaság kormánya örömmel fo[gad]ja a szövetséges és szövetkezett államok kormányainak azon szándékát, hogy Magyarországot a Párisi békekonferencia elé meghívják. A Magyarországi Tanácsköztársaságnak nincsenek ellenséges szándékai, a világ egyetlen népével szemben sem, barátságban és békében kiván élni valamennyivel, annál is inkább, mert nem áll a területi integritás alapján.

Nem volt szándéka megtámadni és nem is támadta meg a cseh-szlovák köztársaságot sem, amelynek népével mindenkor békében és barátságban kivánt és kiván élni. Ragaszkodott mindenkor a szövetséges államok által megállapitott demarkációs vonalakhoz s tiszteletben tartotta a november 13-ikai katonai konvenció határozmányait.-

Sajnálattal állapitotta meg azonban, hogy a szövetséges államok presztizsét felhasználva, a cseh-szlovák köztársaság, a jugoszláv és román királyságok csapatai [illegible] a november 13-án kötött katonai konvenciót is megszegve, betörtek a magyarországi Tanácsköztársaság területére, és már már megfojtással fenyegettek bennünket, midőn a végső szükségtől kényszerítve, fegyverhez nyultunk. Örömmel vesszük tudomásul, hogy a szövetséges államok megparancsolták, a cseh-szlovák köztársaságnak, román és a jugoszláv királyságnak, hogy támadásukat szüntessék be, de kénytelenek vagyunk megállapitani, hogy a nevezett államok a szövetségesek parancsait nem teljesitették, ellenkezőleg csapataink fegyveres ellentámadásunkon tört meg és azt is, hogy a csapataik még ma is a november 13-iki konvencióban megállapitott demarkációs vonalon innen állanak.

103

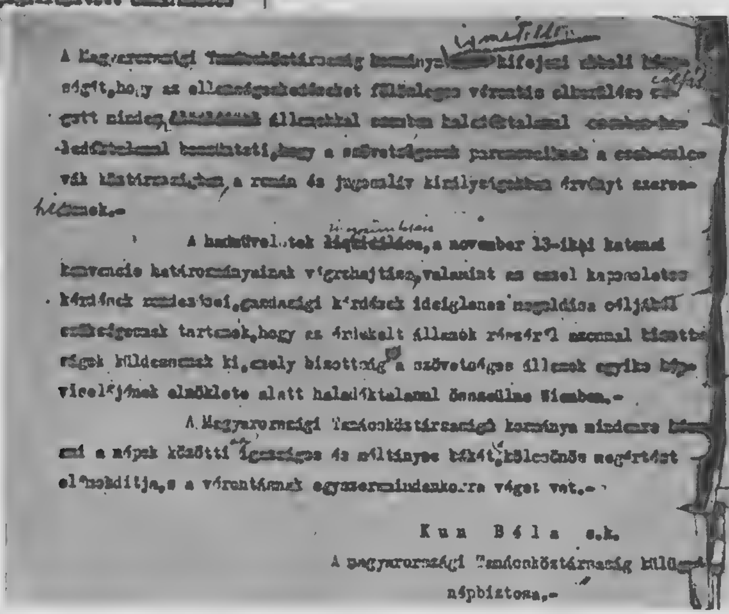

A Magyarországi Tanácsköztársaság kormánya ismételten kifejezi abbeli készségét, hogy az ellenségeskedéseket fölösleges vérontás elkerülése céljából minden [illegible] államokkal szemben haladéktalanul [illegible] beszünteti, hogy a szövetségesek parancsolják a cseh-szlovák köztársaságban, a román és jugoszláv királyságokban érvényt szerezzenek.-

A hadműveletek megszüntetése, a november 13-ikai katonai konvenció határozmányainak végrehajtása, valamint az ezzel kapcsolatos kérdések rendezése, gazdasági kérdések ideiglenes megoldása céljából szükségesnek tartanok, hogy az érdekelt államok részéről azonnal kiküldöttségek küldessenek ki, amely bizottság a szövetséges államok egyike képviselőjének elnöklete alatt haladéktalanul összeülne Wienben.-

A Magyarországi Tanácsköztársaság kormánya mindenre kész, ami a népek közötti igazságos és méltányos békét, kölcsönös megértést előmozditja, s a vérontásnak egyszer mindenkorra véget vet.-

Kun Béla s.k.

A magyarországi Tanácsköztársaság külügyi népbiztosa.-

A Vörös Hadsereget északról minden garancia nélkül visszarendelték

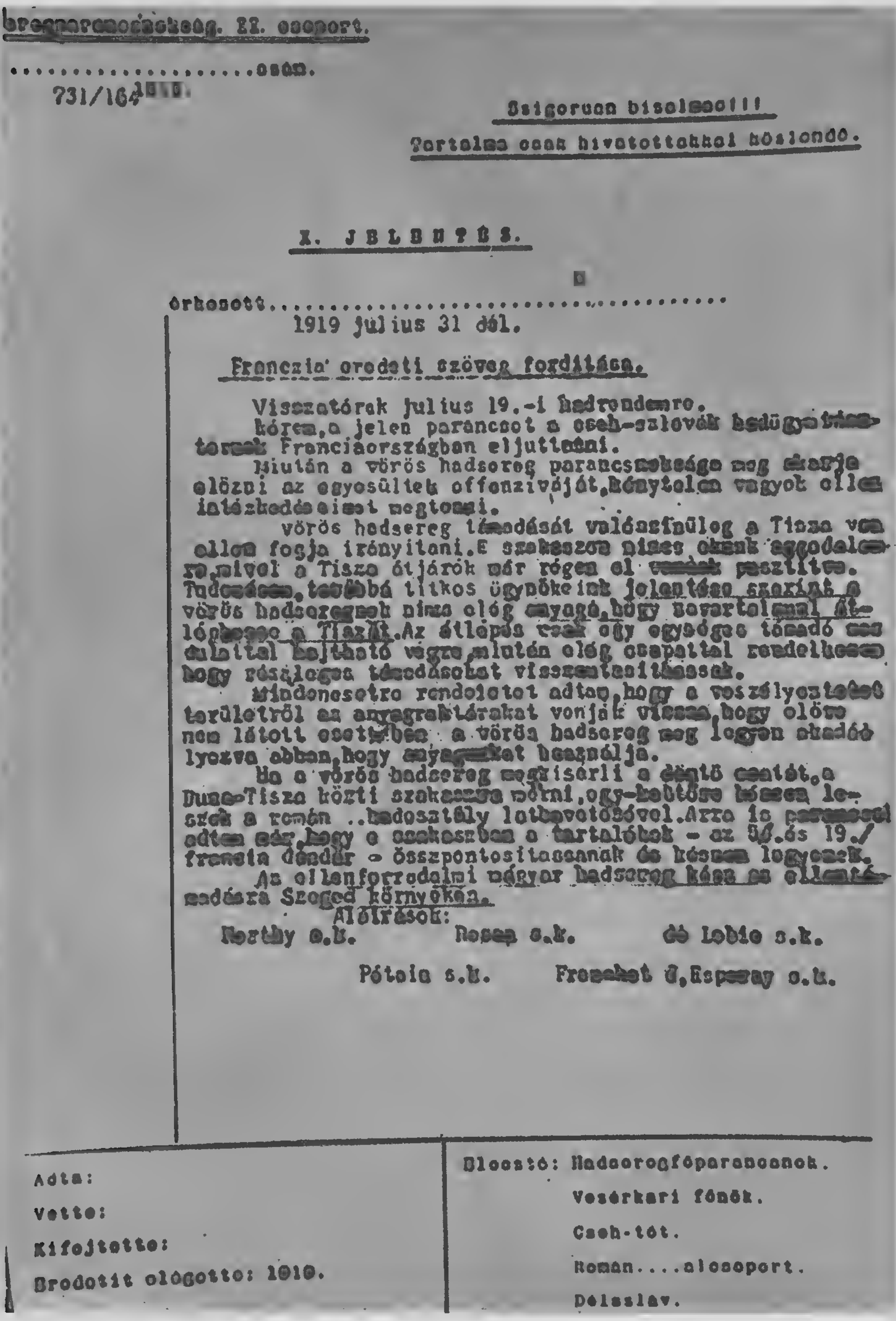

Hadseregparancsnokság. II. csoport.

....................szám.

731/164

Szigorúan bizalmas!!!

Tartalma csak hivatottakkal közlendő.

I. JELENTÉS.

Érkezett..

1919 július 31 dél.

Francia eredeti szöveg fordítása.

Visszatérek július 19.-i hadrendemre.

Kérem, a jelen parancsot a cseh-szlovák hadügyminiszternek Franciaországban eljuttatni.

Miután a vörös hadsereg parancsnoksága meg akarja előzni az egyesültek offenzíváját, kénytelen vagyok ellenintézkedéseimet megtenni.

vörös hadsereg támadását valószínűleg a Tisza vonallon fogja irányítani. E szakaszon nincs okunk aggodalomra, mivel a Tisza átjárók már régen el vannak pusztítva. Tudomásom, továbbá titkos ügynökeink jelentése szerint a vörös hadseregnek nincs elég anyaga, hogy nagyobb tartalékkal átlépheese a Tiszát. Az átlépés csak egy egységes támadó csapattal hajtható végre, miután elég csapattal rendelkezem, hogy részleges támadásokat visszaverhessek.

Mindenesetre rendeletet adtam, hogy a veszélyeztetett területről az anyagraktárakat vonják vissza, hogy előre nem látott esetekben a vörös hadsereg meg legyen akadályozva abban, hogy anyagainkat használja.

Ha a vörös hadsereg megkísérli a döntő csatát, a Duna-Tisza közti szakaszra vetni, egy-kettőre készen leszek a román ..hadosztály lefegyverzésével. Arra is parancsot adtam már, hogy e szakaszban a tartalékok – az 56. és 19./ francia dandár – összpontosíttassanak és készen legyenek.

Az ellenforradalmi magyar hadsereg kész az ellentámadásra Szeged környékén.

Aláírások:

Horthy s.k. Rosen s.k. de Lobie s.k.

Pótole s.k. Franchet d'Esperey s.k.

Adta:

Vette:

Kifejtette:

Eredetit előzetes: 1919.

Elosztó: Hadseregfőparancsnok.

Vezérkari főnök.

Cseh-tót.

Román....alcsoport.

Délszláv.

Jelentés a balkáni vezérkar határozatáról

A Vörös Hadsereg támadást indít a tiszai fronton

Tüzel a vörös üteg Csongrádon

Verik a pontont az átkelésre

Vörös tüzérezred

A TISZAI OFFENZÍVA ÖSSZEOMLÁSA

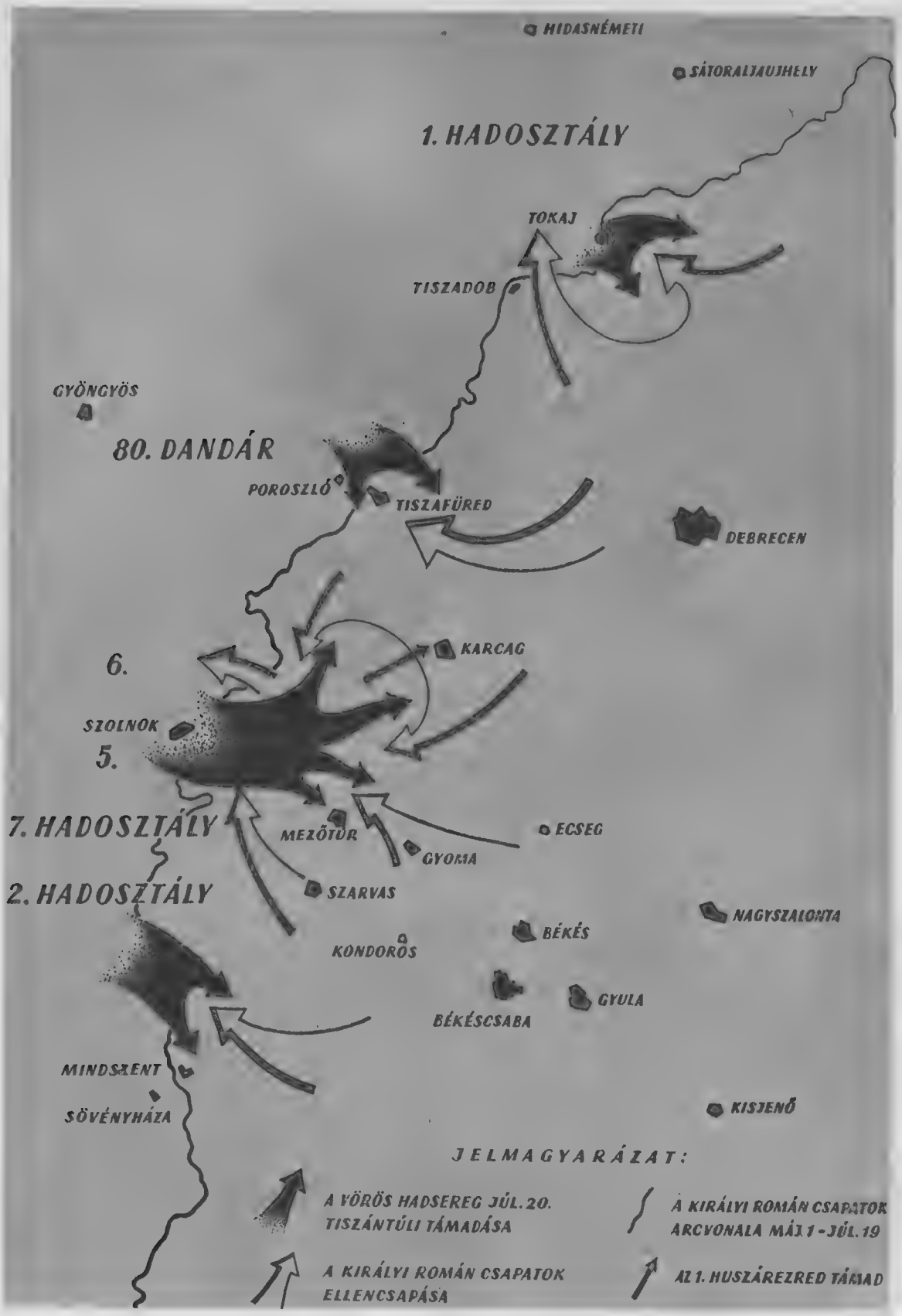

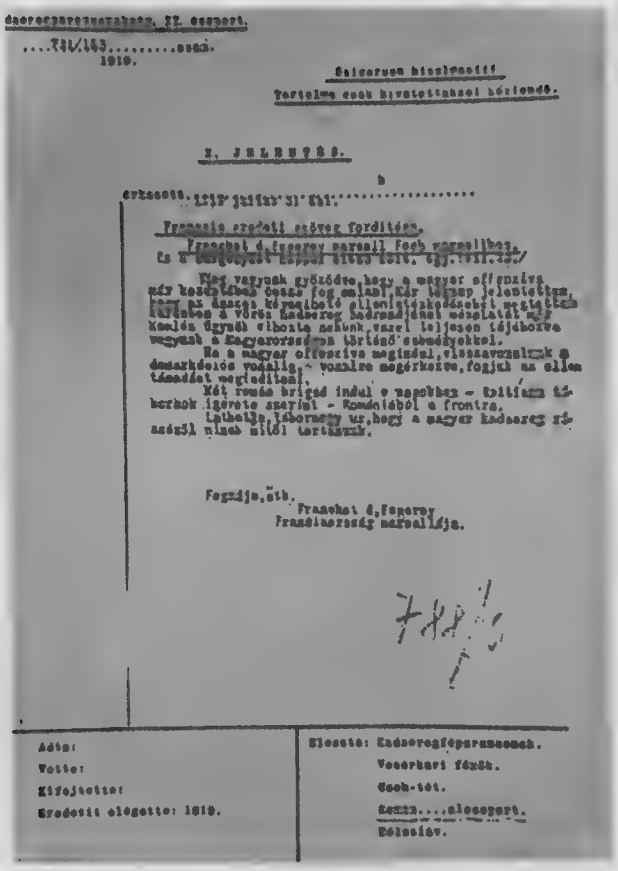

Jelentés a Vörös Hadsereg támadásának elárulásáról

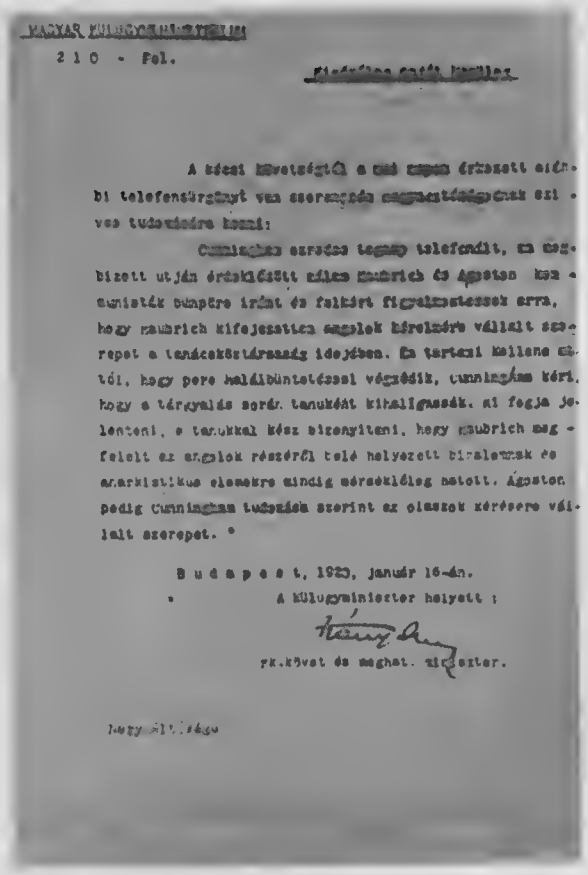

Cunningham angol ezredes levele Haubrich és Agoston szerepéről

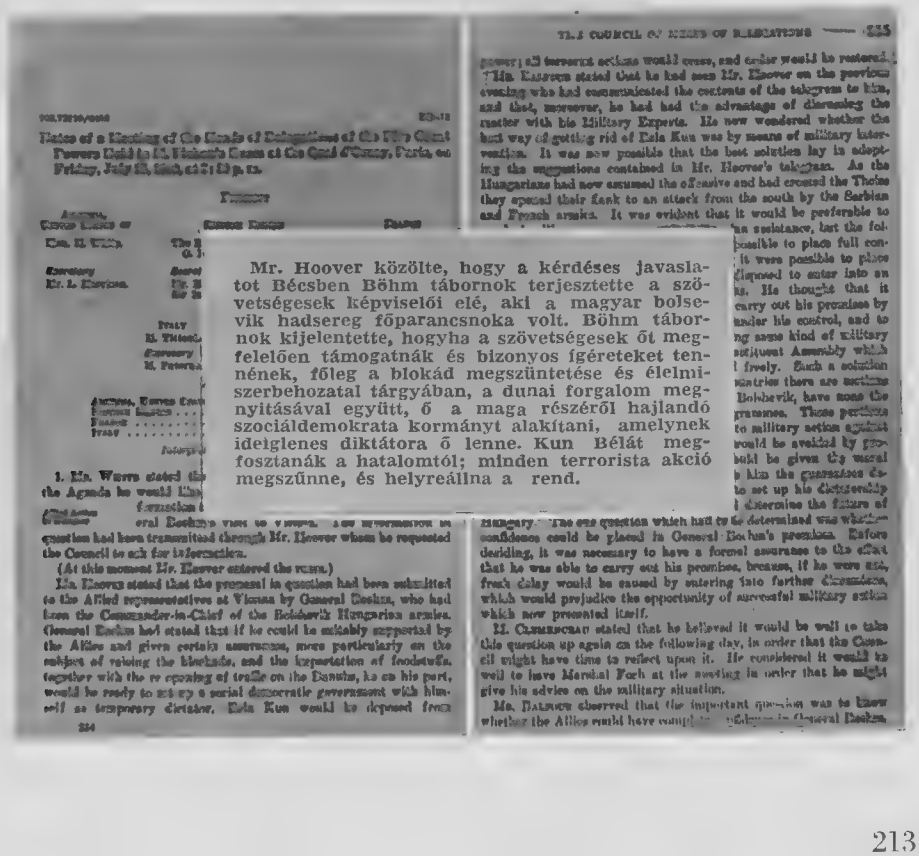

Mr. Hoover közölte, hogy a kérdéses javaslatot Bécsben Böhm tábornok terjesztette a szövetségesek képviselői elé, aki a magyar bolsevik hadsereg főparancsnoka volt. Böhm tábornok kijelentette, hogyha a szövetségesek őt megfelelően támogatnák és bizonyos ígéreteket tennének, főleg a blokád megszüntetése és élelmiszerbehozatal tárgyában, a dunai forgalom megnyitásával együtt, ő a maga részéről hajlandó szociáldemokrata kormányt alakítani, amelynek ideiglenes diktátora ő lenne. Kun Bélát megfosztanák a hatalomtól; minden terrorista akció megszűnne, és helyreállna a rend.

Hoover jelentése Böhmmel folytatott tárgyalásairól

HIVATALOS RÉSZ.

A Magyar Népköztársaság Kormányának 13. számu rendelete az ipari és kereskedelmi üzemeknek köztulajdonba vételéről szóló rendelkezések hatályon kivül helyezéséről.

1. §.

A magántulajdon joga mindazon ipari és kereskedelmi üzemek tekintetében, amelyek 1919. évi március hó 21-én magánjogi személyeknek tulajdonában voltak és amelyeket az említett időpont óta köztulajdonba vettek, helyreáll.

A rendelkezés joga az üzemi helyiségek, továbbá az üzem megfelelő tartozékai tekintetében az előbbi bekezdésben rendelkezésére jogosultra visszaszáll.

2. §.

Megszünik mindazoknak a felhatalmazásoknak, továbbá már tényleg bekövetkezett közhatalmi korlátozásoknak joghatálya, amelyek az első bekezdésben megjelölt időpont óta a jelen rendelet [illegible] ipari vagy kereskedelmi vállalatok

A Magyar Népköztársaság Kormányának 7. számu rendelete a lakáskiürítési eljárások felfüggesztéséről.

1. §.

A lakások igénybevételi (rekvirálási) [illegible] folyamatban tett minden eljárást, illetőleg a behelyezést és lakáskutatást is, azonnal fel [illegible] függeszteni; ilyen címen uj eljárást további intézkedésig megindítani nem szabad.

2. §.

Ez a rendelet azonnal életbelép.

Budapest, 1919. augusztus hó 4-én.

Peidl s. k.,
miniszterelnök.

Ágoston s. k.,
az igazságügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbizott külügyminiszter.

A Magyar Népköztársaság Kormányának 8. számu rendelete a házak köztulajdonba vételére vonatkozó rendelkezések hatályon kivül helyezéséről.

1. §.

A házak köztulajdonba vételéről szóló rendelkezések hatályukat vesztik.

A Magyar Népköztársaság Kormányának 9. számu rendelete a bíróságok és államügyészségek működésének visszaállitásáról.

1. §.

A bíróságokról és államügyészségekről 1919. évi március hó 21. napja óta kiadott rendelkezések hatályukat vesztik és a bíróságok és az államügyészségek az említett napon fennállott szervezetükben és személyzetükkel működésüket ismét megkezdik.

2. §.

Ez a rendelet azonnal életbelép. A részletes szabályokat az igazságügyminiszter külön rendelettel állapitja meg.

Budapest, 1919. augusztus 4.

Peidl s. k.,
miniszterelnök.

Ágoston s. k.,
az igazságügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbizott külügyminiszter.

HIVATALOS RÉSZ.

A magyar kormány 1. számu rendelete a földbirtokok köztulajdonba vételének megszüntetéséről.

1. §.

A Tanácskormány által kiadott összes rendeletek, amelyek alapján földbirtokok köztulajdonba vétettek, hatályon kivül helyeztetnek.

Ebből folyólag minden birtokos, haszonbérlő vagy csak jogutódai, illetve meghatalmazottai tartoznak gazdaságaikat átvenni és azok vezetéséről és a termelés folytonosságának biztositásáról gondoskodni.

2. §.

Azon gazdaságokban, amelyekben a vezetést az 1. §-ban felsorolt vezetésre kötelezettek bármelyike bármely okból nem tudná átvenni és a Tanácskormány által odahelyezett gazdasági vezetőnek megmaradása bármely okból szintén nem volna lehetséges, ott a kerületi gazdasági központi felügyelő a vármegyei gazdasági egyesülettel, a régi vármegyei gazdasági felügyelővel és az arra alkalmas körzeti gazdasági felügyelőkkel karöltve fog gondoskodni egy szakképzett gazdasági vezető kirendeléséről, amiről a földmivelésügyi miniszternek esetenként jelentés tesendő.

3. §.

Román, olasz, angol, amerikai, francia tisztek a Várban

Bevonul a „vitéz" darutollas Horthy-hadsereg

X

„EMLÉKE BENNÜNK NEMCSAK MEGMARAD, DE NŐVE NŐ...“

(Gábor Andor)

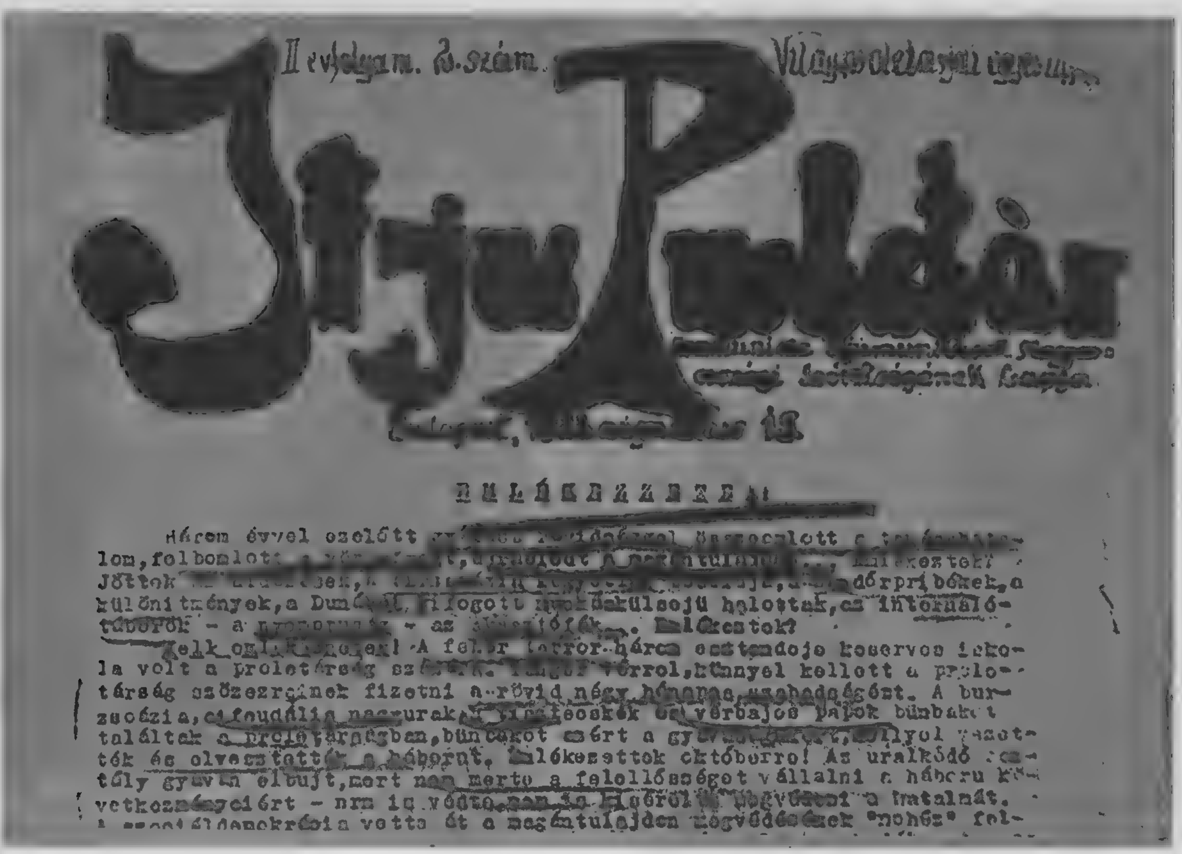
II. évfolyam. 2. szám. Világ proletárjai egyesüljetek!

Ifjú Proletár

[illegible]

Budapest, [illegible] 13.

EMLÉKEZZETEK!

Három évvel ezelőtt [illegible] összeomlott a [illegible]lom, felbomlott [illegible], [illegible] a magántulajdon [illegible] Emlékeztek? Jöttek [illegible], a [illegible] csendőrpribékek, a különítmények, a Dunába [illegible] felfogott [illegible] külsejű halottak, az internálótáborok – a [illegible] – az [illegible]. Emlékeztek?

Kell emlékeznetek! A fehér terror három esztendeje keserves iskola volt a proletárság számára. [illegible] vérrel, könnyel kellett a proletárság százezreinek fizetni a rövid négy hónapos szabadságért. A burzsoázia, a feudális nagyurak, a [illegible] és vérbajos papok bűnbakot találtak a proletárságban, bűnbakot azért a [illegible], amelyol [illegible] és elvesztették a háborút. Emlékezettek októberre! Az uralkodó osztály gyáván elbujt, mert nem merte a felelősséget vállalni a háború következményeiért – nem is védte, nem is [illegible] megvédeni a hatalmát. A [illegible] vette át a magántulajdon megvédésének "nehéz" fel-

Az „Ifjú Proletár” 1922 augusztusi illegális számának címlapja

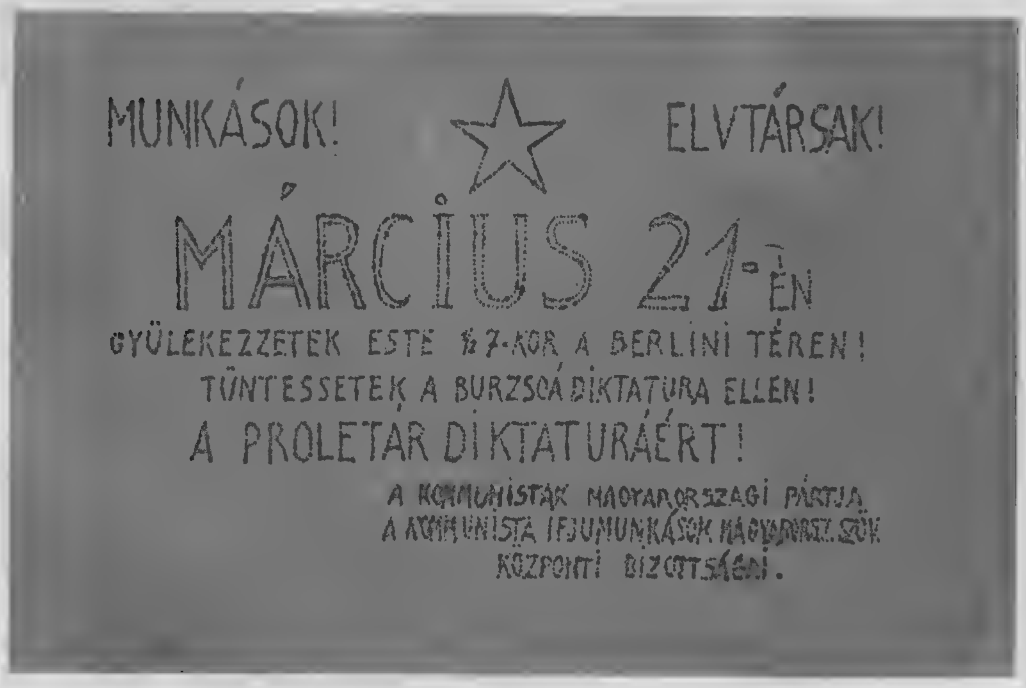
MUNKÁSOK! ELVTÁRSAK!

MÁRCIUS 21-ÉN

GYÜLEKEZZETEK ESTE ½ 7-KOR A BERLINI TÉREN!

TÜNTESSETEK A BURZSOÁ DIKTATURA ELLEN!

A PROLETÁR DIKTATURÁÉRT!

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA

A KOMMUNISTA IFJUMUNKÁSOK MAGYARORSZ. SZÖV. KÖZPONTI BIZOTTSÁGAI.

„A föld alól” is március 21-e megünneplésére szólít fel a párt

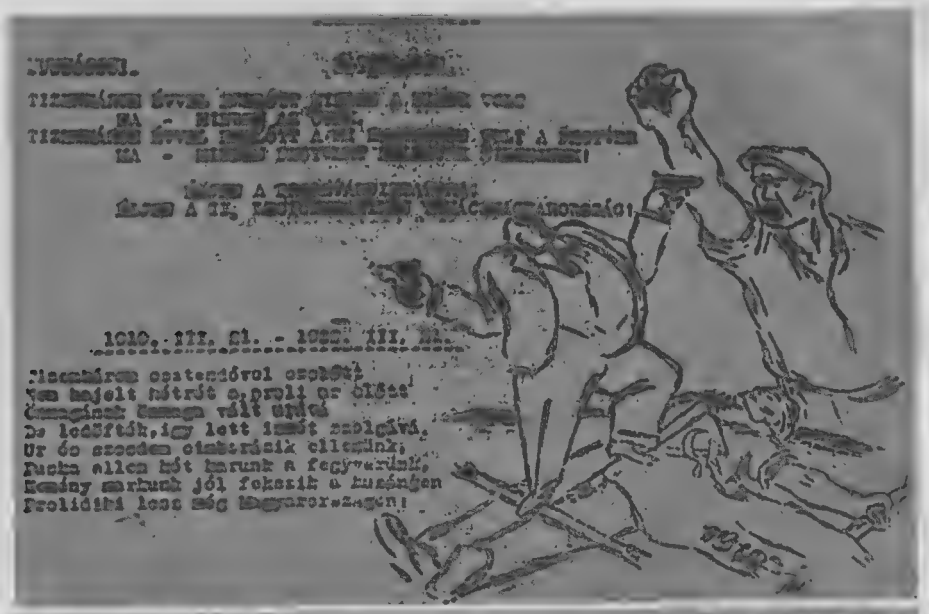

Tizenhárom év távlatából

Munkások! Elvtársak!

Tizenhárom évvel ezelőtt minden a miénk volt.
Ma — minden az övék.
Tizenhárom évvel ezelőtt a mi kezünkben volt a fegyver.
Ma — minden fegyvert ellenünk szegeznek!

Éljen a proletárdiktatúra!
Éljen a második legyőzhetetlen Tanácsmagyarország!

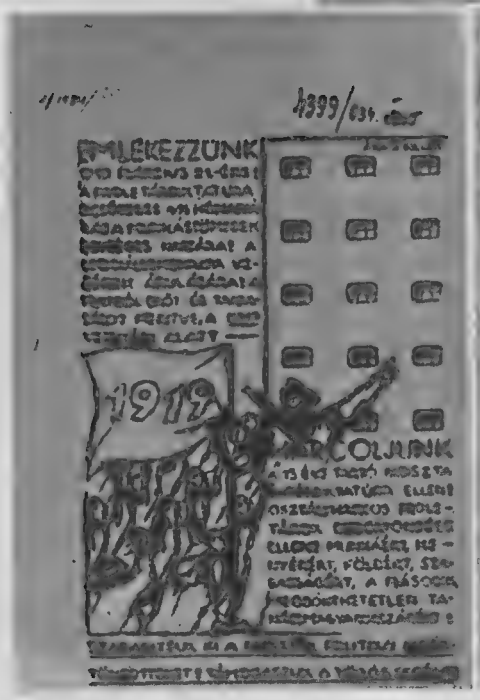

A Vörös Segély röplapja 1934-ből

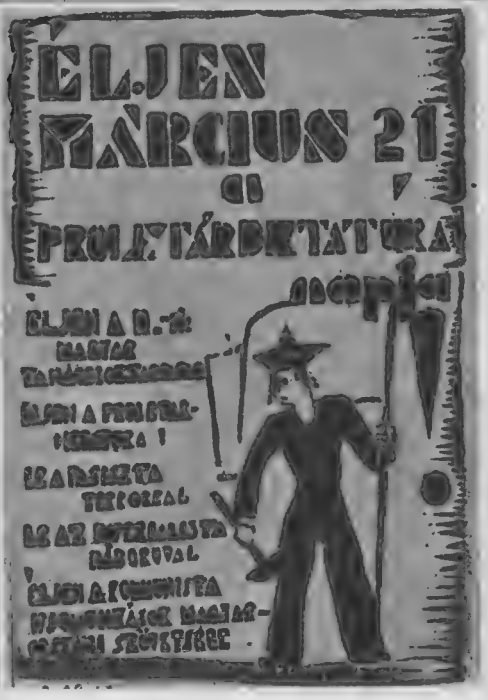

A KIMSZ röplapja

FELSZABADULT NÉPÜNK KÖVETI A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG PÉLDÁJÁT

A 30. évforduló ünnepélyes keretek között zajlott le. Rudas László beszél

Kádár János emlékbeszéde a 40. évfordulón a Kerepesi temetőben

„IDŐBEN TŐLE EGYRE TÁVOLABB, LÉLEKBEN HOZZÁ EGYRE KÖZELEBB . . ."

(Gábor Andor)

A 40 éves évfordulóra állították fel a munkásmozgalom nagy halottainak emlékművét a Kerepesi temetőben

Az emlékmű leleplezése és megkoszorúzása 1959. március 21-én

(Gábor Andor)

A csepeli dolgozók ünnepi megemlékezése

Salgótarján munkássága koszorút helyez a Tanácsköztársaság védelmében elesett vöröskatonák síremlékére

Rácz János, a héki állami gazdaság dolgozója átveszi a Tanácsköztársaság emlékérmét

Szovjet és magyar veteránok együtt ünnepelnek a Lámpagyár fiataljaival

A tanácsköztársasági emlékkiállítás egyik termében

Kiadványok a Tanácsköztársaságról

A Tanácsköztársaság emlékeit kutató ifjú nyomolvasók kitüntetése a Lisznyai utcai általános iskolában

Szovjet párt- és kormányküldöttség a mihályi Táncsics termelőszövetkezetben

A kínai küldöttség tagja, Csu Te marsall a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárban

Lengyel veteránok a Tanácsköztársaságért harcolt lengyel zászlóalj emléktáblája leleplezésénél

Csehszlovák veteránküldöttség a Klement Gottwald Villamossági Gyárban

AZ ORSZÁGGYŰLÉS ÜNNEPI ÜLÉSE A 40. ÉVFORDULÓN

Münnich Ferenc beszél

1959. április 4-én tizenkilences zászlók alatt vonulnak fel a Tanácsköztársaság veteránjai

TARTALOM

Előszó — — — — — — — — — — — — — 5
Keletről jön a fény — — — — — — — — — — 25
Éljen a Köztársaság — — — — — — — — — — 47
Forradalomról forradalomra — — — — — — — — 65
Magyarország — Tanácsköztársaság — — — — — — 89
Kapitalista anarchia helyett — nacionalista termelés — 121
Az első szabad május elseje — — — — — — — — 141
Az emberért — — — — — — — — — — — 153
A dolgozók hatalmának védelmében. A Magyar Tanácsköztársaság honvédő háborúja — — — — — 177
Győzött a túlerő — — — — — — — — — — 205
„Emléke bennünk nemcsak megmarad, de nőve nő . . .” 217

Szerkesztette: Török Piroska. A borító- és kötésterv Erdélyi János munkája
Műszaki vezető: Szécsi Andor. Műszaki szerkesztő: Neuwald Andor
Megjelent 1960. XII. 20-án, 5200 példányban. Terjedelem 31 (A/5) ív

60.3388/1 — Zrínyi Nyomda, Budapest

50,— Ft